

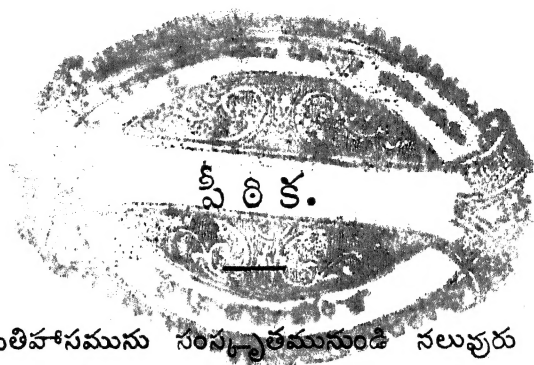
శ్రీశైలేశ్వర ఆలయ భాగ్యాలయము

పద్యకావ్యము

నామక-4

సంఖ్య. 1000

అంశము

వీ రి క.

ఈయితిహాసమును సంస్కృతమునుండి నలువురు పూర్వోక్త పే
లాంధ్రీకరించియుండిరి.

1. వెణుతురుపల్లి విశ్వనాథకవి.
2. తామరపల్లి తిమ్మయప్రథాని
3. తురుమెల్ల రామనకవి.
4. అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి. (మఱియు నొకరిద్దఱు గలరు)

వీనిలో సకలవిధప్రచారములోనున్న తిమ్మయప్రథానిగ్రంథము
నకు ముద్రితప్రతులు చాలగలవు. అవి బహుకాలముక్రిందట ముద్రిం
పఁబడినవి:—

1. ఆదిసరస్వతీనిలయముద్రాక్షరశాలలో పాలూరి రాజంసెట్టి
గారు వావిళ్లరామస్వామిశాస్త్రిలుగారిచేఁ బరిష్కరింపించి 1881-సం॥
న ముద్రించినది.

2. జ్ఞానసూర్యోదయముద్రాక్షరశాలలో భువనగిరి వేంకటనరసిం
హులుసెట్టిగారు, ప్రపంచసర్వేశ్వరశాస్త్రిగారిచేఁ బరిష్కరింపించి
1892, 1906 సం॥ లలో ముద్రించినవి.

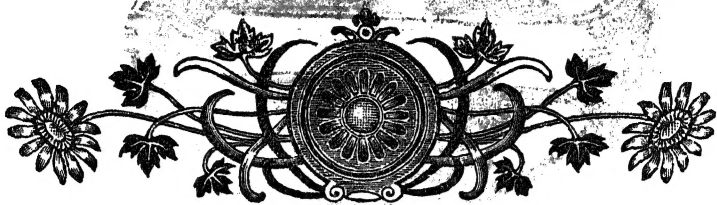
కాని వారి కెవ్వరికిని సంపూర్ణప్రతులు లభింపలేదు. ఒక్కదా
నిలోనుగూడఁ గృత్యాదిపద్యములు లేవు. “అభ్యుదయపరంపరాభివృ
ద్ధిగా” ననియే ప్రారంభించిరి. ఊహింపఁగా ముద్రాశాలాధికారులకు
దొరకినప్రతి యొక్కటివలెనే కనఁబడుచున్నది. ప్రమాదము లన్నిం

టిలో సమానముగా నుండుటయే మనయుహాకు బ్రబలనిదర్శనము. ఇప్పుడు మా యీముద్రణసమయమునకు, అచ్చుప్రతులు మూడు వ్రాతప్రతులు, అంధ్రసాహిత్యపరిషత్తులో నైదు, ఓరియంటల్ లైబ్రరీలో రెండును సాయపడినవి. పరిషత్తులోని యొద్దుగ్రంథములలో మూడు గృత్యాదిపద్యము లున్నవి. దొరతనమువారి ఓరియంటలు లైబ్రరీలో నసంపూర్ణముగాఁ గృత్యాదిపద్యములు కొన్నియున్నవి. వీని నన్నింటి నొక్కొంత యొక్కొంత యాధారముచేసికొనిమే మీప్రతిని సిద్ధపఱచి పాఠకులహస్తములం దిడుచున్నారము. ఇందు వెనుకటి ముద్రితప్రతులఁ జదివినవారి కున్నస్థిరసందేహములు తీటిపోవునని తలచుచున్నారము. ఇదివఱకుఁ జదివినవారు మరల దీనిని బఠించిరేని కొన్ని గాఢల సందర్భములలోఁ గ్రొత్తగానే కనఁబడవచ్చును. వెనుకటి పరిష్కర్తలు ప్రత్యంతరములు దొరకకపోవుటచేతను, వ్రాతలో మిక్కిలిగఁ దప్పులుండుటచేతను, ఉన్నదానికిఁ గించిత్పరిష్కరణముతోఁ దృప్తిపొందిరి. విశేషప్రతులయాధారమున మేము గావించిన యీముద్రణము బహువిధములఁ బాఠకులకుఁ బరితోషణము గలిగించునని సంతసించుచున్నారము. మాసంతసమునకుఁ బాఠకులు ప్రోద్బలముచేయుదురుగాక.

ఈతిమ్మయప్రధానికాలము కవులచరిత్రమునందు “నూలుసంవత్సరములక్రింద నుండియుండు” నని సంశయింపఁబడినది.

ఇక్కవి చాలతావుల వ్యాకరణదుష్టములగు పదములు విశేషముగాఁ బ్రయోగించియున్నాడు గాని, కవిత్వము మృదుమధురమై యొప్పుచున్నది.

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్.

శ్రీ రస్తు. శేషధర్మము

వీరి క.

మత్సావన పాదపద్మ జరజిత్రేణీ ప్రసిద్ధక్రియా
సామర్థ్యంబు చెలంగ గౌతము గృహస్థస్వామి గావించి యు
ద్దామ ప్రాణిమ జానకీరమణి యుద్వాహంబు వైకౌన్న శ్రీ
రామ బ్రహ్మము కేసమంత్రిమణి ధర్మాజిప్రభుం బ్రోవుతన్.

1

ఉ. ¹కన్నులవిన్ని జన్నిదము గడ్డియకెక్కుడు సొంపుగూర్పు గూ
ర్పున్నతనూజు జూచితివె యుత్తరురంగ యటన్న నంతకున్
వన్నియగా మృగేంద్రువయి వారణకుంభము లుంచితంచు జా
యన్నగఁ జేయు శంభుఁడు కృతార్థుని ధర్మయమంత్రి బ్రోవుతన్.

2

ఉ. పొందుగ నిందిరారమణుపొక్కిలితమ్మికోటారులో చుభ
స్యంది సువర్ణబృందములు శాశ్వతలీల నిందుజూట నం
క్రందనముఖ్యఫాలఫలకంబుల నించునరోజనందనం
డిందువులేల ధర్మమణి నెల్లపుడున్ దయ విందునేయుతన్.

3

చ. ఉరమునఁ గొస్తుభప్రభకు నూర్జితశోభనమిచ్చు పాదప
ద్మరుచులు బాసికంబులుగఁ దార్చుచు నక్షిచకోరపంక్తిక్
హరిముఖచంద్రచంద్రికల నామెతనేయుపయోధికన్య సా
దరదరహాసవాసనల ధర్మయమంత్రివరేణ్యు బ్రోవుతన్.

4

గీ. మోచి చిగురాకుకెక్కువ తాచితేనె, లానుకొననిచ్చి కుత్తుకయరుచి మాన్చి
వరునిసామేను వైకౌన్న గిరితనూజ, సిరులు దయచేసి యతని రక్షించుఁగాత.

5

- క. వేణీరుచి విజితాశ్రు, శ్రేణిక్ జనితప్రభాధరికృత పులిన
శ్రోణిక్ వీణాపుస్తక, పాణి న్వాణి న్నులింతుః బద్ధజారాణిన్. 6
- చ. తన దగువారువం బొడలఁ దాల్చిన సొమ్మును జాలెవైరపుం
గినుక దొరంగి యొం డొకటి గింకిరి నేయఁగఁ జూచి యోడలం
దనరు సుధాంతరేఖ రసధారలు చిందఁగ గుఱుబొజ్జ మె
ల్పనఁ గదలంగ నవ్వు సురపూజ్యగణాధిపుఁ బ్రస్తుతించెదన్. 7
- క. శరణాగతరక్షణవిభు, చరణస్తరణానుకరణ జలనిధితరణ
చరణాధరణిజదత్తా, భరణసిర్థలేఖఁ గొల్తుఁ బవనతనూజున్. 8
- గీ. వ్యాస షట్కథప కాళిదాస దండి, భారవి మయూర భవభూతి బాణు లనఁగ
దిగ్గజములట్ట ధారుణిఁ దేజరిల్లు, సంస్కృతకవీంద్రచంద్రుల సమ్మలింతు. 9
- ఆ. అరఁటిపండు విచ్చి యందిచ్చుకైవడి, భారతంబుఁ దెనుఁగుబాస నొడివి
ననిచినట్టి ఘనుల నన్నయభట్టుఁ ది, క్కనను నెఱ్ఱెప్రగడగారిఁ గొలుతు 10
- క. శ్రీ రామాయణనిర్ణర, భూరుహఫలరసము పుణ్యపురుషులకెల్లం
జూఱులు విడిచిన కవితా, పారాయణ శ్రీహుళక్కిభాస్కరుఁ గొలుతున్. 11
- క. వాగీశాగోచర మగు, భాగవతాగమము రామభద్రునిపేరక్
ధీగరిమఁ దెనుఁగుచేసిన, భాగవతుని బోతరాజుఁ బ్రబులింతు మదిన్. 12
- క. ఎఱుంగరు గణగుణలక్షణ, మెఱుంగరు రసభావరీతు లెఱుంగరు శబ్దం
1 బెఱుంగ నిది రాచగడ్డమె, కొఱుకొఱుకవులేల వారిఁ గొనియాడంగన్. 13
- వ. అని యిట్టదేవతానమస్కరణంబును సుకవిజనసంస్తరణంబును గుకవిజననిరాకరణ
బును నొనరించి చతుర్దశభువనసదనపాలుం డగుమదనగోపాలు రమారమణీరవ
ణీయశాతకుంభకుంభవిష్ణుంభమాణకుచకుంభకుంకుమాభరణంబులగు శ్రీచరణంబుల
మదీయాంతకరణంబున శరణంబుగావించి బుధజనంబులమనంబులు సొక్క నొక్క
సకలపుణ్యకథాసుధాధురీణం బగుపురాణంబు తెనుఁగు నేయ నూహించుసమయంబున
- నీ. శ్రీ రామభద్ర దాక్షిణ్యగణ్యకటాక్షవీక్షణార్థికపుణ్యలక్షణండు
కాసీనభేనసంతానచింతామణీదానావధానవిద్యాధుండు
భూభువనావనప్రాభవభవకళాశోభమానానేకవైభవుండు
సురసింధునైంధవతరుగంధసింధురబంధురక్షీర్తిధురంధరుండు
- గీ. చోళనేపాళకేరళగౌళమాళ, వాంగవంగకళింగకుళింగసింధు

- చోటకర్ణాటలాటమరాటమగధ, మంత్రికులహేళి ధర్మయామాత్యమాళి. 15
- క. హోటకవసన కథాంకిత, హోటకకాటికవాట హర్త్యశిరోగే
హోటకరుచులిహోటక, కూటము సాలైన గొలుపుకూటమునందున్. 16
- క. కలకల నగుచు న్నన్నం, త్రులు సరసుల గాయకులుఁ బురోహితులుఁ గవీం
దులు బంధులు నాయకులుం, గొలువఁగఁ గొలుపుండి మదిని గుతుక మెలర్పన్. 17
- సీ. శ్రీరామపాదరాజీవనేవాలాలు వశగతమధురిమావాగ్నికాలు
మహితలప్రస్తాయమాన భార్గవగోత్ర సురుచిరాపస్తంబసూత్రుఁ బాత్రుఁ
జంద్రప్రధానేంద్రశరణమంత్రికుమారు ధారుణీమతకవితావిహార
నాగమాంబాగర్భసాగరాత్రితనూజు దీనార్ద్రక్షణదివ్యతేజు
- గీ. సూరధీనిధియనుజాతు శుభసమేతుఁ, జంద్రసార్యాగ్రజను గురుచరణభజను
బంధుఫలవల్లి తామరపల్లి తిమ్మ, కవిశిఖామణి న న్నెంచి గారవించి. 18
- సీ. బహుపురాణగ్రంథపతనార్థకరణాలిశూరుండు మియన్న సూరమంత్రి
మహితసభాభిరామాముఖకావ్యంబు ధరనిల్పె మీతండ్రి శరణమంత్రి
తగవరి యై యన్నదానంబు చేయుచు వెలసె మీపెదకండ్రి విస్సమంత్రి
వేదపర్వమైన వినుతులు గాంచెను సరసుండు మీతాత చంద్రమంత్రి
- గీ. ప్రాథరాయల మెప్పించి రాయసములు, పైఁడిగంటంబుగొని వ్రాసి భద్రలీలఁ
లైఁడిగంటమువా రనుపద్ధంఁ దెచ్చి, యలరె మీతాతముత్తాత యబ్బమంత్రి. 19
- సీ. పుష్పలింగేశ్వరపూజానిరంతరసంగతైశ్వర్యుండు లింగఘనుండు
గోపాలవరదయాకులితాన్నదానాది గుణపట్టభద్రుండు గోపకౌరి
యనఘుండు పెదజగ్గ నాయనతమ్ముండు సత్యసంధుండు పినజగ్గవిభుండు
శ్రీరామపదపద్దనేవాధురంధరహృదయాంబుసంభవుఁ డెఱ్ఱమంత్రి
- గీ. కాశ్యపసగోత్రసురరాజు కామరాజు, వీరు వారనకుండ వల్లూరు నీదు
తల్లిపుట్టింటివారెల్ల ధన్యు లెన్నఁ, దరమె వారలఁ దిమ్మప్రధానపర్య. 20
- క. మిత్రజనవనజమిత్రుఁ బ, విత్తుని వల్లూరిజగ్గవిభు గొండమదా
హిత్తుని శరణామాత్యుని, పుత్తుని నినుఁ దిమ్మసార్య పొగడం దరమే. 21
- ఉ. తామరనుండుబోటి కనుదామరల న్నటియించుచుండుఁ గెం
దామరగొల్ను నీకులము తామరసాక్షుబిడారు నీమన
స్తామరసం బదొక్కగుఱుతా మఱి నీదుకవిత్వసీమకుం
దామరపల్లితిమ్మకవితామరసోద్భవ మింతు వన్నిటన్.

క. మృదుమధురగభీరశుభ, ప్రదకవితారాజ్యపట్టభద్రుడవు బభీ!

పొదలెడు యదునాథదయా, స్వదవచనసుధాభిగ్రమ్మ శరణయలిమ్మా. 28

గీ. వైడిగంటమువారు నాఁ బ్రబలె వన్నె, నంకఁ దామరపల్లెవా రనఁగ నలరి.

కుందనముమీఁదఁ బరిమళ మొందినట్లు, తిమ్మయామాత్య నీకుల మెమ్మై గాంచె. 24

వ. అని బహుమానపూర్వకంబుగాఁ బలికి మఱియు నిట్లనియె. 25

సీ. శ్రీరామపాదరాజీవద్వయానిరంతరసమారాధనోత్సాహమూర్తి

బ్రహ్మసంస్థాపనారామతటాకాదినప్తసంతానదీక్షాప్రవర్తి

కర్ణభేదకల్పకద్రుచింతామణీసమనమంచితదానచక్రవర్తి

శరశరద్ధనసుధాకరకఱకంఠసీహారహారామరాహరకీర్తి

గీ. మంత్రికులపోషి సంతతమధురభాషి, యహితబలభేది సకలవిద్యావినోది

యెలమి నిందుపురేల దేవేంద్రలీలఁ, దనరు మాయన్న యౌబప్రధానమాళి. 26

వ. బ్రహ్మప్రతిష్ఠ తటాక వన కృతి దేవతాయతన నిధి సంతానంబు లను సప్తసంతానం

బులలోఁ గృతి యుత్తమం బగు నందును బురాణం బైన బంగారంబునకుం బరి

మళంబు గలిగినచందంబున నందం బగుభారతవేదంబునకు శిరోభూషణం బైన

హరివంశంబున సకలపుణ్యకథాకథనంబును బుధజనంబుల మనంబులకు నాశ్చర్యం

బొనరించు నదియు నగు నాశ్చర్యపర్వంబున విశేషధర్మంబులైన శేషధర్మంబు లొక

మహాకవీంద్రునిచే శ్రీరామనామాంకితంబుగాఁ దెనుంగు నేయించి హర్షించెద నని

యాజ్ఞాపించె మదీయమనోరథంబును నిట్టిద కావున నిష్కహంగ్రంథానుసంధాన

ధారంధర్యబంధురప్రతిభ సీయధీనం బాచరింపుడు నని కర్పూరతాంబూలమణి

మయజాంబూనదాంబరాభరణాదివిధవిభవంబు లొనంగినఁ బ్రమోదరసతరంగి

తాంతరంగంబున నంగీకరించితి. 27

5. పొర దెరలించుచు నిర్రియపుంబొడి శర్కర దార్చి చేలికిం

జెఱకులు కూలికిం దినఁగఁ జేతము దార్చుట గాదె దాత య

క్కఱ గని పూర్వపుణ్యకథ కర్ణసుఖక్రియఁ దేల్చి వారిచే

బొరసినయర్థసిద్ధి నిహముం బరముం గన నేర్పు గల్గుటన్. 28

సీ. శ్రీకరాభ్యుదయంబు శివధనుర్విజయంబు కమనీయహృదయంబు గల్లువాడు

సాకేతధామంబు సద్గుణస్తోమంబు కల్యాణనామంబు గల్లువాడు

జనకజామోహంబు సంతతోత్సాహంబు కరుణాప్రవాహంబు గల్లువాడు

భక్తానురాగంబు బలభేదిభోగంబు లలితాంగరంగంబు గలుగువాడు

- గీ. రమణ నిందుపురేల ధర్మప్రధాన, కమలబాంధవుపాలెంటఁ గల్లువాఁడు
కలుము లీనెడుమాపులు గలుగువాఁడు, రామచంద్రుఁడు లోకసంరక్షకుండు. 29
- వ. మదీయధవ్యకావ్యకన్యకాప్రియఁడౌట మేలనియు తదనుబంధసంధానకరణంబైన
యిందుపురేల ధర్మయామాత్యువంశంబు తదాచార్యవర్యకులవర్ణనశ్రావ్యకంబుగా
నభివర్ణించెద. 30
- సీ. శ్రీవత్సగోత్రవారిధిపూర్ణతారకారక్షణం దంచితలక్షణండు
వేదకాస్త్రపురాణవిద్యాపరిజ్ఞానబోధకుం డఖిలార్థసాధకుండు
కాంతిదాంతిక్షమాసత్యాదిసద్గుణభూషణుం దుచితసంభాషణుండు
వనరాశికన్యకావల్లభపదపద్మభావనుం డన్వయపావనుండు
- గీ. లీల విలసిల్లు నిందుపురేలపెద్ద, ధర్మయామాత్యగురువన్న దానగురువు
తిరుమలాచార్యతనయుండు స్థిరయశండు, చక్రవర్తులధర్మయాచార్యమాళి. 31
- గీ. ధర్మయాచార్యతమ్ముండు ధర్మమూర్తి, కృష్ణమయగారు గాంచెను గృష్ణపాద
పద్మపరిచర్య సంతతభాగ్యధర్యు, నద్రిసమధైర్యు శ్రీరంగయార్యవర్యు 32
- ఉ. శ్రీవిభు దివ్యనాభిసరసీరుహమధ్యమునందు మొల్పెవా
ణీవరుఁ డమ్మహామహుని నెప్పుదిఁ గళ్ళపుఁ డుద్భవించె నా
కోవిదచంద్రశేఖరుని గోత్రమున నిల్వసిల్లె మిక్కిలి
భూమిసతప్రభావుఁ డగు పార్తయమంత్రి జగత్ప్రసిద్ధుఁడై. 33
- క. ఘనుఁ డగు పార్తయమంత్రిం, ద్రునికామిని పోచమాంబ దుర్వారయశో
ధనుఁ గులవర్ధనుఁ గనియెం, దనయు న్నరసింహు హరికథావ్రతజీహ్వన్. 34
- గీ. మంత్రిమణి నరసప్ప ధర్మాయి యందుఁ, దనయులను బొమ్మయను నసంతనను గేస
ఘనుని బెద్దప్రధానేంద్రు ఖండెరావుఁ, గాంచె సంబోధి కల్పవృక్షములపగిది. 35
- క. ఆభద్రాత్ములసోదరి, సౌభాగ్యదయాదిసుగుణచణపొమ్మాయి
శోభానిధి యగు విశ్వా, లాభశపతి పెండ్లియాడి యలరెఁ జగతిన్. 36
- ఉ. చేయును విష్ణుపూజ యెడనేయును బాపవిచారుఁ బుణ్యము
నేయు నిలాతలంబు తనచేయువిధంబున కానుకూల్యముం
జేయఁగఁజేయు శోభనమె చేయును మాటలు వేయుఁ జేయు పొ
మ్మాయి గుణంబులెన్నఁ దరమా కరమాపరమార్థజేదిగిన్. 37
- క. ధీరుఁ డగుపొమ్మధీమణి, మారాయిని బెండ్లియాడి మహిమతనుగుణో
దారుల లింగపును నయ, గారిని బుత్రకులఁ గాంచెఁ గరుణాధికులన్. 38

వ. అందు.

39

గీ. అధికుఁ డయగారు నరసాయి యందుఁ జేమ, దనర లింగాంబను ననంతమ్మ నరస
ధీమణి వరేణ్యు రఘుపతి రామదాసు, మంత్రి చంద్రునిగాంచె సమ్మదమెల్లర్ప. 40

వ. అందు.

41

గీ. పేర్తి లింగాంబ నలకొండ ధర్మమంత్రి, ధీవరేణ్యు ననంతమ్మ దేవునారి
యప్పయామాత్యచంద్రుని నభిమతంబు, లలర వరియించి మించిరి హర్షలీల. 42

ఉ. అంగకళింగవంగవిమిధాంగణసంగతదానుఁ డభ్రమా

తంగభుజంగపుంగవమతంగభవారికురంగలింగతా

రాంగజజతురంగభుజగాంగదసారసనందనాంగనా

లింగనకీర్తిధుర్యుఁ డగులింగనమంత్రి చెలంగు ధారుణిన్.

43

గీ. ఆచమూనాథవలికి నర్ధాంగలక్ష్మి, యైనకోనాంబ ముఖవిజితాబ్జవింబ

బంధురక్షావలంబ సౌభాగ్యగుణక, దంబ విలసిల్లు నన్నదానాంబ యనంగ. 44

గీ. కోనమాంబకు లింగ ప్రధానమణికి, వెలయు చందాయి కోనక్క వెంకటమ్మ

రాజమంత్రి నారాయణరాయమాళి, సంభవించిరి జగములు సన్నతెంప. 45

గీ. చందురుఁడు కోహిణీదేవి చందమునను, చందమాంబను ¹గ్రాతమల్పంద్రమంత్రి
హర్షమిగుర్తొత్తఁ బెండ్లియై యంగరంగ, వైభవంబుల వన్నెయు వాసిఁ గాంచె. 46

గీ. భూమితైశ్వర్యనికుదుంబ కోనమాంబ, కుటిలిపుగజమ్మగరాజు గోపరాజు

సంగయామాత్యు వరియించె జక్రహస్త, నిందిరాదేవి వరియించు చందమునను. 47

క. పెద్దటికంబులు ప్రియములు, హద్దుగఁ గని వెంకటమ్మ యనవరతము తా

ముద్దియ లెల్ల నులింపఁగ, ముద్దప్పను పెండ్లియాడి ముదము పహించెన్. 48

వ. అప్పలిప్రతాపిలకంబునకు సహోదరుండు.

49

నీ. ఏమంత్రి సౌందర్య మింద్రనందననందనందనాత్మజులవై పొందు లుంచు

నేమంత్రి సక్తిర్తి యిభరాజమ్మగరాజశరరాజకాంతులనవరిణించు

నేమంత్రి యైశ్వర్య మీకాలకాధీశకారవేళమ్మర్తి గారవించు

నేమంత్రి వితరణ బింద్రమణీనభోమణిభవభవశిరోమణుల మించు

గీ. నతఁడు లక్ష్మీచరణసేవాధికుండు, ప్రబలసుల్తాన్ హమ్మదుపాదుషాయి

మహితసామ్రాజ్యవైభవముజుమదారు, రాయహేళినారాయణరాయమాళి. 50

ఉ. రాయని నిల్చి పిల్చి కవిరాయలకోరిక లెల్ల నిచ్చు నా

రా యనిపించుచుం బుడమిరాయనిచే గను రాజ్యలక్ష్మి మేల్

రాయనఁ జేయు వేలుపులరాయనిత్రాజ నిరంతరంబునా

రాయణరాయఁ డేముగురురాజులు మెచ్చ ధరాతలంబునన్.

51

ఉ. కాయఁ డొకింత యైన నృపకార్యవిరోధుల నెట్టివారికిం

జేయఁడు కీడు నిచ్చలుచు శ్రీహరిపాదపయోజపూజలుం

బాయఁడు రాజచోరకథ వజ్రకు డాయఁడు లింగమంత్రినా

రాయణరాయఁ డెన్న నవలావలరాయఁడు రాయఁ డన్నిటన్.

52

సీ. ద్విజరాజుకళలచే వెలయించు హంససంతతులపైఁ బక్షపాతం బొనర్చు
నమరకాఖకులంబు సుమనోగతులమెల్పు భోగింద్రునకు నవ్యభోగ మొసఁగు
నగ్రహారంబుల కలరుసూత్రమునేయు శంకరు నినువీర్యసరణి మనుచుఁ
దగ సరస్వతికి నంతస్సారము ఘటించు విబుధవాహిని యెందు విస్తరించు

గీ. గరిమ నిందువురేల లింగన్నమంత్రి, రాజమాళినారాయణరావుకీర్తి
కారణగుణంబు విడువదు కార్య మనుచు, జగతి కెల్లను బోధించుచందమునను. 53

గీ. అమృతామంత్రి శేఖరుఁ డచ్చుబాయి, వెంకటమ్మను బెండ్లి యై వివిధభోగ
భాగ్యవిభవంబు లొందుచు బహుళదాన, ధర్మము లొనర్చి ధారుణీతలము పొగడ.

సీ. అన్న దాననిరూఢి నన్నపూర్ణకు సాటి యచ్చుబాయమ వెంకటమ్మగారు
విశ్వరూపామృతి నభిషేకము సాటి యచ్చుబాయమ వెంకటమ్మగారు
కమలీయరూపరేఖలయందు రతి సాటి యచ్చుబాయమ వెంకటమ్మగారు
అధికక్షమాయుక్తి నవనిదేవికి సాటి యచ్చుబాయమ వెంకటమ్మగారు

గీ. సకలభోగానుభవముల శచికి సాటి, రమణ వెలయు నారాయణరాయమణికి
ప్రాణవల్లభులై వేడ్కఁ బరఁగుచున్న, యచ్చుబాయమ్మ యలవెంకటమ్మగారు. 55

ప. అందు. 56

సీ. రూపరేఖారూఢిరోహిణీదేవికి హెచ్చుగా యనవచ్చు నచ్చుబాయి
నవితభోగంబుల నలకబీదేవికి హెచ్చుగా యనవచ్చు నచ్చుబాయి
చతురభాషణముల కారదాదేవికి హెచ్చుగా యనవచ్చు నచ్చుబాయి
భూరిక్షమాయుక్తి ధారుణీదేవికి హెచ్చుగా యనవచ్చు నచ్చుబాయి

గీ. పరిపదాంబుజయుగ సేవఁ బన్నకన్న, హెచ్చుగా యనవచ్చును నచ్చుబాయి
ననుచు నభిరతి బాంధవు లభినులింప, నలరు నారాయణరాయఁ నచ్చుబాయి. 57

గీ. రమణ వెలయు నారాయణరాయమణికి, నచ్చుబాయికి జనియించి రలర సగ్గు
బాయి కొమ్మక్క కొండమ్మ భద్రకీర్తి, దానధర్మాధికుండగు శోనవిభుండు. 58

- గీ. వెలయ సగుబాయి పదిసీను వేంకటేశ, గంగ కెనయైన కొండమ్మ లింగమంత్రి
రమణి కొండమ్మ యానంతరాయవిభుని, వరుస పరియించి రత్నంతవైభవముల. 59
- వ. ఈపలివ్రతాతిలకంబులకుం జనకుం డగునారాయణమంత్రిచంద్రుని పిన్నతాత. 60
- గీ. లలి నసంతయ్యకొండమవలనఁ దంగ, మక్కజన్నిమాంబికను రామక్కగారి
నక్కపలిచంద్రు ధర్మాయందు ధీరు, నిఖిలవిద్యావిహారుఁ గోనేరుఁ గాంచె. 61
- ఉ. కోరువదార్థమిచ్చు బుధకోటికి గానకళాప్రవీణతం
దేరు రఘూత్తమ ప్రకటనిత్యదయాగతరాజ్యలక్ష్మణ
మీఱు మహాగభీరుని సుమేరుమహీధరధీరు వీరు గో
నేరు నులింపశక్యమె వినిర్తలకీర్తివిహారు ధారుణిన్. 62
- గీ. కోనయామాత్యచంద్రుండు కూర్చులీనఁ, గీర్తినిధియైనదామెర గిద్దె నాగ
మంత్రి శేఖ సత్పుత్రి మహితగాత్రి, సంగుబాయిని పరియించె జగము వొగడ. 63
- గీ. తంగమక్క వెలికుంట తంగనాగ, ధీరు జన్నమ శ్రీకల్వూరికోన
విభుని తామక మల్లయవేంకటేంద్రుఁ, దేర్చి లింగమ బ్రహ్మజిఁ బెండ్లియైరి. 64
- క. అక్కుపలిమంత్రిచంద్రుఁడు, చుక్కలచక్కందనమును చుక్కరసంగా
విశ్లేషిసాగమ నేబమ, నొక్కుమ్మడిఁ బెండ్లియాడి యున్నవకెక్కెన్. 65
- గీ. అక్కుపలికి నాగాయికి నాత్తజాత, యైనగిరుమాయి గంగాసమానధర్మ
కార్యనిర్వహణోత్సుకు ఖారుఖాన వీరయామాత్యు పరియించి వేడ్కగాంచె. 66
- వ. ఈమంత్రిమణికి మామయగు నక్కుపలిమంత్రి శేఖరునిపినతండ్రి. 67
- క. నరసుండు కేసామాత్యుఁడు, నరసాయిం బెండ్లియాడె నవ్యప్రీతి
హరి కలకాంబుధికన్యం, బరిణయ మైనట్లు బుధులు ప్రస్తుతి సేయన్. 68
- క. వరుసము వల్కుదు పుత్రుల, వరుసం బోషించు నతిభివర్ధంబుల ని
ల్వరున గలసాధ్య కెనయే, నరసమ నెన్నంగఁ దరమె నలువకు నైనన్. 69
- గీ. కానీనసంతాన భేనసమానమహాదానచతురుండు యాజమంత్రి
నర్వంసహాచక్ర సంగక్షణాధ్యక్షదక్షదీక్షుండు పెద్దధర్మమంత్రి
సౌందర్యగాంభీర్యచాతుర్యకౌర్వాది సరసనల్లణరాశి నరసమంత్రి
భర్తాంబరధ్యానమర్త వినిర్తలధర్మచిత్తుండు పినధర్మమంత్రి
- గీ. సంతతైశ్వర్యవంతుఁ డనంతమంత్రి, శానమాంబామణియుఁ బినశానమాంబ
కీర్తినిధి యైన నరసయ కేసమంత్రి, నరసమాంబకుఁ గలిగిరి సరసమతులు. 70
- వ. అందు. 71

- గీ. కోరి పెదకానమాంబ బండారుధర్త, నార్థవర్మండు పినకానమాంబ గంటి
నరసమంత్రియు వరియించి నవ్యభవ్య, భోగవైభవభాగ్యవిస్ఫూర్తి గనిరి. 72
- ఉ. మందరశైలధీరుడు సమస్తజనస్తవనీయభావసం
శ్రందనుఁ డర్థిపోషణధురంధరుఁ డీశవదాంబుజద్వయా
వందనశీలుఁ డార్థగుణవర్ణితకీర్తివధూమనోహరుం
డిందుపురేలకేసవిభునేబనమంత్రి చెలంగు ధారుణిన్. 73
- గీ. ధర్మగుణశాలి యేబ్రహ్మధానమాళి, వివిధభాగముగోగ్రమ్మ వెంకటమ్మఁ
బెండ్లియై కీర్తిసుకృతముల్ పృథివిఁ గుప్ప, తెప్పలుగఁ గప్ప నప్పఁగొండప్పగనియె. 74
- చ. పలికిన కల్కు కొంగుముడి పట్టినపట్టు ధ్రువంబు నెమ్మదిం
దలచిన తల్పు సిద్ధము ఘనంబుగ నిచ్చినయీవి యక్షయం
బలవడఁ జూచుచూపు సకలార్థినిదానము మంత్రిమాత్రుండే
తలవఁగ ధర్మమూర్తి పెదధర్మశిరోమణి ధారుణీస్థలిన్. 75
- క. ధీమణి యిందుపురేల, గ్రామణి బుధబాంధవాప్తగాయకకవిచిం
తామణి యాశ్రితజనర, క్షామణి పెదధర్మబుధశిఖామణి వెలయున్. 76
- ఉ. సూరిజనోపకారి పరిశుద్ధమనోంబుజభాసమానచై
త్యారి సమస్తపాపపరిహారి బలారిసమానభోగసం
చారి విదారితారిశరశారదసీరదనారదాబ్జవి
స్తారయశోవిహారి పెదధర్మయశౌరి చెలంగు ధారుణిన్. 77
- క. ఆయుత్తమచరితుఁడు ధ, ర్తాయని గులరూపగుణవిరాజితఁ బినధ
ర్తాయని బరిణయ మయ్యెను, శ్రీయువతిని భూమి నతుల శ్రీహరికరణిన్. 78
- క. ధర్మంబులు నడుపుచును న, ధర్మంబుల తెరువువోక ధర్మాత్ములు న
ధర్మగుణరాశి యనఁగా, ధర్మాజీచంద్రు పెద్ద ధర్మక వెలయున్. 79
- చ. సరసిజిగర్భవాణిగతి శంకరుపార్వతికై వడిం బురం
దరుని పులోమనందనవిధంబున నచ్యుతులక్ష్మీమాడ్కిఁ బ్ర
స్ఫురితవచోన్నదానమతి భోగసమృద్ధుల సంతతంబు నా
దరుమయమంత్రిచంద్రు పినధర్మక మించు ధరాశలంబునన్. 80
- గీ. కీర్తినిధి రామభద్రుండు కేసమక్క, యచ్చమయ లింగమయఁ గోనమాంబగారు
మంత్రినిధియైన పెద్దధర్మప్రధాన, మణిఁగ గల్గిరి పెద్దధర్మక్కవలన. 81
- వ. అందు. 82

క. అని పలికిన సూతుండును, వినుఁ డీయర్థంబు మీరు వేఁడినరీతిఁ

జనమేజయభూపతియును, ఘనవైశంపాయనమునిఁ గనుఁగొని యడిగెన్. 106

ఉ. వింటిమి సర్వధర్మములు వింటిమి కారవపాండవస్థితౌ

వింటిమి కృష్ణదేవుఁ డరివీరుల నెల్ల జయించి కానుతుల్

గొంట లసద్దయామహిమకుం గుఱి నేయుచు భారతంబు మీ

రంటినవేడ్కఁ బల్కఁగ భరామరఱొకశిఖావతంసమా.

107

చ. ఇలఁ గలయట్టి పుణ్యకథ తెల్లను బల్కితి రీర లందులొ

పల నొకఁ డాన తీయ రది భద్రకరం బగు పాండుసూనుల

న్నిలువఁగఁ గోరి కృష్ణుఁ డతినిర్మలకీర్తి రహస్యభావలం

దెలిసినయర్థ మంతయును దేవరవా రెఱిఁగింపఁగాఁ దగున్.

108

వ. అని నిజవచనసుధారసంబుఁ గర్ణపుటంబుల నింపం గోరుచున్న శౌనకాదులకు

సూతుం డానతిచ్చె మీ రడిగినయట్లు రాజసింహం బైనజనమేజయండు వేఁడినం

దలంచుకొని ధర్మం బెఱింగినవాఁ డైవైశంపాయనుం డిట్లనియె.

109

క. జనమేజయభూవల్లభ, వినుతాశ్చర్యంబు ధర్మవేత్తలచేతం

బనివడి నుడువంబడినది, విను కృష్ణకథామృతంబు వీనులు దనియన్.

110

వ. విచిత్రధర్మంబులు నరక వేదనలు విష్ణుచరిత్రంబులు భక్తిలక్షణంబులు నన్నజలగో

భూమిదానంబులు సత్సంగమలాభంబులు సాలగ్రామఫలంబులు నేకాదశీవ్రతం

బులు నరిధుల యతిబ్రహ్మచారులం బూజించిన శుకృతంబు విష్ణు ప్రదక్షిణ సౌభా

గ్యంబు మహాత్ములకు నమస్కరించిన విశేషంబు జననీగర్భభింతయు సంసారవిచా

రంబు ఋణికధనికగతులు గంగాకావేరీపంపామహిమయుఁ జంద్రపుష్కరిణీన

మున్నతియు రంగనాథవైభవంబు శ్రీశైలవేంకటాచల హస్తీశిఖరంబుల కరిగిన

వారి పుణ్యఫలంబుల సింహాద్రి హేమకూట విరూపాక్ష కుంభకోణంబుల దర్శించిన

మేలు జయంతీనవము లాచరించిన యతిశయంబులు శివరాత్రివ్రతలక్షణంబును

నఖిల మునిదేవభూదేవమధ్యంబున సకలధర్మస్వరూపి యైన కృష్ణుం డానతిచ్చిన

భీమాష్టననకులసహదేవద్రౌపదీనమేతుం డై ధర్మరాజు వినియె నని జనమేజయం

డిట్లనియె.

111

క. ఎచ్చోట నుండి కృష్ణుం, డచ్చుచడం గథలు నొడివె నానతి యిమ్మా

విచ్చలవిడి భూసుర యన, నచ్చతురుండు హర్షమగ్నుఁ డై యిట్లనియెన్.

112

అ. రాజ్య ముడిగి పాండుభాజితనూజులు, ద్రుపదరాజపుత్రితోడఁ గూడి

- కామ్యకవలీనఁ గాఱియనడుదూడ, యదునిభూదు లెలిసి యాదరమున. 113
- స. వివిధాయుధములు నవరించి యున్నటాళ్ళటులు చూపుచు వీరభటులు నడువ
ఖుర్రుటాహతి రజోగరిమను మిటికి వలన గావింప నశ్వములు దొడర.
పరనేమిఘట్టనం బురగలోకముత్రోవ నవరింప రథములు సందడింప
రోదోంతరముమేర దూపించఁ బట్టెన కరులు శొండలమెఱుఁ గాకునేయ
- గీ. నేల యీనినకై వడి నిండికొన్న, బలము లరుదేర వారణఘట్టణంబు
దాయఁ జనుదెంచి తత్సేధజాయమాన, మణివిభాస్కూర్తి కాశ్చర్యమగున్ డయ్యె.
- వ. అంత భీష్మః డెదురుగా వచ్చి విదురసహితు డై యున్నవానుడేవు నుచితప్రకా
రంబున దర్శించి యర్హ్యపాద్యాదికృత్యంబు లాచరించి కుశలం బడుగువాఁ డై
యిట్లనియె. 115
- ఉ. నేమమె కృష్ణ మీకు యదుసింహము రాముఁడు లెస్స యున్నవాఁ
డేమటి వృష్టిభోజులకు తీవియె రుక్మిణి సత్యభామయ్యం
బ్రేమ భజింతురే నుతులు, మెఱుఁగు వహింతురే నైరిభూపతుల్
నేమముతోడ నెల్లపుడు నీపదపద్మము లాశ్రయింతురే. 116
- క. వనజాక్ష భవద్దర్శన, మునఁ బాపము లెల్లఁ బోయె మోదము గలిగె
నినుఁ గన్న యంతమాత్ర నె, ఘనఫలములు దమకుఁ దామ కలుగుచు నుండున్. 117
- గీ. పద్మలోచన సీరాక భాగ్య మబ్బెఁ, బాపములు పేరు నుడివినఁ బాఱిపోయె
స్వప్నమున నైన నీకీర్తి సౌఖ్యమిచ్చుఁ, జూడఁగల్గిన జాబ్బనమాటగాదె. 118
- క. మును లైనను నీపదములు, గనఁ జాలరు పుణ్యమేమి గల్గెనో నాకుం
గనుఁగొంటిని జన్మాంతర, మున నైనం బాపసమితిఁ బోకార్తు నిటన్. 119
- వ. పరులకు మీదర్శనంబు దుర్లభంబు గాదె యని పల్కి సత్కారంబు చేసిన నవ్య
త్తుండు నిరంజనుండు నప్రకాశుండు నైనకృష్ణుండు దంతమరీచిబాలంబులు మణి
మండపంబునకు వన్నెవెట్టు చిఱునవ్వు దభిమాత్త విదురునిం జూచి భీష్మనః
ట్లనియె. 120
- క. విను భీష్మ పాండునందను, లనఘులు ధర్మ స్వరూపి పగునీ వుండం
బనిలేనివనిఁ నయ్యో, వనవాసాయాసభరము వారికిఁ దగునే. 121
- క. కొంతేయులు నావా రని, స్వాంతంబునఁ దెలియు మెగ్గు వారికి రాదా
కాంతులకుఁ గీడు నేయం, చింతించినజనుల కెల్ల జేసేత నగున్, 122

- మ. అని వేగంబున లేచి ద్రోణ కృప భీష్మదిత్యపుత్రాదియో
భనికాయంబుల గుండియ ల్పెదర గాంధారీతనూజు ల్భయం
బున జంక నిద్దురుండు కామ్యకవసీభూమార్గముం జూపఁగాఁ
జని యాకృష్ణుఁడు పాండునందననిరీక్షాసత్తది త్తంబుతోన్. 123
- వ. అంత విదురు నిలువ నియోగించి. 124
- సీ. భీష్మునిఁ దనవెంటఁ బెట్టుక చని కాంచె దైత్యారి యనఘుని ధర్మసుతునిఁ
దమ్ములు ద్రౌపది ధర్మశీలురు మును లేవదకాన్త్రపురాణవిహితమతులు
నవసీనురులు సోమయాజులు గాంధర్వవిద్యావిచక్షణుల్ వినయవరులు
నాటకాలంకారపాటవాభిజ్ఞులు తత్త్వవేత్తలు శబ్దతర్కఘనులు
- గీ. విష్ణుభక్తులుఁ బెద్దలు వీరవరులు, నీతిమంతులు సరసులు నేరువరులఁ
గవులు మంత్రులు భృత్యులుఁ గార్యదక్షులలమి కొలువంగఁ గొలుపున్నయట్టివాని.
- వ. ఆసమయంబున. 126
- ఉ. లీల నుయోధనుం దునిమి లెస్సగఁ దస్మధిరాంబుధారలం
జేలుదమంచుఁ జేత గదఁ ద్రిప్పెడితమ్ములఁ గూడి పాండుభూ
పాలనుతాగ్రజుం డదరిపాటుగఁ జూచి యెదుర్కొనెన్ దయా
శీలురఁ బుణ్యమూర్తులఁ బ్రసిద్ధచరిత్రులఁ గృష్ణభీష్ముల్. 127
- వ. అప్పుడు కందమూలఫలంబులతోడ నెదుర్కొని నడుచుచు సంగంబువలనం గామం
బును గామంబువలనం గ్రోధంబును గ్రోధంబువలన మోహంబును మోహంబు
వలన స్మృతివిభ్రమంబును స్మృతివిభ్రమంబువలన బుద్ధినాశంబును బుద్ధినాశంబున
నాత్మవివేకంబును నెడలునని గీతలయందుఁ బలుకంబడియెఁ గావున నిది యెఱింగి
బుద్ధిమంతుండు సంగంబుఁ బరిహరించునది. 128
- ఆ. వాసుదేవ కృష్ణ వనమాలి సర్వేశ, లోకనాథ భక్తలోకవరద
చక్రహస్త నాదునత్యుచ్ఛ్రింజ్జలు, నిలువవయ్య కరుణ నీరజాక్ష. 129
- త. అని ధర్మలోపభయమున, వనజాక్షుని భక్తలోకవరదు రమేశున్
మనమున నిడికొని ధ్యానం, బొనరించెను ధర్మతనయుఁ డురుతరభక్తిన్. 130
- వ. అప్పుడు. 131
- క. హరియును ధర్మజుధర్మము, నిరుపమగతి నిలువఁ దలంచె నెమ్మదిలోనన్
సురతరువు కరణి గోరుక్కులు, కరుణించుం గాదె భక్తగణముల శెందున్. 132
- వ. అని యిట్లు ధర్మరాజు ధ్యానంబు నేయుండు ననుజ్ఞనహితుం డై కందమూలఫలంబుల

తోడ బ్రాహ్మణవర్గంబుఁ బురస్కరించుకొని కృష్ణభీష్టుల నెదుర్కొని యథోచితం
బుగా నాలింగనమస్కారంబులు నర్హ్యపాద్యాదికృత్యంబులు నాచరించి తో
డ్కొని తెచ్చి వర్ణకాలామధ్యంబున దర్శననం బిడి సుఖోపవిష్టులైన వారిం
గుళలం బడుగం దలంచి యిట్లనియె. 133

ఉ. యాదవనాథ మేలె యిటకై చనుదెంచుట కేమిహేతువో
పేదల బంధుహినులను బెంపుఁ దొఱంగిన మమ్ముఁ జూడ న
ప్రేదము మీకుఁ దాత కగు ముచ్చటతో ధృతరాష్ట్రనాత్మజాత్
మేదిని నేలని వునెడు మెల్పునఁ గన్గవ నీరు వెల్పుచున్. 134

గీ. కృష్ణ సర్వాత్మ నీమాయఁ గిరురువెట్టఁ, దరమె మాకందుఁ దమ్ములు దాను నూర
కున్న భక్తుల దుఃఖంబు లుడువఁ గోరి, యమరతఙ్గినీతనూజున కనియెఁ జక్రి. 135

ఉ. వీరలఁ జూడు భీష్మ హరివిక్రమకాలులు సత్యసంధు లా
చారపరాయణు ల్వినుతసత్యధురీణులు ధర్మవర్తనుల్
ధీరులు నాకు భక్తులు విధేయులు మీకు ను గోప మిర్హ్యయుం
జేరఁగనీనివారు గుణశీలురు పాండుకుమారు లారయన్. 136

వ. అనిన దేవకీనందనునకు గంగానందనుం డిట్లనియె. 137

ఆ. నీవదాబ్జభక్తి నిర్మలాచారంబు, నెఱిపువారికోర్కి నిండుభార
మరయ నీకుఁ గాక యన్యుల కమ్మునే, కాన వారిఁ గావు కమలనయన. 138

క. నీభక్తుఁ డెవ్వఁ డైనన్, శోభనసాయంబృపదము సులభముగఁ గను
న్నీభక్తుఁడు గాకుండిన, భూభర్తయు నైన నరకమునఁ బడును హరి. 139

వ. అనిన గంగానందనునకు దేవకీనందనుం డిట్లనియె. 140

గీ. బలదయాసత్యనిధులైన పాండవులకుఁ, దెలుపుమా జ్ఞానబోధంబు తెఱిగు భీష్మ
చిత్త మెప్పుడు మాయందుఁ జేర్చువారి, కిహవరభయం బటన్నది యింత లేదు.

క. అని జలిగిన శాంతనవుఁడు, వనజాక్షుని భక్తలోకపరదునిఁ గృష్ణున్
మనమున నిడికొని మ్రొక్కుచు, వినయంబున ధర్మరాజు విన నిట్లనియెన్. 142

సీ. పాండునందన జగత్ప్రఖ్యాతచారిత్ర కేవల బ్రహ్మంబు కృష్ణమూర్తి
చుట్టంబు చెలికాఁడు శుభదాత మంత్రంబుఁ దపములు జ్ఞానంబు ధర్మ మితఁడే
యాదయాసాగరు నింద్రాదినన్నతు నఖిలభూతాధారు నాదిదేవు
సర్వలోకశరణ్యు సంతాపతారకుం గామితార్థప్రదుఁ గంజనాభుఁ
ఆ. జంద్రసూర్యనేత్రు సంతారపారగు, భుక్తిముక్తు లిచ్చుపుణ్యపురుషుఁ

౧౦. గాఢ సెటిగి కొలువు కల్పవృక్షము రీతిఁ, గోర్కులెల్ల మిగులఁ గురియు నీకు. 143

పరితనిన విని భీష్మనకు యధిష్ఠిరుం డిట్లనియె.

144

ఉత్సాహ సర్వశాస్త్ర వేది పీవు జాహ్నువీతనూజ ని

ధర్మయుక్తి ధర్మయుక్తి గంజనాభక్తియుక్

బర్హమై తనర్పుఁ దెలియఁ బలుకుమయ్య యాకసం

బుర్వి నిండినారు నురలు యోగివరులుఁ గోరికన్.

145

వ. ఆనిన యధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె.

146

ఉ. పాండుతనూజ వింటె హరిభక్తి పఠించిన విన్నవారికిం

గొండలపంటిపాపములు గూలుచుఁ గోరుకు లిచ్చుఁ గావునం

గొండలిరాజతల్పు విభుఁ గొల్వము కొల్చినవారి కెంతయు

న్నిండు తుభంబు కాత్రపులు నిల్వరు బాధలు చేర జెచ్చటన్.

147

సీ. వాసుదేవుని గృహద్వారంబునకు నేగుపాదముల్ సౌఖ్యసంపాదకములు

శ్రీవల్లభుని బూజనీయంగ మరగిన హస్తంబు లమితపుణ్యాకరములు

జలజాతురూపంబుఁ జక్కఁగా నీక్షించుకన్నులు వైభవకారణములు

హరిసామకీర్తనం బశ్రాంత మొనరింపఁ బట్టెనజిహ్వా సౌభాగ్యకరణి

గీ. నిక్కమిమాట నిక్కము నిక్క మరయభుజము లివె యెత్తి పలికెద బొంకు గాదు

వేదశాస్త్రంబులకు మించు వేదక దొరక, దవని దైవంబు లేదు కేశవునికంటె. 148

సీ. సారంబు హితవును సారెకు నెటింగింతు ఘోరమై పరఁగు సంసారమునను

శ్రీవిష్ణుశ్రాజన చింతన ధ్యానముల్ తలిదండ్రులకు నేవ నలుపువారి

పుణ్యకథానక్తి బ్రొద్దుపుచ్చినవారి నొడివినకార్యంబు నడుపువారి

నఖిలభూతములందు ననుకంప గలవారి ధర్మమార్గంబులు దలంచువారి

గీ. సరస విడువక రక్షించుఁ జక్రపాణిఁ, గొలువు వర్ణింపు కూజింపు గలుగు తుభము

నిజము దెలియంగ దేహంబు నీరుమగ్గ, కలిమి బలుములు మెఱుపులకరణియరయ.

ఆ. సగము నిద్రచేత జరుగు నాయుష్యంబు, కడమ విడువ ముడువఁ గట్టఁ బూయఁ

దిరుగ విఱుగఁ బెరుగ దినములు గడచును, బుణ్య మాచరింపఁ బ్రొద్దు లేక. 150

ఉ. విన్నతనమ్మన న్నిగులఁ బెద్దతనమ్మన ధర్మవర్తనల్

నున్న పయస్సున న్నుడువఁ జొప్పగు దేహము శాశ్వతంబు గా

దెన్నఁటి కింతయుం దెలిసి యెగు దలంపక పుణ్యమార్గముల్

గన్న మహానుభావులకు గల్గు నిరంతరసౌఖ్యసంపదల్.

151

వినుడు నామాట పాండవు వ్విశ్వసించి, దేహ మస్థిర మది నమ్మి తిరుగ రాదు
 లోభ మోహంబు లుడుగుచు లోక నాథుఁ, జక్రిఁ బూజింప జన్తంబు సఫలమగును.
 పర్వతపాషాణ వృక్ష పక్షి పశుమృగాదులం గోటివేలు జన్తంబు లెత్తిన మానవ
 దేహంబు గలుగు నందుఁ బూర్వపుణ్యవశంబున దేవదానవభోగబుద్ధు లుష్ణవంబు
 లగును దుర్లభం బైనమనుష్యశరీరంబు దాల్చియు హరిం బూజింపనివారికంటె
 మూర్ఖుండు లేడు పూజితుం డై జగన్నాథుండు కోరుకు లిచ్చుఁ బాదమాత్రంబెల్ల
 హస్తీపాదంబునకు లోకువ యైన తెఱంగున స్థావరజంగమాత్మకం బైనజగం బాకాశం
 బుచేతఁ గప్పంబడినచందంబున భువనంబు విష్ణువ్యాప్తం బై ప్రపల్లి ననోన్మ
 సాధనంబు లైన జననమరణంబులు మర్త్యులకుం గొంగుముల్లై. తన్నాశనంబునకు
 మూలంబు పురుషోత్తమసేవ ధ్యానంబు చేసినఁ బూజించినఁ దలంచిన దం
 డంబు వెట్టిన సంసారసాగరంబు దరియింపంజేయు మాధవు నెవ్వండు పూజింపక
 యుండు నెవ్వనిపేరు నుడివిన సకలపాపంబు లణంగు నట్టిసారాయణు పాదపద్మం
 బులు భజియించి జనకాదిరాజులొకంబు మోక్షంబుఁ గనియె నానర్హేశ్వరు నామ
 ధేయంబు విజయంబునఁ జెలంగ లోకంబు సంసారసాగరంబునఁ బరిభ్రమించు
 నింతవిచిత్రంబు గలదే యెంతవర్మంతం బింద్రియవైకల్యంబు రోగంబులును
 బాధింపకుండు నంతలోనన ముక్తిరతులకు వైకుంఠపూజనంబు కర్తవ్యంబు మాటి
 మాటికి భుజం బెత్తి హితంబు నెప్పెద భుక్తిముక్తిప్రదుం డైనకృష్ణుం డెల్లకాలంబు
 నెల్లవారికిఁ బూజ్యుం డై యుండు.

153

1. శ్రోధము హృదయముఁ గలఁచును, శ్రోధము పాపముల కెల్ల గురు వనిపించుం
 శ్రోధము ధర్మముఁ జెఱచును, శ్రోధము విడువంగవలయు గుణవంతులకున్. 154

2. విను సుఖదుఃఖంబులకును, మననే కారణము దాని మాటికి నెటకుం
 జననీయక హరియందుం, బనుపఱుపుము కౌతుకంబు పాటిలు నీకున్. 155

3. అచ్యుత యనంత గోవింద ¹యనెడి నాను, కీర్తనం బౌషధం బౌచుఁ గడపఁజాలు
 రోగజాలంబు లెల్ల నారూఢిగాఁగఁ, దధ్య మీమాట తప్పుడు ధర్మపుత్ర. 156

4. హరిహరపూజాపరు లగు, పురుషులకును బంధమిత్రపుత్రధనంబుల్
 పరిపూర్ణంబుగ వేలయును, శరనిధిగంభీర జన్తజన్తములందున్. 157

5. ఇహపరములు గావలసిన, నహరహమును జేయవలయు హరిపూజనమున్
 ఇహపరము లొల్లకుండిన, సహజంబుగఁ బరుల నింద నలుపఁగవలయున్. 158

- గీ. ధర్మమూర్తికి హరికిని దండ మిడ నె, వండు దేహంబు నింతైన వంచ ననిన
వాడు పాపాత్ముఁ డనఁబడు వనజనాభు, భక్తి దుర్లభ మందురు బ్రహ్మకెన. 159
- ఉ. శోకములేక విప్రులను గూర్చి యనూయయు లోభ మోహముల్
దాపున నిల్వసీని యతిధన్యుని సీతుఁడు సంతసించు నా
శ్రీపతి యెల్లవారలకు నేవ్వుండ యూయన యీయదూత్తముం
డీవరమేష్టి కావఁగ వహించిన యప్పుడె చేరుఁ గోరుతుల్. 160
- గీ. పుడమిఁ బుట్టింప రక్షించఁ బోలియుఁజేయుఁ, గర్త కృష్ణుండ యీహరి కరుణఁ బలుక
సర్వధర్మకథావ్రపంచమ్ము వినుము, శోక మంతయుఁ బోకార్చి సుఖవి గమ్ము. 161
- క. అని గాంగేయుఁడు పలికిన, విని ధర్మ తనూభవుండు విశ్వాంభరుఁ దా
ఘనముగ నెఱింగి తత్సద, వనజంబులు పూజనేయ వాంఛించె మదిన్. 162
- ఆ. శత్రుహరము పుణ్యసంపాదనం బఘ, భంజనంబు విష్ణుభక్తికరము
నయిన యీచరిత్ర మాసక్తిఁ బఠియించు, జనుల కిహపరములు సంభవించు. 163
- క. ఈగలెఁ దెలియం బలికిన, భాగీరథిగొడుగువలుకుఁ బాటించి మహా
భాగుండు పృథాసూనుఁడు, యోగికులారాధ్యుఁ గృష్ణ నొయ్యనఁ బలికెన్. 164
- ఉత్సాహ. దేవదేవ వాసుదేవ దివ్యతేజ కృష్ణ సం
భావనీయపాదపద్మ భక్తలొకరక్షకా
కావయ్యు నీదుభక్తిఁ గలుగఁజేసి యదియ హ
కావరించు నీవరంబు నాత్మలోఁ దిరంబుగన్. 165
- ఆ. రాజ్య ముడిగి కృష్ణ రాజీవలోచన, నిమ్మ శరణుఁ బొంది నెగడఁగోరి
నార మఖిలధర్మ మారూఢమూలంబు, గాఁగ నెఱుంగఁ బలికి కావుమయ్య. 166
- మత్తకోకిల. నీవ చుట్టము నీవ నెచ్చెలి నీవ జైవము దాతయు
నీవ విద్యయు నీవ ప్రాణము నీవ తల్లియుఁ దండ్రీయు
నీవ సొమ్మవు నీవ నేతవు నీవ మాకు సమస్తముం
గావు కావుము కృష్ణ మాధవ కంసదానవభంజనా. 167
- గీ. పురము దేశంబు నశ్వకరిరథభటులు, నీకటాక్షంబు గలిగిన నిలిచి యుండుఁ
గడతుమే మేము నీయాజ్ఞఁ గమలనాభ, కొల్ల గా నీదుదయ మీఁదఁ జల్ల వేల. 168
- కా. విధర్మం బొనరింప వాంఛితము లీడేఱున్ సిరు త్వెక్కులా
నాధర్మం బెఱింగింపవే త్రిభువనఖ్యాతార్థము వ్రీకు సం
బోధార్హంబులును గరామలకము ల్పూతప్రభావంబు ధ

- ర్వాధర్తంబులు సుప్రతంబులును బుణ్యస్థానముల్ తీర్థముల్. 169
- గీ. అనుచు మారకయున్న ధర్మాత్మభవుని, చిత్త మీక్షించి మానులచేష్టఁ దెలిసి
సకలలోకైకనాథుండు చక్రి పలికె, ధర్మవాక్యంబుఁ గుతుకాస్పదంబు గాఁగ. 170

౧౭ భూదానప్రశంస. ౧౭

- క. బలిబలి ధర్మకథల్ వినుఁ, దలకొల్పెడుఁ జిత్త మెంత ధన్యాత్ముడవో
కలిగించు విన్నవారికి, సులలితభూదానరక్తి శుభలోకంబుల్. 171
- క. దానములలోన నుత్తమ, దాన మ్మరయంగ భూమిదానము దానం
గాననగు భుక్తిముక్తులు, మానవులకు సర్వలోకమాన్యచరిత్రా. 172
- గీ. పుడమివలన సమస్తంబుఁ బుట్టుఁ గాన, సరవి నది యిచ్చినాతఁడె సర్వదాత
యష్టుహోత్సునిఁ బుణ్యలోకమ్ములెల్లఁ, దామ పరిణించు నాచంద్రతారకముగ. 173
- మత్తకోకిల. సోమయాణులు సత్యసంధులు సుప్రతుల్గురుదేవతా
ప్రేమఁ బూనినవారు యోగులు పెంపుఁ గాంచి రొకింతయున్
భూమిదాతలు వోలె వారలు పుణ్యజాలము వేలుపు
ల్లామె యెన్నుదు రొక్కనక్కథ ధర్మనందన వింటివే. 174
- తరల. కృతయుగంబునఁ దొల్లి శాంతుఁడు కీర్తి పౌరుషమూర్తి సం
తతదయానిధి యోగభూషణనామధేయుఁడు బ్రహ్మణుం
డతులితాన్నిసమర్చనక్రియ లైనచో బలిపెట్టి వా
ర్చుతఱి నాతని బల్కెఁ దప్పియనుందరిమణి మెల్లఁగన్. 175
- ఉ. పితృ ధవత్కుమారకులు వేఁగెద రాఁకట నేలఁ బొద్దుడు
న్నారు కృశాంగు లై కనిననానికిఁ జూడ వశంబె ప్రావణ
నేరమ గూరగాయ దివి నేనొకరిలి దినంబుఁ బుచ్చుగా
నోరుతుఁ గాక యీశితవు లోపుచురే పరికింపు వల్లభా. 176
- క. దారుణచింతాజలగం, భీరము తనుజాతమకరభీకరము తిర
స్కారతరంగాకులమగు, దారిద్ర్యంబునిధి మునుఁగుతనబ్రదుకేలా. 177
- ఉ. తోడికులాంగన ల్పణులతోఁ గనకంబులతోడ వెండితో
వాడలవాడలకొ సరికి వన్నెలు వెట్టుచు నాథ పుత్రులం
గూడి సుఖంబుఁగా మనము కూటికిఁ గూరకుఁ జిక్కి బిడ్డ ల
ల్లాడఁగ నెల్లకాలము మహాత్మ కనుంగొనుచుండ శక్యమే. 178
- క. అని కడు భేదుఁడుఁ బాట్టుం, దేనయులు వేట్టింప విడిసధమ్మిల్లముతోఁ

- గనుఁగవ నశ్రులు జాఱఁగఁ, బనుపుచు నిలఁబడిన చండిఁ బరికించి మదిన్. 179
- వ. కారుణ్యంబు వొడమినవాఁ డై పతి సతి కి ట్టనియె. 180
- ఉ. చింతిల నేల పుణ్యములు నేయనివారల కిట్టిదుఃఖముల్
 వింతయె యింతయైన, బృధివీధిలి విప్రులకిచ్చువార ల
 శ్రాంతసుఖాభివృద్ధిఁ గనఁ జాలుదు రట్టిది నీవు చేయలే
 దింతియ మానమాత్రము సహింపు తపంబునఁ దెల్పు సంపదల్. 181
- గీ. లలన నీరీతి నూఱిడిలంగఁ బలికి, తపము నేయంగ నాత్మలోఁ దలఁచి సర్వ
 సార మగు నొక్కపద్యంబు చదివె నపుడు, పుణ్యవర్తనుఁ డాయోగభూషణుండు. 182
- క. దారిద్ర్యమ నీకు నమ, స్కారము నీకరుణ వెంపు గలుగంగా నే
 నేరుతు నందఱిఁ గనుఁగొన, నేరం డొకఁ డైన తనదు నెఱిఁ గనుఁగొనఁగన్. 183
- వ. అని పలికి యోగభూషణుండు తపోవనంబునకుం జని యం దగ్నిప్రతిష్ఠాపనంబు నేసి
 గ్రీష్మంబునఁ బంచాగ్నిమధ్యంబున వాయుభక్షణుం డై జీలేంద్రియం దై హృద
 యంబునం బుండరీకాక్షునిం బదిలంబుగా నిలిపి బాహ్యేంద్రియంబులు మఱచిన
 వాఁ డై. 184
- మ. నారి నారాయణు వాసుదేవు జలదశ్యాముక్ మురారిఁ దయా
 పరుఁ బీతాంబరుఁ గౌస్తుభోజ్జ్వలు గదాపాణి స్తుకుండు స్రమా
 వరునిఁ ధ్యానము నేయుచుం బొగడుచు న్వర్తిల్లు విశ్వంభరా
 మరు మోసం బొనరింప వేలుపులు రంభ నేనకం బంపినన్. 185
- క. వచ్చి తపోఽఘ్నుమునకుఁ, జొచ్చినఁ గాకున్న మగిడి సురిగిరి యంతఁ
 జిచ్చెగనె బ్రహ్మనాడిని, నచ్చెడు తెరువునకు వెఱచి రసురులు సురలున్ 186
- ఉ. అంతట దేవతాధిపతి యాత్మభయంబున విప్రభోజనం
 బెంతయుఁ జేయఁ బంపె హరిదీక్షలు లో నడువంగ కారదా
 కాంతుని గాన నేఁగి శశికాంతులమించు కిరీటకాంఠిఁ ద
 త్సౌంత మలంకరించి నిగమార్థముల న్నుతియించె మించుగన్. 187
- వ. అప్పుడు దేవత లి ట్టనిరి. 188
- ఉ. దండము దేవతాపతికి దండము నిర్జరలోక నేతమన్
 దండము పద్మగర్భునికి దండము యోగిమనోబ్ధవాసికిన్
 దండము హంసయానునకు దండము వేదసమూహమూర్తికిన్
 దండము సత్యమూర్తికిని దండము భాస్కరబింబపద్మిన్, 189

- వ. అని నుతియించిన దేవతలకు బ్రహ్మ యిట్లనియె. 190
- మ. వినుఁ డోదేవతలార విష్ణువు జగద్విఖ్యాతచారిత్రుఁ డా
యనకన్నం గరుణావరుండు ఫలదానాభ్యుత్థుఁ డొక్కండుఁ గ
ల్లునె యేలోకమునందుఁ గావున హరిన్ ఘోరాసుర ప్రాణభం
జను నేమింత మటంచు బ్రహ్మయును దీక్షాసక్తుఁ డయ్యెం దగన్. 191
- ప. ఇట్లు ధ్యాననిష్ఠుండైన వద్దగర్భుండు హృదయాంతర ప్రవిష్టుడైన భగవంతునిచేతఁ
దెనుపంబడిన వాక్యంబులకు సంతసిల్లి నారాయణునిచేత మీఁకొరుకు లీడేఱు నని
సందేహంబు వాసి యింద్రపురోగము లైనయమగులం గూడుకొని భూసురుని తపో
వనంబునకుం జని నిజస్వరూపంబుఁ దెలిపి నీతపంబునకు మెచ్చి వరంబు లీయ వచ్చి
తిమి వేడు మనిన బద్ధాంజలి యై నమస్కరించి యోగభూషణుం డిట్లనియె. 192
- క. సిరు లిచ్చి కావు మెప్పుడుఁ, బరులకు నాశింపకుండ బ్రదికింపు మనన్
స్థిరసంపద లిచ్చితి భూ, సుర విప్రుల కొనఁగు మింక శుభ మగు నీకున్. 193
- క. అని వలికి వద్దగర్భుండు, తనలోకంబునకు నరిగె ధరణీసురుండున్
వనజాక్షుని వర్ణించుచుఁ, జనియెన్ గృహమునకు నధికసంతోషమునన్. 194
- ప. అనిన విని యోగభూషణుండు సంప్రాప్తమనోరథుండై యింటికిం జని యతఁ డేచం
దంబునం బ్రవర్తించె నానతీయవే యనిన యుధిష్ఠిరునకు మురహరుఁ డిట్లనియె.
- క. భుగభుగల వలచు సిరులున్, భగభగలీనెడు సువర్ణ తతిసౌధములున్
ధిగధిగని మెఱయు చెలులున్, సొగసగు నిలుసూచి భూమిసురుఁ డలరె మదిన్.
- ఉ. వచ్చినతన్నుఁ జూచి నిజవాంఛితముల్ చిగిరింపఁ గానుకుల్
దెచ్చి సఖిజనావయవదీధితిలోడ నివాళి యాయఁగాఁ
జొచ్చిన భామినీవిమలసోమముఖున్ మణిభూషితాంగిక
స్తుచ్ఛట దీర విప్రకులముఖ్యుండు చూచి ప్రమోద మందుచున్. 197
- ప. గృహప్ర వేశంబు చేసి యిష్టోపభాగంబులఁ బరితృప్తి బొందుచు నొక్కనాఁడు
సమీపంబున నున్ననిజాంగనం గనుంగొని యిట్లనియె. 198
- క. నామాట కడుగుదాటకు, నేమము ధర్మంబు నేయ సిద్ధించు ధరన్
భూమిసురులకు నన్నం, బాసురిగా నిడుము మనకు నభివృద్ధి యగున్. 199
- గీ. నాయొనర్చినపుణ్యంబు నడుపు నడువ, వేసి నర్థంబు నప్తమై యేగు ననిన
మగనిమాటకుఁ గోపించి మగువ పవిత్రఁ, గన్ను లెఱుగఁ గావించి కటము లదర. 200
- గీ. భూమిసురులకు నింతైనఁ బుడకనోప, బిడ్డలకు బెట్టి యింకనైనఁ బెంపవలయు

- నెవ్వరైనను మనకు మున్నిచ్చిరయ్య, యూరకే యుండు మింటిలో నోపుచేసి.
 క. ఆని మగని నెటిక విఱచుచు, జనుదెంచిన యతిభిఱోటి సంబంధిజను
 వ్వింక దిట్టి తానె భోజన, మొనరించుచు నెట్టినింద కులుకక యుండెన్. 202
- గీ. బంధుజనముల విప్రులఁ బరిహరించి, నట్టికతమున సిరి వోయె నన్ని పోకి
 యున్నగహనంబు తెఱఁగున విన్నవైనఁ, దలఁకి బ్రాహ్మణుఁ డొక్కగీతంబు పాడె. 203
- క. చెప్పినవని యొన్నరింపని, యప్పడఁతుక యున్నసదన మది గహన మగుం
 జెప్పినవని యొనరించిన, యప్పడఁతుక యున్నగహన మది సదన మగున్. 204
- మ. అని కాంతామణిఁ బిల్చి బ్రాహ్మణుఁడు భామా చూచితే నీకతం
 బున దొంగల్ ధన మెల్ల దోచిరి గృహంబుల్ పన్నీచే బోయెఁ జె
 ప్పినమాట వ్విన్నవైతి వాఫలము సంప్రీతిక్ భుజింపంగఁ గ
 ల్లెను నేఁ బోయెద నుండఁగూడదు మనఃక్రీడాగతి న్నిల్వమా. 205
- క. ఆలా గను పతిమాటకుఁ, జాలాభయమంది నాథ సర్వము నిష్టా
 వాలాయము నీదానికి, నేలా యాతప్పు గావు మింతియ చాలున్. 206
- మ. అని ప్రాణేశుని పాదపద్మముల కొయ్యక్ సాఁగి దండంబు వె
 ట్టి నుతు లేయుచు ధర్మతత్పరత రెట్టింపం బ్రవర్తించె న
 వ్వనకాతాక్షియు యోగభూషణుఁడు దీవ్యధాన్య మాణిక్యగో
 ధనము ల్చిక్కిన విచ్చె భూసురులకు ధారానుపూర్వంబుగన్. 207
- క. కడి మాడ నేయునన్నము, పడఁతుక యిడె విప్రతలికి బ్రాహ్మణుఁ డెడమా
 కుడి యెఱుంగక గృహవృత్తులు, కడమగ మణిధాన్యవస్త్ర కనకము లొసఁగెన్. 208
- వ. ఇట్లు సకలదానంబులుఁ జేయు చుండి యొక్కనాఁడు శయనించియున్న సమ
 యంబున. 209
- క. భేదముఁ బొందఁగ నేటికి, భూదానమునేయు విప్ర! భూసురులకు స
 మ్రేద మగు మునుపువలెనే, యాదానముఁ బొగడుచుందు రమరులు మునుటన్.
- మ. అని మింట నివ్వనఁబడ్డ మాటకుఁ బ్రమోదాయత్తుఁ డై బ్రాహ్మణు
 డనిశంబుక్ మణు లిండ్లుఁ గోకలును జీత్రారామముల్ ధాన్యముల్
 ధనము వ్విద్యలు భూము లన్నములు సాలగ్రామము ల్లింగముల్
 కనువృప్తిం బడిన ట్టానంగ వివిధత్వాచేవతాశ్రేణిన్. 211
- క. అదిగనుక ధరామరులకు, ముద మొదవఁగ భూమిదానములు నేయుము సం
 పద లెల్లఁ గలుగు రాజ్య, ప్రద మగు శీఘ్రంబై సాంధ్యరాజకమాళా, 212

- గీ. ఆశ్వమేధాదియాగంబు లాచరింపఁ, బొరయుపుణ్యంబు భూదానమునఁ జెలంగు
నఖిలసౌభాగ్యకరము పుణ్యాలయంబు, నిహపరప్రద మని యది యెన్నఁ బడియె.
- గీ. దానహోమార్చనంబుల ధ్యానవేళ, భోజనము నేయుతఱి నన్ను బుద్ధి జేర్చి
యెవ్వఁ డీడేర్చు బ్రాహ్మణాభీష్టసమితి, నతనికోరుకు లీడేర్తు నది నిజంబు. 214
- ప. అనిన గదాగ్రజానకుఁ బాండవాగ్రజుం డిట్లనియె. 215
- క. భూసురుఁ డేలాకంబున, భాసురుఁడై యుండెడఁ దెలియఁ బలుకుము కృష్ణ
యీనచరాచరములఁ గల, వాసులు నీవెఱుంగఁబడనివా యెం దైనన్. 216
- ప. అనిన నయ్యోగభూషణుండు సత్యసంధుండు నహంకారవిరహితుండు నై సర్వ
కాలము నన్ను స్మరియించుచుఁ బదివేలేండ్లు సకలసంపద లనుభవించి యంత్యం
బున దేవర్షిగణసేవితం దైన నాలాకంబున వసియించె నీవును తత్ప్రభావంబుఁ
జెందఁగలవాడవు భూదానవైభవంబు సర్వంబు నెఱింగించితి ధర్మంబును వినినఁ
జూచినఁ జేసినఁ జేయించిన సంతోషించిన నింద్రపదవి చేకూరు నీయూపాఖ్యా
నంబు భూసురసమూహంబున దేవాలయంబునఁ బఠియించిన నాకర్ణించిన సాలా
క్యంబు సిద్ధించు నిక్కం బింక నేమి విన వేడుక యయ్యె నెఱింగింపవే యనిన
మూరహరునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 217

ॐ గోదానమహిమ. ॐ

- క. గోదాన మధికపుణ్యము, గాదా యని వలుకుదుండు ఘను లది యెవ్వ
రాది నొనర్చిరి తత్ఫల, మేదెన ఫలియించె నాకు నెఱింగింపు హరి. 218
- ప. అని యడిగిన కాంలేయాగ్రజానకు నుశర్తోపాఖ్యానం బెఱింగింపఁ దలంచి కృష్ణుం
డిట్లనియె. 219
- చ. వినుము సుశర్మ నాఁ గలఁడు విప్రుండు వేదపురాణపారగుం
డనఘుండు కాంతుఁ డింద్రియజయాధికుఁ డాయన యాత్మదేహముం
గని ముది మెంతరోత యని గ్రక్కున రోసి తపోవనంబుఁ జే
రి నృహరి వాసుదేవుని హరిక్ గుఱిసేసి తపం బొనర్చుచున్. 220
- క. దినమునకు నేగి చిక్కిన, యవయవములతోడ నాధరామరుం డుండం
గవ లాచు దేవమాతలు, రవళిం జనుదెంచి రమరరా జరుదందన్. 221
- మత్తకోకిల. మ్రొక్కి యందఱు నొక్కపెట్టుగ మ్రొత్తి వెట్టిరి యింద్ర మా
దిక్కుఁ జూడుము క్కాలుదూతలు దీర్ఘపాశభయంకరుల్

- కెక్కిరించుచు వచ్చుఁ గొట్టి త్రివిష్టపార్వ జనంబులం
 జెక్కఁబట్టి యమాలయంబునఁ జేర్చి రేటికిఁ బల్కఁగన్. 222
- క. వారలతోఁ బలుమాటును, బోరాటం బాడి యాడి పుల్ల విఱిగి యం
 స్నారము నింక వెఱికుము మన, వారికి సురలోక మబ్బునాకులు గలవే. 223
- ప. ఆనినఁ దనదూతలకు దేవేంద్రుండు పాపాత్ములకు నరకంబును బుణ్యాత్ములకు దివం
 బును ననుభవనీయం బందు గోదానంబు చేసినవా రెల్లపాపంబులుం బరిహరించి
 నాపురంబునం గాఁపురం బుందురు సుమవర్తియు నాయాజ్ఞావర్తి యై యుండు
 వారొనర్చిన పుణ్యంబులు తెలిపి యుత్తమలోకంబులకుఁ బంపు సందేహంబు మానుం
 డనినఁ దత్సభామధ్యంబున నున్న సుశర్మ విని తనతనాజాల కెఱింగింపఁ దలంచి
 దివ్యవిమానారూఢుం డై వారలనమీపంబునకు వచ్చి యి ట్లనియె. 224
- గీ. వినుఁడు నామాట తనయులు విశ్వసించి, స్వర్గపౌఖ్యంబు తెపుడుఁ గావలసేనని
 పాడిగలమంచియావుల బ్రాహ్మణులకు, నిండు మీకోర్కు రెల్ల నీడేఱుచుండు. 225
- క. ఆనిన యశరీరివాక్యము, విని కొడుకులుఁ జాటములును వెఱఁగంది మదిం
 గొనియాడి రదియు మొదలుగ, నొనరించిరి గోప్రదాన ముత్తము రెల్లన్. 226
- క. ఆదిగనుక నీవు మొదవుల, మద మొదవఁగ నిమ్ము విప్రముఖ్యులకు నదా
 స్వద మగు సిరులకు స్వర్గ, ప్రదము యశశికరము పాపపరిహర మరయన్. 227
- క. ధర గోదానము నేసిన, పురుషులు యమధర్మ రాజు పూజింపంగా
 సురలోకంబున నుందురు, తరుణీసుతబంధుమిత్ర దాయాదులతోన్. 228
- క. పది గలిగిన నొక టీవలె, బదిపదులు గడించెనేని పది యాయఁ దగుం
 బదిపదులపదులు దొరకినఁ, బదిపదు లావుల నొనంగ ఫల మొకటి యగున్. 229
- గీ. ఆవుదానంబుకంటె లే దధిక మొకటి, యవని న్యాయార్జితం బది యయ్యెనేని
 సుభయకులసంభవుల నెల్ల సుధ్ధరించు, నమృత మరయంగ గోక్షీర మనియె బ్రహ్మ.
- ప. స్వాధ్యాయపరులై పృథ్వులు లేకయున్న పృథ్వులకు బ్రహ్మచారులకు బహుకుటుంబు
 లకుఁ బౌరాణికులకు సోమయాజులకుఁ బుణ్యక్షేత్రంబునఁ బుణ్యకాలంబునఁ దలి
 దండు లదినంబులఁ జంద్రసూర్యగ్రహణంబుల సంక్రాంతుల జన్మనక్షత్రంబుల
 నయనంబుల వ్యతీపాతల మహాలయంబుల గోదానం బాచరించిన గవాభావం దైన
 నిష్కర్మదయంబు నన్ను ధ్యానంబు చేసి యిచ్చినవారలకు నాలోకంబు సుకరం
 బై యుండు శ్రోత్రియు లైనబ్రాహ్మణులను జూచినపుడ పుణ్యకాలంబుగాఁ దలంచి
 యిచ్చిన లక్ష్మీప్రదంబుఁ బుత్రపౌత్రాభివర్ధనంబు నగు ముల్లోకంబుల నింతకంటె

నొండు లేదు గావున గోదానం బొనరింపు ముఖ్యలోకపుణ్యంబుల నొంచెద విది
నిశ్చయం బీయఁపాఖ్యానంబు విన్నఁ బరియించిన మనోరథంబు లీడేఱు ననిన విని
మఱియు నొక్కధర్మం బెఱుంగఁ దలంచి యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 231

క. ఈదానంబులలోపల, నేదానం బధికపుణ్య మిష్టార్థకరం
బాదానం బెఱిగింపుము, నీదానన కాదరమున నీరజనాభా. 232

ప. అనినఁ బాండవాగ్రజునకు గదాగ్రజుం డిట్లనియె. 233

అన్నదాన మహిమ. ౧౦

గీ. ఆయురారోగ్యవర్ధనం బన్న మరయ, నన్నమునఁ బుట్టు లోకంబు లన్నమున నె
ప్రాణములు నిల్పుఁ గావునఁ బరమపుణ్య, మన్నదానంబుకన్న లే దధిక మొకటి.

సీ. ఇందుల కెఱిగింతు నితిహాస మది విను పూర్వంబునను ¹యోగభూషణుండు
నా సర్వకాస్తార్థనయవేది విప్రుండు ఘను లైనసుతులఁ బెక్కిండ్రఁ గాంచి
ధనవంతుఁ డై చాల ధాన్యంబు లార్జించి యతిఘుల బంధుల హిత వొనర్చి
కఱవైనతఱి మంచికాలంబునను వీరు వా రసకుండ నవ్వారి గాఁగ

గీ. వలయు నన్నంబు వెట్టుట ప్రతము చేసి
యింద దివిజులచేఁ బురుషానుఁ డెఱిగి
యది పరీక్షించు వేడుక సరుగుచెంచి

బ్రహ్మసిద్ధి యొన తనంద్విరంబుఁ గాంచి. 235

ప. వెఱుగుపడి వేగంబునఁ బుష్కలావర్తకంబు లను మేఘంబులం బంపి యెడు దివ
సంబులు రేఁబవ ధైర్యఱుప రాకుండ సాంద్రవర్షంబు గురిపించినఁ బదియోజనం
బుల నిడుపును వెడల్పును మిఱ్ఱుం బల్లంబులు సమతలంబు లయ్యె నానమయంబున.

గీ. చిక్కి వ్రేలాడు డోలును జేరికొల, కుంటినడకయు నఱచూపు కూతవినిగి
యచ్చువడఁ బేద బ్రాహ్మణుం డై సురేంద్రుఁ, డడిగె ఘర్ష రరవమున నన్న మంత.

క. భూసురవేషముఁ దాల్చిన, వాసపు నీక్షించి యెదురు పచ్చి నుతు ల్లే
చేసి పదాబ్జము లంటు చు,పాసించె సుశర్మ తనదు ప్రతధర్మంబున్. 238

ప. ఇతైఱుంగున నతిధిసత్కారంబు గావించి పచనసుధారసంబు పెల్లి విరియించుచు
నిట్లనియె. 239

1 యోగభూషణుండని యిక్కడమాత్ర మనేక ప్రతులలో నున్నది. తక్కిన
తావుల సుశర్మయని వచ్చుచున్నది.

- ఉ. పాపము దూలఁ బుణ్యములు పాల్పడియెం గులధర్త మెల్ల ను
ద్దీపిత మయ్యె నిల్వరున దేతఁ గృతార్థుడ నైతి జన్మవి
ద్యావశంబంధభృత్యహితదానసుతాదులు వన్నె కెక్కిరి
చ్చాపరులైన మీ రిటకుఁ జయ్యన వచ్చుట భూసురోత్తమా. 240
- క. అని పలుకుచుండ విప్రుఁడు, ఘనమగు నవ్వానలోనఁ గాంతయు యత్నం
బునఁ బోయ్యి మంటనేయుంచు, గనుపొగ చొరకుండ వంట కడువడిఁ జేసెన్.
- ప. అంత సుశర్తయు బ్రాహ్మణుని పాదంబులు గడిగి పూజించి రసోపవన్నంబులైన
యన్నంబులు వడ్డించి విష్ణుస్వరూపంబుగాఁ దలఁచి నమస్కరించె నానమయం
బున నింద్రుండు తలంచిన దేవతలు బ్రాహ్మణపేషధరులై వచ్చి యన్నంబు వేడిన.
- క. విని యింద్రుఁ డానుశర్తం, గని పలికె స్వీరి విడిచి కడి యెత్తఁగ వ
చ్చునె కలిగిన నిడు సహభోజన మొనరున్ లేకయున్నఁ జనియెద నేనున్. 243
- గీ. ఇత్రైఱింగున నుడివిన యింద్రుమాట, కలికి యన్నంబు మిగుల లేకుంటఁ దెలిసి
వండు వేగమ యాఁకొని వచ్చినారు, మగుడ నన్న సుశర్తతో మగువ పలికె. 244
- గీ. నొచ్చి యాఁకట విప్రులు వచ్చినారు
బుచ్చు మని యాఁద నొకటైనఁ బుడుకలేదు
ముసురు వట్టిన బెచ్చోట మనలరాది
కేమి కావెను నాథ నాకెఱుంగఁ బలుకు. 245
- ప. అనిన బ్రాహ్మణుం డిట్లనియె. 246
- క. నూనెను నేతను గోకలు, నానిచి మండించి వంట నడిపింపు మనం
దా నట్ల చేసి యవియుం, గానఁగ లేకున్నఁ గాంత కాంతుని కనియెన్. 247
- క. గోకలు నూనియ నేతులు, పోకార్పితి వంట గాకపోయెను విప్రుల్
మూఁకయి యాఁకటఁ జిక్కిరి, నా కిక నేబుద్ధి ప్రాణనాయక చెపుమా. 248
- ప. ఇత్రైఱింగునఁ బలుకు కలికిపలుకుల కలిగి కన్నుఁగవఁ గెంపు సంపాదించుచు దైవ
ప్రేరేపకత్వంబున విప్రుండు నిష్ఠరవచనంబుల నింది కిట్లనియె. 249
- గీ. విప్రు లాఁకట మలమల వేగుచున్న, వారు ప్రొద్దెల్లఁ బోయె సీవంటివార
లున్నచోటను బెఱివారి కుండఁ దరమె, వహ్ని బాదంబు లిడి వేగ వండు మనిన.
- క. పెనిమిటి మాటలు విని ప్రియ, మునఁ బాదాబ్జముల నూనె ముంచుచుఁ బోయిలొ
నునిచినను వంట యయ్యె, న్వనజాతాక్షియును వేదనలు లేకుండెన్. 251

వ. సుశర్తయః బాకంబునకుం గొంత కాంతకు సహాయం బొనరించి యంత బ్రహ్మణుల
పాదంబులు గడిగి విస్తరలు వేసి కూర్చుండ నియోగించి సంభ్రమంబున విచారింపక
యన్నంబు వడ్డింప వచ్చిన సమయంబునఁ బురందరం డిట్లనియె. 252

క. ఇల్లాలు మెలఁగకున్నను, గుల్తా సౌఖ్యంబు పతికిఁ గొండంతైనన్
ఇల్లాలు మెలఁగుచున్నను, గొల్తా సౌఖ్యంబు పతికి గోరంతైనన్. 253

క. తల్లితెఱంగున నతిథుల, కిల్లా లన్నంబు వెట్ట నింద్రాదిసురల్
చెల్లింతు రెల్లకొర్కులు, తెల్లము నీభార్య నిటకుఁ దెమ్ము సుశర్తా. 254

వ. యోగీశ్వరులకు మానంబును భూసురులకు శ్రుతంబును బక్షులకుఁ బక్షంబులును
మనుష్యుల కన్నంబును శూరులకు ధైర్యంబును సంపదలకు ధర్మంబును గాంతలకు
శీలంబును గృహస్థులకు భార్యయు బలంబులు గావున బలహీనుండ వై మా శేమి
నేయుగలవాడవు నీభార్య రాకుండినఁ బోయెద మని యింద్రుండు పలికిన విని
భీతుండై విష్ణుభ్యాన పరాయణత్వంబున పంటసాలకుం జని కన్నులు లేల వేయుచు
భూమిం బడి మూర్ఛిల్లిన నిజభార్యం జూచి యిట్లనియె. 255

గీ. పాపకర్తృండు నిష్ఠరభాషణుండు, కలఁడె నాకన్న మూఁడులోకముల నెందు
నడుగు దాఁటక వర్తిండు నంబుజాక్షి, కిట్లు నేసిన కొఱిగామి నెట్లు తీర్తు. 256

క. ఆపద లవివేకయినం, బైపడు నాతండ్రి కశవు పండితునకు సం
తాపముఁ బొందు వివేకము, త్రోవడచినఁ గడలినదులు దొట్టినరీతిన్. 257

వ. అని పలికి ట్మియింపఁ దగు నని పరుషాక్షరంబుగాఁ దిరుగ నిట్లనియె. 258

క. వీలా ప్రాకృతకాంతల, లీలన్ వర్తింప వేగ లెమ్మా రమ్మా
పాలింతువు నను విప్రులఁ, జాల న్నినుఁ బాసి నిలువ జలజాతాక్షి. 259

క. మున్నెన్నఁడు నీమాటలు, నిన్నాడినవాఁడఁ గాను నీవే ప్రాణం
బన్నను నిహపరసాధన, మన్నను వేలుపు లటన్న నలివా నాకున్. 260

వ. అని పలికి విప్రుండు నేలం బడి మూర్ఛిల్లె నప్పతివ్రతయు వాసవుదయావిశేషంబున
రత్నభూషణభూషి తాంగియై లేచి విస్తయంబుఁ జెంది రసోపపన్నం బైనయ
న్నంబు వడ్డించిన భోజనంబు చేసి బ్రహ్మణరూపధరు లైన సురలు హర్షించి సుఖా
సీతులై యామెం గమంగొని సీవతిం దోడ్కొని రమ్మనిన పంటసాల కరిగి శోకాక్రాం
తుఁ డైయున్న వల్లభుం జూచి దుఃఖించి యిట్లనియె. 261

క. ప్రాకృతజనుల తెఱంగున, నీశేటికిఁ జింత కడుపు నిండ స్విప్రుల్
పాకం బైన భుజించి ని, రాకులగతి మన్నవారు రమ్మ చూడన్. 262

- క. నూలులు భయములు మఱి వే, నూలులు శోకములు గూడి యనుచివసంబున్
జేరును మూఢజనంబులఁ, జేరంగా వెఱచు బుధుల సిద్ధం బరయన్. 263
- క. కలవాణి యిట్లు పలికినఁ, గలఁ కంతయుఁ దీటి లేచి కలంగన్నగతిం
దలఁచి చనుదెంచి దండం, బలవఱుచుచు విప్రసరుల కనియెం బ్రీతిన్. 264
- గీ. ఇపుడు జన్మంబు ఫలియించె నెల్ల కులము, వన్నె కెక్కెను మీ పాపవంశనంబు
కతన నీకూరనారలు కష్టమయ్యెఁ, దప్పు నైరించి నయ నేలఁ దగుదురయ్య. 265
- ప. అని పలికి మాటిమాటికి దండప్రణామంబు లాచరించి తేజోమయుం డైనపురుషుని
గాంచి యాశ్చర్యమానమానసుం డై యున్న భూసురునకు వాసపుం డిట్లనియె. 266
- మత్తకోకిల. వీరు దేవత లే సురేంద్రుఁడ వింక లెవ్వరు గారు నీ
భూరిధర్మపరీక్ష నేయఁగఁ బూని పచ్చితి మంతయుం
జేరె స్వర్గమునందు నుండెడు నేవనించిన యన్నినా
భూతిదిల్లుము సీచరిత్రము లొప్పు విప్రవతంసమా. 267
- ప. ఇతైఱింగున సుశర్మకు పరంబు లొసంగి యతనిధర్మచర్చిం గొనియాడి యింద్రుం
దంకర్పితుం డయ్యె భూసురుండును భాత్యాసమేతుండై యశేష్టభోగంబు లనుభ
వించి యంత్యంబున స్వర్లోకనివాసంబు చేకొనియె. నీవు నాచందంబున భయభక్తు
లుల్లసిల్ల నన్నదానం బొనర్చిన నిహపరసౌఖ్యంబులు కరతలామలకంబులై యుండు
యశంబు సిద్ధించు సీశ్వరుండు సర్వభూతహృదయంబులం బ్రవర్తించుం గావున
భోక్త పరమేశ్వరుండు, భక్ష్యభోజ్యంబు లనుభవించి యెవ్వనిమందిరంబున నతిథు
లెట్లు తృప్తి బొందుదు రెట్ల దేవత లెల్ల సంతసిల్లుదు రదిగావున నన్నదాత సర్వో
త్కృష్టం డగు నీయుపాఖ్యానంబు దేవబ్రాహ్మణసన్నిధానంబున విన్నవారి కుత్తమ
లోకంబు గలుగు నని యానతిచ్చిన దేవకీనందనునకుఁ గుంతీనందనుం డిట్లనియె. 268
- క. నారాయణ సంశయములు, దేరిచి శోరికి ఘటంప దేవర కెపుడున్
భారము గావున నడిగెద, నారూఢిం దెలియఁ బలుకు మనుకంపమెయిన్. 269
- క. ధనికులు దేవబ్రాహ్మణ, జనములయెడ భక్తి గలిగి సత్సాత్రములం
దనిపిన సురపూజితు లై, యనిశంబును బరమపదవియం దుందు రొగిన్. 270
- క. పేదలు దానము నేయన్, లేదుగదా సొమ్ము వారు లేవడిచే జి
క్కెదో స్వర్గసుఖంబున, కేదేనియొక ప్రావ గలదో యెఱింగింపు హరీ. 271
- స. అనిన భగవంతుం డిట్లనియె. 272

- గీ. వినుము చెప్పెదఁ గాంలేయ విన్నవారి, పాపములు పోవు నభ్యర్థలము నెందు
ధనము లేకయు ధర్మతత్పరతఁ దొల్లి, మునులు గాంచెరి జలదానమున దివంబు.
- క. దంతితురంగమరథగో, కాంతామణివస్త్రధాన్యకనకాదులు దా
మెంతెంత కలిగి నేసియు, నంతంతకుఁ గోరుచుందు రభలజనంబుల్. 274
- క. అన్నము నుదకముఁ బ్రాణికి, గన్నపుడే తుష్టికరము గావున నెపుడు
మున్నెఁబడియె దానము, తెన్నెడినో నకలకాస్త్రహితమతిఁ బెలియన్. 274
- ప. నకలప్రాణులప్రాణంబులు జలంబులంద నిలుచుం గావున జలదానశీలుండు ప్రాణ
దాత యనంబడు నిందుల కొక్కయితిహాసంబు గలదు తొల్లి కాంతుండు జితేంద్రి
యుండు నిస్పృహుండు శుచియు వేదకాస్త్రపారగుండు నైన మశీలుం డను
బ్రాహ్మణుం డుంధవృత్తి వర్తించుచు జలదానవరుండై పశుపక్షిమృగాదులకు ననా
వృష్టికాలంబునం బెదవెద్ద నూతులం దోడి శీతలోదకంబులు పోయుచు బదరి
కాశ్రమంబున నుండె దేవయత్నసిద్ధసాధ్యునిన్నరకింపురుషాదులు తదాశ్రమంబునఁ
గ్రీడింతురు. భూసురునిపుణ్యవర్తనలకు నిందుండు శంకితుం డై పాపకసహితుండై
వచ్చి యెండం బడి దప్పిగొని వచ్చినారము మాయిద్దఱకుఁ బానీయంబు గావలె
నని యార్తస్వరంబున వేడిన విప్రుం డిట్లనియె. 276

జలదానమహిమ. ౧౯

- మత్తకోకిల. విపు దప్పి మహాతపంబున నేగుచెంచితి రయ్య మా
కీపదంబులు చూచుభాగ్యము లేమిపుణ్యమై యబ్బె నం
తాప మాఱి జలంబుఁ ద్రావుండు తావకీనదయాభికిం
దేవఁ జేసి యటంచుఁ బూజలఁ చేర్చి తోయము పోసినన్. 277
- క. చలివందిరిలోవలఁ గల, జల మంతయుఁ ద్రావి తనివినాలకయుండెన్
బలభేది మశీలుండును, గలశంబులు రిత్త యైనఁ గనుఁగొని భీతిన్. 278
- ప. ఇది యేమి కారణంబున నిండుకుండలు రిత్త యయ్యె నని కళవళం బందుచు సర్వ
లోకశరణ్యుం డైన పుండరీకాక్షు ధ్యానంబు చేసి రక్షింపు మని ప్రార్థించి చింతా
కులుం డై. 279
- తరల. పుడినెఁడన్నియు నీళ్లు చిక్కపోయె విప్రుండు దప్పిచే
బడలె మిక్కిలి నేమినేయుదు బంటుధర్మము నిల్పవే
తడవు నేయక తల్లిదండ్రీయు దాత దైవము నాకు నీ
యదుగు లెవ్వడుఁ గావవే దయ నంబుకాక్ష రమావధీ. 280

- క. ఈరీతిఁ బలుక విప్రుఁడు, నీరజసాధుండు కడవ నిండించె దయం
జేరి భవివేలకలిలక, వారిధి వలెఁ ద్రావె వహ్ని వడిగా నదియున్. 281
- వ. అదియుం జాలక. 282
- క. జలములు లే లే మృదుడు, బలుమాటును వేడి వేడి పాయె నురేందుం
గలపికొని వహ్ని దివమున, కలఘుఁడు బ్రహ్మజుఁడు విస్తయాయతుం డై. 283
- గీ. తట్ట గుద్దలి చేకొని తరుణితోడఁ, ద్రవ్వెఁ గూపంబు పాతాళతలము దాఁక
నంతకంతకు తాపడ్డ నరసి దేవ, మాయగా యంచు మాధవు మరువు సొచ్చె. 284
- ఉత్సాహ. వాసుదేవ రామకృష్ణ వారిజాక్ష మాధవా
వాసవాదివంద్య నీకు వందనం బొనర్చెదన్
దానుఁ డైన నావ్రతంబుఁ దప్పకుండ నీవు పైఁ
బూసికొన్నఁ గాక నీట్లు పుట్టనేర వియ్యోడన్. 285
- వ. అని పునఃపునః ప్రణామంబు లాచరించినఁ బుండరీ కాక్షుండు సుధారసంబునకు
వాసి గల్పించు జలంబుఁ గల్పించిన నానుశీలుండు సుతుష్టాంతరంగుం డై ముని
సంఘంబు నులియింప జలదానంబు సేయుచున్నం గని యిందుండు విఘ్నం
బొనర్పం దలంచి వేలుపులం గూడుకొని పరులచందంబుల నిరువదియొక్కమాటు
వచ్చి జలపానంబు సేసి విఫలమనోరథుం డయ్యె. 286
- క. విరీతుల నాదాసుల, కోరికఁ బోకార్ప నొరులకు న్వశ మానే
నేర రసంగా భక్త, ప్రారంభము చెఱిచునతఁడు ప్రాజ్ఞుం డగునే. 287
- గీ. స్వర్గమున కేగి యిందుఁ డనర్థశ్రము
లైన విప్రునిధర్మంబు లరసి జడిసి
పదియు రెండేడ్లు వానలు పడకయిండఁ
జేయ నపుడు తదాశ్రమక్షేత్ర మందు. 288
- వ. నాకారుణ్యంబున సుత్రమజలంబు లుత్పన్నం బైన సకలభూతంబుల కొనంగుచు
నుశీలుం డుండె నిందుండును ఇంద్రసూర్యాదిగ్రహంబులం బంపిన వచ్చి దప్పి
దీర్చుకొని సంతసంబున నందఱు నొక్కప్రదేశంబున నున్నఁ గల్పాంతంబు కైవడి
వాన కురిసినం జింతించి. 289
- క. మానవుల కొకటి నేయం, బూనినఁ గార్యంబు వేతెపుట్టుట యరుజే
నేనొకటి నేయఁ దలఁచినఁ, దానొక్కటి చేసె నాధ బైవం బనుచున్. 290

గీ. ఇట్లు చింతించి నురలతో నిండుఁ డిదియ
స్వర్గ మని యెంచి గ్రహముల సంస్కరింప
వారు చనుదెంచి బ్రహ్మణవంశతిలక
మగు సుశీలునిఁ గనుఁగొని యభినులించి.

291

పంచచామరము. ధరామరేంద్రచంద్ర సీదుధర్మకర్తమర్తముల్
చరాచరంబు లైననౌకజాలముల్ నులింపఁగాఁ
బరాత్పరుండు సంకసించుభాగ్య మింకకన్న నె
వ్వరి న్వరించె నిన్నుఁ జూడ వచ్చె వజ్రీ నీఁడుగో.

292

గీ. చంద్రసూర్యముఖగ్రహచయము మేము, నవ్యకాంచనమణిమానము నీకుఁ
దెచ్చితిమి యెక్కు పొదము దిశలు పొగడ, స్వర్గసుఖ మెల్ల కాలంబు సాగు ననిన.
వ. అవ్యాకలంబులు విని లోకోపకారంబుగా నొక్కవరంబు వేడెద నిక్కడ నున్న
వారల కందఱకును దూరస్థు లైనధర్మాత్మలకును నిదిమొదలుగొని యుత్తమలోకంబు
లొసంగవలయు నట్లును మీవెంట వచ్చెదఁ గావున్న రమావతిం బ్రార్థించుచు
నుఖంబున నిక్కడన యండెద మీర లరుగుం దనిన గ్రహంబులు నీకోరినయట్లు
తరుగుల్పలతాదులకు దుష్టమృగాదులకు ముక్తి యయ్యెడు రమ్మని భార్యానమే
తంబుగా సూర్యసంకాశం బైనవిమానం బెక్కించుకొని నాకంబున కరిగిన నానుశీ
లుండు చతుర్ముగసహస్రంబు లనేకభోగంబు లనుభవించి తదనంతరంబున బ్రహ్మ
లోకంబునుం తెంచి నుఖంబు నుండె నట్లుగావున నీవు నెల్ల కాలంబుఁ జలిపందిరి
వెట్టించి శీతలౌదకములు మానవుల కిమ్ము పేదల కిది ధర్మంబును స్వర్గ మొక్కప్రదా
యకంబును దేవతలకు దుర్లభంబు నై యుండు నీయుపాఖ్యానంబు విన్నవార
లకు నకలపాపక్షయంబు లక్షీసాధకంబు నై యుండు నిందుకు సందేహంబు లే దని
యానతిచ్చిన మురహరునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె.

294

కన్యకాదానప్రకారము.

గీ. దానములలోనఁ గన్యకాదాన మధిక, మండు దాని! పరుఁ డెవ్వఁ డర్హుఁ డిమ్ము
కాల మెయ్యది యెట్టిలోకములు గలుగు, మాకు వింతయు నెఱింగింపుమా రమేశ.
వ. అనిన ధర్మరాజునకుఁ గృష్ణం డిట్లనియె.
గీ. ధర్మములమీఁద నెంతతాత్పర్య మున్న
సంతకీర్తియు నమహారు నంద్రు బుధులు

296

మంచికథ తెల్లఁ దెలియంగ మానసంబు

మెలపి యడిగెడు కాంచేయ మేలు వినుము.

297

అ. కులము గలిగి ధర్మగుణములఁ జూపట్టి, రోగి గాక మంచిరూపు దనర

వేదవేది యైనవేదకుఁ గన్యక, నొసఁగునతఁడు బ్రహ్మవసతిఁ గాంచు.

298

క. ధన మిచ్చి పెండ్లిచేసిన, ఘనునకు నేలొక మైనఁ గలుగున్ విషవా

యనసంక్రాంతలు గ్రహణంబును దీర్ఘక్షేత్రములును ముఖ్యము లాసఁగన్.

299

క. కన్యాదానము చేసిన, ధన్యుఁడు గంధర్వదేవతాతలి పొగడన్

మాన్యక్రియఁ వితరులతో, వైన్యము లేకుండు నెపుడుఁ దా నాయొద్దన్.

300

నీ. ఇత్రైయగున కొక్క యితిహాస మెఱిగింతు నకలసౌభాగ్యకసాధన మగు

కృతయుగంబునఁ దొల్లి నతతకళ్యాణాస్పదం బైననర్తదాతలమునందు

విజితేంద్రియుండు మాని విశ్రుతకాండిన్యకులసంభవుఁడు కాస్త్రకోవిదుండు

మహితవర్తనుండు ధర్మవ్రతుం డనమించు భూసురోత్తముండు తపోవనంబు

గీ. నందు పసియించి యొక్కనాఁ డడవి కేగి, యింధనములకు శిష్యుల నెల్ల ననిసి

కరి శరభ సింహ శార్దూల ఘనమృగముల, దారుణం బైనకాననాంతరములొన.

301

క. అక్కడఁ గలిగిన వింతలు, వెక్కన మై లోఁపఁ జూడ వేడక పడితా

నొక్కయెడ నిలిచి మందఱు, గ్రక్కున విసె గరుణఁ గావు కా పనుమాటల్.

మత్తకోకిల. అనినాదము నట్టే వీసుల నాలకించి యిడేమియో

కానఁ బోలు నటంచు మందఱు గాలు సాంచుచు హంకృతిన్

ధ్వజమేధుర ముగ్రకంటక దండకూకలతాపృథం

బైనరూపముఁ జూచి చాల భయంబు పుట్టఁగ మల్లినన్.

303

గీ. మమ్మ వీక్షింపు రక్షింపు ర వృటంచు, గూఢముననుండి యొకపెద్దకూఁత పొడమ

విని గిణుక్కున మరలి సంవృతబలాధ్యు, నడ్డుతాకారు నొక్కని నచటఁ గాంచి.

క. నీ వెవ్వ లేమి నేయుండు, నా విని యతఁ డుద్ధవిల్లి నవధూమంబుల్

లోవార్చి ధరామర యో, హో వెఱవకుమయ్య నీకు నొగి నెఱిగింతున్.

305

వ. ఏమి నీపితరులము తథ్యంబుగా నెఱుంగు మనిన ధర్మవ్రతుగ డిట్లనియె.

306

అ. ఏమి పనికి నుండు రిచ్చటఁ బితృలోక, మేల విడువ మీర లెఱుంగఁ బలుకు

డనిన మాకులంబునందు ధర్మాత్ములు, పుట్టకున్నకతనఁ బొరసెఁ గిడు.

307

ప. సంజేహంబు లేదు నీ పోడకు మాకులంబున గృహకన్యాభూతిలాజ్యగోదానంబు

తాచరించువారును గంగా కావేరి కృష్ణాదిమహానదుల్ స్నానంబులు నేయువారును

విషవాయన సంక్రాంతి వ్యతిపాతావృక సోమసూర్యోపరాగంబుల మమ్ముఁ దలం
చి యేమయిన నిచ్చువారును బంధయజ్ఞ కరాయణులును బ్రతర్కధ్యాన్నకాలం
బుల స్నానం బొనరించువారును లేరు గావున దేవాలయంబులఁ గార్తికమాఘమా
సంబుల దీపంబులు పెట్టువారును సేకాదశీ శివరాత్రి ప్రముఖ పుణ్యదివసంబులను
పవాసంబు లుండువారును మాఘస్నానరతులు వేదవేదాంగపారగులు పురాణధ
ర్మకాశ్రుజ్ఞులు క్రొత్తస్తార్తకర్తానుష్ఠానపరులు సూర్యుండు కన్యాగతుం డైనఁ బి
తృపూజ లాచరించువారు హరిహరభక్తులు రాద్రపౌరుషసూక్తంబులు జపించువారు
సభ్యాత్మకాస్త్రంబు చదువువారు సూర్యున కర్ఘ్యనమస్కారంబు లొనర్చువారు లే
రు గావున మాకీదురవస్థ ప్రాప్తంబయ్యె ననిన విని వడంతుడు నేలం బడి మూర్ఛిల్లి
తెలిసి పితృవర్గంబునకు ధర్మవ్రతుం డిట్లనియె.

308

గీ. ఇప్పుడు సంకోచములు మాని యిష్ట మెద్ది, గలుగు నెద్దాన బ్రహ్మలోకంబు మీకు
నదియ నేయంగ యత్న మే నాచరింతుఁ, దెలుగు గదరయ్య మీమది గలతెఱంగు.

ప. అనిన నభ్యుసరునకుఁ బితరు లిట్లనిరి.

310

సీ. పెక్కులు గల వన్న పితృమోక్షదములైన దానంబు లందు నుత్తమముఁ దెలియ
విను మెఱింగింతుము తనకన్యకను బిల్చి తగినట్టివరునకు దార వోతు
రట్లు గూడని నాఁటి కాత్తధనం బిచ్చి చేయింతు రదియును జెల్ల కున్న
దొరకినమాత్రంబు తోడైనఁ బెండ్లికి ఘనముగా బ్రహ్మలోకంబు గలుగుఁ

గీ. గన్యకాదాన మిది మున్నుఁ గనులభవుండు, చేసె నాఁ డాదిగా నెల్లశిష్టజనులు
చేతు రొనరింపు మిది సీవు చేయవేని, దమకుఁ గూపంబునన యున్ని తధ్య మరయ.

క. పొగ రుడిగి చిక్కి పగచే, బెగడి తిలొదకముఁ ద్రావఁ బెదవులు సాఁచుం
దెగఁ జూడు వీరి వగలం, దెగఁజూడుము పొమ్మ నీకు దీర్ఘాయు వగున్.

312

గీ. అనుచు దీవించి కానరాఁ డయ్యె నతఁడు, విప్రు డాశ్చర్య మొందుచు వినతుఁ డగుచు
శిష్యులును దాను నాశ్రమసీమఁ జేరి, పెద్దలకుఁ జెప్పి పెండ్లిండ్లు పెక్కు సేసె.

313

క. కావునను వివాహంబులు, గావింపుము ధనము లొనఁగి కడుఁబేదలకున్
భూవర దానం బితరులు, దేవతలును దృప్తి నొంది దీవించు రొగిన్.

314

క. ఈకథ బ్రహ్మజనభలక, వాక్రుచ్చినవారు గండ్లు పరవైభవముల్
చేకొందురు తమతెగతో, శ్రీకాంతునిసెలవు సురలు సిద్ధులుఁ బొగడన్.

315

ప. అని లోకరక్షకుం డైనపుండరీకాక్షుండు ధర్మరాజున కెఱింగించిన చందంబు పై

శంపాయనుండు జనమేజయునకుం బెలిసిన్టు నూతుండు కానకాదులకుఁ
జెప్పటయు.

316

క. ఖరదూషణముఖరణగణ, సరభసఖుజబలచతుర్దశనమాస్రనికా
చరసంహరణైకధను, ర్ధర ధరణీనాథచంద్ర ధైర్యనగేంద్రా.

317

ఉ. ఆత్రి వసిష్ఠ గౌతమ కణాదమునీంద్రనుతప్రతాప మూ
ర్తిత్రయరూప సుందర పరిస్ఫుర దాశుగచాప దేవతా
గోత్ర ధనుర్ధనుర్దమనగుంభితకౌర్యకలాప వార్ధిద
ర్పత్రుటనోగ్రకోప మహిపాలనఖేలన భక్తపాలనా.

318

మాలిని. విభవవిజయశీలా విశ్రుతానందలీలా త్రిభువనజనరక్షా దీనకుందారవృక్షా

ఆభినవసుమబాణా యంబుధిగ్రాహి బాణా, శుభఫలదపరేణ్యా సూర్యపంచాగ్రగణ్యా.
గద్యము. ఇది శ్రీమత్సదనగోపాలలీలావలోకనపనిత్ర శరణయామాత్యపుత్ర సకలవిద్యా
వధాన, తామరపల్లి తిమ్మయప్రధాన ప్రణీతం బైన హరివంశోదితం బైన యాశ్చర్య
పర్వంబునందలి, శేషధర్మంబున భూదానమాహాత్మ్యంబును గోదానమహిమయు
నన్నదానప్రభావంబును జలదానవిశేషంబును గన్యాదానకీర్తనంబును నన్నది
ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వి త్రి యా శ్వా స ము.

—(1)—

జగ దేకధనుర్ధర

రాజద్విరుదాంక భ క్తరక్షణగుణ భ

రాజీవండిత మానస

రాజీవాశీతధామ రాఘవరామా.

1

వ. విన నవధరింపు మఖిలపురాణవ్యాఖ్యానముద్రాసమేతుం దైనసూతుండు కొనకాది
మహామునులకుం జెప్పినట్లు యుధిష్ఠిరునకుం గృష్ణుం డానతిచ్చిన ప్రకారంబు జన
మేజయునకు వైశంపాయనుం డెఱింగించె నని బోధించి మఱియు నిట్లనియె. 2

గీ. ధర్మ తనయుండు కన్యకాదానమహిమ, యిత్రైఱుంగున విని మది నింపు దనరం
దిరుగ నొకదివ్యధర్మంబుఁ దెలియఁ గోరి, హరికి వందన మొనరించి యనియె నిట్లు.

కా. సాధు ల్బల్కుదు రెల్ల ధర్మములలో సత్యంబు శ్రేష్ఠం బటం
చేధర్మం బమరు ల్నులెంతరు మనోభీష్ట ప్రదం జేదియున్
సాధించె నృహంక ప్రయాసత హరిశ్చంద్రుండు తానెది నా
కాధర్మం బెఱిగింపవే కరుణచే నబ్జాత్ సారాయణా.

4

ఆ. అనుచు ధర్మరాజు వినయభాషణముల, నడుగుచున్న యట్టియవసరమున
ద్రుపదరాజపుత్రి తోయజాత్ముగుణంబు, మించు గాఁగ నన్నులించి పలికె. 5

క. ఈయర్థము మీబావకుఁ, బాయని దయతోడఁ దెలుపుపగిది స్నాతున్
శ్రేయంబుగ నెఱిగింపవె, మాయన్నా వాసుదేవ మాధవ కృష్ణా.

6

వ. అనిన జగదీశ్వరుం దైన శ్రీకృష్ణుండు ద్రౌపదీధర్మరాజుల మొగంబులు చూచి మీ
యిష్టము నొక్కధర్మం బెఱుంగ వేసు కయ్యెనే మీయనుకూలదాంపత్యంబున
కీదియ కారణంబు వినం దని నవ్వి యిట్లనియె. 7

క. సత్యంబె తల్లిదండ్రులు, సత్యమే దైవంబు దాత సత్యమే గురువున్
సత్యమునఁ బాప మణంగును, సత్యంబున ముక్తి గల్గు సత్యమే జయమా.

8

వ. అనిన విని సత్యవాదులకు స్వర్గంబు గలుగు నని విందు మది యెఱింగింపు మన్న
యుధిష్ఠిరునకు హరి యిట్లనియె. 9

9

— సత్యప్రశంస. —

- క. తనకొఱకును గోబ్రాహ్మణ, జనములకై పెండ్లియెడల సర్వధనంబుం
జనువేళ బొంకవచ్చును, వినుమిది తెలియెననోట వెన నరకమగున్. 10
- వ. సత్యంబు నడువ నెవ్వండు సంకల్పించుకొనియుండు సతనిచేత స్థావరజంగమాత్మ
కం బైనజగంబు పవిత్రం బగుఁ జంద్రసూర్యాదిగ్రహంబులు సింద్రాదిదేవతలు
సత్యంబుచేతన నిలువంబడిరి. సకలపాపక్షయంబులును విద్యాకీర్తిప్రదంబును నై
శుభం బైనయది సత్యంబై కావున బుద్ధిమంతులకు సత్యంబు పలుకవలయుఁ దొల్లి
వేదవేదాంగపారగుం డైన సుమతి యనుబ్రాహ్మణుండు కాంచనాక్షం బనుపులి
సత్యంబు నొడివి దివంబున కరిగె ననినఁ గృష్ణునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 11
- క. పులి దుష్టజంతు వరయఁగ, నలఘుం డాసుమతి సాధు వాయిద్దఱకుం
తెలి మెట్లు సత్య మేగలిఁ, బలికె న్నూచురుండు తెలుపు పంకజనాభా. 12
- వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గృష్ణుం డిట్లనియె. 13
- సీ. కృతయుగంబునఁ దొల్లి కీర్తనీయం బైన కావేరితటమున గరుడయక్ష
సిద్ధవిద్యాధరసేవితంబు మునీంద్రత్రాజికంబు కపిత్థకాగవనన
చంపకఖర్జునారసహకారబిల్వపున్నాగమలకతాళనారికేళ
జంబీరకదళికాశ్వత్థాదిభూరుహాపూర్ణంబు బహుమృగాక్షిర మైన
ఆ. శంఖతీర్థ మొప్పు సతతంబు నాప్రోల, వెలయు సుమతి నాఁగ విప్రుఁ డతఁడు
కుశసమిత్సలములు గొనితేర నొక్కనాఁ, డడవి కరిగె శిష్యు లలమిఁగొనఁగ. 14
- వ. అరిగి యొక్కయెడ నిల్చి ప్రియశిష్యుల నొక్కచోట నిల్చి యిట్లనియె. 15
- చ. పులి గిలి వంది గింది మనుబోతులు గీతులు లేవు కానలూ
వలసినయట్లు త్రిమృరంగ వచ్చును గట్టెలుఁ గండమూలముల్
ఫలములుఁ గొంచు నొండొరులఁ బాయక వేచనుచెండు మీరు డ
ర్భలును విరు ల్పమితులు నపారము దెచ్చెద నంతలూపలన్. 16
- ఆ. వైశమరుగుఁ డిటకు వచ్చినవని సేయుం, డనుచు శిష్యజనుల ననిచి సూక
రాదిభీమ మైనయడవిలూ విప్రుండు, మెలఁగుచుండె నన్నుఁ దలచిఁగొనుచు. 17
- క. అంతట నొకపులి యాఁగొని, గంతులిడుచుఁ బైఁ రాఁగఁ గనుఁగొనిచింతా
క్రాంతం డై నలదిక్కులు, పంతురఁ గలయంగఁ జూచి పరుగున రాఁగన్. 18
- ఆ. పరుగువాటుచున్న బ్రాహ్మణుఁ గని పులి, నిడుదతోఁక సాచి వేల గాలు
ద్రవ్యుఁగొనుచు దీర్ఘదంష్ట్రులు గలవెద్ద, నోరుదెఱచి కూడఁ బాణి కఱచె. 19

వ. ఇట్లు తనదక్షిణకరంబుఁ గఱచిన పులిం జూచి నుమతి యిట్లనియె. 20

గీ. పిలిచినను బల్కఁబోక యెండలను నెండి, వానఁ దడిసియు వసివాల్లు వాడుచున్న
నిరపరాధులఁ జంపంగ నీకు లాభ, మేమి గల దయ్య శార్దూల యెఱుంగఁజెలి. 21

తోటకము. అపరాధము చేసిననైన నృపుల్, కృప యొందురుగా నిటు గెల్లరు నే
నెపు డేమియుఁ జేయను నేరికి నా, కుపతాప మొనర్చక యొండఁదగున్. 22

సీ. గ్రీష్మంబునను బంచకీలిమధ్యంబున పర్వాభిగమమున వానలోన
హిమమున నీటను నింపుగా వసియించి తపము గావించుచు ధర్మబుద్ధి
వదలక కృభ్రముల్ ప్రతముగా నడుపుచు విష్ణువ్రాజాసక్తి విడువలేక
కందమూలములఁ గాలంబు గడపుచు నపరాధ మేమియు నాచరింప

గీ. కూరకున్నట్టి ననుఁ జంపఁ గోరనేల; వరుల కవకార మొనరించు పాపకర్తు
నిజమలాచారములు మాను నీచుఁ బట్టి, వరున బాధింతు రిటువంటి వార లెల్ల. 23

గీ. ఎండి యున్నది యొడఁజెల్లఁ గండ లేదు, నెత్తు రొక బొట్టు పుట్టదు నిజము తెలియఁ
బులిగఱచి మూలపాలయి పోయెనన్న, జోలి యే గాని నీకింక మేలు లేదు. 24

వ. అనిన విని బ్రహ్మజునకు శార్దూలం బిట్లనియె. 25

క. ఎముకలుఁ ¹దోలుం గా నింక మఱేమియు లే దటంచుఁ గనిపించెనం
దముఁ గాచుకొనుట ధర్మ, క్రమ మఖిలప్రాణికతిః ఘనముగఁ దెలియన్. 26

వ. అనిన నన్నిపుండు మేదోమాంసమూత్రపురీషరక్తాస్థినిచయత్రార్థంబై దుర్గంధనింది
తంబై యనిత్యంబు ననన్వతంత్రంబునుం గాన నీక శేబరంబు వ్యర్థంబు దీన నీకుఁ దృప్తి
యయ్యెనేని కృతార్థండఁజెలి నిచ్చెద నిచ్చుట కరులకు హితం బాచరించుటకొఱ
కె కాదె యైనను నాయాశ్రమంబునకుం దోయి తిరిగివచ్చెద నను గ్రహింపు మనిన
భూసురునకు శార్దూలం బిట్లునియె 27

క. వంటిలుసొబ్బిన కుండెలు, వంటివి నీట్రదుకు నెనరువారికి నెడయై
యొరటిఁబడి మృత్యుముఖమున, నంటిన నీ కింటి కరుగ నవసర మేమి. 28

వ. అనిన విని హుతాన్ని నాత్మారోపణంబు చేసి నిజగృహంబున నున్నశిష్యవర్గంబునకు
బోధింపందగువాని బోధించి నీసమీపంబునకు వేగంబ వచ్చెద ననిన నుమతికి శా
ర్దూలం బిట్లనియె. 29

క. పులివాతఁ బడఁగవత్తుక, యిల నెవ రే నీవు రాక యేగిన క్షుధచే
మలమల మాఁడఁగ నోడెదఁ, బలికినయ ట్లాచరింప బ్రహ్మకు వశమే. 30

- ఆ. మగిడి వత్తు నన్నమాటలకే నిన్ను, విడిచిపెట్ట నంత వెట్టి నయ్య
మొగులునీరు నమ్మి మందరఁ జెలుపులో, నీరు వెళ్లఁ జల్లునే నరుండు. 31
- వ. అనిన కార్దులంబునకు సుమతి యిట్లనియె. 32
- క. నే మగిడి వత్తు దీనికి, నీమది సంజేనా ముడిగి నిలుపుము గాదే
నేమైన బాస యిచ్చెదఁగో మది దవ్వమియవలుకు కొన లేమిటికిన్. 33
- వ. పంచమహాపాతకులు మాతృపితృగర్హితులు భ్రాతృహత్యా గోవిందవైశ్యసృపస్త్రీ
పుత్రార్హభ్రాతృహంత లేగతిం బొందుదురు వ్యాధ యజ్ఞపుత్రవత్పీ విధవానంగమంబు
లానరించినవార లేలోకంబున వసియింతురు పతి నొల్లక యితరులం జేరినసారియు
ధర్తకుం బ్రతిహూలం బాచరించు కాంతయు బహుభాషిణియు సదాకలహాస్త్రి
యయు నిఘరభాషిణియు దానవిఘ్నకారిణియు మలినపస్త్రయు గంధానులేపన
హీనయుఁ దాంబూలవర్జితయు రోదనశీలయుఁ దలవాకిట నుండువెలందియుఁ బు
త్రతాడనశీలయు నాత్మశ్వశ్రూపరనింద లానరించు భామినియు బంధువుల కాదానీ
స్యంబు నేయు కామినియు వెలయాండ్రవోడి పొందుపట్టినబోడియుఁ బాకం
బొనరించి యతిథి పితృదేవతార్చన కన్న మున్ను భుజించు లేమయు నెక్కడ నుం
డుదురు సకల పాపంబుల కొడిగట్టినవారు స్నానదేవతానమస్కారప్రదక్షిణహీన
యు హరినేవారహితయుఁ గేశధారిణియు సుతీర్థవిముఖయుఁ దిర్గద్విప్రీరతయు స
ట్టాపతత్పరయునైనవిధవ లేచోటం బడుదు రట్టినరకంబులు నీకు దేహంబుఁ ద్రి
యంబుగా నీయనేని నాకగు నని శపథం బిచ్చిన బ్రాహ్మణునికి నమస్కారంబు చేసి
నీయాశ్రమంబునకుఁ జని నాకు హితంబుగాఁ బ్రాణంబులు రక్షించుకొని మగిడి
రమ్మని నెల విచ్చిన కార్దులంబుశరంబున దక్షిణకరం బిడి వెణవకు చుని నుమతి ని
తాశ్రమంబునకుం జనియెనని చెప్పిన గృష్ణునకుఁ గాంలేయాగ్రహం డిట్లనియె. 34
- ఆ. ఇంటి కరిగి సుమతి యింటికి గొడుగుల, కెట్టుపలికెఁ బులికి నిచ్చినట్టి
మాట దవ్వకుండ మగుడ నేకైవడిఁ, జనియె నెఱుంగఁ బలుకు జలజసాభ. 35
- వ. అనినఁ గృష్ణుం డిట్లనియె. 36
- సీ. నను సర్వలోకాధిపాథుఁగా ధ్యానంబు నేయుచు నాశ్రమసీమఁ జేరి
యందున్న శిష్యుల నాపులఁ దనయుల భార్యను విలిచి నావలుకు వినుఁడు
వేదకాస్త్రంబులు వినుతిండు నేధర్మ మాధర్మ మొనరింపుఁ డనుదినంబు
స్థావరచంగమాత్మక మైనవిశ్వంబు కమలేశ్వరూపంబుగాఁ గనుండు

- గీ. త్రికరణంబుగఁ బరులకుఁ దృప్తి నలుపుఁ, డోరుల ధనముల కింతుల కోసరిల్లుఁ
దనుచు నుపదేశ మొనరించి యగ్ని వేల్చి, యాత్మ నారోపణ మొనర్చి యవనియరుఁడు. 38
- వ. మగుడ ధర్మపత్నిం బిలిచి యిట్లనియె.
- క. కొడుకులను గావు ధర్మము, నడుపుము పాపంబు త్రోవ నడవకు హింసల్
విడువుము కోరుకులుడుగుము, వడఁతీ వారిపూజనేయు భద్రము గల్గున్. 39
- క. అని నుడువు విభునిఁ గనుఁగొని, పనితయు దుఃఖించి పలికె వల్లభ నీచే
మును పెన్నఁ డిట్టిమాటలు, వినరా విది యేమి వింత వెఱచిన వనిదిన్. 40
- వ. ఉన్నవాఁడ విత్తైఱుం గెఱింగింపవే యన్న ధర్మపత్నికి నుమతి యిట్లనియె. 41
- క. వనమున కరిగి నమిత్తులు, కను దనియఁగఁ గోయుచుండఁ గని యొకపులి ప
ట్టిన బాస యిచ్చి వచ్చితి, పనితా మిముఁ జూచి వేగ వచ్చెద ననుచున్. 42
- తోటకము. పోవలెఁ గావున బుద్ధులు నీకిం, లే వదియించితిఁ బెల్లమి గాఁగన్
భావములొ నిడి వంక జనాభున్, శ్రీవిభుఁ గొల్వము చింత దొలంగన్. 43
- వ. అనిన విని శోకాక్రాంతయై నేలం బడి పొరలుచున్న బ్రహ్మణిం గనుంగొని యూ
ఱడించుచు బ్రహ్మణుం డిట్లనియె. 44
- తరల. ఉడుగ కెప్పుడుఁ జేయు ధర్మము లోపినట్లు తపంబులు
న్నడువు సత్యము పల్కుచుండుము నాథుఁ డాడిన వాక్యముల్
గడవకున్న లతాంగి నంటదు కామినీత్వము నాకు మే
లెడఁదఁ గోరి యొసంగు మించుక యేని యర్థికి భామినీ. 45
- గీ. అనినఁ బరిమాటవిని యట్ల యగునటంచుఁ, బడుచులును దానుఁ జింతింపఁ బర్జికాల
కరిగి ధ్యానంబు చేయుచు సంబుజాక్షు, భువనవందితు మాధవుఁ బొగడె నిట్లు. 46
- తరల. నుతులు బాలురు తాఁ దవస్విని జాట్ల మొక్కఁడు లేఁడు మా
కితర మెన్నఁడు గొల్వనేరన యీబదంబులు దక్కనా
పలి నొసంగి యనేక కాలము భాగ్యశాలిని జేయవే
నతి యొనర్చెద నీకు మాధవ నారదాది మునిస్తుతా. 47
- క. ఈలాగునఁ గొనియాడుచు, బాలామణి యుండె శోకభార ముడిగి కా
ర్దులం బాఁకలిదీర్చఁగ, వేళయ్యె నటంచు నుమతి వేగమె కదలెన్. 48
- వ. ఇట్లు సత్యంబుఁ దప్పక మగిడి చనుచు వెంట పచ్చు కాశ్రుశీమ్యుల దూరంబున
నిలిసి కాంతినాక్తంబులు నిజేదించి కార్దులంబు సమీపంబునకుం జని శరీరంబు
మునుంచుకొని యభిముఖం బై నిలిచె నానమయంబున. 49

- క. గురువులకొఱకై శిష్యులు, సురవల్లభుఁ దలఁచి పురుషసూక్తము పఠియిం
చిరి దిక్పతులను బ్రార్థిం, చిరి తత్తవహిమ నుతులు చేయుచు భక్తిన్. 50
- వ. ఆంశ. 51
- క. బలరిపుపహ్నియమాసుర, జలధీంద్రదినేశకైలజాపతు లమరుల్
గొలువఁగ నచటికి వచ్చిరి, పులివాతం బడ్డ విప్రపుంగవుఁ బ్రోవన్. 52
- గీ. వచ్చి భక్షింపు భక్షింపు వ్యాఘ్రనాథ, యాఁకటను జాలఁ జిక్కితి వనుచు నెఱయ
ముద్ద యెయ్యన్న భూసురముఖ్యుఁ జూచి, విస్త యాక్రాంతచిత్తు లై వేల్పు లెల్ల. 53
- మత్తకోకిల. సర్వకాశ్రువిశారదుం డగు సత్యసంధుని భూసురుక్
నిర్వహించి త్రివిప్రబంబున నిల్చి బెబ్బులి కెప్పడుం
గర్వదీఱఁగఁ దృప్తి నేయుము గారవింపవె యోసురు
తార్వర్ణభామ యటంచు నొక్కట నన్నుతించిరి వాసవున్. 54
- వ. వాసవుండును నట్ల కాని మ్మని వేల్పుల మన్నించి నిస్సహం డైననుమతిం చిలిచి
యిట్లనియె. 55
- తరల. పుడమి సత్యము నిల్ప నేర్చిన పుణ్యకాలివి నీవ నీ
నడత వేల్పుల కింపు దెచ్చెను నవ్వుగా దిది భోగముల్
తడవు గాఁగ భుజింపు స్వర్గము దక్కఁగైకొను మిష్టముల్
నొడువు మిచ్చెదఁ గొంకనేల మనోగతిక్ ధరణీసురా. 56
- క. అనిన దివస్వతివాక్యము, విని వాచస్పతియుఁ బలికె విప్రుని భోగం
బునఁ దనిసి నిలుపు శిష్యులు, పనితయు సంతసముతోడ వర్తిల్ల దివిన్. 57
- గీ. శత్రుమిత్రులు నీకొక్క నమమ యగుట, వ్యాఘ్రమిషమును దెలిసి దేవతలుగూడి
కొర్కులీవచ్చి యున్నారు కొరుకొమ్ము, పలసినవి యెల్ల బ్రాహ్మణవంశవర్ధ. 58
- వ. అని పలికి యింద్రబృహస్పతు లంతర్ధానంబు చేసిరి. శార్దూలంబును విమానంబు
నెక్కించుకొని దేవతలు దివంబునకుం జనిరి భూసురుండును విస్త యావిష్టచిత్తుండై
యాశ్రమంబునకుం జని భార్యకు నకలంబెఱింగించి కర్త కాండంబు నడుపుచుండి
యభిష్టభోగంబు లనుభవించి దివంబునకుం జనియెం గావున సత్యంబు దేవతలకును
దుర్లభంబును స్వర్గప్రదంబునైన ధర్మంబని చెప్పచుండురు. నీవును ధైర్యంబువదలక
యదియవ్రతంబుగాఁ జేయుచున్న నుత్తమలోకంబు సిద్ధించును. ఈయుపాఖ్యా
నంబు విన్నవారలు పాపంబులం బరిహరించి సత్యలోకంబున పసియింతు రని చెప్పినఁ
గృష్ణునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 59

ప్రాచీరక్షణ మన్నింటఁ బరమపుణ్య, మంద్ర మునుల్లె నందుల యలిశయంబు
కరుణ నెఱిగింపవే నాకుఁ గమలనాభ, యిందిరానాథ యిదె నీకు పంచనంబు. 60
. అనిన విని కృష్ణుం డిట్లనియె. 61

అభయదానమహిమ. ౭౦

1. వెఱచినవాని లో భయము విప్పిన పుణ్యఫలంబు నెన్నఁగా
దరమె విధాత కైన ఘనదక్షిణ లిచ్చి సమస్తయాగముల్
నెఱపినవారు గంగ కడ నిచ్చలు నుండినవారు నీడుగా
రెఱుంగు మొకింతయే సభయమిచ్చినవారలలో నశేష్యరా. 62
. విను మున్ను శిబి కపోతం, బనుపులుంగున కభయ మిచ్చి యఖిలొన్నత మై
తనరెడు వైష్ణవలోకం, బున కరిగె న్గురలు వొగడ భూపవరేశ్వర. 63
. అనిన విని శిబిచక్రవర్తి కపోతంబున కేచందంబున సభయం బిచ్చె నెఱిగింపవే
యనిన ధర్మ రాజునకుం గృష్ణుం డిట్లనియె. 64
. సత్యసంధుఁడు నైశ్యర్యశాలి యైన, శిబిమహారాజు యాగము లేయఁ దొల్లి
యతనికీర్తులు గంధర్వవతులు పొగడ, విని పఠిక్షింప మదిఁ గోరి వేల్పుఁజేడు. 65
. అనలునిఁ జేరి సహాయం, బొనరింపఁ, గపోతవేష మొగిఁ దాల్చుము నే
నును డేగ యగుచు వచ్చెద, మనకు నిబిచక్రవర్తిమహిమలు దెలియన్. 66
5. వలయు నటంచు వేడుకొని వాసవుఁ డవ్వడు తాను డేగయై
జ్వలనుని గువ్వఁ జేసి పరుసం బదిదిక్కులఁ ద్రిప్పి యొక్కడ
న్నిలక శిబిక్షమావరుండు నిల్చినచోటికి వచ్చె నావిభుం
డలసియు వెన్కదీయ పవురా యని రెంటిని జూచె వేడ్కతోన్. 67
5. అవ్వడు శ్రేయంబునకు వెఱచి కపోతంబు శిబిశరణుచొచ్చి నమస్కరించి యి
ట్లనియె. 68

కౌశాహ. డేగ యొంపరాఁగ దానితీవి కోర్పు లేక నీ
లాగు భీతి యొక్కలాగు లాగ నీపదంబులక
లాగులాడఁ గంటి నున్న లాగు మాని యింక నే
లా గెలైన నన్నుఁ గాచు లాగు లాగవే వృషా. 69

. అని పలికి భీతి వణఁకుచు, వినయంబున శరణు చొచ్చి వేడినపులుంగుం
గనుఁగొని దయ దభిక్షోత్తఁగ, జనపాలకచక్రవర్తి చయ్యనఁ బలికెన్. 70

.. రమ్మ కోకమ్మ భయము కంపమ్ము విడుపు, మృత్యు వైనను నాయొద్ద మెదల వెఱచు

- నోరులు నాకెంత గువ్వ సీతారకుండు, మనిన విని డేగయను డాయఁజనుచుఁ బలికె.
- ఉ. రాజపు ధర్మము ల్నుడువ రాజపు నౌ నిటువంటి సీవు నీ
యోజ విరుద్ధకర్తముల కోడవు గువ్వఁ దినంగ డేగ నం
భోజభవుం డొనర్చెను గపాతము నిచ్చి మదీయభోజన
వ్యాజముఁ దీర్చి కావు మిపు డాఁకటఁ బ్రాణము లుండనేర్చునే. 72
- ఆ. ధర్మవర్తనంబు దప్పక నడిపించు, భారమెల్ల రాజుపాలి దందు
రతఁడె తప్పనడవ నాయత్తపడఁ బోరు, పరిహరింప వశమె బ్రహ్మకైవ. 73
- వ. అనిన శ్రేణంబునకు రా జిట్లనియె. 74
- క. శరణాగతరక్షణమే, పరికింపఁగ ధర్మమందుఁ బరమాణువులొ
సరిగావు దానయాగ, స్ఫురణంబులు కోటి యైన బుద్ధిం దెలియన్. 75
- వ. బ్రహ్మహత్యాదిపాతకంబుల కైన నొక్కచందంబునం బ్రాయశ్చిత్తంబు గలదుగాని
శరణాగతభూతుకునకు లేదు. అట్టివాఁ డుభయలోకంబులం బుట్టఁడు ప్రాణార్థియై
రక్షింపవే యని శరణుచొచ్చిన యీకపాతంబు నెట్లు విడువనేర్తు వలయునేని
నీకు మాంసంబు యభేష్టంబు గావించెదఁ బుత్రపౌత్రులం గూడి సుఖంబుగా ననుభ
వింపు మనిన శిబిః శ్రేణం బిట్లనియె. 76
- గీ. అన్యమెల్లను నాకు నాహార మీవి, హయగము డేగలకు గువ్వ నట్టభవుండు
భక్త్యముగఁ జేసెఁ గావునఁ బరమధర్మ, భక్తి రక్షింపు నన్ను నబాంధవముగ. 77
- చ. వలువురఁ గొట్టి యొక్కరునిఁ బాలన నేతురు మాఘు లొక్కనిం
గలఁచి యనేక జీవులను గావరె యుత్తము లట్లు గాన ని
ర్మలమరి గువ్వనిచ్చి సుతమాన్యసహోదరబంధుమిత్రులం
గలయఁగ నన్నుఁ బ్రోవు చిరకాలము కీర్తులు వర్తిలంక ధరన్. 78
- ఆ. ఒడలు విడిచి యైన నొరుఁ గాదుపుణ్యాత్ముఁ, డీవు లేరవారి కింత పెనఁగఁ
తెల్ల దిమ్ము గువ్వఁ తెలుపులా నీశ్వన్ని, పాణి జల్లి పరము పడయరాదె. 79
- వ. అనిన శ్రేణంబునకు శిబి యిట్లనియె. 80
- క. విడువంగరాని యొడలు, నిద్విడుతురుగా కరయ శరణు వేడినవారి
న్విడుతురె ¹యేవట్టునను, నిద్విడువు మనఁగ నహిత మరయ విడు మీమాటల్. 81
- వ. అనిన శిబిచక్రవర్తికి శ్రేణం బిట్లనియె. 82
- ఆ. గువ్వనిమ్ము నాకుఁ గోరికి సిద్ధించు, నీయవేని దీనియెత్తుఁ దూఁచి

1 యెవరై నను నే, విడువఁ గపాతంబు సీవు విడు మీమాటల్.

- నీశరీరమాంస మీషయ్య యాఁకట, మరుగుచున్నదాన మనుజునాథ. 83
- వ. అనిన శ్వేనంబునకు శిబి యి ట్లనియె. 84
- క. నమ్మినచో విడుచుట నీ, చచ్చని కా కేమి యొడలు కాశ్వకమే మాం
సమైంత వలనె నేనియుం, గొ మ్మాకలి దీనఁ దీర్చికొమ్మా వేఁగన్. 85
- క. అని చేత నిశితఖడ్గముం, గొని తనదేహంబుం గోసికొని మాంసముం ద్రా
సున నిడఁ డేగట నొసఁగె, ఘనులకుం గాయంబు తృణము గాదే తెలియన్. 86
- గీ. గువ్వయున్నట్టికుడుకయెక్కుడుగఁదూఁగ, మాంసఖండంబు గుడుకలోమఱియు నించి
మఱియు నట్టైన నీక్షించి మదిఁ జెలంగి, త్రాసువై నిల్చెఁ దాన యద్ధరణివిభుఁడు. 87
- వ. ఆక్షణంబునఁ ద్రాసును నొక్కచందంబునఁ దూఁగుచుండ దేవదుందుభులు మొరసెఁ
బుప్పవర్షంబు గురిసె శ్వేనకపోతవేషంబులు మాని యింద్రాగ్నులు ప్రత్యక్షంబై
రెండు వాసవుం డి ట్లనియె. 88
- గీ. ఔర యీధైర్య మితరులయందుం గలదె, వాసవుండ నేఁ గపోతంబు వహ్ని నీమ
హత్త్వ మరయంగ వచ్చితి మడుగు వరము, సకలదిక్కుల నీకీర్తి సందడించె. 89
- వ. అనిన సంక్రందనునకు శిబిచక్రవర్తి యి ట్లనియె. 90
- క. యాగము నీకై కాదే, సాగించుట విఘ్న ముడుపు సఫలముగ నావి
ర్భాగముం గొను మీధర్మము, బాగుగ నొనరింప మీకు భారముగాదే. 91
- వ. అని వాసవు నులియించి విభావనున కి ట్లనియె. 92
- ఆ. మొదలిమొగము గావె త్రి దశకులంబున, కీవు దనియ మున్నె యెల్లవారుఁ
దనియుదురు నుచుంత్తధన్యంబు హవిరన్న, మనుభవించి కావు హవ్యవాహ. 93
- వ. అని సన్నులించిన మనోహరం బైన శిబివాక్యంబు విని యింద్రాగ్ను లాచంద్రతార
కంబుగా నీకీర్తి లోకంబునం జెలంగు దివ్యరూపధరుండ వై యశేష్టభోగంబు లను
భవించి తదనంతరంబున బ్రహ్మలోకంబున నుండు మని వరం బిచ్చి యంతర్ధా
నంబు నొంది రదిగాక యనేకమహీపతు లావరమపురుషార్థం బొనరించి దివంబున
కుం జని రట్లుగావున నీవును మనోవాక్కాయకర్తంబుల దుఃఖితులకు సహాయం
బాచరింపుము శుభంబు చేకూరు నీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారల కుత్తములోకం
బులు సిద్ధించుననిన విని కృష్ణునకు యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 94
- సీ. వేదశాస్త్రపురాణవిద్య లేధర్మంబు వివరించు నీకది యవగతంబ
యధికసూక్ష్మము ననేకార్థంబు సర్వజంతువులకు సులభంబుఁ దుష్టికరము

- తనయాభిలాషికి దనుజాతవికలియు స్వర్గ కామికి సదా స్వర్గసుఖము
పుణ్యార్థులకు మహాపుణ్యంబును ముముక్షుజనములకును మోక్షసరణి యొనగఁ
గి. జాలి తీర్థస్వరూప మై సత్తతంతు, శతఫలాన్నత మై పాపనమితి నణఁచు
దాన మెయ్యెది యెఱింగింపు దయ దలిర్ప, నీకు వందన మొనరింతు నీరజాక్ష. 91
- వ. అనినఁ గాంతేయాగ్రజానకు గదాగ్రజాం డిట్టనియె. 91
- గి. దానములలోన నుత్తమదాన మరయ, భూమిదానంబ యది వేదములు వఱించి
దేవపూజాపరం డయి తీర్థనేవ, నేయు విప్రున కీయ విశేష మరయ. 92
- వ. విప్రులకు నిత్యంబును హిత మాచరించినవారలకు సకలయాగంబుల ఫలంబును గఁ
గాతీరంబున నశ్వమేధంబు లాచరించిన పుణ్యంబును సర్వతీర్థంబులస్నానం బొనరిం
చిన విశేషంబు నఖిలతపంబులఫలంబును సిద్ధించు నట్టిదానమ్ము నిచ్చని యొరుల కు
దేశించిన నంతధర్తంబు దొరకు నండ్రు భూదానంబునకు నమం బగుదానంబు
మూఁడులోకంబుల లేదు భూదాత సర్వదాత యనంబడు నట్టివాఁ డెల్లపాపంబులఁ
బరిహరించి మోక్షంబున కధ్యక్షుం డగుం గావున నీవును వేదకాస్త్రపురాణంబు
లుపన్యసించుబ్రాహ్మణుల కీదానంబు గావింపుము. 93

— వాపీకూపారామాదినిర్మాణమహిమ. —

- గి. చెఱువు వేయించునాతండుఁ జేతఁ దాను, వేయనాతండు నితరులు విసులినేయ
నుండు నాయొద్దఁ ద్రోవరి యొక్కఁ డైనఁ, దజ్జలము లాని వానిపాతక మణించు,
క. నీరొక్కదివన మైనను, ధారుణి నిలువంగఁ జెఱువుఁ ద్రవ్వించుము నీ
వా రెల్ల బ్రహ్మలోకం, బారూఢిగఁ జెంది యుండు రవసీనాథా. 100
- ఆ. చెఱువు వేయ మొదలు చేసినఁ దడుపాయ, మెఱుంగఁ జెప్పిరేని యెట్టివారి
కైన బ్రహ్మలోక మతిసులభం బని, ధర్మచేత్ర లండ్రు ధర్మతనయ. 101
- క. బరు నైనపాటివృత్తిక, చెఱువులలోఁ దీసి బైలఁ జేర్చినపురుషం
డరమరలు లేక. వేల్పుల, యిరవున పసియించు నామహిమముం గాంచున్. 102
- వ. చెఱువు ఫలంబులోనఁ గాసారంబు సగంబును గూపంబు పాతికయు నై యుండు.
క. ఊరుఁ దటాకము దేవా, గారముఁ బాలించువారి ఘనపుణ్యంబుల్
చేరును గర్తలకన్నను, నూఱుగుణంబులను మించి మూల్కానుచుండున్. 104
- క. గట్టిగ దేవాయతనముఁ, గట్టించిన యతఁడుఁ దానె కట్టినవాఁడు
న్నెట్టుగొని ఘనవిమానము, మెట్టుచు నాలోకమునను మెలఁగుచునుండున్. 105
- క. గట్టిగఁ బేదలు మంటను, గట్టిన దేవాలయమును గల్గినవారల్

రెట్టింది జాలచేతను, గట్టిందినయిల్లు నొక్కగలి పుణ్యమగున్. 106

క. ఆరామ మనేకుల కుప, కారముగా పేయునట్టి ఘనులుఁ బితరులుం
దారు సుఖంబున నుందురు, సారసభవులొకమునను సౌభాగ్యములన్. 107

తులసీమాహాత్మ్యము.

క. తులసీదళంబు బ్రాహ్మణ, కుటుంబ కొనంగినయతండు గురు లేజముతో
నలిసాత్తునుతుండు పూజలు, నలువఁగ నాయొద్దనుండు సంక్రితలీలన్. 108

సీ. తులసీపూసలపేరు తుదిచేతఁ గొని దాన గాయత్రి జపింపఁ బాయు భయము
తులసీమణులు భుజంబుల గండసీమల ధరింపఁ భూకముల్ దరియ వెఱచుఁ
దులసిచే హరిపాదములు పూజ గావింప బ్రహ్మలోకంబు చేపడఁగఁ గలదు
తులసీఁక బ్రాకారములు గట్టనేర్పిన యతఁడుండు నాయొద్ద నాపుఁ దగుచుఁ

గీ. దులసి గుత్తుల నర్పింప దొరకెనేని, పితరులెల్లను సంకతప్రేమ దనర
మునులు పొగడంగ సాలోక్యము క్కై గండ్లు, తరమె తులసిని వర్ణింప భర్త తనయ.

క. ఎక్కడఁ దులసియొక బద్దము, లెక్కడ వైష్ణవనమూహ మెడయొక కడుం
గ్రీక్రిఱిసి యుండు నెప్పుడు, నక్కడఁ బ్రత్యక్ష మగుచు హరి తా నుండున్.

క. తులసిని గంగను నెప్పుడు, దలఁచిన దుస్వప్నమణఁగఁ దలఁకొను శుభముల్
శలమాప వెఱచుఁ బాపము, జలజాతభవాదిలొకజాలము గలుగున్. 111

ఉత్సాహ. ఆకసంబును భూమి వాయువు నగ్ని యంబువు లద్రులున్
లోకపాలురు సిద్ధసాధ్యులు లోకజాలము బ్రహ్మ సీ
రాకరంబులుఁ జంద్రసూర్యులు నర్కజాది మహానదుల్
నాకవాసులు నారదాదులు నాదుమూర్తులు పార్థివా. 112

క. జనమునకు నలఁక బూజకు, దపమున కున్న లికిఁ దగిన దైవము నేనే
కపటము మాని కొల్చిన, నపరిమితసుఖంబు లిత్తు ననవరతంబున్. 113

క. దాఁచఁగ నేటికి నీమది, దోఁచినయర్థంబు వేఁడు దోడ్తో నేనుం
బ్రాచి వడకుండఁ బలికెదఁ, బూఁచినయది వెనుకఁ దీయఁ బోలునె పార్థా. 114

క. అని వాసుదేవుఁ డాడిన, విని లెరుగఁ భర్త మడుగ వేడుకపడియెన్
ఘనుఁడు యుధిష్ఠిరుఁ డీకథ, గొనియాడిన విన్న వారికొర్కులు గురియున్. 115

వ. అంత దయారసంబు దనపై వెల్లివిరియుటకు సంకసిల్లుచుఁ దిరుగ నొక్కభర్తం
బెఱుంగం దలంచి యుధిష్ఠిరుండు కృష్ణున కిట్లనియె. 116

622

పూజాకాలద్రవ్యాభిషేకవిధివివరణము.

- క. పూజాభిషేకధర్మము, లేకాడలు ద్రవ్య మేమి యెందుల మే లే
యోజ ఘటిల్లును దెలుపుము, రాజీవదళాక్ష కృష్ణ రామావరణా. 117
- వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకు మురహరుం డిట్టనియె. 118
- క. పూజాద్రవ్యము ధర్మము, పూజానమయంబు నిత్యమును దేవతలం
బూజించిన ఫలమును విను, రాజకులాభరణ పాండురాజతనూజా. 119
- సీ. సంక్రాంతి లయనముల్ చంద్రమార్గగ్రహణంబులు మాఘమాసంబు శని మి
థాశ్వినుల్ ద్వాదశీ హరివాసరము శివరాత్రి పున్నమయు శ్రీరామనవమి
పుష్యార్కమును మహాపుణ్యకాలము లిందు నిగమోక్తవైఖరి నీట నైనఁ
బంచామృతంబున ఫలపుష్పగంధోదకంబులఁ బురుషమూర్తకృతంబు
గీ. వెలయ నభిషేక మొనరించి వివిధభక్త్య, భోజ్యముఖమహానైవేద్యములు సమర్ప
ణంబుఁ గావించి గీతవాద్యంబు లలరఁ, గీర్తనం బొనరిచి నమస్కృతులు చేసి. 120
- గీ. వివిధనైవేద్యము లాసంగి శివునినైన, నన్ను నైనను బూజించునరులు దివ్య
మణిమయవిమారముల నెక్కి మత్తురమున, నెలవుకొనియుండు రెవ్వడాపులునుదాము
క. హరిహరుల భేదబుద్ధిం, బరికింపక పూజనేయుభద్రాత్ముల
వ్వరిలోకమైల నైనను, నిరుపమగతి నిలువవచ్చు నిత్యవిభూతిన్. 121
- తొటకము. జాబల మల్లెల సంపెంగల నా, పూజ యొనర్చిన పుణ్యశరీరుల్
లేజముఁ గందురు తెలిపితి నీవుకొ, రాజిలఁ జేయుము రాజకులేశా. 122
- క. నూనెను దీపంబులు నా, నైనను శంకరుని నైన నర్పించినయా
మానవులు గాంతు రివ్వము, పూనిక చెల్లంగఁ బొందుభూదతనూజా. 123
- క. ప్రితి స్నానికటంబున, నేతను దీపంబు వెట్టు నేర్పరికి మహా
పాతకము లణగె నధ్వర, జాతం బొనరించుఫలము చయ్యనఁ గలుగున్. 124
- క. తన కిష్ట మైనభోజ్యం, బును నలవడ హరికి నమరముఖ్యుల కర్పిం
చినజనులు పాతకంబులఁ, దునుమాడి విభుంధపురిని దుది నుందు రొగిన్. 125
- గీ. మాఘమునఁ గార్తికంబున మత్సమీప, మునను దీపంబు వెట్టుచు భూసురులకు
భోజనము లిడువారలు పూర్ణ లేను, దనియుండును విస్తు మిక్కిలి ధర్మతనయ. 126
- గీ. తమకుఁ బ్రియ మైనభోజ్యము ధరణిసురుల, కొనఁగవారలకును బ్రహ్మవనతి దొరకు
నన్నదానంబుచే భూదహత్య యొనఁ, బాసి పోవును సత్యంబు పాండుపుత్ర. 127
- క. అన్నోదకదానంబుల, అన్న న్నటి సాటిలేద యని నేసినవా

- రున్నతపాపము లఱఁచుచు, నన్నిటఁ బరితృప్తు లగుదురవనీనాథా. 129
- క. ఆన్నమునఁ బుట్టు దేహం, బన్నమున వృద్ధిఁ బొందు నన్నమె ప్రాణం
బెన్న నటుగానఁ బ్రాణం, డన్నప్రదుఁ డరయ సంకయము విడుము నృపా. 130
- ఆ ఆన్నదాతకులమునందుఁ బుట్టినవారు, వేయవత్సరములు వెట్లదనుక
నరకలోక మొక్కనాఁ డైనఁ జాడరు, కాన నన్నదాత ఘనుఁడు ధాత్రి. 131
- క. త్రోవనడిచి డస్సినభూ, దేవున కన్నంబు వెట్టి తేర్చినవారల్
తేవం జరియింతురు వాఁజీవరులోకంబునందు నిత్యవిభూతిన్. 132

— అన్నదానప్రశంస, బ్రాహ్మణపూజావిధి. —

- క. ఇంటికి వచ్చిన యతిఘట, వెంటం జనుచెంచు దివిజవిసరము వారల్
వంటకము గుడిచి తనిసినఁ, బంటింబక వారి జగము ప్రస్తుతినేయున్. 133
- క. ముం దలదేవత లన్నము, పొందుగ నిడి సకలలోకశ్రాజ్యత దివముం
జెంది సుఖించిరి కావున, నందఱులో నన్నదాత యధికుం డరయన్. 134
- క. విప్రుడ నై భుజియింతుడు, విప్రుడ నై శ్రాజఁ గొందు వివిధార్థంబుల్
విప్రుడ నై సమకూర్తును, విప్రులకును నాకు లేదు వేఱింతైనన్. 135
- సీ. బ్రాహ్మణులకుఁ బదార్థంగము చేసిన బహుళిర్థిన్నానఫలము దొరకు
ధరణిదేవతలకుఁ దలయంట నూతొండ్లు గంగనాడినయట్టిఘనత యబ్బు
నుర్వీనులేతల కుష్టాదకము వోయువంశంబునకు బ్రహ్మవసతి గల్గు
విప్రుల కామయవిసరంబు మాన్పిన దివిజనాయకుఁ గూడి తిరుగవచ్చుఁ
- గీ. బుడమివేల్పుల కిండ్లిచ్చు పుణ్యశాలి
కళ్ళమేధం బొనర్చినయట్టి సుకృత
మొదవుఁ బాఁచుటను బాఁడి మొదవు లీయ
సత్యలోకంబు కలుగు నిశ్చయము గాఁగ. 136
- వ. కపిలదానంబు నేయువాఁడు రుద్రుం డగు సుభయతోముఖి నొసంగిన పుణ్యా
త్తునికులంబువా రెల్ల నాలోకంబున నుందురు మృత్యు వాసన్నం బైనవార లావు
నిచ్చిన నీయఁజూచిన బ్రహ్మలోకంబుఁ గాంతురు గ్రహనక్షత్రంబులచేత నామ
యంబుచేతం బీడితుం డైనవాఁడు గోదానంబున నపమృత్యువును జయించి ధన
ధాన్య మణివస్త్ర పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధుల నభినందితుం డై పాపంబులం బరిహ
రించి త్రిదివంబునం జేరం గావున నీవును గోదానం బొనర్చుము. ఇందుచేత నభి
వృద్ధియు స్వర్గమోక్షంబులును గలుగు నేకద్దానశీలుండు నాకుం బ్రయోందును

❖ విశ్వరూప వివరణము. ❖

భక్తుండు సై సకలలోకంబులఁ బూజితుం డై ప్రసిద్ధుం డగు నిరంతరంబును శాస్త్ర ప్రసంగంబు సలుపుచు దానం బొనర్చుచు సాధవులకు హితంబు సలుపుచుండు వారలయందు నాకుఁ గారుజ్యం బుదయించు యోగీశ్వరుండును సర్వలోకేశ్వరుండును సర్వదాతయును నుత్పత్తిస్థిలయకర్తయు సంసారసంతారకుండును ధర్మక్షీరురకు ధర్మప్రదుండును దాపనులకుఁ దపశిఫలంబుగా నన్నెఱుంగు మీయు పాఖ్యానంబు విన్నవారలకు నాచంద్రతారార్కంబుగా స్వర్గంబు చేకూర్చు నన్న మురహరునకు యుధిష్ఠిరుం డీ ట్లనియె.

137

గీ. విడెము గందంబుఁ గోకలు విరులు మఱియు

నీయఁ దగినట్టి ద్రవ్యంబు తెన్నియేని

పాసఁగ నివి యెల్ల నెవ్వరి కొనఁగ వలయుఁ

గరుణ నెఱిగింపుమీ నాకుఁ గమలనాథ.

138

ప. అని యడిగిన కుంతీనందనునకు దేవకీనందనుం డీ ట్లనియె.

139

❖ వస్త్రదానాదిప్రశంస. ❖

క. దానములకెల్లఁ గర్తను, నేనే నారూపు ధారుణీసురుఁ డతని

స్నానావిధిపూజల న, వ్రాసము గావించి యిమ్ము మహితవిచారా.

140

సీ వస్త్రదానము చేయవారలు శతపంశకలికు లై శంభులోకంబునందుఁ

గౌశేయకంబళకంచుకాదు లొసంగు ఘను లెల్ల స్వర్గలోకంబునందు

వజ్రగోమేధికవైదూర్య పుష్కరాగ్ర ప్రదు ల్విష్ణులోకంబునందు

నెద్దు నిచ్చిన ధన్యుఁ డింద్రాదు లభినుతు ల్లావింప నశ్వలోకంబునందు

గీ. విమలగంధాంబుపూర్ణ మామెండిముంత, తామ్రపాత్ర సమర్పించు ధర్మపరు

లందముగ నూర్యలోకంబునందు నెపుడు, నతులమతులను విహరింతు రవనిగాధ. 141

ప. ఛత్రచాకురాండోళికాదు లిచ్చినవారు స్వర్గంబునఁ జరియింతురు గజాశ్వమహిమ మేషంబుల నొసంగినవారలు మృత్యువు నిర్జించి నుఖం బనుభవించురు కృష్ణాజిన దానం బొనర్చినవార లాయుష్షంతు లగుదురు గంధోదకపూతంబు లైన కాంచన తాపదారుపాత్రంబుల దానంబు చేసినవారు బంగారుగిన్నెల నమృతపానంబు నేయుచు యక్షగిన్నెరగంధర్వసిద్ధసాధ్యచారణాదులు నులియింప విష్ణులోకంబున నిహరింతురు వస్త్రద్వయసంయతం బైన కాంశ్మపాత్రంబు సర్పించువారు నామ

యగ్రస్తుం దైనయతనికి వస్త్రాదినాన్నాశ్వావధంబులు విచారించినవారు నుభయకు
లంబుల నుద్ధరించి సత్యలోకంబున నుండురు నిఱుపేదలకు మృణ్మయపాత్రంబు
లొసంగిన ననంతపుణ్యంబు గలుగు రజతకాంచనప్రదాతలు ధనకవక వస్తువాహన
సంపన్నులై పుత్రపౌత్రులం గూడి యభేష్టభోగంబు లనుభవించి పుణ్యలోకంబులు
గాంతురు మునికులంబునకుఁ గాషాయకొప్పిన తైక్షకంబళాదులచే సంతసం బాపా
దించినవారు ముక్తు లగుదురు కార్తికంబు పున్నమనాఁడు పృవభోత్సర్జనంబు గా
వించినవారు సకలజన్మార్జితంబు లైన పాపంబులఁ బరిహరించి రుద్రరూపంబున
దెబ్బదిరెండుకులంబులఁ గూడుకొని ప్రమోదం బొందుదురు వారలశితరులు నరకం
బున నున్నవారు స్వర్గంబునను స్వర్గంబుననున్నవారు బ్రహ్మపదంబును బ్రహ్మపదం
బున నున్నవారు విష్ణులోకంబునుంజెందుదురు అనేకకాలంబు దున్నిన యెద్దునైనను
ఐనుపొతునైన శివలింగాంకితంబు చేసినవారు యాతనలు లేక రామునిచేతం బూజితు
లై సకలలోకవిరోధంబుఁ గాంతురు అమావాస్యనాఁడైనమునైనను నావు నైనఁ
ద్యాగంబుచేసినవా రపమృత్యుదారిద్ర్యంబులను దరియించి సకలసౌఖ్యంబు లనుభ
వించురు మఱియు దివంబున పసియింతురు నిత్యతాంబూలంబు లర్పించినవార లుత్త
మశ్రీలు సంపాదించురు జ్యేష్ఠమాసంబున సర్వబీజకృషిక్షేత్రంబులకు జలంబులు
సహాయంబు గావించినవారలు యాతనలు లేక పదికొట్ట మాతృపితృపంశంబుల
తోఁగూడి వైకుంఠపురంబున నుండురు సదాచారసంపన్నుండు నహంకారవర్జితుండు
నైనబ్రాహ్మణునిచేత స్థావరజంగమాత్మకం లైన జగంబు పవిత్రంబగు సతండు దానా
ర్థుండు ఆయనం గొట్టినం బరుషంబు లాడిన దండంబుపెట్టకున్న నతండు పాపా
త్తుండగు భూసురునితెఱంగున నాకు లక్ష్మీవైకుంఠంబులు ప్రియంబులు గావు
కావున నీవు బ్రాహ్మణభక్తుండవు గమ్ము విప్రుండు సంతుష్టం దైనఁ గోరుకు లీడేఱు
నివి మొదలైనధర్మంబు లనేకంబు లందు సారం బెఱింగించెద నాయందు భక్తి
పూర్వకంబుగా నిచ్చినదానంబు సార్వత్రికంబు ననంతపుణ్యఫలదంబు నగు సీరహ
స్యంబు విన్నవారలకుఁ బాపంబులు నశించు సర్వదానఫలం బబ్బు ననినఁ గృష్ణ
నకు ధర్మరా జిట్టనియె.

142

గీ. పుండరీకాక్ష మాధవ పుణ్యపురుష, వరద వైకుంఠ వనమాలి హనుదేవ

యఞ్మృతానంత గోవింద హరి ముకుంద, శరణు పొందిన ననుఁ గావు జలజనాభ.

క. సాలగ్రామము లింగం, బేలీల ఫలమ్ము లొసంగు నేపుణ్యం బా

నేలొక మొసఁగఁ జాలును, వాలాయము దెలియఁ బలుకు వనజదళాక్ష. 144

ప. మఱియు దాసార్థంబు లేమేమి యందులఫలం బెట్టిది యెఱింగింపవే యన్న యం
ధిష్ఠిరునకుఁ గృష్ణం డిట్టనియె. 145

గీ. మాఘమాసంబు మొదలుగా మంచిసీళ్లు, చల్ల యైనను బానియకాలఁ గట్టి
పోయూవారలపుణ్యంబుఁ బోల్చినది, యంభయలోకంబులందున శుభముఁ గండ్లు.
ప. చతుష్పథంబులందుఁ ద్రోవలఁ జలివంసిరి వెట్టింది యంబలి శీతోదకంబులుఁ
బోయూవారలపుణ్యంబు లెక్కింప శక్యం బగునె దేవదూతలు దివ్యమణివిమానంబు
లెక్కించుకొని హితంబులు పలుకుచుఁ దాళవృంతంబుల విసరుచు సురలోకవైభ
వంబులు నూపుచు పనులోకంబునకుఁ దోడ్కొని చని యచటి యబ్బురంబులు
కబ్బంబులుగాఁ దెలుపుచు బ్రహ్మలోకంబు చేర్చిన నచ్చటి రెండుకోట్ల స్వకులంబు
వారితోఁ గూడి కోటియుగంబు లుండి పదంపడి నాలోకంబునకు వచ్చి యమే
యసుఖంబు లందుచుండు. 147

సీ. గంధకమ్మరికాకర్పూరము లాసంగు ఘనులెల్ల సోమలోకంబునందు
సారికేశకపిత్థనాగవల్లు లాసంగు ఘనులెల్ల స్వర్గలోకంబునందు
భక్త్యభోజ్యంబులుఁ బానియము లాసంగు ఘనులెల్ల ధ్రువునిలోకంబునందుఁ
దిల ముద్గ గోధూమ జలధాన్యము లాసంగు ఘనులెల్ల బ్రహ్మలోకంబునందుఁ
గీ. దవిలి విహరింతు రాచంద్రతారకముగ, జాలి కరవీర మల్లికా చంపకాది
కుసుమవిసరంబు లాసంగడి యసమయమెని, నిత్యకృత్యంబు లరయుదునే నిజంబు.
ప. సాలగ్రామంబున నాచక్రం బున్నయది తద్దానంబు చేసినవారల కన్నిఫలంబులును
సిద్ధించు నదియునుం గాక చతుస్సాగరవర్షంతభూపలయం బొసంగినపుణ్యంబు
చేకూరు నట్టిమహాత్ముల నాకుఁ బ్రియభక్తులుగా నెఱుంగుము. 149

క. ఎక్కడ సాలగ్రామం, బెక్కడను దపోవనంబు లెక్కడఁ దీర్థం
బెక్కడను ముక్తి గలుగును, నిక్కము నను ఖాజిచేయునేర్పరుల కిలన్. 150

ప. సాలగ్రామలింగదానంబు లానర్చువారు నాలోకంబున నుండురు తత్సమీపంబున
దీపంబు వెట్టిన యోగజ్ఞానసిద్ధులు సిద్ధించు. 151

సీ. ఆవులకును గడ్డి యం దిచ్చువారికి శివలోకవిహరణశ్రీ చెలంగు
మునిమతంబుల దీపములు వెట్టువారికిఁ జేకూరు గంగాభిషేకఫలము
మణియుక్త మైనహేమంబు దానమునేయువారికి వైకుంఠపసలి దక్కు
నాశ్రమాగారంబు లనువర్తన మొనర్చు నట్టివారికి దివం బధిగతంబు

గీ. అంతరీవర్గము జయించి యస్తదీయ, పాదపద్మార్చనానంద కిం బరగువారి

- గోరుల నిందించు జనక పరోపకార, పరత వర్తింప నులభంబు బ్రహ్మపదవి. 152
- గీ. గోవులకు విప్రులకు మేలు గోరువారు, యతుల గురువుల నన్ని నరసి సేవ
నలుపువారలు నత్యంబు త్తమయుఁ గల్గు, వారు చూడరు యమపురద్వారసరణి. 153
- క. పూజ కెడ యైనవారునిం, బూజించినవారు నెపుడు భూలోకమునం
బూజితు లయి నాతాయణుఁ, బూజించుచునుండు రధికపుణ్యాత్మకు లై. 154
- ఆ. దేవతాలయంబు తెఱఁగొప్పఁ గట్టిన, నందు గోమయమున నలికిరేని
నకలపాపసమితి శకలంబు లై పోవు, యశము గల్గుఁ బాండవగ్రగణ్య. 155
- క. కర్పూరసహితధూపము, లర్పించినవార లెల్ల నస్తత్పురిలోఁ
దీర్పరు లై యుండుదురా, సేర్పేర్పడ దండ మిడిన సేర్పరి కెల్లన్. 156
- వ. ఒక్క ప్రదక్షిణంబునఁ బాపంబు దూలు రెంటి దివంబు మూఁట నింద్ర స్నేహంబు
నాలుగింట వైకుంఠంబు నైదింట సర్వలోకంబు నారింట మహేశ్వర్యంబు సేడింట
నాకైంకర్యంబు నెరిమిదింట సాలోక్యంబుఁ దొమ్మిదింట సాపూజనేయుంట పదింట
సామీప్యంబుఁ బదునొకంట సాయాప్యంబు పండ్రెంట సాయుజ్యంబుఁ గల్గు నింత
కంటె నధికంబు లేదు 157
- గీ. మేని కాద్యంబుఁ బీడయు మృత్యుభయము, నణఁగు శంకరునకుఁ బ్రదక్షిణ మొనర్ప
సోమనూక్తంబు మేర యాచోప్య నడువ, నయుతఫలమిచ్చుఁ గాకున్న నంతకంత.
- వ భూసురుండు రుద్రనూక్తంబునఁ బ్రాతస్నానంబు చేసి శివునకు నభిషేకనమస్కారం
బులు చేసిన నేక కాలంబున ద్వి కాలంబునఁ ద్రి కాలంబున నైన నిత్యంబును దర్శ
నంబు గావించిన వృషాండంబు లంటుచు శృంగమధ్యంబునం జూచినఁ గైలాసంబున
శివసన్నిధానంబు సిద్ధించు మృదంగ గీతవాద్య ఘంటికా కామళ శంఖారావంబుల
నన్ను సేవించినవారు ముక్తు లగుదురు సంశయంబు లేదు లోకంబుల గెల్చి కోటి
వంశంబులలోఁ గూడి వైకుంఠపురంబున నుండుదురు గరుడకంఠంబు నిల్వినవారు
రాజు లయి జన్మింతురు ఆఖండదీపంబు వెట్టినవారికి దినదినంబు నశ్వమేధఫలంబు
చేతూరు సిద్ధర్థంబులలో నెవ్వరేధర్థంబు చేసినను సుఖంబు గందురు నీవు నొన
ర్పము భద్రంబు లొండెదవు ధర్తంబువలన నర్థకామ మోక్షంబులు లభించుం గా
వున నాయందు భక్తిని విడువక ధర్తంబు లొనర్పము నీవు మహిరక్షకుండ వింక
నేమి వలసిన నెఱింగించెద నడుగు మీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకు నకలధర్తం
బుల ఫలంబు నగు ననిన విని వసుదేవనందనునకు ధర్తనందనుం డిట్లనియె. 159
- శ. విన నీగతి ధర్తంబులు, వినిపింపుము మీకు లలర వినియెద విశ్వం

బున నీపదపద్మముకన్నను గలి గలదే ముకుంద నారవవగదా. 160

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకుఁ దిరుగ నొకధర్మసారం తెలిసిగించెన విను మని కృష్ణుం డిట్లనియె. 161

● ప్రాతస్నాన గ్రాయత్రీజప బ్రహ్మయజ్ఞాది విధానము. ●

గీ. కమలబంధుని యుదయంబు గాకమున్న, నన్నుఁ దలంచుచు లేచి స్నానంబు. నేయు వారు దివమున నుండు రవార్కమహిమ, నరకములు చూడఁ దనుదినస్నాయి యెందు.

వ. ప్రాతఃకాలంబున స్నానంబు చేసిన బాహ్యభ్యంతరపాపంబు లణంగు మధ్యాహ్నం బున నాచరించిన దివంబు గలుగు స్నానం బొనర్చక భుజించినవాఁడు మాంసాశి యగుఁ గావున స్నానం బాచరించి భుజించినవారు నాకు భక్తు లనంబడుదురు. శు చిస్నాతులై దేవర్షిపితృతర్కణంబులు నివర్తించి మదీయదివ్యనామంబులు జపియిం చిన ఘనపులు క్షిప్రంబులం బాయుదురు. శుభ్రవస్త్రంబు ధరియించి మామలై యర్ఘ్యమర్పించి నన్ను ధ్యానంబు చేసినవారలు దేవతలచేతం బూజఁ గొందురు నూర్పు నుద్దేశించి జపంబు చేసి స్తోత్రంబు గావించిన నాకుఁ బ్రీతి యగు గాయ త్రీజపం బుష్టోత్తరకతం బైన దినదినంబు జ్ఞానాజ్ఞానకృతపాపంబులు నశించుచుం డు నష్టోత్తరకతసహస్రంబు జపియించిన సకలదురితంబులుం దొలంగు సంవత్సర జపంబున నపత్యధనధాన్య ధర్మపశు క్షేత్రంబులు మొదలైన కోరికలు సిద్ధించు వట్కర్తంబులకును మూలంబు స్నానంబై కావునఁ గృతస్నానండవై ధర్మంబులు నడుపు మనినఁ గృష్ణునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 163

క. నీయెఱుకఁబడనియర్థం, బేయంగమలయందు దొరక దినుచుం దైనకొ గాయత్రీజపపదులకు, నేయెలాకములు గలుగు నెఱింగింపు హరీ. 164

వ. అనినఁ బాండవాగ్రజునకు గదాగ్రజుం డిట్లనియె. 165

క. గాయత్రీ శుభము లొనఁగును, గాయత్రీ నమస్తదేవగతు లొనరించుకొ, గాయత్రీకి సరిదొరకదు, గాయత్రీజపిత నన్నుఁ గనుగొనుచుండున్. 166

వ. అని గాయత్రీ మాహాత్మ్యం బెఱింగించి 'బ్రహ్మయజ్ఞ ఫలంబు' వినుమని యిట్లనియె. 167

గీ. బ్రహ్మదేవుని రూపంబు బ్రహ్మయజ్ఞ

మెఱుంగు ప్రణవంబు చేసి వ్యాహృతులు నొడివి

పాదపాదంబు గాయత్రీ పలికి పరుస

శ్రుతులు పలియింపుఁ దగు నిది హితము నాకు,

- గీ. ఆగమోదిత మగు బ్రహ్మయజ్ఞ మాచరించువారలకెల్లను మించు దపము...
 బ్రహ్మతేజంబు ధర్మంబు బలము యశము, పాపములు వోపు దేవతాపదవి దొరకు.
 వ. వైశ్వదేవం బొనరించి శాస్త్రోక్తప్రకారంబున బలికర్తం బాచరించిన ద్రిదివంబు
 గలుగు దద్విధానంబు వినుము. 170
- గీ. పుడమి గోరిన డెక్కింబు పోల్కి నుతుల, మేలు వాంఛింప శూర్పవల్లి కరణి
 వైభవముతోడ నన్నియు వలయునేని, చక్రగతి మించు బలి నాల్గచందములను.
 క. నీ కొనరింపగ దగు జ, క్రాకారపు బలి మనోరథార్థము తెపుడు
 జేహారు గీర్తి యబ్బును, వైకుంఠపురంబు దక్కున నుధాధీశా. 172
- వ. నన్ను ధ్యానంబు నేయుచు భోజనసమయంబున మాని యు సంస్కృతవచనంబునై
 ద్విజుండు భుజించి యమృతత్వంబు నొందు ముప్పదిరెండు కబళంబులు గొన్న
 వాడు గంధర్వులు నేవింప, నురలోకంబున నుండు మితాహారుండు నిరామయుండు
 నగుచు నవరసంభ్రమ సావిత్రిం బ్రార్థించునతండు పుణ్యలోకంబుల నిచ్చావిహారంబు
 లం బ్రవర్తిల్లుచుండు. 173
- సీ. దైవతమునిశితృతర్పణము లొనర్చి కమలబాంధవుని కర్ణములు నుతులు
 గావించువారలు కాలకాలంబుల దేవతాగృహయాత్ర జేలువారు
 పురుషనూక్తవిధానమున మందిరంబున హరిహరపూజల నలరువారు
 మదము మాత్సర్యంబు మాని యందఱిపట్ల నము లొచు హితములు నలుపువారు
 గీ. పరధన స్త్రీల కెపు డాననడనివారు, యోగ మభ్యస్తముగ జేయ నోవువారు
 సకలలోకంబువారును నన్ను తింప, నాపురంబున నుండురు నరనరేణ్యు. 174
- వ. అని కృష్ణం డానతిచ్చిన సకలధర్మంబులు విని సంతుష్టాంతరంగుండై యుధిష్ఠిరుం డి
 ట్లనియె. 175
- గీ. ఆవని దివిజాదివర్ణంబు లాశ్రమంబు, తెల్ల యాచారకర్తంబు తెట్లు నడువ
 వలయుం గరుణారసంబున డెలుపు మయ్య, పుండరీ కాక్ష గోవింద పుణ్యపురుష.
 వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకుం గృష్ణుం డి ట్లనియె. 177
- సీ. తపమున జపమున ధర్మవర్తనమున నవసీసురుండు పూజ్యు డఖిలవర్ణ
 ముల కెల్ల గురుం డగుం బుణ్యశీలురు సర్వశాస్త్రవిశారదుల్ సత్సమతులు
 స్వాధ్యాయపరులును సన్దానిరతులుం బౌరాణికులుం చిత్తభక్తు లతిథి
 పూజాసురక్షులు బోధానిధానులు ధర్మనిర్ణేతలు ధార్మికులును
 గీ. సోమయాజులు ముక్తిని జ్ఞాతి గొందు, రెవండు విద్యాముఖంబున నెపుడు మెలంగు

- నతఁడు గంగాది నిఖిలతీర్థాంబునేచ,నం బొనర్చినవాఁ డగు నరపరేఁడ్డి. 178
- గీ. విద్యచేఁ గల్గు ద్రవ్యంబు విప్రులకును, రంజనార్జితవస్తువు ల్రాజులకును
జేరమాడిన యర్థంబు లూరుజులకుఁ, గృష్టిధనంబు కాఁపులకును గీర్తికరము. 179
- వ. క్షత్రియవైశ్యకూద్రులకు బ్రహ్మణుండు గురువు అతనికిచ్చిన నశనిచేత దానంబు
వట్టిన మే లగు శ్రోత్రియాన్నంబు భుజియించినవారలకు జన్మజన్మాంతరంబుల
బ్రహ్మణత్వంబు సిద్ధించు నర్హజ్ఞుండును విష్ణుభక్తుండును విద్వాంసుండును జ్ఞానియొం
బురాణసంహితాపర్వయు నై శ్రోత్రియం డనం బరంగు నట్టిఘనుండు పాపంబులఁ
బరిహరించి సురలోకంబునం బ్రవర్తించు నేనట్టివారల యిష్టంబు చేకూర్చుచుండు.
- గీ. పదపదంబును విభజించి తుదయు మొదలు, నేరుపడ శబ్దభావంబు లెఱిగి రాగ
నమితి నైనను శ్రీరాగనరణి నైన, నభ నుతింపఁ బురాణముల్ చదువవలయు.
- క. వేదవ్యాసముసీంద్రుఁడు, వేదంబులు శాస్త్రములును విష్ణుబ్రహ్మం
డాదిపురాణంబులు నం,పాదించెఁ దదీయకథలు భద్రము లొసఁగున్. 182

పురాణశ్రవణఫలము.

- గీ. విమలధర్మకథల్ పురాణములు పలుకుఁ, గాన సంసారవారిధిఁ గడవఁగోరు
వారు వినదగుఁ దత్కథావర్ణనమునఁ, బూర్వజన్మాన్దితాపము ల్పొలియుకతన. 183
- వ. పురాణంబు విన్నమాత్రంబున జ్ఞానాజ్ఞానకృతంబులైన పాపంబు లణంగు గంగాదిన
ర్వతీర్థస్నానఫలంబులు నమకూరుఁ బ్రభాతంబున వినిన రజనీకృతపాపంబులు నిశాన
మయంబున నాకర్ణించిన దివారచితకీల్బివంబులును దొలంగు నిత్యశ్రవణంబు
గావించువారలు మహాభయంబులు వోకార్చి బ్రహ్మలోకంబు నొందుదురు నీవు
పురాణంబులయందు బుద్ధి నిలుపు మిష్టార్థంబులు సిద్ధించు. 184
- గీ. అపరాధముకొలంది నాజ్ఞ నేయుచును భుజాబలంబున మించుక్షత్రియులకు
నద్వర్తనంబున నత్యంబు దప్పక జేరమాడుచునున్న యూరుజులకు
వ్యవసాయములు చేసి యనిశంబు ధారుణీసురులనేవలు నేయు శూద్రులకును
స్వాధ్యాయనిరతి భిక్షాది యై గురునాజ్ఞ మిఱుకుండెడి బ్రహ్మచారికలికి
- గీ. నతిభిక్షాజులు నలుపు గృహస్థులకును, భక్తిఁ ద్రిస్నాత లగువన ప్రస్థులకును
ధ్యాననిష్ఠాగరిష్ఠు లా మానులకును, బరమపద మాటపట్టగుఁ బార్థివేంద్ర. 185
- క. పతిమాట కడుగు దాఁటక, పతియే దైవమును గురువు బంధువునం గాఁ
బలిఁ దలఁచుపతివ్రతకున్, నతమా బ్రహ్మదిలోకకాలము లెల్లన్. 186
- గీ. విప్రవర్గంబు మొదలగు వివిధవర్ణముల జనించిన శ్రీలకుఁ బురుషులకును

ధర్మ మేగతి యది సీపు తఱచు నేయు, మెపుడు వినుము పురాణమున్ నృపవరేణ్య.
వ. పురాణధర్మ శాస్త్రంబులు కీర్తించినవారికి వినినవారికి నరకంబులు లేవు నాలోకంబు
సిద్ధించు. 188

క. లోకంబులఁ బుట్టింపను, లోకంబులఁ బ్రోదిసేయ లోకము లణఁపన్
నాకొక్కనికే భారము, నాకన్యము లేదు కొలుపు నన్ను మహీశా. 189

క. తెలిపితిని ధర్మ సారము, తెలుపంగలయంత నీకుఁ దెల్ల మ్మింకం
దెలియఁగల వేమి వలసినఁ, దెలిపెద నీతలఁపు నాకుఁ దెలుపు నృపాలా. 190

వ. ఈకథలు విన్నవారికి నకలపాపంబులఁ దొలంగు గంగాస్నానఫలం బగు నని లోక
రక్షకుం డైన పుండరీకాక్షుండు ధర్మరాజున కెఱింగించినచందంబు వైశంపాయ
నుండు జనమేజయునకుం దెలిపినట్లు సూతుండు కొనకాదులకుం బలుకుటయును.

క. శాశ్వతజయ జనకసుతా, భీష్మర రాజాధిరాజ హిమవత్సుత్రీ
విశ్వానభక్తవరద మ, హేశ్వరవినుతప్రతాప యినకులదీపా. 192

మ. శబరీపూజితపాద సాధుజనరక్షాపీక్షణాష్టాద ఖ
ద్గబలిప్రాసితరావణాది నిఖిలక్రన్యాద సీతాసతీ
కబరీభార దరప్రసూన ఘటనాకల్యాణ పాణిద్వయా
విబుధార్థప్రతిపాదనాది పురుషావిర్భావ భాగ్యోదయా. 193

మాలిని. దినకరశతలేఖా దీనమందారభూజా
ఘనసదృశశరీరా ఖండితారాతివీరా
ధనపతి సమదానా ధర్మచేతోనిదానా
కనకమృగవిరామా కాంతిసంపూర్ణసోమా. 194

గద్యము. ఇది శ్రీమన్నదనగోపాలలీలావలోకన కవిత్ర శరణయోమాత్యపుత్ర సకల
విద్యానిధాన తామరపల్లి తిమ్మయప్రధానప్రణీతం బైన హరిపంశోదితం బైన
యాశ్చర్యపర్వంబునందలి శేషధర్మంబున, సత్యప్రకంసయు నభయదానంబును
భూదానంబును బధిక దేవతాగృహారామ నిర్మాణంబును దులసీ కద్దవనంబుల మహి
మయుఁ బూజాభిషేకఫలంబును దీపదానమాహాత్మ్యంబును బ్రాహ్మణప్రభా
వంబును గంధపుష్పతాంబూలదానవర్ణనంబును గాయత్రీలక్షణంబును వైశ్వదేవ
ప్రకారంబును మిర్రాణంబుల లక్షణంబును బలివ్రత యున్నదియు నను కథలం
గల ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

—ॐ(१)ॐ—

కాకుత్స్థకులాభిను
ధాకర బహుదానధర్మధర్మాజిక్మతా
నేకనిరంతరపూజా
స్వీకరణమనస్సనాథ శ్రీరఘునాథా.

1

- వ. విన నవధరింపు మఖిలపురాణవ్యాఖ్యానము ద్రాసమేతుం డయినసూతుండు శౌన
కాది మహామునులకు మున్ను యుధిష్ఠిరునకుం గృహ్ణం దానతిచ్చిన ప్రకారంబున
జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డెఱింగించె నని బోధించి మఱియు నిట్లనియె. 2
- క. మురహరుఁ డీగతఁ గరుణా, పరుఁడై ధర్మములు దెలియఁ బలుకంగ యుధి
ష్ఠిరుండు విని మఱియుఁ దత్పద, సరసిజముల కెరఁగి యడిగె సమైదమునన్. 3
- గీ. వలయుధర్మంబు లెల్లను దెలిసి తింకఁ, బాపములుఁ బాపకర్తలు పాలువడిన
లోకముల యాతనల్ దయ నాకుఁ దెలుపు, వరద వైకుంఠ వనమాలి వాసుదేవ. 4
- వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గృహ్ణం డిట్లనియె. 5
- గీ. పాపభేదంబులకు నెల్లఁ బాలువడిన, నరకలోకంపుయాతనల్ కర మెఱుంగఁ
బలికెదను నీవు ధైర్యంబు పట్టువదల, కాలకింపుము కుంతీసుతాగ్రగణ్య. 6

—ॐ మహాపాతకలక్షణము. ॐ—

- వ. బ్రహ్మఘ్నుండును, సురాపానం బొనర్చినవాఁడను, సువర్ణంబు దొంగిలిన యతం
డును, గురుతల్పగుండును నను నీ నలువురు మహాపాతకులు వీరలతోడం గూడినవాఁ
డైదవవాఁ డగు వారలపాపంబులు లెక్కింప శక్యంబులు గావు. అయిననుం
దోచినచందంబునం బలికెద సావధానంబుతోడం జిత్తగింపుము. 7
- సీ. కాలశూలంబులఁ గడుదహ్యమానుఁడై వ్యాఘ్రము ల్భక్షింప నయంతసంఖ్య
ములు కావరేయని మొఱ్ఱుఁ బెట్టుచు నుండి యంత కుంభీపాక మనెడినరక
మునను మహాగ్నిలోఁ బొరలుచు దివ్యహాసనసహస్రంబులు వినను గనను
శక్యము ల్లానట్టి సర్వదుఃఖింబులఁ బొంది యాతరువాత భూమిలోన

- గీ. నఖలచండాలయోనుల నవతరించు, బ్రహ్మహత్య యొనర్చిన పాపకర్తుఁ
డతని యిడుమలు లెక్కింప నలవి యగునె, లలితగుణగణ్య కౌరవకులవరేణ్య. 8
- గీ. కన్నుఁగవ సూది గోరుల గసికఁ గొట్టి
మలము మూత్రంబుఁ ద్రానించి మాటిమాటి
కన్నఁ బడవైచి వేఁతు రాయమునిభటులు
మద్యపానంబు చేసిన మానవులను. 9
- క. నిష్కృత్రయము సువర్ణము, నిష్కారణ మపహరించు నీచున కెందుకొ
నిష్కృతి దుర్లభ మతఁడు బ,హిష్కృతి కర్హుండు ధారుణీశ్వరతిలకా. 10
- ప. సువర్ణస్తేయంబున మూవకపరిపూర్ణం బైన కూపంబున శూలయంత్రంబున శునకం
బులు భక్షించుచుండ నేనూలుయుగంబు లుండి కిరాతయోనులం బుట్టుచుండు
జ్యేష్ఠమాతయు భ్రాతృవత్నియు సోమయాజులబోటియు నధ్యాపకునికాంతయు
మేనమామ కామినియు నత్తయుఁ దల్లితోఁ బుట్టినయువతియు నార్యవత్నీ
సుతలును గురుతల్పనమానులు పీఠం బొందిన పాపంబు మన్వాదికాశ్రమోద
తంబైన ప్రాయశ్చిత్తంబు లొనర్చికొన్న నయినం బరిహారంబులు గావు గురుదా
రాభిగామి మహారౌరవంబులం బడి నూలు యుగంబు లుండి తదనంతరంబ యసి
వశ్రవసంబున నేఁబదియుగంబులు నివసించి యంతట యమదూతలు సద్రూపణం
బయిన మేహనంబుఁ గోసి దోసిటం బెట్టి తైలవస్త్రంబుల బంధించి పహ్నిజ్వా
లల వేచుచుండ ననుభవించి యామిఁద రాక్షసుఁ డగు సంత శునకోలూక గార్దభ
యోనులఁ గ్రమంబున జన్మించి నపుంసకత్వంబునం జరించుచుండు. 11
- సీ. ఋతుమతిఁ బొందిన మతిహీనుఁ డెంతయు రక్తకూపముల నిర్మగ్నుఁ డగును
శూద్రచాండాలాదిసతులఁ గూడినవాఁడు శునకమాంసాశియై సొదలుఁ జొచ్చు (?)
విశ్వసించినవానివెలఁదిఁ బొందినఁ దుల్యపృథుళిలా పాతనపీడ నొందుఁ
బణ్యభామాసక్తిఁ బరఁగిన పాపుండు ఋక్షహ్రదంబులొ నెపుడు నిలుచుఁ
- గీ. బరులకాంతల బలిమిని బట్టుకొన్న, వారిదుగ్గతి లెక్కింప వశముగాదు
తన్ను నేలినభూపతితరుణిఁ గవయు, నీచుఁ డుండును గడలేని నిరయమునను. 12
- గీ. ఒక్కయేఁడాది పీఠితో నున్నవాఁడు, నరకమార్గంబు లాయూతన ల్పజించి
పుల్కసాదికదుర్జాతిఁ బుట్టిపుట్టి, ఘోరదుఃఖంబుఁ గుడుచును గురువరేణ్య. 13
- గీ. పక్షిగ్రాభేద వృథకానికి బ్రహ్మనింద,కుం డనాదేశి శ్రుతు లమ్ముకొన్నవాఁడు
నమితయుగములు కుంభిపాకమున నుండి, పుడమి సంకరజాతులఁ బుట్టుచుండు. 14

- సీ. ఇచ్చెద నని పిల్చి హీనుడై బ్రాహ్మణజనులకు లేదు పా మ్మనెడివాఁడు
హితవును ధర్మంబు నెఱిగించువారిఁ బూజింపక ద్వేషంబు నేయువారు
గోవుపద్విజవధూకులములయాహారములకు విఘ్నంబులు దలంచువారు
తనువిశ్వసించిన జనములపట్లను వంచనతోఁ గీడుఁ గాంచువారు
- గీ. బ్రహ్మహత్యాసమంబైన పాపమొంది, కఠినకరులైన కాలకింకరులచేత
బ్రహ్మకల్పాంతరంబు లావదలఁ బడుచు, ఘోరనరకంబులం దుండ్రు కరువరేణ్యు. 15
- గీ. బ్రహ్మలోపేక్షకారులుఁ బాపచింత, దెలుపువార లసత్యంబుఁ బలుకువారు
మర్త భేదు లసూయచే మలయువారు, బ్రహ్మహంతృసమానులు పార్థివేంద్ర! 16
- ప. బ్రహ్మహత్యాసమంబు లయినపాపంబు లాచరించినవార లందఱు శునకంబులచేత
భక్షితులగుచు రౌరవాది నరకంబు లనేకయుంగంబు లనుభవించి పరామాగార్హభచండా
లాదియోనులం బుట్టుచుందు రిది యెఱింగి బుద్ధిమంతులు పాతకంబులు స్మరియింప
దు. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారికి గంగాస్నానఫలంబు సిద్ధించు నింక సురాపా
నసమంబు లయిన కిల్బిషంబులు వివరింతు విను మని యుద్ధిష్ఠిరునకుం గృష్ణుం డి
ట్టనియె. 17
- గీ. వలితసూతక దేవలయతిగఁగాన్ప, ములు భుజించిన నెంగిలి ముట్టుకొనుచు
నైన బుతుమతి వాక్యంబు లాలకించి, యైన నశనంబుగొన సురాపానసమము. 18
- క. శూద్రుండు పిలిచె నేనియు, శూద్రుం డనుమతి యొసంగ శూద్రుండు చూడక
శూద్రు నియింట భుజించిన, శూద్రాదికనీచకాలి నుడిగొండ్రు ద్విజుల్. 19
- గీ. జపము హోమంబు ధ్యానంబు సలుపుతఱిసి, భక్త్యపానీయచోష్యముల్ పాయసంబుఁ
బుచ్చుకొను వేళ శూద్రులఁ బోసంగఁ బలుక, రించువారలపాపంబు లెంచ నరిది. 20
- క. ఎంగిలి దాఁకుచు నన్నము, వెంగలియై మెసపునరుని వెంటంబడి న
ర్వాంగంబులు యమకింకరు, లంగారంబులను వేతు రనవరతంబున్. 21
- గీ. స్నేహముననైన లోభంబుచేత నైన, నలసి యైనను బొత్తుల నారగించు
జనుడు శ్లేష్మంపుముద్దలొ శతయుగములు, పొరలి కడపట శునకమై పుట్టుచుండు. 22
- గీ. ద్విజుండు భుజించుతఱి బహుదేశభాష
ణములు వలికిన లశునద్వయమును గృంజ
నంబు నింద్యము సూతకాన్నంబుఁ గొనిన
ఘోరనరకంబు పాలయి కుండుచుండు. 23
- గీ. తల్లిదండ్రులు కొడుకులు దాత మనుచు, లాఁడుబిడ్డయఁ బోఁబుట్ట వత్తమామ

- లైనఁ బోతున భుజియింప నధిక పాప, మవనిసురునకు వడుగైవయంతమీఁద. 24
5. ఇవి యన్నియును సురాపానసమంబు లింక నువర్ణస్తేయసమానంబులు వివరించెదం జిత్తగింపుము. 25
1. మణిబుఁ గోకలుఁ గస్తూరి మలయజంబుఁ, గవ్వరంబును హరియించు మొప్పెల్లె నేకవింశతియుగము లనేకనరక,మల వసించియుఁ గాకులై పుట్టుచుండు. 26
1. కంచు సీసంబు రాగి యణించుకొన్న, యక్కడు వైశ్వానరజ్ఞుల యనెడినరక మునను వేఁగుచు యుగముండి తునకయోని, జన్మశతమైతి మేఁకయై సంభవించు. 27
5. కదళీపనసకారికేళామృతసారంగలికుచంబులు హరించినవాఁడు శిలావృష్టియను నర కంబునం గల్పవంచకంబు వసించి తదనంతరంబ పికాచత్వంబు నొందు గృహక్షేత్ర గోధాన్యమహిమతురంగగజమేషంబుల దొంగిలినవాఁడు తప్తశిలయందు యమకిం కరులు బాధింప యుగపర్యంతం బనుభవించుచుండి తప్తశంక్వయఃపిండభక్షణా ధక్మోణమరుత్పతనంబు లనునరకంబుల నూజుయుగంబు లూడి దరిద్రుండు నామ యగ్రస్తుండు మూఁగయునై భూలోకంబున సంభవించు. 28
- గీ. అడవిలోనున్న తృణమైన నన్యధనముఁ, బట్టఁ దగఁ జెందు నరునకుఁ బట్టెనేని గాంచన స్తేయదోషంబు గలుగు నతని, కీపుడు చెప్పిననరకంబు లెల్ల నిజము. 29
5. నువర్ణస్తేయసమానంబు లైనవి యెఱింగించి లింక నుపపాతకంబులు నరకంబులు వివరించెదఁ జిత్తగింపుము పితృయజ్ఞపరిత్యాగియు నకాలకర్తకర్తయు మాతాపితృ విరోధియు సంగారశయనం బనునరకం బయిదుయుగంబు లనుభవించి క్రమంబున వాయసంబగు నిష్ఠురవచనుండు నాస్తికుండు ప్రాణిహింసకుండు దుర్జనుండు కాము కుండు నత్యుష్ణసికతాస్నానంబు కషాయోదక సేవనంబుఁ దప్తాయశ్శయనంబు మొద లయిన బహువిధఘోరనరకంబుల నిరుపదియొక్కయుగం బనుభవించి రాక్షసులై జనియింతురు బ్రహ్మపాత్యాదిపాతకంబుల కొక్కచందంబుల నిష్క్రూతి కలిగెనేని యుఁ గలుగుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు లేనిపాపంబులు చిత్తగింపుము. 30
- గీ. బౌద్ధగృహవర్తి తచ్చాఘ్రుపాతకుండు, కూర్మకాంతామరతుండు శ్రుతుల నింద నొనర వదియించువాఁడు నవనిసురులకుఁ, గీడుఁ గావించువాఁడు నిష్క్రూతులుగనరు. 31
- గీ. తోవదృష్టిని బ్రాహ్మణకులము దుర్ని, రీక్షణముసేయు నాతనియక్షియుగలి నెడములేకుండఁ గ్రాగిన యినుపసూదు, లద్భుతముగాఁగ నింతురు యమునిభటులు. 32
5. ఈచందంబున బహువిధపాపంబులు ముసీంద్రులచేత నెఱింగింపఁబడియె నివి విన్నఁ భరియించినవారికి ధీనియ్యండు వ్యతిభాషమ దని ధర్మరాజున నెఱింగించినం దృష్టి

చాలకయున్న పాండవుల నందఱుం గనుంగొని సవిస్తరంబుగా నెఱింగించువాఁడై కృష్ణుం డిట్లనియె. 33

గీ. ఆనృతవాదుల కొండేల యన్యమంది, రాన్నభోక్తల మర్యాద నడచువారి
విశ్వసించినచోఁ ద్రుంచివేయునట్టి, ఖలుల జిహ్వలు గోఁతురు కాలభటులు. 34

గీ. వేదనిగదితకర్తము వ్విడిచి తిరుగు, వారిఁ గొమ్ములఁ గోరాడు వారణమ్ము
లగ్రహారాధికారులు నధికనరక, పటలిఁ జెందుదు రైదుకల్పములదనుక. 35

గీ. అగ్రహారంబు కానుక లడుగఁదలఁచు, నతని కబ్బును బ్రహ్మహత్యా యుతంబు
లతిధిపూజలు వర్జించి యన్న మార, గించువారికిఁ బాపంబు లెంచ నరిది. 36

ప. అయోనియందునియోనియందుం బుణ్యయోనులయం దేని నింద్రియస్థలనంబు నేయు
వాఁడు శేతో భోజనం బొనర్చుచు నస్త్రీచ్ఛేదమూత్రపానాదినరకంబులం బదివేల
యుగంబు లనుభవించి యంత వేశ్యాపుత్రుం డగు నుపవాసదినంబునం దంతథావ
నంబు చేసినవాఁడు వ్యాసుభక్తుం బగుదుర్గతిం జతుర్థ్యుగంబు లుండు నేకాదశీదినం
బున నుపవసించి నరుండు డెబ్బదియేనుయుగంబులు యాతన లనుభవించుచుండు
స్వదత్తం బయిన తేత్రం బవహరించినవాఁడు కోటికులసంయుక్తుండై కల్పవర్కం
తంబు నిరయంబుం జెందు. 37

గీ. భూసురతేత్రము హరించు బుద్ధి నెవ్వఁ, డడపెట్టును వానిని యమునిదూత
లినువఱోళ్ళను బడవైచి యినుముగాఁగఁ, గుమ్ముచుందురు సతతంబు గోడుగుడువ.

గీ. ఒరులు వేసిన తోఁపులొ నున్నపూలు, దేవపూజావికల్పనఁ దెచ్చువారి
నన్నికిభిలందుఁ బడవైచి యమునిభటులు, వేఁతు రెంతయు యుగ మెల్ల వెళ్లదనుక.

ఆ. అంబులను సురాలయములను వనభూమి, గూఢపహ్నిధూమగోష్ఠములను
గోళిలామహిజకుశసస్యవల్లీక, ములను మలము విడువ మొనయు నఘము. 40

సీ. వచనంబు త్కుత మధోవాయువు శ్లేష్మశ్రుపతనంబు కేశనిపాతనంబు
నమర గృహంబులయందుఁ జేయఁగరాదు సత్కథాశ్రవణము ల్నలపువారు
మాటనాక్షులు సొమ్మఁ గొనఁ బల్కఁ జెల్లదు కల్లలాడిన నంతకన్నఁ గీడు
ద్విజులవహ్నిని బాలవృద్ధుల నభ్యాగతుల మాని భుజియింప దోష మధిక
గీ. మన్యజలముల విత్తంబు లవహరించి, పరుల కొనఁగట పాపంబు పాలుపడుట
గాని పుణ్యంబు ధనకర్తకడఁ జెలంగు, నితరనిందయు నాత్మసన్నతియుఁ గీడు. 41

గీ. జన్తనక్షత్రములయందు సంధ్యచేళ, వైధృతినిఁ జతుర్దశిఁ బితృవాసరమునఁ
గాంతఁగూడెడుమూర్ఖు మొగమ్ము నిండి, పాములను బోలుజలగలు బాధపెట్టు. 42

ఋతుకాలము వచ్చిననతి, రతినలువక యున్నవాడు బ్రాహ్మణహత్యా
యుతుడౌచు రారవాదుల, నతిబాధలఁ బడుచునుండు యమదూతలచేన్. 43

అష్టమి దివా సంక్రాంతి వ్యతిపాతచతుర్దశి వైభృతిపర్వంబుల ఋతుసమయంబుల
నిశాత్రితయంబులఁ బితృదినసంధ్యాజన్మనక్షత్రంబుల నిజకాంత నైసం బొందుట
యర్హంబుగాదు మోహంబునం గూడెనేని రారవంబులఁ బడుఁ బుత్రుండు గలిగిన
దురాచారుండును మూర్ఖుండును వ్యాధిపీడితుండు నల్పాయుష్కుండుఁ గృత
ఘ్నుండు బ్రహ్మద్యేషియు నై జనించు. 44

శక్తుఁ డయ్యును దురాచారంబు మాన్పని యతని దష్టోహర్థ మందియుండు
లేనిపాపము లెన్నుమానవాధము జిహ్వ యమభటుల్ చిదుముదు రనుదినంబుఁ
గన్యతో రమియించుకలుపాత్మకునిబట్టి భక్షించునతతంబుఁ బక్షివికతి
పూనినవ్రతమును మూర్ఖంబునేయని జను నొంతు రసివత్రవనములొనఁ
దగవు దిద్దుచుఁ బక్షిపాతమునఁ బల్కు, జడుని నత్తుష్టనైకకథలమునందు
మిగుల వేఱురు పదివేలయుగములెల్ల, నంతకంతకుఁ గుంటిసుతాగ్రగణ్య. 45

తల్లిని దండ్రిని దైవంబు నతిథుల నొగిఁ బూజనేయక యుండువారు
తీవును మావును నోపిన కైవడి దినముఁ బురాణము ల్విసనివారు
దేవతాభావలు దిగఁద్రావి యన్యభావలకాశ్రమ ల్గాని చదువువారు
ధర్మమార్గంబులు దప్పించువారలఁ దెలిసియు వెంబడిఁ దిరుగువారు
సెంగిలికి రోతపడక మెసంగువారు, గానవిద్యలవైఁ బ్రేమ గలుగువారు
విష్ణునామత్రయజపంబు విడుచువారు, నిరయమార్గానుపర్తులు నిశ్చయంబు. 46

అనినం గృష్ణునకుఁ యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 47

— ౭౭ నిమం త్రణబ్రాహ్మణనిరూపణము. —

1. తెలిసెను ధర్మాధర్మం, బులుఁ పెత్తుకకర్మమునకుఁ బూజ్యా లళాజ్యోత్
గల రండు రట్టివారలఁ, బలుకం గదవయ్య కృష్ణ పంకజనాభా. 48

2. అనిన ధర్మనందనునకు నానుదేవుం డి ట్లనియె. 49

3. పితరులదినమునను నిమం, త్రితుండై భుజియించుధరణిదేవుని పితరుల్
హతపుణ్యు లాచు నమరా,వతి నున్నను నరకమునను న్రాబుదు రధిపా. 50

4. వేదకాశ్రమిహిను విగతజపస్సాను గర్నకు మూర్ఖునిఁ గతియఁ బతితు
నామయగ్రస్తు మర్యాదవిడుచువాని వైశ్యవర్తను వైద్యు పశ్చరహితు

- దత్తు విక్రయనిఁ గృతఘ్ను గాయకు మత్తు గురునిందకుని పండుఁ గుటిలు మూఁగ
 శూద్ర సంయుక్తుని సూతకు హిసాంగు వృషలీపతిని వృద్ధ వేషధారిఁ
 గీ. గొండెగానిని జూదరిఁ గ్రూరకర్దుఁ, దల్లిదండ్రులచేఁ బరిత్యక్తుఁ డయిన
 వాని బహ్వశి సన్నాస్యసి వాదవిరతుఁ, గవ్యభుక్తిఁ బిలిచినఁ గలుష మొందు. 51
- గీ. వేదకాశ్రుజ్ఞ శ్రోత్రియు వీతరాగు, జపము స్నానంబు సంధ్యయు నలుపువానిఁ
 బంచయజ్ఞ పరాఁతుఁ బరమశాంతి, కలితుఁ బిలువంగఁదగుఁ బితృకర్తమునకు. 52
- వ. అనిన విని పర్జనీయంబు నెఱింగింపవే యనిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గృష్ణం డిట్లనియె
 ఉ. పాతకవర్తి పాత్తు నుకబంధుజనంబులతో విరోధముకొ
 సూతకు దర్శనంబుఁ బరమందరితో సహవాసముకొ సదా
 చేతులదాటిపాపుటయుఁ జిత్తున వృక్షశిఖాగ్ర మెక్కుటతో
 నూతి జలంబుద్రావుటయును న్నృశభార్థి వర్జనీయముతో. 54
- గీ. అప్యనేయుట క్షేత్రంబు లమ్మకొనుట, సంధ్యవేళల నిద్రయుఁ జదుపు భోజ
 నంబు నిజదారఁ గూడుట నాధభృత్య, బంధువులతోఁ గలవాము శుభాన్యకాంక్షి
 యెఱిగి యెఱిగియు వీనిఁ బరిగ్రహించు. 55
- గీ. తోఁటలావల నడవులఁ ద్రోవ యాత్ర
 దేవసన్నిధిఁ గొండల దీర్ఘములను
 బర్హములయందు సంధ్యలఁ బఱిఁచి గవయఁ
 గాదు శుభకాంక్షి కెందును గౌరవేంద్ర. 56
- గీ. అన్న ముదకంబు వీడ్చుంబు నంబరములు, శూద్రుఁ డిచ్చినఁ దక్కుతనుకృతపాద
 మస్తకాభ్యంజనంబులు మానవలయు, సకలశుభములు వాంఛించు జనులకెల్ల. 57
- క. గురుకవిరవిభూమిజనా, సరముల నభ్యంజనంబు సకలామయభీ
 కర మాతెఱింగు నశీధినిఁ, బరిహరణీయంబు లెన్నిభంగుల నైనన్. 58
- గీ. ప్థండిలమునందు శయనంబు జపము భోజ, నంబు మైథునమును బూజనంబు ధ్యాన
 మును నొనర్తురు శ్రేయంబు మొనయువారు, కాన ధర్మంబుఁ గావింపు కౌరవేంద్ర. 59
- క. ఈకథ విన్నఁ బఠించినఁ, బ్రాకటధనధాన్యపుత్ర పౌత్ర సమృద్ధుతో
 చేకూర్చుఁ గీర్తియబ్బును, వైకుంఠపురంబు చాల వశవర్తియగున్. 60
- వ. అనిన విని సర్వంబు నెఱింగించితి వైన నింకొక్కటి తెలియ వేడుక యయ్యెడు
 సభాధ్యక్ష దేహ్యు ల్లయినను సర్వకంబులు పాపకర్తులకు భయంకరంబును బుణ్యాత్ము

లకు సుఖప్రదంబును నైనయమమార్గంబు విస్తారం బెఱింగింపవే యని యడిగినయొ
ధిష్ఠిరునకుం గృహ్ణం డి ట్టనియె. 61

క. నరకంబులనా మంబులు, పరికింపఁగ లెక్కపెట్టఁ బద్ధజాన కగో
చర మైనవానిలోపలఁ, దిరము ల్వివరింతు వినుము దృఢతరబుద్ధిన్. 62

ప. పవనంబు వాలుకాళంబు మహాకారపంబుఁ గాలసూత్రంబుఁ బ్రమర్దనంబు భీమో
త్కటంబు మహాకూలంబు మూషకకూపంబు పురీషమంత్ర పానంబు వైతరణీ మహా
స్వనంబుఁ దప్తకూలంబుఁ దప్తశిలాపురీషభారంబు గజశోణితకూపంబు మలశోణిత
భోజనంబు శ్వమాంసభోజనంబు పన్నీశ్వాలాప్ర వేశంబు శిలావృష్టి శస్త్రవృష్టి
పన్నీవృష్టి మరుత్పతనంబు క్షారోదకంబు ఉష్ణతోయంబు తప్తాయశింధభక్ష
ణంబు తప్తాయుధశోషణంబు తప్తపాషాణగహనంబు పురీషలేపనంబు క్రకచధార
ణంబు రేతకపాతనంబు మహానాదంబు సర్వసంధిసహనంబు అంగారశయనంబు కబం
ధగ్రామయంత్రంబు క్షణికచ్ఛేదనంబు కుతనం బుత్పాదనంబు పాశబంధంబు
ధూమపానంబు శూలాసురోహణంబు అస్తిచ్ఛేదనంబు విషస్నానంబు లవణభక్షణంబు
నాయుచ్ఛేదంబు శిలాక్రీడనంబు పాషాణధారణంబు క్షేప్తమాంసాశనంబు యోగ్య
భారంబు పృక్షాగ్ర పతనంబు జలంతర్తజ్జనంబు కంటకోపరిశయనంబు తప్తశిలంబు
సేచనంబు అత్యుష్ణసికతాన్నంబు వ్యాఘ్రరాక్షససీద తప్తపాషాణభక్షణంబు నివి మొ
దలైన నరకంబులు కోటికోటులు గలవు లెక్కింప శక్యంబులుగావు. యమమార్గంబు
విస్తారం బెనుబదియొఱుయొజనంబులు పుణ్యాత్మలకు సుఖకరంబును పాపకర్తులకు
దుఃఖిప్రదంబును నై యుండు నందు ధర్మవర్తనులు గంధర్వులు సులియింప నప్ప
రోగణంబు నేవింప సుధాపానంబు నేయుచు స్వర్గమందిరంబున కరుగుదురు క్లిష్ట
వర్తులు దుఃఖంబు లనుభవించుచు నుండురు వారి యాతనలు చిత్తగింపుము. 63

● నరకమార్గప్రకారము. ●

ఉ. ఒక్కెడ బెబ్బులు ల్గవియ నొక్కెడ సింగములుం జరింపఁగా
నొక్కెడ నేనుఁగుల్ దఱుమ నొక్కెడ భీకరసూకరాభివైఁ
ద్రొక్కుక రాఁగ నంతఁ దమదోసము తమ్ము నె ముంచెనందు నే
దిక్కును లేక యేగుదురు దీనత నచ్చట బాపవర్తనుల్. 64

క. నెలగోలల యమదూతలు, తలచూపఁగనిక ప్రేయ దస్పిరిబెదవుల్
నెలవులు నెండఁగ నాఁకట, మలఁగుడుఁ జనుచుండు పాపమఱు లాత్మోపన్. 65

మ. ఒకచో నిష్ఫలమవు లొక్కతటి ముం డొక్కొక్కచో ధూమ మొ
క్కొక్కచొన్ని విధాంధకారపటలం బొక్కొక్కచో శైవలం
బొకవంక న్నడగండ్లవాన లొకచో నుష్ణంబు లొక్కొక్కచో
నొకచో ఘోరసమీరముల్ దఱచుగా నుండుం దదీయస్థలన్.

66

సీ. సారమేయోలాకజంబుకశబ్దంబు లొక్కొక్కచోటున నుప్పతిల్లు
గంటకాంగారకకరకాదివర్షంబు లొక్కొక్కవంకను నుప్పతిల్లు
సంతప్తకర్దమనైకతగ్రావంబు లొక్కొక్కలోవన నుప్పతిల్లు
వాతశతాతపహ్నినమూహంబు లొక్కొక్కదిక్కున నుప్పతిల్లు

గీ. నొక్కచక్కని చీకటు లొక్కలోవ, జటులవృత్తికపన్నగసముదయమ్మ
లొక్కతటి నాచుపెంచులు నుప్పతిల్లు, బాపవర్తను లరిగిడిపద్ధతులను.

67

ఉ. కొందఱ ముక్కు గుట్టుచును గొందఱచేతుల నూలువోసియుం
గొందఱ గంఠపాశములఁ గొందఱ నుగ్రగదాశరావతిం
గొందఱ ముష్టిఘట్టనలఁ గొందఱ శూలములందు గ్రుచ్చుచుం
గొందల మందఁజేయుదురు క్రూరులు కాలునిదూత లచ్చటన్.

68

వ. కొందఱు కంఠపాశహస్తనాసాగ్రంబులు పాశంబులచే గప్పంబడియుం గొందఱు
సితాంకుశగదాధిదగ్ధతాదనంబుల కులుకుచును గొందఱయోభారంబులు మోహనాం
గంబుల వహించుచుం గొందఱు బాధితలోచనులై సంతప్తకర్దమనైకతంబుల నిలు
వంబడుచును గొందఱు కాకగృహ్లోలాకసారమేయజంబుకగార్దభసింహవ్యాఘ్ర
వృత్తికంబుల నెక్కియాడుచును గొందఱు మేదోమాంసరక్తమూత్రపురీషంబులు
పానంబుసేయుచుం గొందఱు వృషభమహిషభిదగ్ధశాశిసీకూష్మాండరాక్షసగణంబులచేత
భక్షితులగుచు జనకపుత్రమాతృప్రియానంగంబులఁ జేరుకొని పలవరించుచు నిజక
ర్షంబులు మఱిచియుం గొందఱ టెఱుంగనివారై మానంబునం దస్త్రార్థంబున యమాల
యంబున కరుగుదు రసిన విని సోదరసహితుండై భయంబున వణంకుచు మూర్ఛితుం
డైన యుధిష్ఠిరు నెఱింగి వెలువకు నీకుఁ బ్రియంబుగాఁ బుణ్యాత్ముల మార్గంబు వివ
రించెద విను మని దేవకీనందనం డిట్లనియె.

69

క. ధర్మంబు నేయనేర్పిన, నిర్మలమతు లెల్ల విబుధనికరము పొగడక
భర్తమయాంబరధరులై, శర్తసిరిఁ జనుదు రెపుడు శమనునిపురికిన్.

70

— పుణ్యలోకమార్గప్రకారము —

ఉ. అన్నముపెట్టువారల కృతాన్నముఁ దించు జలంబు దప్పికిం
గన్న మహామహుల్ మరుగఁ గాంచిన యావులపాలు ద్రావుచున్

వెన్నయఁ దేనెయొక ఘృతము వెచ్చమొనర్చు నరు ల్బుధారసం
బున్నతఁ గ్రోలుచుం జనుదు రుగ్రకరాత్తజుఁ డున్నచోటికిన్.

71

సీ. హయగజమందిరయానంబు లొసఁగెడినరు లెల్ల మణివిమానంబు లెక్కి
యజఫలపుష్పకృష్ణాజినభూదానక ర్తలు ప్రమదంబు గడలుకొనఁగ
వస్త్రదాతల హేమవనసము ల్ధరియించి దీపము వ్విడిటిలుఁ దేజరిల్ల
శాకప్రదులు పాయసంబు భుజించుచు గోత్యాగనిపుణులు కోర్కులలర

ఆ. సర్వభూతకరుణ సర్వేడువారలు, విద్యనేర్పఁ జాలు విమలమతులు
సకలదివిజవతులు సన్నతుల్యేయంగ, యమునిపురికిఁ జనుదు రవనిసాధ.

72

గీ. అనుదినంబుఁ బురాణము వ్రీసెడువారుఁ, జదువువారలుఁ బూర్ణిమాచంద్రధవళ
దివ్యయానంబు లెక్కియు దీప్యమాను,లగుచుఁ గైకొందు వైవస్వతాంకతలము,

73

క. కృతయుగమున జ్ఞానము సం,తతతపములుఁ ద్రేతయుందు ద్వాపరవేళం
గ్రతువులుఁ గలిసి బురాణ, శ్రుతివతనము లిహపరైకసుఖము లొసంగున్.

74

క. కలియుగమునను బురాణం,బులు చదివిన విన్న జనులుఁ బుత్రులుః బ్రాత్రుల్
వెలయుఁగ నిహసౌఖ్యంబుల, బలిసి తుదిం జేరువారు పరమపదంబున్.

75

క. తనకైన నొరుల కొఱకై,నను బుణ్యకథ ల్వచించు నరుఁ డధికసుఖం
బునఁ బొందు దేవలోకము, మునిదివిజస్తుతులు దిశల మ్రోయుచునుండన్.

76

ఉ. కొందఱు దేవత ల్పొగడఁ గొందఱు దివ్యవిమానయానులై
కొందఱు వారణోష్ఠప్రవృషఘోటకబృందమునెక్కి యాడుచుం
గొందఱు దివ్యవస్త్రసుమనోమణిగంధము లొప్పఁ దాల్చియుం
బొందుదు రాయమాలయ మశూర్వసుఖంబునఁ బుణ్యవర్తనుల్.

77

ఆ. నిత్యదానపరులు నెమ్మిఠోఁ బాదోద్యకంబుఁ గొనుచు విప్రగణముపూజ
సలుప నమరసిద్ధపాథ్యులు నులియింప, నాటుకొందు రెపుడు నాపురమున.

78

క. ఈరీతినిఁ బుణ్యాత్ములు, చేరుదు రంతకపురంబు సిద్ధం బెపుడుకొ
ధారణి ధర్మమె చెలికాఁ, డారయ నిహవరములొసఁగ నదియే చాలున్.

79

ప. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకుఁ బాపంబులు దొలంగు ననిన విని యధిష్ఠిరుండు
మురహరున కిట్లనియె.

80

గీ. పాపవర్తనుఁ డధికపాపములు జేసి, నరకములఁ బొంది తొలఁగు నే సరణి నంతఁ
బక్షిమృగకీటముఖ్యగర్భముల వేడలి, యెట్లు చరియించు నెఱిగింపు విందిరేశ.

81

ॐ పాపకర్మలు వర్తించు ప్రకారము. ॐ

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకుఁ బాపకర్మలు కర్తంబులనుండి జనియించి యే వర్తించు
తెఱంగు గెఱింగించెద సావధానంబుగా విను మని కృష్ణుం డిట్లనియె. 82

సీ. నరకకూపములఁ జిరకాలము వసించి తమరు చేసినదుష్కృతము లెల్లఁ
బలుమాటుఁ దలఁచుచుఁ బలవించి పలవించి దైవయోగమున భూతములఁజేరి
తరుగుల వల్లికాగిరితృణాదికమైన స్థానరమై పుట్టి దావపన్నీఁ
బోగిలియు వానిచేఁ బోలియుచు నెండల నెందుచు వానచే నిగురుపెట్టి

గీ. యిండ్లు గట్టంగ బండలకై యింధనార్థమఖిలజనులును ద్రుంచంగ నఖిలదుఃఖ
మనుభవించుచు నేవఱు లై జనించి, నీచవృత్తిఁ జరించుచు నృపులచేత. 83

వ. రజ్జుదండకళాదిఘట్టనల గుట్టుచెడి శీతాతపంబుల నాతురులయి క్రయవిక్రయంబుల
స్వజనంబులఁ బాసి పరదేశంబులఁ దిరుగుచుఁ బ్రాణంబుల విడిచి తిరుగజన్మించుచు
నూఱుకోట్లజన్మంబు లెత్తి యంత దైవయోగంబునఁ బూర్వజన్మఫలంబున మూనుష
త్వంబు భజియించి బహుయోనులఁ బుణ్యపాపమిశ్రత్వంబుల నుత్తమాధమకర్తం
బులం బాపాత్ము లుదయింతురు వారలతెఱంగు గెఱింగించెద సావధానంబుగా విను
మని యిట్లనియె. 84

గీ. వదనబాహూరుపదముల నుదయమైన, వారు బ్రహ్మణక్షత్రియవైశ్యకూద్రు
లనంగ నుత్తము ల్లభ్యము లభము లభను, తములు నయి విలసిల్లిరి ధరణినాథ. 85

సీ. శిల్పకాస్త్రజ్ఞులుఁ జీత్రకారులు రజకులు లోహకారకు లుగ్రంభకారు
లాంఛ్రులు నావికు లాభీరకులుఁ గిరాతులుఁ బుల్కనులు పుళిందులు నఱవలు
మరవలు మొదలైన మనుజులు కర్మశ్రేషుల జనించి దుష్కర్తములను
జడులాను నంధులు మండులు బధిరులు నలినూత్న దేహులు నగుచు నందు

గీ. ధర్మశీలురు గొందఱు దానపరులు, వేదవేదాంగవేత్తలు వివిధకావ్య
కరణవత్సలు జ్ఞానులు కలితకీర్తిధనులు శాంతులు నయి యుండు ధర్మతనయ. 86

ॐ గర్భసజీవలక్షణము. ॐ

వ. అనిన విని ధర్మతనయుండు జీవులు మృగమీనాహివక్షీమనుష్యజన్మంబుల గర్భంబు
లనుండి యు జనించి యుం దావత్రయంబుల నెట్లు పర్తిల్లుదు గెఱింగింపవే యద్వి
యడిగిన జీవుల కర్తంబు లాజన్మమరణంబులుగా గెఱింగించెద సావధానంబుగా విను
మని కృష్ణుం డిట్లనియె. 87

క. మనుజులుఁ బశుసంఘంబును, మనసిజశరపీడ్యమానమానసులై మై

ధనుకర్తృంబులు కైకొని, యనుదినముం గ్రీడనేతు రధికప్రీతిన్.

88

సీ. అతివలవక్షిరహంబులయందున్న రక్తంబు శుక్లంబుఁ బ్రబలజేయఁ
బురుషబీజంబులఁ బొల్పొందు శుక్లంబు వెలదులసంగతి వృద్ధిబొందు
శుక్ల మెక్కువయైన సొగసైన పురుషుఁ డా నెత్తురు మించిన నెలతవుట్టు
శుక్లంబు వడుచేళ నుదతిగర్భంబున మగనిజీవాంశంబు తగిలి శోణి

ఆ. తంబు వృద్ధిబొందుఁ దదనంతరంబున, నెలకు నెమిలిగ్రడ్డు చెలువుఁదాల్చు
రెండు నెలలు మిగుల నిండంగఁ బాటిన, మినుచందమొంది మెఱయుచుండు. 89

వ. మూడవనెల నిండిన గర్భంబు వ్యవృథాదంబులం గానఁబడు నాలవనెలను బితృపిత
యయి యుండు నైదవనెలను సర్వాంగసిర్జయం బయియుండు నాఱవనెలనుజీవప్రవే
శంబగు నేడవనెలను రోమంబులు మొలుచు నెనిమిదవనెలను వృద్ధిబొంది మల
మూత్రంబులం బొదిగి యుండుఁ దొమ్మిదవనెలను సర్వాంగపరిపూర్ణంబై రోదనంబు
నేయుచు నిజకర్తృంబుల నిండించుకొనుచు నుండు నని పలికిన మురహరునకు
యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 90

క. అర్భకుఁడు ము న్నినర్చిన, దార్భాగ్యము లెన్నుకొనుచుఁ దడఁబడ నొడఁగ
గర్భమున నుండు గతిఁ దా, నిర్భరగతిఁ దెలుపుమయ్య నీరజసాధా. 91

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకు మురహరుం డిట్లనియె. 92

క. మలమూత్రంబులు చుట్టుకొ, బలియంగ గర్భముననుండి బాలుండు పలికే
వలుకులు నీకుం దెలియఁగఁ, బలికెద విను మేకనిష్ఠ బాండుమమారా. 93

వ. అనిపలికి కృష్ణుం డిట్లనియె. 94

— 94 గర్భస్థుండైన బాలుండు విలపించుట. —

మ. సుతకాంతాదులఁ బ్రోవఁ గోరి నుజనతోభంబుఁ గావించియొక
రతిలోభంబున నన్యకాంతలఁ బరీరంభక్రియం దెచ్చి యె
నతివృద్ధాతురబాల్యవారము నుపేక్షాపత్తి వీక్షించుచుకొ
మతిప్రాన్యంబున గర్భవేదనలకుం బట్టెలి నెట్లోకదే. 95

మ. మునుపోషించిన పుత్రమిత్రవనితామఘ్న ల్పకర్తృంబులకొ
జని యెందేఁ జన వారికై జవతపస్వాధ్యాయము ల్పాసెను
ర్జనులం గూడి పరోపకారనియతిం బ్రాథత్వముల్పాప నా
పెనుబాపంబున గర్భవేదనల పైఁ బెల్లయ్యె నెట్లేగుడున్. 96

క. అని వేదనలం భొరలుచు, దనలోఁ దా మాఱిడిల్లి ధర్మం బింక న

- జ్ఞసంగతి నొనరించెద, నసవరతము సుగతి కరతామలకముగన్. 97
- సీ. కరుణారసవిహారుఁ గౌస్తుభాలంకారు వినుతభుజాటోపు విశ్వరూపు
హరిసీలమణిదేహు నభిక్తన్యాయోహు సకలాగమస్తోత్రు జలజనేత్రు
దర్శితరకయాను దళితదానవసేను నభిలసురాధ్యక్షు హతవిపక్షుఁ
బరమయోగిశరణ్యు భక్తామరవరేణ్యు వివిధలోకారాధ్యు వినుతసాధ్యు
- గీ. భక్తి నుతియించి వేగ గర్భంబువెడలి, కలుషవంసారవారిధి గడవనీచి
సుగతిఁ గాంతు మనోరథస్ఫూర్తిఁ జేర్తు, భయములే దెందు సుగతిని బడయనింక.
- ప. అని గర్భగతబాలుండు నిచారించుచుఁ బ్రాణావత్యం బగుప్రసూతిమారుతంబుచే
దీయంబడి తల్లికి నధికదుఃఖంబుగా యోనిమార్గంబున వెడలి నిస్సంగుండై యుం
డియు బాహ్యవాయుస్పర్శనంబున నుజ్జీవితుండై జాతిస్సరత్వంబు మఱచి యేమియు
నెఱుంగక మలమూత్రావిష్టాంగుండై తాపత్రయదుఃఖంబులం బొరలుచు త్పత్తి పా
సాకులుండై రోదనం బొనర్చుచు బంధవర్గంబు ప్రస్థావధాదిక్రియలఁ జేర్చ
నన్యాధిపత్యంబున బాల్యభావంబు బొందుననిన విని ధర్మనందనుండు వసుదేవనం
దనున కిట్లనియె. 99
- క. కుంతీపాండుత్నావరు, సంతానము ద్రువదపుత్రి సంతతి దయర
క్షింతునటంటివి మున్నా, పంతుం బీడేర్చుకొనుము పంకజరాభా. 100
- గీ. పిన్ననాఁడు ను వయసునం బెద్దతనము, నందుఁ గడపట నెవ్వార లధికదుఃఖ
సౌఖ్యములు గాంతు రెఱింగింపు సత్కటాక్ష, వీక్షణంబులఁ బుండరీకాక్ష కృష్ణ.
- ప. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గరుణించి పాపాత్ములు బాల్యయావనవార్ధక్య చరమ
కాలంబులవర్తించు తెఱంగు విను మని మురహారు డిట్లనియె. 102
- అ. బాల్యమునను దల్లిపజ్జకుఁ జనుదెంచి, ఫలము మొదలు దృష్టిఁ బడ్డవేడ్కఁ
దెచ్చుటంచు వగచి లేకున్నఁ బుడమిపైఁ, బొరలుచుండు జగము బోరగిల్ల. 103
- క. కొడుకులు వేడిన యర్థము, లిడ దొరుకక యున్నఁ దల్లి యెంతయు నగత్రో
నడఁకుచు నుస్తక మడుకుచు, నడలం బతిదూఱి పల్కు చలిదైన్యమునన్. 104
- క. దారిద్ర్యం బతిదుఃఖం, బారయఁ బెక్కండ్రు తనయు లంతకుఁ గీడా
తీరున దయసేయని పతి, నారికి మరణంబు మేలు నానాగతులన్. 105
- ఆ. కలిమి గలుగకున్నఁ బలువురు సుతులేల, పంతుమొదవకున్న బలిమియేల
భాగ్యరహితమయిన బ్రతుకేల సత్కీర్తి, లేని జన్మమేల మానవులకు. 106
- క. అని పలుకుచు నతిదుఃఖం, బొనరించుచుఁ జదువుకొనఁగ నొజ్జలయెడఁ జే

- ర్చిన నాకండును-వానిని, బెనుబాధలఁబెట్ట వెఱచి భీతిల్లి-చనున్. 107
- వ. పాఠిపోయినం దల్లిదండ్రు లంతస్తాపంబునం బొత్తుచు. 108
- క. ఇంటికిని శిశువు రాఁడే, పెంటం జనె నెఱుంగరాదు విధి యొక్కడకుం
గెంటించె నొ గృహ మేళా, వంటక మేమిటికి బ్రదుకవశమే మాకున్. 109
- మ. కొడుకా యొక్కడి కేగిలే మొగము నాకుం జూపి డెందంబులా
నడలుం బావుము నిన్నుఁ బాసిన మణుల్ హర్ష్యంబులుం దోటలుం
గుడుముల్ శర్కర కోక లాభరణముల్ కోటానకోట్లున్న నీ
నొడువు ల్వాలె మనోరథార్థవికతు ల్నూల్కూల్నలె వెప్పియున్. 110
- మ. అనుచుం బంధుజనంబుఁ గూడుకొని సిద్రాహారము ల్లేక కూ
వనదీపర్వత కాననాంతరములం బల్కాఱు గాలించి చ
క్కనిత్రోవం గనితెచ్చి వేగ నగలం గైనేసి యిష్టార్థముల్
దనియం బెట్టుచుఁ గొంద ఱుదురు మహాత్మాహంబు రెట్టింపఁగన్. 111
- క. కొందఱు మణిభూషాంబర, చందన తాంబూలకుసుమనమదాయౌ బిం
పొందఁగ నిడి చదివింపఁగ, నుందురు తత్పరత గురువు లుచితము డెలుపన్. 112
- క. అక్షరము వ్రాయుచోఁ దన, పక్షముతోఁ గూడి నచివపార్థివభృత్యా
ధృత్తతలు చూపి యాడుచు, నక్షయ సుఖవృత్తి నుండు రనవరతంబున్. 113
- నీ. బాల్యవేళల నిట్లు బహుదుఃఖసౌఖ్యంబు లనుభవించుచు నంత యావనంబు
చనుదేర నడిగియు జలధి దాఁటియు వ్యవసాయము లేసియుం జదువుచెప్పి
యధికారము లొనర్చి యన్యుల పంచించి యైనను బహుధనం బార్జనంబు
గావించి పదిలంబు గావించి యాసాము నృప చోర పాపకు లపహరింప
ఆ. వానలేదు రాజవర్తనల్ తబ్బిబ్బు, బంధువర్గ మానభడనె గాని
తన్నుఁ జేరనీదు చైవకటాక్షంబు, పలుచనయ్యె నంచుఁ బలవరించు. 114
- వ. అంత. 115
- క. స్వరము కడు సన్నగిల్లొ, శిర మెంతయు వణకు దృష్టిచే యానభకుం
గర మూతకోలఁ గైకొను, నురుముం బొమ్ములును నరయ నొగి ముసలి యగున్. 116
- ఉ. ఎవ్వరిఁ గానకుండ ధన మేటికి దొంగిలి దాఁచె దీవు నీ
శ్రొవ్వణఁగించు నింతకును గోడలు చూచినఁ జేఁపెఁదేసియున్
బువ్వయుం గూర యైన నొకబుగ్గకుఁ జాలవు లే వశంబె నీ
వెవ్వల నైనఁ జేరు మది యిష్టము నుండు సుతండు పల్కెడున్. 117

క. అని పలికెడు తనయాదుల, ఘననిష్ఠరభాషణములు కర్ణంబులకుం

బెనువాడి నూదులుం బలె, మొనయంగ విలసించి కరుణ మొలవం బలుకున్. 118

ఆ. ముసలివాని బ్రదుకు మోకాళ్లమీదటి, పెరికె యింతె యంత పెట్టు పెట్టి

కొట్టనేల నీవు కొడుకులఁ గన్నాడ, విదియు నీకు రాఁగ నేనె చూతు. 119

క. విలిచినను మండుఁ గామిని, బలికినఁ దిట్టుదురు పుత్రపాత్రులు మిత్రుల్

తలచూప రెంతపాపము, వలదునుమీ ముసలితనము వైరుల కైనన్. 120

వ. అని యనేక ప్రకారంబుల విలసించుచు నజ్ఞాన మోహంబు ముడిగొన్న దయావరుం

డై యిట్లని వలకుచుండు. 121

ఉ. వృత్తులు హెచ్చు లేవు పృథివీవతు లీయరు మూలవిత్తము

వైత్తుగ వెచ్చపెట్టితిని నెక్కడఁ జూచినఁ గాను గానరా

దిత్తడి రాగి బంగరువు నిప్పటి యప్పులకైనఁ జాల వీ

నెత్తురుఁగందు లేమి గొని నిల్పుదురో తమప్రాణవాయువుల్. 122

వ. కలకాలంబు దుఃఖంబులే యనుభవించి నింక నుగతి గలుగనే యని విలసించుచుఁ

గాలవశంబున వృత్తు వానన్నం బైన మోహంబునఁ దనజననీజనక కాంతాదులం

బేరుకొని యుపార్జితధనంబుఁ దెచ్చి కరతలవదనభూమధ్యంబుల నిలుపుండని

మొఱులుపెట్టుచు తుట్టిపాసాకులుండై యన్నోదకంబులు వేడి బంధజనంబులచే

నదల్పంబడి కర్తసంచయంబున వివశుండై ప్రాణంబులఁ బాసి యమకింకరులవెంట

శునకకాకగృధ్రరాక్షసగణంబులు భక్షించుచుండఁ దప్తపాపాణ నైకత కర్ద

మంబు లైనఘోరమార్గంబుల యమాలయంబునకుం జని మున్నెఱింగించిన మహారౌ

రవాది నరకంబులం బడి నన్నెఱుంగనిమూఢులు జన్మమరణంబులకడఁ గానకుం

దురు. సంసారచ్ఛేదనంబును బాశవిభేదకారణంబును నైన నన్ను నేపించినవారు పున

రావృత్తి వర్జితం బైన యంత్రమలోకంబున నుండురు గావున నకలపాపహరం

బైన యోగం బభ్యసంపవయు యోగంబున జ్ఞానంబును జ్ఞానంబున మోక్షం

బును సిద్ధించు. మనుష్యజన్మంబును నొందియు నానర్వకర్మప్రసాధనం బైన

జ్ఞానంబు లేనివాఁడు పశువు నచేతనంబు ననంబడు. భక్తిముక్తి ప్రదాయకం

బైన యామానవత్వంబుననయిన నాలోకంబు గలుగు నచ్యుతుం డైన నన్నుఁ గొలుపు

నాభజనంబున భయంబు దొలంగు ననిన విని యుధిష్ఠిరుండు సంతుష్టాంతరంగుం

డై మురహరున ట్లనియె. 123

గంగాదిపుణ్యతీర్థమహిమ.

గీ. మనిచిలిని ధర్మకామముఁ దెలిసి, యానతిచ్చినయని యెల్ల నష్టదీయ

- దేశమున నిల్చి యొనరింతు దేహ మాప్త, జనుల నందాక రక్షింపు జలజనాభ. 124
- క. ప్రత మొనరింతునో తీర్థ, ప్రతతులు నేవెందునో కృపామతి వెలయన్
హితవుగ నిప్పటి కుచిత, స్థితి యెయ్యది తెలుపు మయ్య శ్రీకృష్ణహరి. 125
- గీ. షేత్రములలోన నుత్తమషేత్ర మగుచు, దీర్ఘములకెల్ల రా జన దేశరిల్లు
దాని నెఱిగించి నాకోర్కి దనువుమయ్య, భక్తవత్సల గోవింద కద్దనాభ. 126
- ప. అని ధర్మసూనుఁ డడిగిన పనుదేవనందనుండు మనంబున విచారించి భాగీరథిం గొని
యాడి యిట్టనియె. 127
- గీ. షేత్రములలోన నుత్తమషేత్ర మగుచు, దీర్ఘముల కెల్ల రా జన దేశరిల్లు
గరిమ గంగయు యమునయుఁ గలసినట్టి, చక్రియందురు సురసిద్ధసాధ్యమునులు. 128
- ఆ. తెలుపు నలుపు నైన జలములు గలతీర్థ, మునకు భవవిరించి ముఖ్యసురలు
నారదాదిమునులుఁ జేరి నేవెందురు, సకలపుణ్యదేశసార మనుచు. 129
- గీ. అఖిలపావక్షయ మొనర్చు యమున విష్ణు, పాదసంభూత యగుగంగ పరమపుణ్య
మొనఁగు నీరెండుఁ గూడిన నుత్తమంబు, తీర్థములలోన సరిలేవు దీని కెందు. 130
- క. జలనిధిపరీతధాత్రిం, గలతీర్థంబులకు రాజు కామితఫలమున్
వెలయఁగఁ జేయు ప్రయాగను, దలఁపం గొనియాడ వశమె ధర్మతనూజా. 131
- ఆ. అయుతయోజనములయంతదూరంబున, మన్ననైన గలుగు మున్నుగానె
గంగయనుచు నిచ్చు గడుభక్తిఁ దలఁచినఁ, దజ్జలాభిషేకతకఫలంబు. 132
- ప. నాచరణంబునం బొడమి విశ్వేశ్వరసన్నిధానంబునం బాఠీ సకలామరసంఘంబుచేఁ
బూజఁ గొన్నగంగ ముక్తికాములకు నేవింపఁ దగు తదియనైకతంబు లలాటంబున
ధరియించినవా రిందుఖండంబు సధికనేత్రంబుం దాల్తురు స్నానం బొనరించినఁ
బాపాత్ములైనను బితృమాతృకుల సహితంబుగా వైకుంఠంబున నుందురు స్మరి
యించినవా రనవరతంబు సకలపుణ్యషేత్రంబులను పసియించినవా రగుదురు మజ్జనం
బొనర్చినవారి నీక్షించినవారు సకలాఘంబులఁ బరిహరింతురు సందేహంబు లేదు.
మృత్తికాలేపనంబు చేసికొన్న దేహబంధంబులు దొలంగు. మేషాదిమాసంబుల గోదా
పరీభీమరథీకృష్ణారేవా సరస్వతీ తుంగభద్రాయమునా సరయూ వేత్రవతీ తామ్ర
వర్ణి శతద్రావణముఖంబులైన సకలపుణ్యనదులగ మ్రవేళించియు సూర్యుండు
మకరస్థం డైయుండ జలమాత్రంబునం దెల్లపసియించియు జగంబుఁ బవిత్రంబు
నేయుచుండు. 133

- ఉ. ఎప్పుడు గంగకుం జనుదు నెప్పుడు మానులపాదపద్మముల్
చొప్పురికింతు నెప్పు డతిశుద్ధతదీయపయఃకణంబులం
దొప్పగఁ దోగి పాపములఁ దోలఁగ నెప్పుది నాకు నబ్బునం
చెప్పుడు లోఁ దపించు నరుఁ డేలఁగఁజాలు వికుంఠభామమున్. 134
- క. గంగాపయఃకణంబుల, నంగంబులు దోచుకొన్నయట్టి మహాత్ముం
డంగజగురుపట్టణసౌ, ధాంగజాకేళిమృళిలో విహారము గాంచున్. 135
- క. ఆకల్పజన్మ వితతిం, బ్రెగొని వతియించుచున్న బాపము లణఁగున్
లోకమున మోటుమున నభి, షేకంబు ప్రయాగమునను జేసినయంతన్. 136
- సీ. హరిహరబ్రహ్మలు పురుషనాక పావకభానునుతాది దిక్పాలవరులు
తక్కినసురులు విద్యాధరు ల్కిన్నరు ల్చారణు ల్లంధర్వసాధ్యజనులు
తుంబురునారదు బుద్ధాభిక్తనృ దాక్షాయణి కారద శదియు నదితి
రంభాతిలో త్రమోర్వసులు నానావిధ నిర్జరాధిపభామినిచయంబు
- గీ. గ్రహణసంక్రాంతిముఖపుణ్యకాలములను
స్నాన మొనరింప వత్తురు సకలయాగ
ధలము చేకూరు నొకనాఁడు జలకమాడ
గంగఁ గొనియాడ శక్యమే కౌరవేంద్ర. 137
- ప. ఆసినఁ బురుషోత్తమునకుఁ బాండవోత్తముం డిట్లనియె. 138
- గీ. గంగ కరుగంగ శక్తులు గాక యున్న, జనుల శేకతి పాతకక్షయకరంబు
పుణ్యసద్వర్తనము సర్వపూజ్య మైన, తీర్థ మెఱింగింపుమీ వసుదేవపుత్ర. 139
- ప. ఆసిన భగవంతుం డిట్లనియె. 140

సాలగ్రామశిలామహిమ. ౧౦

- క. సాలగ్రామముతీర్థము, చాలుం బాతకము లణఁప సకలొన్నతమా
నాలోకం బేలింపఁగఁ, గాలుని దనదాసుఁ జేయఁ గలకాలంబున్. 141
- శా. సాలగ్రామశిలార్చనాయతమతు ల్వర్వాఘముల్ ద్రుంచి ది
క్పాలు రైచ్చ విమానయానములతో గంధర్వవిద్యాధరుల్
చాలై పాడుచు నాడుచుం గొలువ భూపాగంధచేలాధ్యై
నాలోకంబున వచ్చి నిల్తురు మహానందంబు రెట్టింపఁగన్. 142
- క. సాలగ్రామము వగిది, స్నానాయముగావు నాకు వైకుంఠము ల
క్షీలోలాక్షీయుఁ దత్సూరాలొలున కబ్బు సకల సవనఫలంబుల్. 143

ప. వజ్రకీటవినిర్మితం బైన సాలగ్రామ చక్రంబున నన్నుం బూజించువారు ధర్మ
కార్యంబులు నిందించి పాపంబు లాచరించిరేనియు యమాలయంబు జొరరు.
సాగరాంతం బైనధరాతలంబు దానం బొసంగినఁ జేహూరుపుణ్యంబు నొందుదురు.
పండ్రెండేని యిరువది నాల్గేని సాలగ్రామంబు లర్పించువారలు శతకోటి మాతృ
పితృవంశంబులతోఁ బునరావృత్తిరహితం బైన నాలోకంబు చేకొందురు. సాల
గ్రామశిలోద్భవం బైన తీర్థంబున గంగాగోదావరీరేవాప్రముఖ పుణ్యనదులు
సంతతంబు నుండు. సాలగ్రామశిలాచక్రం బున్నవారియింటికి నరుగుదెంచుజనంబు
లును దత్తీర్థంబు బిందుమాత్రంబు గొన్నవారు పాపంబులం బరిహరించి దేవతల
కును నేవ్ర్య లగుదురు. చక్రపాణితోఁగూడఁ బురుషసూక్తవిధానంబునం దులసి
శంఖజలంబుల నభిషేకంబు గావించినజనంబులకు ముక్తి సిద్ధించు. యక్షకిన్నర
గంధర్వ విద్యాధరావృరోగణంబులు సింద్రాది దిక్పాలకులు హరవిరించి ప్రము
ఖులు భూలోకంబున సాలగ్రామ శిలాపూజనంబు వాంఛింతు రితరంబు లేమి
లెక్కింప ననిన మురహరునకు యుధిష్ఠిరుం డీ ట్లనియె. 144

◀ వ్రతవిశేషములమహిమ. ▶

- క. గంగాసాలగ్రామములం గలుగు విశేషతీర్థలక్షణములు నా
కుం గఱసి లింక నిలలో, రంగున వ్రత మెద్ది పలుకు రాజీవాక్షా. 145
- ప. అని యడిగినఁ బాండవాగ్రజునకు గదాగ్రజుం డి ట్లనియె. 146
- గీ. మేలు నీబుద్ధి ధర్మంబు పాలుపడియె, వ్రతముమాత్రంబై శ్రీహరివ్రతదినంబు
వీరు వా రనకుండ నవ్వారి గాఁగ, ముక్తి నొసంగును బాపము ల్లావనీదు. 147
- క. ఏకాదశి పాపంబులఁ, బోకార్చును పుణ్యఫలము ప్రోవులు నేయుం
జేహూర్చు సర్వసంపద, లాకల్పము ముక్తి యొసంగు నలవియె పొగడన్. 148
- గీ. బ్రహ్మహత్యాది పాతక పటల మన్న, మాశ్రయము చేసికొనియుండు హరిదినమున
నరిదు నెవ్వఁడు దా నిరాహారనిష్ఠ, వ్రతము గావించుఁ గైవల్య మతనిసొమ్ము. 149
- ప. హరివాసరంబున నుభయపక్షంబుల నన్నంబు వర్జనీయంబు. భుజించిన నతండు రార
వాదినరకంబులంబడు నుపవాసఫలం బిచ్చగించినవారికి దశమిద్వాదశీదినంబుల నిశా
సమయంబుల మధ్యమదివసంబుల నహోరాత్రంబులును నుపవసంపవలయు నిశాప
రైకసాధనం బేకాదశీవ్రతంబు. నీవు నాచరింపుము మనోరథంబు లీడేఱు నీకథ విన్న
వారికిఁ బాపంబు లణంగుఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి యగు ననిపలుకుచున్న సమయంబున
బలభద్రుఁ డంపినదూత యేతెంచి దండప్రణామంబు లాచరించి యి ట్లనియె. 150

శ్రీకృష్ణునికడకు బలరాముడు దూతను బంపుట.

- ఉ. దండము తేనుకారికిని దండము కాంచనపత్రధారిణి
దండము పాపహారికిని దండము భక్తగణానుసారిణి
దండము వైరిహారికిని దండము మానిమనోవిహారిణి
దండము కంసవైరికిని దండము వాగ్ధినుతావిహారిణి. 151
- గీ. విడులక్షలనూర్గురు నీడెఱుంగ, నరిది బలియలు పొండ్రకుఁ డంపవచ్చి
ద్వారవతి చుట్టు ముట్టడి దాఁకియున్న, వారు చాలిలోఁ బోట్టాడవలయు మనము.
- క. వడి నేనె గీటణంతునో, వడి గలతన మిచటఁ జూపవచ్చెదవో ని
న్నడుగు మని పంపె నను మీ, కడకుం బలదేవుఁ డిపుడు కమలదళాక్షా. 153
- ఉ. అక్కడ నున్న బంధుజను లందఱు మీ రరుదేరఁ బ్రాణము
ల్లక్ష్మేడునందు రిక్కడను ధర్మతనూభవుమానసంబు పెం
పెక్కెగఁ జేయఁగావలయు నేయది కార్యమొ నిశ్చయించి మీ
రాక్కటి యానలందు భవదుక్తి శిరంబునఁ దాల్చి యేగెదన్. 154
- క. అని విన్నవించు దూతం, గనుఁగొని నైరింపు మనుచు గంగాతనయుణ్
వినులించి నాదువాక్యము, విను మని కృష్ణుండు మిగుల వినయాతురతన్. 155
- చ. అమరనదీకటంబున విహారము సేయుచు నన్ను వేడి యు
త్తమతరధర్మము దైసి తా నెఱిఁగించెను నీకు సారదుం
డమలవిచార నీవు నవి యన్నియుఁ బొందునుతు ల్మెలంగఁ దె
ల్పుము భవదీయకీర్తి పరిపూర్ణత నొందు ధరాతలంబునన్. 156
- క. అని పలికి ధర్మ నందనుఁ, గనుఁగొని యీశేషధర్మ కాండంబెల్ల
నివినిపించు భీష్మఁ డీయన, ఘనచరితము నీకుఁ దెలియఁ గాతుక మొనఁగున్. 157
- క. భక్తుండు నాకు మీ కను, రక్తుండు నమ స్తధర్మరక్షణవిధులన్
కత్తుం దేతత్కార్యో, ద్యుక్తుం డీభీష్మఁ డితనితో సరి యేరీ. 158
- క. భీష్మండు నేను నేనే, భీష్మం డితనికిని నాకు భేదము లేదా
గ్రీష్మగ్రభాను బర్హి, శ్మష్టాంశులు చల్లనైన శుద్ధచరిత్రా. 159
- ఉ. దానము లేనిసంపదలు ధాన్యము లేనిగృహంబు లిప్ససం
తానము లేనివంశమును దానిమి లేనికవంబు తాత్పరి
జ్ఞానము లేనివిద్యలు ప్రసన్నత లేనినృపాలు సేవయున్
వానలు లేనిసస్యములు వస్మేకు నెక్కపు ధర్మ నందనా. 160

- ఉ. ఆపదవేళ ధైర్య మధికాభ్యుదయంబునఁ దాల్చి యుద్ధముం
జేపడుచోఁ బరాక్రమము శిష్టజనంబులకు నిష్ఠేయత
ల్పాపముచోట నోటమియు బంధుసమూహమునొద్దఁ బ్రేమయుం
జూపఁగఁ జాలునట్టిపరిశుద్ధచరిత్రులు గాంతు రిష్టముల్. 161
- ఉ. కావున ధర్మము ల్నుడుపు కారవంశవరేణ్య తమ్ము లా
జ్ఞావశవర్తులై మెలఁగ సర్వజనంబులు నిన్నె కోర నీ
భావము శాంతి దాంతి గుణబంధుర మై కనుపట్ట నెంత దో
డ్డివసుధాతలంబు విను మెన్నివిధంబుల నీకుఁ దక్కెడున్. 162
- క. ధర్మంబు చెఱివఁ జెఱిచును, ధర్మము మనుపంగ మనుచు ధరణీస్థలిలో
ధర్మంబై కర్త యంతకు, ధర్మం బొనరింపు నీవు ధర్మతమాజా, 163
- గీ. సాధుజనముల రక్షింప సకలదుష్ట, కోటిఁ బరిమార్చ నెప్పుడిఁ గోరి యుగయు
గమున జనియించి యెవ్వరుఁ గానకుండ, ధర్మరూపంబున నొనర్తుఁ దలఁచినట్లు. 164
- క. అని వలుకుకృష్ణువాక్యము, విని కుంతివరసుతుండు వినులించి పునః
పునరాల్రింగనకృత్యము, లొనరించుచుఁ బలికె హర్ష మున్నతి కెక్కన్. 165
- గీ. కారవులు నేము నీకొక్కకరణి తెలియ, సర్వసాక్షివి నీవు నీచరణయుగము
నెప్పునప్పున నిడికొని నిలిచియున్న, భ క్తజనులము మముఁ గావు పద్మనాభ. 166
- ప. అని ధర్మనందనుండు వేడిన నట్ల కావించు నని లేచి భీమార్జున నకుల సహదేవ
ద్రుపదరాజకన్యకల నూఱిడించి గంగానందనునకు వేదవిను లై నబ్రాహ్మణులకు ముని
గణంబులకు నమస్కరించి ద్వారవతీనగరంబునకు యదువల్లభుండు చనియె నంత.
- ఉ. ఎక్కడిపాండ్రకుండు పురి కెక్కడిముట్టడి వచ్చె నేడు మా
కెక్కడిదూతఁ బంపె హలి యొక్కడ నుండెనో యిట్లు మాధవుం
డెక్కడిదైవయత్న మింక నెక్కడికేగుద మంచుఁ జింతకుం
దక్కించి పాండునందనులు ద్వారకకుఁ హరి పోవుచుండఁగన్. 168
- ఆ. రాజు లేకయున్న రాష్ట్రంబు కైవడి, విభుండు వాసి చనినవెలఁదిమాడ్కిఁ
బద్మనాభుఁ డరుగఁ బ్రభ యంత విడిచిరి, పశుమృగాదు లై నప్రాణులెల్ల. 169
- ఆ. దేవదేవ కృష్ణ దేవకీనందన, యఖిలలోకనాథ హరి ముకుంద
కన్ను లలర నిన్నుఁ గనుఁగొనుభాగ్యంబు, సంతతమ్ము నిమ్ము జలజనాభ. 170
- ఉ. ఆకనకాంబరప్రభలు నాభుజమధ్యవిలాసకౌస్తుభం
బాకరుణాకటాక్షములు నాపుణికుండల దివ్యకాంతు లా

హా కలగన్నరీతి మన కయ్యై నికక హరి జూచుటెన్నఁదో

కా కని పాండునందనులు గాఢవిచారముఁ జెంది రందఱున్.

171

గీ. అంత నాకాశమున నిల్చి యమరవరులు, ధర్మనందనుకలమొంద ద్వారవతిని

మురవిభేదనుశ్చరమువై మునురువట్టి, కరియఁజేసిరి మందారకుసుమములను.

172

వ. అంత ధర్మనందనుండు పుండరీకాక్షునర్వావయవంబులు ధ్యానంబుసేయుచు గం

గానందనునకు వందనం బాచరించి యిట్లనియె.

173

శా. గంగానందన నీకతంబున జగత్కళ్యాణదాతక దయా

రంగల్లోచనుఁ గృష్ణ ముచ్చటలు దీరం జూడఁగా నబ్జే మా

కుం గామార్ధము తెల్లఁ గాంచితిమి యా గోవిందుచందంబునకే

సాంగం బై కనుపట్ట ధర్మము లుపశ్యాసంబు గావింపవే.

174

— కృష్ణుండు చనిన భీష్ముండు ధర్మంబులు దెలుపుట —

వ. ఆనిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె.

175

క. శ్రీకృష్ణుండు పరమాత్ముం, డాకాసుభవత్తునేవ నలగించుజను

ల్పాకార్తురు పాపంబులు, చేకొందురు పరమపదము చిరకాలంబున్.

176

మత్తకోకిల. చంద్రసూర్యులు ధారుణీస్థలి సర్వదిక్కులు నంబరం

బింద్రవహ్నియమానురాంబునిధీశమారుతయక్షరా

ట్పుంద్రశేఖరు లబ్బగర్భుండు సాధ్యచారణులొక హరి

శ్చంద్రముఖ్య సృపాలురుకే హరి సత్యమింత యు భూవరా.

177

వ. ఆని యానతిచ్చిన గంగానందనునకుఁ గుంతీనందనుం డిట్లనియె.

178

క. జలకాక్షుని దేహంబునఁ, గలగినవా రెవ్వ రెవరు ఘనులు ధరిత్రీ

శులు మునులును నిర్వరులును, దెనియంగాఁ బలుకుచుయ్య ధీరచిచారా.

179

వ. ఆని యడిగిన శ్రీకృష్ణుని శరీరంబువలన సుదయించిన పుణ్యశోకులం జేరుకొందు

వారల స్మరించిన బాపంబు లణంగు నని భీష్మం డిట్లనియె.

180

గీ. ఆత్రి భృగు కణ్వ ధౌమ్య బృహస్పతులును, వ్యాస వారద ధరద్వాజ దాల్భ్య శుక

గౌతమాగస్త్య గాలవ కశ్యపాది, మునులు స్మృతికర్తలును గృష్ణమూర్తు లరయ.

నీ. చుక్కలు చంద్రుండు సూర్యుండు దిక్కులు ¹దిక్పాలకులును బృహ్మియు నభంబు

1 ఆమృతంబు ధరణి ధరాధిపతులు, బలరూపసుఖధనసాధవవిద్యలు ధర్మంబు మానులు దాల్చి నీతి, అపూరోగణములు యక్షునినరవరుల్ సిద్ధవిద్యాధరచారణులును, దిక్పాలకులు బుణ్యతీర్థములుఁ బ్రతివ్రతలు: బురాణములు దానరతులు, బ్రాహ్మకర్మ శల్కలు ద్రుపదపుత్ర, యుధిష్ఠామరమృఖయాదవోక్తములును, నీవుఁడములుఁగుంటియు.

- గరుడగంధర్వకింపురుషఃన్నరసిద్ధసాగ్యవిద్యాధరచారణులును
దివ్యమానులుఁ బుణ్యతీర్థముల్ ప్రతసత్పురాణంబులును మఱి దానరతులు
ద్రోణప్రపదులును ద్రుపదజాఁ డశ్రుర యుద్ధవముఖయాదవోత్తములును
గీ. వేదవేదాంగవేత్తలు విమలధర్మ, తత్పరులు యోగసిద్ధులుఁ దత్త్వవిదులు
సీవుఁ దమ్ములుఁ గుంతియు నేను మనకుఁ, దగినవారెల్లఁ గృష్ణుండు ధర్మతనయ. 182
- ఉ. సంశయ మింత లేదు సురసంఘమువేడిన ధాత్రిఁ గావ నై
జాంశముచేత సీనరవరాధిపులక్ జనియింపఁ జేసి శ్రీ
తాంతుకులంబున న్నొలిచె నాగరుడభృజుఁ డిట్లుఁ గృష్ణుఁడై
భ్రంశము లేకత్రుంచుభృతరాష్ట్రతమాజాల నీవిభుం డిఁకన్. 183
- వ. మహాభారతం బనుపేర నధికయుద్ధంబగు సీకై కృష్ణుండు గాంధారేయుల నైంధవా
దిబంధుజనంబులఁ దక్కిన దుష్టరాజులొకంబును నణించు రాజ్యలాభంబునకై య
తనిం బూజింపు మనిన విని సంతుష్టాంతరంగుం డై సమరవాదు లైనభీమాదులం గూ
డుకొని యుద్ధిష్ఠిరుండు భీష్మన కిట్లనియె. 184
- ఆ. కపట వేషధారి కంసారి యాయన,చిత్తవృత్తి నీకుఁ జేరిలోది
మనుచునొక్కొ మమ్ము మఱి యొందు దలఁచునో, తెలియఁ బలుకు తాత ధీసమేత.
వ. అనిన భీష్మం డి ట్లనియె. 186
- గీ. ధర్మమార్గించు నద్దోష్ఠిఁ దగిలి చేయు, మితరకృత్యంబు లన్నియు నే వడంచి
వాసుదేవునిఁ బూజించు వలసినట్టు, లఖల విభవంబు లొనఁగు నాయదువిభుండు.
వ. అనిన గంగానందనునకుఁ గుంతీనందనుం డి ట్లనియె. 188
- క. ధరణీతలంబునం గల, నిరుపమతీర్థములు తేత్రనిధులును నియమో
త్కరములు నా కెఱిఁగింపుము, కరుణావీక్షణము మెఱియ గంగాతనయా. 189
- వ. అనిన భీష్మం డి ట్లనియె. 190
- గీ. విదురునకు నాకు భృతరాష్ట్రవిభుని కతని, నాతికిని ద్రోణునకును సనత్కుమార
మాని మున్నానతిచ్చిన మహితధర్మ, మెఱుంగఁ బలికెను శ్రీకృష్ణుఁ డింపుతోడ.
క. అది నీకుఁ దెలియఁ బలికెద, యదువల్లభునాజ్ఞ యుత్తమాంగమునందున్
సదమలభూషణమై యిం, పొదవంగఁ దాల్చి కరుకులొత్తమలెకా. 192
- క. అని యిట్లు విమలధర్మము, వినిపింపం బూనియున్న విబుధనదీనం
దనుఁ గొనియాడి ప్రమోదం, బున నుండిరి పాండురాజపుత్రులు మునులున్.
గీ. విమలధర్మంబుఁ జేసిన విన్నఁ గన్న, సంకసింప భులించిన సకలపాత

కంబు లణగించి కోరుకు ల్లుగఁ జేయు, వృష్టివల్లభుఁ డైన శ్రీకృష్ణరీతి.
 వ. అంత వసుదేవుని సర్వాంగంబులు ధ్యానంబు నేయుచు ధర్మకథాశ్రవణతత్పః
 యున్న మనులయనుమతంబున ధనప్రదాతయు బుణ్యస్థుండు నేగతి వర్తింతుఁ
 గింపజేయని యుధిష్ఠిరుం డడిగిన నందు కుత్తరంబుగా భద్రకగోవుషసంపా
 ంబను నొక్క యితిహాసంబు గల దెఱింగించెద విను మని భీష్మం డిట్లనియె.

— భద్రకగోవుషసంపాదము. —

సీ. అఖిల సంపదలకు నాలవాలంబు నాఁ దిలకించు కాశీరదేశమునను
 గాముకుం డత్యంతకర్మ దురాచారి వేదదూషి కలంకు విప్రు డొకఁడు
 భద్రకుం డనువాఁడు పాతకం బొనరించి తల్లిదండ్రులచేతఁ ద్యక్తుఁ డగుచు
 కూద్రాన్మథోజియై ఊజీశదండభయంబునఁ బరసీమ కరిగి యందుఁ
 గీ. బెక్కుకాలంబు వసియించి పెద్దకఱియ
 యెద్దు సెనుపాతు దొంగిలి యెవ రెఱుంగ
 కుండ నారాత్రి తనయూరి కేగబోఁగఁ (?)
 బలికె నీరీతి బాంధవప్రతతి చూచి.
 క. కఱివునఁ గాచినవారిని, దరువునఁ బరిమార్చుఁ గోరు తగవరి విఁక నీ
 పొరువున నుండురె మనుజులు, పరువునఁ జను మరలి భద్ర పాపనముద్రా.
 గీ. చుట్టములకెల్ల పరుకులు గట్టి నెఱయఁ, బ్రజకు బండెలు గొల్పంగఁ బ్రాధుఁ
 పామునకుఁ బాలువోసిన పగిది నీకు, మేలు చేసినఁ బొ మ్మింకఁ జాలు భద్ర.
 వ. అని కొంచక పలుకు బంధుజనంబుల పంపించుచు భద్రుం డిట్లనియె.
 చ. ఎఱుంగక ము న్నొనర్పితి ననేకము లైన యథుంబు లంత మీ
 రెఱింగి యదల్పి నం దలఁగి యేగితి గంగకు నందు విప్రు లే
 మెఱింగియొ నమ్మఁ బిల్చి యిదె యిచ్చిరి యుగ్ధము లిత్రెఱుంగు మీ
 రెఱుంగఁగ విన్నవించు నని యే జనుదెంచితి నత్య మంతయున్.
 ఆ. తిరిగినాఁడ దివ్య దేశంబు లన్నియు, విఱిగినాఁడ దుష్ట వితతిమీఁద
 మరగినాఁడఁ బుణ్యమార్గంబు మీదివ్య, పదములాన వినుఁడు బంధులార.
 వ. అనిన సకలబంధుజనంబు లొక్కచందంబునఁ బ్ర మోదాయత్తచిత్తు లై యిట్ల
 గీ. తొల్లివలెఁ గాక గార్హస్థ్య మెల్లవారు
 పొగడ నొనరించి సౌఖ్యము ల్పొందు మయ్య

ధర్మ వర్తన మఖిలభద్రము లానంగుఁ
దిరిగి విడిగినవాడై పో దేవుఁ డరయ.

203

క. అని బుద్ధి గఱపు బాంధవ, జనముల వంచించి మధురసంభాషణముల్
వినయంబు దోచ నాడుచు, జనియె నృద్రకుండు తనదుసదనంబునకున్.

204

ప. ఇట్లు తాఁ దెచ్చిన యెద్దు నెనుపోతును మెడఁ గాఁడిఁ గీలించి ప్రచ్ఛన్నరూపం
బునం బాదరక్షలు తోలు మోహ మునితోలయు నంటఁగట్టి పెద్ద యేడితోల యనుర్చి
నాఁగలి భుజాగ్రంబునం దాల్చి కొపీనధరుం డై మీర క్తంబున దప్పి తీర్చికొందు
నని యుగ్మంబులకు భయంబు జాపుచుఁ గృషిశ్రేష్ఠంబున కరిగి యందు మధ్యా
హ్నసమయంబున నుగ్రకరకరణంబులు సోఁకి యలసి నాలుక చాచి నేలం బడి
పొరలుచున్న మహిషంబును దండంబున ఘట్టించియు రజ్జు పరంపరల బాఁదియు
తాల టున్నియుఁ బెడతల వ్రేసియుఁ గొమ్ముల మొత్తియుఁ బాదంబులఁ దన్నియు
హస్తంబులఁ జఱచియుఁ దోచక గఱచియు బహువిధంబుల నొప్పించి యు
నెందును గడ గానక విసిగి దుఃఖించి తోపసంరక్తలాచనం డై గోవల్లభున
కిట్టనియె.

205

క. ఎనుపోతు నీనమానమె, యినుకరిణము సోఁకె నేని యిగిలించుచుఁ దాఁ
జనలేక నిలుచు నీవే, ఘనుఁడవు వద గోవృషంబ కాలా భ్రనిభా.

206

ప. అని యిట్లు.

207

ఆ. ప్రజ్ఞ లేక పలుకు బ్రహ్మగాధముమాట, మానసమ్ముఁ గలఁచ మగిడి మగిడి
యడలి యెల్లఁ జాచి యధికరోషంబున, గోవృషంబు వలికెఁ గొంతు విడిచి.

208

కా. ఔరా విప్రకులాధమా యెపు డనిత్యం బైనదేహంబు నీ
వేరూపంబున నమ్మి చేసెదవు రా యాపాపము ల్లానరా
నీరూపంబున దుర్గతిం బడిరిరా నీవారు వారింపరా
పోరా ధర్మము నేయరా బ్రదికి వే త్రారింపరా కోరికల్.

209

క. అని కలుకు నెద్దువచనము, విని మది నందియము భయము వెంటడి నేయం
దనువునఁ బులతోద్గమముగ, వినతుం డై భద్రకుండు వినయము దోచన్.

210

ప. ఇ ట్టనియె.

211

గీ. పాపకర్తుండ నేఁ జేయుపాపములకు, మేర లే దెందు నితర మేమియు నెఱుంగ
ధర్మ మేరూపమో నాకు దయ నెఱుంగఁ, బలికి రక్షింపవయ్య గోపతిపరేణ్య.

212

ప. అని యితైఱుంగున నరిచైనయంబు దోచ భద్రకుం డడిగిన మేఘగంభీరరవంబున

ధర్మాధర్మంబు తెలిసిగించెద సావధానంబుగా విను మని గోవల్లభుం డిట్లనియె. 213

—● వృషభము భద్రకునకు ధర్మములు చెప్పెట. ౨౧—

గీ. అఖండానంబు తెన్నుచో నన్నదాన, మధికముగ లెక్కవెట్టుదు రార్యజనము
లట్లు గావున సకలంబు నన్నదాత, విష్ణుసాయుజ్యమును బొంది వినులెఁ జెందు 214

క. సాలగ్రామము లింగము, బాలిక గోభూమి తిలలు బంగారము నీఁ
జాలు మహాత్ములు గాంతురు, వాలాయము విష్ణులోకవాసశుభంబుల్. 215

మ. అనిన భద్రకుం డిట్లనియె. 216

క. దానము సేయఁగ నొకకా, నైనను గన నాకు లేదుగా యది నొడువ
న్నాని యింక నొక్కధర్మము, నేనెలవునఁ గలిగెనేని యెఱింగింపు దయన్. 217

ప. అనిన భద్రునకు గోవల్లభుం డిట్లనియె. 218

కా. ప్రాతఃకాలమునందు లేచి కరుణాపారీణి సారాయణుం
జేతోజాతగురున్ గజేంద్రవరదున్ శీతాంశుబింబాననున్
సీతానాయకు భక్తవత్సలు హరి స్సేవించువారెల్ల నే
యాతంకంబును లేక కాంతురు వికుంఠావాససౌఖ్యోన్నతుల్. 219

గీ. స్నానభోజనహోమజపదేవత్రాజాపసరముల మానంబు నలుపువారు
జననీజనకతీర్థసారరక్షకగురు శివ విష్ణువుల భక్తి సేయువారు
వేదకాస్త్రంబులు వివిధపురాణేతిహాసంబు లర్థంబు లరయువారు
మనములఁ జెయ్యుల మాటల నొరులకుఁ గొంచక హిత మాచరించువారు

గీ. నఖిలజనములయెడ నమలైనవారు, పరధనాంగనలకు నానబడనివారు
సత్యవాక్యంబు వ్రతముగా జరపువారు, బ్రహ్మలోకంబు గాంతురు బ్రాహ్మణుండ.
ప. అనిన విని యెవ్వ రెవ్వరు నరకంబును బొందుదురు నా కెఱింగింపవేయని యడిగిన
గోవల్లభుం డిట్లనియె. 221

మ. కులదేవద్విజయంధువహ్నిగురురాడ్డోధర్మ కాస్త్రాగమం
బుల నిందించినవారు నిర్దయమతు. ల్లార్థు ల్జపస్నానహీ
నులుఁ గొండీలు పరార్థదారనిరతు ల్నాతు ల్తటాకంబులం
గొలకు ల్బుద్ధినతుల్యులం బదుదు రాశ్రీశించుచున్ దుర్గతిన్. 222

గీ. అన్న ముదకంబుఁ దాంబూల మగ్ని తృణము, కూర కట్టెలు లవణంబుఁ గోరినట్టి
యతిభిఁ కీయక లేదు లే దనెడివారి, నాలుకలు గోసి యుంతురు నరకమునను. 223

గీ. ధనము మొదలైన వేవైన ధరణిదేవతలకు నిచ్చెద నని మున్ను వలికి యీక

- వట్టి యాసలు గొల్పినవాడు చెందు, బ్రహ్మహత్యాసమం బైన పాతకంబు. 224
- ఉ. ఇన్నిటిలో హలాకలన మెక్కుడు పాపము మున్ను భూసురుల్
దున్నఁగఁ జూచి విష్ణు శివ తోయజగర్భ పురందరాదులుం
గిన్నరసిద్ధసాధ్యులును గింపురుపు వ్వితరు ల్లును ల్కుభా
భ్యున్నతిఁ దక్కి దుర్గతికిఁ బొందనుచు నృపియించి రెంతయున్. 225
- ఉ. కాపునఁ బుణ్యవర్తను లాకానొకవేళను బాప మన్నయా
త్రోవలఁ బోక నజ్జనులతోడుతఁ బొందొనరించి వేదవి
ద్యావశవర్తులై మిగుల శాంతియు దాంతియుఁ గల్గి చిత్త మా
శ్రీవిభుపాదపద్మములఁ జేర్చి పరింతురు ముక్తికామినిన్. 226
- గీ. చెవుల కీమాట సోఁకినఁ జింత నొంది, పాపవర్తన మంతయుఁ బరిహరించి
నీకటాక్షంబు గల్గుట నేఁ గృతార్థి, నైతిఁ బొమ్మనె గోపతి నవనినురుఁడు. 227
- ప. అదివిని భద్రకునకు గోవల్లభుం డిట్లనియె. 228
- క. ఇచ్చితి వప్పుగ మును ధన, మచ్చిన యాసొమ్ము దీర్చ కయ్యోచనఁగా
వచ్చునె యది నీచేతికి, వచ్చిన విహరింతు నిచ్చవచ్చినభంగిన్. 229
- ప. అనిన గోవృషంబునకు భద్రకుం డిట్లనియె. 230
- క. అప్పెంత పుచ్చుకొంటివి, యెప్పుడిది గోపతిత్వ మేతెంచెను నీ
విప్పుడు తీర్పం గలవే, తప్పక యెఱింగింపు కరుణ దళకొత్తంగన్. 231
- ప. అనిన భద్రకుం గోవృషం బిట్లనియె. 232
- గీ. మూఁడు నిష్కంబు లందితి మొదల నదియుఁ, గారణంబుగ నాకిట్టి కర్తవచ్చె
నేతెఱంగునఁ దీరుతు నీబుణంబు, వేగ వివరింపవే దయ విప్రవర్య. 233
- ప. అనిన భద్రకుం డిట్లనియె. 234
- క. ఈచెప్పిన ధన మంతయు, నాచేతికిఁ దెచ్చి యిచ్చి నడుపుము పోతు
న్నీచెంతరాఁగ బుణమగు, నేచిక్కులఁ బడక గోవృషేశ్వర యింకన్. 235
- ప. అనిన భూసురునకు గోపతి యిట్లనియె. 236
- గీ. వినుము నామాట నత్యంబు విన్నవెందు, నచ్చు మాకిద్దఱకు నిదె వచ్చు కాపు
నానికెప్పుడె చుమ్మును వరుసనమ్ము, నిష్కములు మూఁట నీయవ్వ నేడె తీటు. 237
- ప. అని సాష్టాంగ నమస్కారంబుచేసి గోపతి యూరకుండె బ్రాహ్మణుండును విష్ణుయా
కుల చిత్తుం డై మానంబు భజియించె నంత నొక్కశూద్రుం డతిత్వరితంబుగఁ జను
దెంచి యిట్లనియె. 238

- క. ఆమైదవేని స్తుల్యము, గొమ్మా నిష్కృతయంబుఁ గొనరేటికి నా
కిమ్మా యెద్దును బోతును, బొమ్మనుమా కాకయున్న భూసురవర్యా. 239
- గీ. అనినఁ గాని వుటంచు ధరామరుండు, సొమ్ము గైకొన నంత నాకూర్చుఁ డపుడు
బింక మొప్పంగ నారెంటి లంకె వైచి, లోలుకొనిపోయి తనయింట దొడ్డిఁబెట్టె. 240
- వ. అంత. 241
- క. విలువినియ కొకటి నొకటిం, దలుముచు నారెండుఁ బోరి తనుతనుసంఘల్
నులుముగఁ గంతంబులత్రా, భరి బిరియఁగ ననువు దొరఁగి యొరగన్ ధాత్రిన్. 242
- క. అప్పు డటు చూచి శూర్పుఁడు, తప్పెనె దైవంబు చేతికడి యాట దయో
యప్పు గొని తెచ్చి యిచ్చితి, నెప్పగిది సహింతు నంచు నెంతయు వగచెన్. 243
- ఉ. అత్తఱి బోతు నెద్దఁ గనకాంచిత దివ్యవిమాన మెక్కి త్రా
గుత్తులు దేవత ల్లరిసికొంచు నులింప వియత్తలంబునన్
హత్తి విచార మేమిటికి నత్తువు మాకది శూర్పు నీవు మే
మత్తుము వానికి న్నిటిగె నప్పు దివంబున కేగుడె వ్వునన్. 244
- వ. విని పరమానందంబునుం బొంది శూర్పుండు దివ్యవిమానారూఢుండై సిద్ధసాధ్యగంధ
ర్వాదులు నులియింప మహిషగోవుచంబులతోడి నాకంబున కరిగె ననినభీష్మనకు
యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 245
- క. భూసురుఁ డేయకర్తము, చేసెను దా మీఁదఁ గరుణ చిగురొత్తఁగ నీ
దాసునకు దెలిపి మదిలో, గాసి న్నిడిసింపు మయ్య గంగాతనయా. 246
- వ. అని వేడిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డి ట్లనియె. 247
- క. ఆయర్థము గొని పెద్దలు, ప్రాయశ్చిత్తంబు సేయఁ బరిశుద్ధుం డై
కాయజగురుఁ దనమదిలో, బాయఁగనీ కతఁడు చేసెఁ బరమతవంబున్. 248
- క. గోవింద భక్తవత్సల, శ్రీవల్లభ వాసుదేవ శ్రీవత్సాంకా
భావభవజనక మాధవ, కావంగదవయ్య కృష్ణ కమలాక్షహరీ. 249
- గీ. ఇట్లు ప్రార్థించు విప్రునిహృదయసీమ, నిలిచియున్నరమానాథుఁ డలముకొన్న
కరుణ మెఱయంగ నాకాశవరణి నిల్చి, తెల్లముగఁ బల్కెఁ గర్ణము ల్పల్లఁగాను 250
- ఉ. కోరిన కోరుకు ల్లిగులఁ గుప్పలు తెప్పలుగా భుజింపు మీ
డేతఁ దవంబు చింత విడు మెవ్వరు సీసరి గారు ధారుణి
స్నారదవర్వతాది మునినాథులతోఁ దులఁదూఁగుచు న్నునా
సీరునిచెంత నిల్చెదవు చిత్తవిహారమునన్ దివంబునన్. 251

మ, అని వీ తెంచిన భేచరధ్వనికి నాత్మానందముం బొంది కా

శ్రునిహాధి నిజకర్తము ల్గడపుచుకొ జ్ఞాతు ల్బంధు ల్బంధు తా
ననఁ గోర్కు ల్బుజియించి స్వర్గమున దివ్యక్రీడల నిల్పె న
జనసంఘంబున భూసురుండు సుఖయై సర్వంసహాధీశ్వరా.

252

క. కావున సజ్జనసంగతి, గావింపుము నీవు దానఁ గలువము లజఁగుం

బ్రోవు లగుఁ గోర్కు లెల్లను, గైవల్యము చేతి కబ్బుఁ గలకాలంబున్.

253

గీ. పుచ్చుకొను వేళ నవ్వు సంపూర్ణహర్ష, మిచ్చువేళల సంతకట మేగు దెంచు
జననమరణములందున సౌఖ్యమింత, యైనఁ బొందంగలే రచ్చినట్టివారు.

254

ఆ. ఆవ్వు చేసి యందుఁ బవ్వుఁగూడు భుజించి, నంతకన్నఁ గూరఁ దించు నైదు(?)

నాటునాళ్ళ కొక్కమాత్రెనఁ గలిగిన, నూరకున్న లెస్స యుత్తములకు.

255

క. ఇక్కడ నక్కడ ననవల, చెక్కడి కేగినను వెంట నేతెంచికడుం

గక్కనము చేయు బుణమా, యొక్కటి వర్జించెనేని యొనరుకొ శుభముల్.

256

ప. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్న బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించు పక్షాసంబులు పరియించిన
బుణవిశేషియగుం గావున సంతతంబు ధర్మం బొనరింపు మట్లయిన నిహపరంబులు
చేకూరు నని బుణంబున సత్సంగంబునం గలవిశేషంబు లెఱింగించిన గంగానంద
సునకు వందనం బాచరించి కుంతీనందనుం డిట్లనియె.

257

ఆ. ఆవ్వు పుచ్చుకొన్నయతఁ డిచ్చిననరుండు, సొమ్ము చెగక మున్న సురిగినేని

వడ్డి చెల్లకున్న వర్తింతు రేరీతి, నందు నిందుఁ దెలుపు మయ్య తాత.

258

ప. అని యడిగినఁ గుంతీపుత్రునకు గంగాపుత్రుం డిట్లనియె.

259

ॐ బుణవిమోచనోపాఖ్యానము. ॐ

క. సారసగర్భసుతుం డగు, నారదముని బుణవిమోచనమ్మన సంప

తార్కరణ మెఱిగించె శుభా,ధారం బిది నీవు వినుము ధర్మతనూజా.

260

క. పెట్టినవానికిఁ గలిమియుం, బెట్టని మనుజునకు లేమి పెం పగుచుండుం

బెట్టుటయుం బెట్టుకుండుట, యెట్టి నతనసుకృతదుష్కృతోన్నతిచేతన్.

261

క. చదివిన కొడుకును సంపద, పొదవెట్టనితండ్రి నింద బొరయనితల్లికొ

మదినున్నవగిది నడదిన, నుదలియుం జెలికాండ్రటండ్లు సుజనస్తుత్యా.

262

ఆ. సాధ్విగానితల్లి చదువనితనయుండు, నవ్వు మిగులఁ జేసినట్టి తండ్రి

మాటఁ గడచి నడుచుమానిని శత్రువుల్, గాఁగ నెఱుంగవలయుం గౌరవేంద్ర.

263

క. అచ్చినవానికి దుఃఖం, బిచ్చినవానికిని సౌఖ్య మేలొకంబు

- ల్పాచ్చినఁ దప్పవు కావునఁ, బుచ్చుకొన న్వలవ దప్ప పుణ్యాత్మలకున్. 264
- సీ. ఈయర్థమున కొక్కయితిహాస మెఱిగింతుఁ బాతకహరము నుపత్కరంబు
విజ్ఞానహేతువై వెలసినయది విను కృతయుగంబునఁ దొల్లి కీర్తికాలి
బాంధవహితకారి బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుండు కౌశికుఁ డనువాఁడు ఘనుఁ డొకండు
ధనవంతుఁ డై సర్వధర్మంబు లొనరించి పుణ్యవర్తనఁ దనుబోలుచున్న
- గీ. తనయునిం గాంచి వాఁడును దానుఁ గూడి, బేరమాడియుఁ జదివియుఁ బోరగల్గి
ప్రాసే వ్యసాయములు చేసే వడ్డికిచ్చి, కూడఁబెట్టెను దాఁ బదికొట్ట సొమ్ము. 265
- ప. ఇట్లు ధనంబు గూడిన. 266
- చ. తనకును సత్యశీలుఁ డనుధర్మరతుండు ధరామరుండు ని
ర్ధనుఁ డొకఁ డాపుండై సుతులుఁ దాను మెలంగుచుండ వడ్డియా
నను దనతోడ స్నేహమున సంతసమైన ధనంబు కద్ద లే
దనక యొసంగె నాతనికి నప్పగ వేడిన యంత యంతటన్. 267
- గీ. కొంతకాలంబు చనిన నాతోడిదివిజా, లిద్దఱును నాక మొందిన నినతనూజా
భటులు గొనిపోయి తమరాజుపజ్జ నునిది, యెఱుక గావింపఁ గౌశికుఁ డిట్టులనియె.
- ఉ. దండము నీపదంబులకు దండధరా వినవయ్య సత్యశీ
లుం దని పేరుపెట్టుకొని లోకము వంచన చేసినాఁడు కా
కుండిన నున్ననాఁ డెవని కొప్పన చేసెనొ ముల్లెనీడు తా
గుండియవాఁడు వల్కడెటు గొట్టినఁ దిట్టిన నడ్డపెట్టినన్. 269
- క. అచ్చువలె వచ్చు ముచ్చట, లెచ్చటివో కొన్ని కల్గు నే మైనను జేఁ
జొచ్చినఁ జను మఱి తాఁ గాఁ, డిచ్చిన దక్కించుకొనఁగ నీకడఁదే నేర్చున్. 270
- ఉ. కల్లులుగాదు నేరుపులగట్టి ధరాదివిజాండు వీనికిం
జిల్లరగాఁగ నిచ్చినది చెప్ప నశక్యము సత్యశీలుఁ డం
చెల్లరు నన్నులింప సరియిచ్చిన నమ్మితి నేలిబీజయ్యన్
బెల్లముకొండ యాట మదిఁ బెట్టక యూరిక మోసపోయితిన్. 271
- గీ. బురదగుంటలో ద్రొచ్చియుఁ బొగడదండ, చుట్టి తాయెత్తియిల్లడ పెట్టి మఱియు
సెంత బాధించినను ధన మియ్యఁ దయ్యె, వట్టి రట్టున కిదె యొడి గట్టుకొంటి.
- క. ప్రాతఃకాలము నద్దమ, రేలెరి యేలెంచి వేడ లే దనక కడుం
బ్రీతిఁ గలయంత యొనఁగితి, జేతులు దులుపుకొని యుండ శివుఁడే యెఱుంగున్.
- గీ. వచ్చియున్నాఁడు తాఁ గాని వానివలెనె, గోముఖివ్యాఘ్ర మితనిగుణము మేఁడి

కాయబోనంబు నిలువెల్లఁ గలుషరాశి, నూటికొకమాట నిజమాడ నోచఁ డెందు.

వ. అని విన్నవించుచున్న కొశికువాక్యంబులు విని ఋణానుం దైనసత్యశీలుండు భయం
కరరూపంబు దాల్చియున్న దండధరునకు దండం బిడి యి ట్టనియె. 275

క. పాపాత్ముడ నీముందఱి, నోపుదునే విన్నవింప నొక్కటి యైనం
జేపట్ట రెవ్వ రంతక, నీపై భారంబు వెట్టి నిజ మెఱింగింతున్. 276

సీ. పుత్రమిత్రాదులఁ బోషింపఁగా నొకకానైన లేక యాకొశికునకు
జేత్రంబు లడి పెట్టి చేసితి నవ్వలు గాని దైవముసాక్షి కల్లగాదు
తత్కాలమున సర్వధారుణీపతులకుఁ గలహంబు బెట్టయ్యెఁ గఱివు దోఁచె
కారీరమానససంతాపములు మించె నభిలషనంబుల కంత నంతఁ

గీ. బరబంబులు చేకొనెఁ బంట లెల్లఁ, బశుధనంబులు దొంగలపాలుపడియె
దాసదాసీజనంబుల ధారుణీశ, భటులు తీసుకపోయిరి పన్నుకొఱకు. 277

గీ. చేయునది లేక నేరిత్రచేత నుండ, నాయువేగిన నీభటు లరుగుచెంచి
పాశములఁ గట్టి యారీతి భాధపెట్ట, నడుమ దూతెను నితఁ డేమి నొడువువాఁడ,

క. నీక చెడ నీదు దూతలు, ప్రాఁకంగా నిప్పు డప్పు పైక మడుగు నీ
లేకువ గోర్చుట్టువయ్యె, రోఁకలిపో టనెడుమాట రూఢం బయ్యెన్. 279

చ. ఘనుఁ డగు కొశికుండు మణికాంచనదివ్యవిమాన మెక్కి యె
యిననుత మీసమీపమున నెల్లదిశ లైఱుఁగిక్కునుండియున్
మునుపటురీతిఁ బ్రితి మది మొల్పఁ గనుంగొనఁ డేవనించు నీ
చునిబలెఁ దేజము ల్పడలఁ జాటములే పగవారుగా భరన్. 280

క. గహనంబు ముట్టి వెలిగెడు, దహనుని కాపుండు మారుతం బతఁడే కా
ప్రహరించు దీప మొలసిన, నహహ కృత లైనవారి కాపులు గలరే. 281

వ. అని విన్నవించు సత్యశీలునకు సమపత్తి యి ట్టనియె. 282

క. మెచ్చిచ్చినఁ గారుణ్యము, వచ్చిచ్చినఁ బూర్ణగతులు నల సిచ్చిన న
ప్పిచ్చిన నుచితం బిచ్చిన, నిచ్చినధనికుండు పూర్ణుఁ డెచ్చట నైనన్. 283

ఆ. అతిథిపూజ నేయునతఁ డాహితాగ్నియుఁ, జాటములకుఁ బిలిచి పెట్టువాఁడు
మంచినర్తనంబు మరగిన మనుజుండు, నుభము గాంచుచుండు సుగతియందు. 284

క. చారుండు కొండేడు దురా,చారి కృతఘ్నుండు నింద సలిపెడువాఁడుం
గాఱొడ్డె కాఁడు ఋణియును, బారము ముట్టంగలేరు బహుదుఃఖములన్. 285

గీ. పెట్టు లేకుండ మనుజుండు పుట్టఁ డెందు, లేమి నొనరింఱు భాపంబు లేమి యైనఁ

- బాపములు చేసి నరకంబు పాలుపడును, దిరుగఁ దిరుగను బేద కీతరువు నిజము.
- క. వినుఁడీ పితరులు రాజులు, భునులగువారెల్ల సకలకల్మషహరమై
పెనుబొందుస్థాయిసారము, మునుపుగఁ జెలిపెదను లోకమునకు స్మితన్. 287
- క. అప్పు గొని తీర్చ కలుగునె, యప్పటికే కాక దాత కాలై బిడ్డై
యొప్పించఁగఁబడుఋణికుఁడు, తప్పదు తానెంత కార్యదక్షుడైనన్. 288
- ప. ఇతైఱింగునఁ బితామహుండు సత్యలోకంబునఁ దనకెఱింగించె నదియ నిశ్చయా
ర్థంబని సూర్యనందనుండు పాలించుచుండె నీవు నిది యెఱింగి ఋణంబు గావించకు
కాశ్వతసుఖంబు చేకూరు ఋణవిమోచనకథ విన్నవారలకు సర్వపాపవిముక్తియు
ఋణవిమోచనంబు నగు నని లోకరక్షకుం డైనపుండరీకాక్షుని యాజ్ఞాక్రమంబున
భీష్ముండు ధర్మరాజున కెఱింగించినచందంబు వైశంపాయనుండు జనమేజయునకుం
డెలిపినట్లు సూతుండు శౌనకాదులకుం బలుకుటయును. 289
- క. మిత్రకులలిక విశ్వామిత్రాధ్వరత్వ కార్యమిత్రాపన సా
మిత్రీ హనుమద్ధాత్రీ, పుత్రీశత్రుస్సుభరతశ్రాష్టకటాక్షా. 290
- మ. సరయూతీరవిహార హరమణిభూషామల్లికాగంధబం
ధురశోభించితకాయ కాయజరిపుస్తోమోల్లసచ్చిత్త చి
త్తరుదీప్యత్ఫలసార సారసరిపుష్పాబూరగాఢీకభూ
ధరజిద్భాసురకీర్తివర్ధన ధనత్యాగధ్వజస్థాపనా. 291
- మాలిని. సజలజలదనీలా సప్తతాళివిఫాలా
త్రిజగదవనలీలా దీప్తికానేకహేలా
సుజనవినుతశీలా శుద్ధసౌవర్ణచేలా
విజితదనుజపాలా విశ్వరూపాలవాలా. 292
- గద్యము. ఇది శ్రీమన్త దనగోపాలలీలావతాకన పవిత్ర శరణయామాత్యపుత్ర సకల
విద్యానిధాన తామరవల్లి తిమ్మయప్రధానప్రణీతం బైన హరివంశోద్ధితం బైన
యాశ్చర్యకర్మంబునందలి శేషధర్మంబునఁ బాపంబులు పాపకర్తులుండు నివా
సంబులుఁ బుణ్యంబులుఁ బుణ్యవంతుల కమృతలోకంబులు యమమార్గవిస్తారంబు మాన
వులు బాల్యయావనవార్ధకంబుల వర్తించుతెఱింగు గంగాసాలగ్రామహరివాసరంబుల
మాహాత్మ్యంబును బలభద్రుండు దూతం బంపినఁ గృష్ణుండు పాండవులకు ధర్మకథ
లుపన్యసింప గాంగేయు నియోగించి ద్వారకకుం జనుటయు భద్రకగోవుషసంవా
దంబును ఋణవిమోచనోపాఖ్యానంబును ననుకథలం గల తృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

మహిత పెద్దధర్మ
జీమంత్రి వరేణ్యరచిత సేవాత్యంత
ప్రేమస్తామా సీతా
రామా హృదయాభిరామ రఘుకులరామా.

1

స. విన నవధరింపు మఖిలపురాణవ్యాఖ్యానముద్రాసమేతుం డైన సూతుండు శౌనకాది
మహామునులకు మున్ను యుధిష్ఠిరునకు గంగానందనుం డానతిచ్చిన ప్రకారంబున
జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డెఱిగించె నని బోధించి మఱియు నిట్లనియె. 2

క. ప్రతములలో నుత్తమ మగు, ప్రత మెయ్యది తెలుపుమయ్య ప్రజ్ఞావాద
స్వతి పీ వటంచుఁ గుంతీ, సుతుఁ డడిగిన దివ్యతటినిసుతుఁ డిట్లనియెన్. 3

ఆ. మును సనత్కుమారముని నాకుఁ దెలియ జ, యంతి ప్రతవరేణ్య మనుచుఁ దెలిపెఁ
దోచినంత దానిదోడ్డతనం బెల్లఁ, దగ వదింతు వినుము ధర్మతనయ. 4

క. ధనమును ధాన్యము రాజ్యము, తనయులు మొదలైన నంపదలు మదిఁ దలఁపం
బెనుపాండ జయంతీ ప్రత, మొనరించిన నంతకంత కూర్చితము లగున్. 5

గీ. ధర జయంతికి సెనయైన ధర్మ మరయఁ, గలుగునే యది మోక్షైక కారణంబు
హరికిఁ బ్రియ మైనదియు నగునట్టిదినము, విప్రముని సురసేవ్య మై వెలయుచుండు.

ఆ. పుణ్యబుద్ధి గలుగు పురుషులకు జయంతి, నన్న మారగించు టనుచితంబు
ఆరగించెనేని నధికపాపంబుల, నిరయములను వెడలనేర రెపుడు. 7

క. ఎన్నిక పాపముచేసిన, నన్నయఁ డైనను జయంతి ¹నాహారము గో
కున్నను మన్నన గలుగును, వెన్నునిలోకంబులొన విహరింపంగన్. 8

క. శేపాడి లేది నియమము, దీపింపఁగ స్నానవిధులు దీర్చి రమణక
గోపాలుని జాగరణము, చూపట్టఁగఁ బూజనేయ సుగతి లభించున్. 9

క. ²జపదాన ప్రతపరులై, యపకారము నేయ వలవ దమ్యులకెల్లం

1 నాహారంబు, స్పృన్మయినరింపఁ గలుగును, వెన్నునిలోకంబునందు. 2 ఈ
పాదప్రతపరు, లపకారము.

- గృహ గలిగి శక్తి కొలఁదిన, నుచుకారము లాచరింప నొదవుం గోర్కున్. 10
- వ. శ్రీజయంతివ్రతంబు శ్రద్ధాభక్తియుంబు లై యొనరించువారికి నశ్వమేధసహస్రఫలంబును వాజపేయశతంబు లాచరించినఫలంబు సిద్ధించు గోలికన్యాదానంబులు చేసిన కోటికులంబులవారితోడంగూడ విష్ణులోకవిహారంబు చేహారు జయంతి మోక్షంబు నొసంగుఁ గృష్ణాష్టమిభక్తియు బ్రహ్మలోకంబు గలిగించు నీరెండుఁ గృష్ణున కత్యంతప్రియకారణంబు లిందు కొక్కయితిహాసంబు ధర్మవ్రతచరితంబునా మెఱయు నెఱింగించెద విను మని యి ట్లనియె. 11

ధర్మవ్రతచరిత్రము.

- సీ. ధర్మస్వరూపమై తనరు కరుజ్జేత్రమునఁ జంద్రవంశసముద్భవుండు చంద్రకాంతసుతుండు చంద్రికాచంద్రమస్తారహితరచారుకీర్తి ధర్మవ్రతుండను ధారుణీపతి గలఁ డాయన ప్రజనెల్ల నధికధర్మ వర్తనలను గాదు పరనర్తదార్మకాతీరదేశములను దేజ మెసంగ
- గీ. నశ్వమేధంబులను బదియొలు రాజ, సూర్యములు ముప్పదైదును సురలు పొగడఁ జేసి వదివేలయేండు లశేషధరణి, యేల తనయులు లేకున్న నెలమి దొరఁగె. 12
- క. అంతట శత్రుమహిళులు, వంతుల కరుదుగ నమాత్యవర్గముచేతక దంతికురంగపురశ్రీ, లెంతయు నిడి తపము సేయ నేగ న్వనికిన్. 13
- ఉ. అక్కడ మంచు నిండిన జలాశయమధ్యమసీమ వర్షముల్ క్రిక్కిరియంగఁ బెన్పయల గ్రీష్మము హెచ్చిన వహ్నికీలక మక్కువ నిల్చి దృష్టి రవిమండలిఁ జేర్చి రమేళ నెమ్మదిం జిక్కఁగఁ బట్టుచుం దపము చేసెను మిత్ర సుతాతటంబునన్. 14
- వ. ఇట్లు నిద్రాహారంబులు లేక మూడువేలయేండ్లు తపంబు గావించి వెఱచి దేవతలు రంభాతిలోత్రమాప్రముఖాభ్యురోగణంబులం బంపి విఘ్నంబు గాకుండుటం దెలిసి సత్యలోకంబున కరిగి యంజలిపుటంబు మస్తకంబునం జేర్చి ధర్మవ్రతుండుగ్రత పంబు సేయుచున్నవాఁ డేమి తలంచెయో దివంబుననుండ నోడెదము మీకరుణా కటాక్షముల రక్షింపవే యని ప్రార్థించినఁ బద్మగర్భుం డి ట్లనియె. 15
- దు. వినుఁ డోదేవతలార మీకు హితము న్వినింతు ధర్మవ్రతుం డనఘంబు డాతనివల్ల సాధ్వసము గోరంతైన లేదేరికిం జనుఁడా వచ్చినత్రోవల వర్షరల మీ సంతాపము ల్తాని మీ వెనుకెంటం బఱుతెంచి కోర్కు లిడుదు న్విశ్వంభరాభర్తకున్. 16

- గీ. అనిన విని తాపములు మాని యమరు లెల్ల, స్వర్గమున కేగి రంత నాజలజభవుండు
పరము లీడేర్ప నామహివరునికడకు, నింతిలో వచ్చి యెఱిగింది యిట్లు అనియె.
- క. ధర్మవ్రత బలి బలి నీ, నిర్మలతప మరిది దివిజనికరం బెల్లక
మర్తంబు నాటఁ బొగడినఁ, గూర్చిం జనుబెంచిసాఁడఁ గోరుకు లానఁగన్. 18
- ఆ. కోరికొమ్మ నీదు కోరుకు లీడేఱె, నర్థి నిత్తు పలయు నర్థ మనిన
విని విరించనునకు వినతుడై ధర్మవ్ర, తుండు పలికె ముదము దొట్టికొనఁగ. 19
- ఉ. కాంచనగర్భ నీకరుణఁ గాంచినవారలు వాంఛితార్థముల్
గాంచుట యబ్బురంబె ననుఁ గావఁ దలంచెదవేని సూనులం
గాంచనివారు సద్గతులు గాంచ రటంచు శ్రుతు ల్వదించు నా
కొంచెముఁ దీసివేసి నుతుఁ గోవిదు నిచ్చి కృతార్థుఁ జేయవే. 20
- వ. అని నులోదయంబు వేడిన ధర్మవ్రతునకుఁ గాంచనగర్భం డి ట్లనియె. 21
- క. జయశుభ కారణము జయం,తి యన నివలసిల్లు విష్ణుదివసం బది నీ
కయనయయుతునిం దనయుని, దయచేయును నోమవయ్య ధరణీనాథా. 22
- వ. అనిన వాణీపతిః ధర్మవ్రతుం డి ట్లనియె. 23
- క. శత్రువులు గొనిరి రాజ్యము, పుత్రకులా పుట్ట రెట్లు పురమున నుండున్
సూత్ర మెఱిగింది కరుణకుఁ, బాత్రము ననుఁ జేసి కాపు పంకజగర్భా. 24
- వ. అనిన ధర్మవ్రతునకు వాణీపతి యి ట్లనియె. 25
- భుజంగ ప్రయాశము. జయంతీవ్రతం బేను సాగింది వాణీ
ప్రియత్వాధిరాజ్యంబుఁ బెంపొందఁ గంటిం
బ్రియాయుక్తి నీవాచరించీవ్రతం బె
ల్లయిష్టంబు లీడేర్పిలనాథచంద్రా. 26
- క. అని పలికి పద్మగర్భుండు, చనియె న్నిజనదనమునకు శక్రాదిసురల్
తనుఁబొగడఁగ ధర్మవ్రతుఁ, డను మోదరసాభిఁ దేలియాడుచుఁ బురికిన్. 27
- గీ. వచ్చి పరమేష్ఠి పలికినవాక్య మాప్త, మంత్రివరులకు నెఱిగింది మగువఁ గూడి
దివిజు లరుదందఁగా జయంతీవ్రతంబు, నడిసి చంద్రప్రభుం డనుకొడుకుఁ గాంచి. 28
- క. వైరివృషాలుర నందఱుఁ, బోరుల నుజుమాడి రాజపుంగవుఁ డనఁగా
ధారణి యేలేను నీకుం, గోరుకు లీడేఱుఁ జేసికొ మ్మి వ్రతమున్. 29
- సీ. కాకుల్ స్థవిభుండు మాగధిఁగూడి యొనరించి రాజపల్లభుఁ డను రఘువుఁ గాంచె
దండకాటవిని నీతాయుక్తుడై చేసి రానుచంద్రుండు కుశలపులఁ గాంచె

- బాలామియును దాను బలభేది గావించి యధికసౌందర్యు జయంతుఁ గాంచె
గిరిజాసమేతుఁ డై హరుఁ డాచరించి నిర్జరచమూపతి శరణుఁ గాంచె
ఆ. గుంతి మార్దిఁ గూడి కొను రొప్పఁగా నోమి, పాండురాజు దివ్యబలుల మిమ్ముఁ
గాంచె నాజయంతి కొంచెమే తగురాజ్య, విభవ మొసఁగుఁ జలుపు వెలఁదితోడ. 30
- క. ఈకథ విన్నమహాత్ములు, గైకొందురు పుత్రపౌత్ర కాంచనరత్న
శ్రీకరిహయరాజ్యసుఖం, బాకైవల్యంబు కరతలామలక మగున్. 31
- వ. అనిన విని బహుప్రకారంబుల నుతియించి మోక్షోపాయంబును సత్సంగంబును
నెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె. 32

ॐ మోక్షసత్సంగమప్రభావము. ॐ

- క. హరిపదభక్తియు సజ్జన, పరిచర్యయుఁ జాలు నెట్టి పాపాత్మనకున్
దురితంబులు పోకార్పను, సిగ్ధరక్తైవల్యపదముఁ జేరుప నిచ్చన్. 33
- నీ. విను పార్థ యిందిరావిభుని మాహాత్మ్యంబు లతని కెంతయు దాసులైనవారి
కక్షయపద మబ్బు నందుల కితిహాస మెఱిఁగించెదను ము న్నహీనబలుఁడు
ఖలుఁడు క్షత్రియుఁడు నక్షత్రవర్త యనంగఁ గలఁ డొక్కరుఁడు లోకకంటకుండు.
అతఁడు గోసురభాగవతవిప్రవిత్తంబు లన్యాయగూఢత నభిలషించి
గీ. వెలసి కోయల బోయదొంగలను గూడి, పట్టి బండల దెరువాట్లఁ బ్రజకు నెల్ల
వగలఁ గావించి పాపము ల్చిగులఁ జేసి, నడచె నొకసాఁ డల విచేహనగరమునకు. 34
- వ. ఇట్లు చని. 35
- చ. కనుఁగొనె భూవిభుండు మణికాంచనసంచితపంజరాంచిత
స్వనజనచిత్తహరి శుకవారవిహారి విహారనాథనూ
తనవనకాక్షలక్షణకథాగుణపాత్రవిచిత్రచిత్రలే
ఖననవవజ్రమందిరవికాసి విదేహపురంబు సొంపుగన్. 36
- ఛ. కనకము గానిగోడ సురకాంతలు నిల్వనిమేడ విద్యలం
దనియనిప్రోడ ముత్యములు దాఁపనివాడ పటిరథారల
స్తునుఁగనిజాడ కెంపుపనిముట్టనిగూడ సురద్రుమంబులం
దెనుఁగనినీడ చూడఁగను దోఁప దొకింతయు నాపురంబునన్. 37
- ఊ. ఆపురిచేత దివ్యమణిహోటకకుంభశతాకులంబు ము
క్తాపరిణాదతోరణవితానము దివ్యనదీయుతాంబర

- ద్విపక పార్శ్వ హీరమణిదీధిలిమధరినీలవిస్ఫుర
స్రోపుర మై చెలంగు నొకకోవెలఁ గాంచి ప్ర మోద మొందుచున్. 38
- క. ఇక్కడి మణికాంచనములు, దక్కించుకొనంగవచ్చు దైవము తన శీ
యిక్కువ చూపె నటంచును, జొక్కుచుఁ గోవెలకు నేగి నురుచిరనిష్ఠన్. 39
- ఉ. ధ్యానము నేయుచున్నవారిదానుఁ దపోనిధి భూసురేంద్రు వి
జ్ఞానమయాత్తు నిస్సృహుని సాధు మదంతుని జూచి కార్య మీ
మానవుఁ డుండఁ గూడునె రమావలెఁ జేర్చుట యుక్తమంచుఁ బ్రో
త్థానసుఁ డై నిశాపమయ మవ్వమ తన్తునిఁ జేరె నొంపఁగన్. 40
- గీ. ఖలజనోత్తముఁ డైన నక్షత్రమండు, సొమ్మసిలిపోవఁ బదమున టొమ్ము ద్రొక్కి
యొక్కకరమున జడ లెల్లఁ జిక్కఁబట్టి, కత్తియొఱి దీసి పరిమార్చఁగాను జూచె. 41
- వ. అది గనుంగొని యుదంతుం డిట్టనియె 42
- క. తప్పేమి లేని మాన్యుని, నొప్పించెద వెందు నీవినోదము గలదే
కప్పిడఁగ నేల నొప్పుమి, నిప్పుడ యెఱిఁగింపు కలిగెనేని మహత్తా. 43
- క. కొట్టినఁ దిట్టిన బాధలఁ, బెట్టినఁ బాపాత్తు నయినఁ బెద్దలు కరుణా
నెట్టెనవేళఁ గాతురు, కట్టిదులై హింసనేయఁ గడఁగ రథీశా. 44
- క. పొగరెక్కి పగలు చెచ్చిన, పగతురు చేఁజిక్కెనేని బండితులెల్ల
నుగుణంబు లెంచి కాతురు, పగసాధింపంగఁబోరు పాధివముఖ్యా. 45
- క. పరు లెంతకీడు చెచ్చిన, నరవరియై మాఱునేయ కతిశాంతుండై
తిరిగినమానవుఁ డుత్తముఁ, డరయంగా విష్ణుభక్తుఁ డతఁడే ధాత్రిన్. 46
- వ. అని మఱియు నిట్టనియె. 47
- ఆ. సర్వసంగంబు మిక్కిలి సంతఁబెట్టి, తపసియైయున్న ననుఁ జంప దగ్గఱిల్లు
నీదురాచారవర్తనుఁ డెల్లవారి, హతులఁ గావించు విధియెంత యధికమొక్క. 48
- క. పాపాత్తు లొరుల నూరక, చూపోవక బాధపెట్టె సొగయుచు నెందుం
బైవడుదురు దుస్సాధత, దీపించిన సాటివారితెఱఁ గలుగ గలన్. 49
- గీ. పుత్రమిత్రకళత్రాది పోష్యవితతి, సాక భారంబు తమకంచు సంతతంబు
సకల జనులకు ద్రోహంబు సంతరించి, దుఃఖ మొనరించు నామాయ దొడ్డ దొర. 50
- క. ధనమఱిమి తెచ్చి పెంచిన, జనులం దిగనాడి యొకఁడె చను సంతమనం
దనకూతురు తనకొమరుం, దను మమతయె చెఱుచు వృథ మఖిల జగంబున్. 51
- క. ధనము ఘటియించి తెచ్చిన్, దనుకనె నుతబంధుమిత్ర తరుణులు ధర్మం

- బు నధర్మము వెళువెంటను, జనుచెంచును దనదునీడ సరణిన్ ధరణిన్. 52
- క. ఖలుఁ డార్జించిన ధనములు, కలుచెఱుగుల బంధుజనులు భక్షింతురు వి
చ్చలవిడి నాపాపంబుల, ఫలములు తానొకఁడె కుడుచుఁ బట్టుచైన్యమునన్. 53
- ప. ఇల్లెఱంగునం బలుకు నామునీంద్రుని విడిచి నక్షత్రకుండు సత్సంగమంబున హరి
సన్నిధిమాత్రంబున నిఖిల దురితంబులఁ బరిహరించి వశ్చాత్తాపంబు నొంది వణంకుచు
నంజలిపుటంబు ఫాలభాగంబునం జేర్చి నాయపరాధంబు సహింపవే యని
ప్రార్థించుచు నిట్లనియె. 54
- ఉ. ఎన్నఁగరానిపాతకము తెల్ల నొనర్చినవాడ నించె నా
కెన్నఁడు నిష్కృతు ల్లలుగు నెవ్వనికి న్యరణంబు చొత్తుఁ బా
పోన్నతి బోయలం గలసి యుండితి రాచతనంబు పొల్లుగా
నిన్నిదిసంబు లెద్దిగఁడు వింక లభించెడు జన్మ మెట్టిదో. 55
- గీ. పాపకర్తునిఁ బుట్టించి బ్రహ్మ భూమి, కథికభారంబు గావించె నొర తాను
జేసినంతయుఁ గుడువక చెల్లదనుచు, నపుడు దేహంబు విడిచె నయ్యవనివిభుఁడు. 56
- ఉ. అంతట నాన్యపాధముని యాకృతిఁ జూచి యుదంతుఁ డభిజా
కాంతుని పాదపద్మభవకంకణముల్ పయిఁ జిల్లె నింక నే
చింతలు మాని ముక్తి సరసీరుహనేత్రకరంబుల న్తుదా
క్రాంతము గాఁగఁ బెట్టుమని కంకణము ల్దయనేయుక్తైవడిన్. 57
- క. హరిపాదజలము సోఁకిన, దురితంబు లణగి దేవదుందుభు లులియన్
సుర లలరఁగ నక్షత్రుఁడు, హరినీలవిమానమెక్కి యమ్మని కనియెన్. 58
- ఉ. జ్ఞానముఁ దెచ్చి విష్ణుపదసారసవారికణాభి సంగము
ల్పానిచి పాతకౌఘము లణంచి వికుంతపురీషదంబుకై
కానుక చేసి కాచితి వకారణబంధుఁడ వోయుదంక యే
మైన నొనర్చెద స్వలయు నర్థము శిష్యుఁడ నానతీయవే. 59
- గీ. అని యుదంకుని తలమీఁద నమరకుసుమ, విసరముల నుంచి వలగొని విమతిచేసి
మణిగణాంచితదివ్యవిమాన మెక్కి, హరిపురంబున కరిగె నచ్చరలఁ గూడి. 60
- ప. ఇట్లు నక్షత్రకుండు వైకుంఠలోకంబున కరుగ నీక్షించి యాశ్చర్యమగ్న మానసుండై
యుదంకమహామునీంద్రుండును మత్తకంబున నంజలి చేర్చి యిందిరావల్లభు నీచం
దంబున సుతింపె. 61

చ. తలఁపఁగరానిపాపములు తా నొనరించియు నీదుసన్నిధి
న్నిలిచినయంతమాత్రమున నిత్యవిభూతి భజించె నీఖలుం
డలవడ నిన్నుఁ గొల్చినమహాత్ములకు న్నలవే యసాధ్యము
ల్లలజదఱాక్ష పద్మభవసన్నత కృష్ణ ముకుంద మాధవా.

62

మత్తకోకిల. కావు కావుము నీవదంబులె కాని యన్య మెఱుంగ నో
దేవదేవ ముకుంద మాధవ దీనరక్షక కృష్ణ రా
దేవలోచన యిందిరాప్రియ సిద్ధసాధ్యసురేంద్ర సుం
నేవితాంప్రీతరోజ కేశవ చింతితార్థఫలప్రదా.

63

క. అని వినుతించిన మునికి, న్వనజాత్యుండు చిన్ననామ వర్ణనగుణముల్
గనిపించి తోడుకొంచుం, జని తన నెలవున నొసంగె సారూప్యంబున్.

64

క. కావున నజ్ఞనసంగతి, గావించుము నీవు దానఁ గలుగు నిజంబా
కైవల్యము నారదముని, దేవమతుం డతనియొద్దఁ దెలిసితి వత్సా.

65

ప. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారు విరక్తియు విష్ణుభక్తియుఁ గలిగి బ్రహ్మలోకంబు
కరతలామలకంబుగా వైకుంఠలోకంబున వసియించి యెల్లవంశంబువారి నుద్ధరింతు
రనిన విని యుధిష్ఠిరుండు సంతుష్టాంతరంగుండై కావేరిదక్షిణతీరంబున శంఖతీర్థంబు
గల దని శ్రీకృష్ణుండు మున్ను సూచించెఁ దత్తీర్థంబు నుభయతటంబుల విలసిల్లు
నవి దివ్యక్షేత్రంబులు గావునఁ దదీయమాహాత్మ్యం బెఱిఁగింపవే యని ప్రార్థించిన
భీష్మం డిట్లనియె.

66

గీ. పనజగర్భుండు నారదమునికిఁ దెలిపె, నతఁడు ధరణీప్రదక్షిణ మాచరించు
వేళ నెఱిఁగించె నాకు నే విన్న కన్న, విధము వినిపింతు వినుము కావేరిమహిమ.

— శంఖతీర్థమహిమానువర్ణనము. —

గీ. ప్రబలుకావేరిదక్షిణపార్శ్వమునను, జలజనాభుని పెనుకను శంఖతీర్థ
మచటఁ దప మాచరించి సుధాంతః డధిక, కాంతి విలసిల్లె మధువైరికరుణఁ గాంచి.

69

ప. అనిన భీష్మనకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె.

క. ఘోరతప మేలచేసెం, దారాధిపుఁ డతనికొఱకు దానవహరుఁ డే

తీరున వరంబు లొసఁగెను, గారుణ్యము మెఱయఁ దెలుపు గంగాతనయా.

70

ప. అనిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె.

71

క. తారావిభుండు బృహస్పతి, నారిక్ హరియించి కుసుమనారాచళరా
సారప్రహతుల కులికి విఘోరం భొనరించుచుండె ననవరతఱున్.

72

- ఉ. అంతట సీగతి బహుళహయనముల్ చన మెల్లమెల్లగా
నంతట సంతటా దివిజా లాడికొనంగ నెఱింగి రోషనం
క్రాంతమనమ్ముడై గురుడు కాంతకు వల్లని చెప్పి రోహిణీ
కాంతుని కిచ్చె కావ మధికక్షయసిందల కాస్పదంబుగన్. 73
- గీ. ఇట్లు శవీయింప వేలుపులెల్లఁ గూడి, వేడికొన నాకలాకంబు విడిచి నడచి
సత్యలోకంబునకు నేగి జలజగర్భు, కొలువుకూటంబునకు వన్నె గలుగ నిలిచె. 74
- చ. అది మొద లామృగాక్షిని బృహస్పతిపత్ని మహాభయంబున
నవ్వదలి సుధాంకుడు నృహుళవత్సరము ల్పన నిచ్చ నమృతుల్
మదిఁ బదిలంబుగా నిడి సమంజసవృత్తిఁ గృకాంగుఁ డై తపం
బొదవ నొనర్చుగా దివిజా లొక్కటఁ గూడి విచారపంగతిన్. 75
- క. గురుని వినుతించి చంద్రుం, గరుణించుచు వృద్ధి యొనఁగి కాపుము తిరుగ్
ధరణి మము నిలుపు మనుచున్, శరణొందిన సురలకొల్పి సలిపె నతండున్. 76
- ఆ. తారకావిభుండు తపమున గురుదయా, మహిమచేత వృద్ధి మరలఁ గాంచి
యవ్వ డధికభక్తి నభిక్తన్యాపతి, జలజనాభు నిట్లు సన్నుతించె. 77
- ఉ. వారిజనాథ భక్తజనవత్సల కొస్తుభవక్ష కృష్ణ పం
శేరుహగర్భముఖ్యపరికీర్తిత పాదసరోజ మాధవా
వారిధికన్యకారమణ వాసవవంద్య మదీయపాపముల్
నీటుగఁ జేసి ఘోరతరసిరధిపారముఁ జేర్చ వే హరి. 78
- మ. కరిగా జక్రము కేగుచొచ్చి ధ్రువునిం గైచేసి ప్రహ్లాదునిం
బరిరక్షించి విభీషణు నిల్చి యాపాంచాలిమానంబు పి
సరపాకుండఁగఁ గాచినట్టిహరికి సర్వంసహభర్తృపం
గరుణావాధికిఁ గృష్ణమూర్తికి నమస్కారంబు గావించెదన్. 79
- చ. అని వినులించుచుండఁగ మురారి బహువిముఖానురాధుముల్
తను గొలువ న్సుపర్ణగతి దారునఁ జేరి వరంబు గోరుమీ
వనఁ గనువిచ్చి చూచుచు బృహస్పతి యిచ్చినకావ మంతయుం
జనఁ దనుకాంతి వర్ధిలఁగఁ జంద్రుడు వేడె నమస్కరించుచున్. 80
- క. ఈరీతి వరముఁ గోరెడి, తారాపతి శంఖవారి తనవైఁ జిలుకం
గోరిక యిచ్చితి ర మ్మని, చేర న్రావించి చేర శ్రీహరి పలికెన్. 81
- గీ. తారకానాథ నీతపశీలము శంఖ, లీర్థ మన మించు నిం దొక్కలేవ యైన

జలకమాడినవారికి సకలసంపదలును విలసిల్లు లేకున్న బలియు లేమి.

82

సీ. అని సుధాంతని బల్కి యాశంఖతీర్థంబు ముందటివిక్రమం బొందుగాఁగ
శ్రీనివాసుఁ డొకింతనేపు నిష్ఠ సుపర్వగణములచేఁ బూజ గాంచి మునులు
పొగడంగ నిజధామమున కేగ నది శ్రీనివాసస్థలం బన వన్నెకెక్కె
నందు లెక్కకు మిక్కిలైన జనుల వ మాచరింపంగఁ గృతార్థులైరి

గీ. రావణుని జంపి రాముండు రాజకుల మణించి భార్గవరాముఁ డహల్యఁ జెంది
శత్రుఁ డేతెంచి యచ్చట స్నానమాచ, రించి తత్సావములు ద్రుంచి మించి రెలమి.

క. కావేరీస్నానంబులు, గావించినవారి కగును కైవల్యశ్రీ
లావరపు పాపి కబ్బదు, కేవలపుణ్యస్వరూపికి లభియించున్.

84

సీ. సకలలోకహితంబు సంతరింపఁ దలంచి కావేరి నిర్మించెఁ గమలభవుఁడు
అదిగాన పాపంబు లణంగింపఁ జింతించు వారి కాననియందు వలయు స్నాన
మాకల్పజన్మాదితాఘము ల్దూరించు మాఘమాసంబున మజ్జనంబు
చంద్రసూర్యగ్రహ సంక్రాంతి ముఖపుణ్యవాసరంబులయందు వరుసతోడ

గీ. యక్షగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరులును, దివిజనాఘండు మొదలైన దేవతలును
నిందిరయఁ గౌరి కారద యేగుడెంచి, జలక మొనరించి చనుదురు సదనములకు. 85

క. కావేరీస్నానంబులు, గావించెద మంచుఁ బలుకు ఘనులయఘంబు
ల్వారి సుందపు తమకుం, బోవేళ యటంచు నుండు భూరివివేకా.

86

క. కావేరి పుణ్యసారము, కావేరి శ్రీతార్తినాశకారిణి మిగులం
గావేరి సర్వ నేవిత, కావేరికి సాటి నదులు గలవే ధాత్రిన్.

87

క. కావేరీతీరంబుల, నేవంక విఘ్నాతి మెఱయు నింపొందంగా
నావంక దివిజలోకము, గావించినయజ్ఞవాటిగా నెఱుంగఁదగున్.

88

క. పాపాత్ములైనవారికిఁ, జూపట్టక యెల్లప్రాదు సురుచిర నిష్ఠ
దీపింపఁ దవము నేయుండు, రాపుణ్యనదీతటంబునందు ముసీంద్రుల్.

89

వ. కమలగర్భుండు పాపంబులు వాచం దలంచి యుత్తరభాగంబున గంగను దక్షిణప్రదే
శంబునఁ గావేరిని నిర్మించి కృతకృత్యుం డయ్యె ధర్మం బార్జునం దలంచినవారికి
బ్రయత్నంబున నమ్మహాపుణ్యనది నవగాహనంబు నేయవలయుఁ గావున సీవాచరింపు
మిష్టంబు లీడేఱు నారదోక్తం బైన యాయుపాఖ్యానంబు విన్నజనంబులకు బ్రహ్మ
లోకంబు కరతలామలకం బగు ననిన విని యుధిష్ఠిరుండు శ్రీనివాసశ్రేత్రం బుత్త

మం బనియానలిచ్చిలివి తజ్జన్త మాహాత్మ్యంబులు నవి స్తరంబుగ నెఱింగింపవే
యని ప్రార్థించిన భీష్మం డి ట్లనియె. 90

శ్రీనివాసక్షేత్రమహిమ. ౧౧

- సీ. నలినగర్భుండు మున్ను నారదునకుఁ దెల్పె నమ్ముని కరుణ నా కానలిచ్చె
నీకు నే వినిపింతు నిజముగా విను పొందునందన పాపముల్ క్రిందుపఱుచు
నారోగ్యవర్ధనం బఖిలసంపత్కర మిహపరంబు లానంగ నిదియ నేర్పు
సిద్ధసాధ్యమతంబు శ్రీనివాసక్షేత్ర మచ్చటి ఫల మెన్న నలవి యగునె
- గీ. పూర్వవశ్యమతటములఁ బొదలి లెస్స, దక్షిణంబున నుత్తరదక్షిణముల
వెలసి తూర్పుగ నడచు కావేరినడుమ, పనితయును దాను శ్రీహరి వచ్చి నిలుచు. 91
- గీ. శ్రీనివాసునినిధి నేవఁ గోరి, వరుసనె యనంతతక్షకవాసుకులును
శంఖ పాలుండు నిల్వరు సంతతంబు, నాల్గయుగములు సురలతో నరవరేణ్య. 92
- సీ. ఈయర్థమున శొక్కయితిహాస మెఱింగింతు వరమనోరథఫలావాప్తికరము
మును కైటభుండను మనుజాశనుండు వేల్పుగుంపుల నెల్ల నిర్జింపఁ గోరి
యాక్షేత్రమున నిల్చి యశనంబు వర్జించి యెఱ్ఱగాఁ గాఁగిన యినుపముద్ద
లాహరముగఁ గొంచు నతిఘోరతపము గావింప దేవేంద్రుండు వెఱచి సురల
- గీ. వెంటఁ గొనిపోయి శారదావిభునిపాద, వర్షముల కంతయును విన్నపంబు చేసి
తెఱపి గానక సురలోకతేజ మిపుడె, యోడుననుచింత నేఁబరియంగము లుండె. 93
- ఉ. అంతట నయ్యువప్లవము లంబుజగర్భుఁ డెఱింగి దేవతా
కాంతుని చిల్చి మీకు భయకంపము లేల చనుండు మేలు గా
వింతు నటంచుఁ బంపి యతివేగముతో నమరారి యున్నయా
చెంతకు వచ్చి దృష్టి రవి జేర్చి కపం బొనరించుచుండఁగన్. 94
- గీ. చూచి యరుదండి మున్ను నేఁ జూచినాఁడ, యతులమునిసిద్ధదేవతాతతులకపము
లెన్నియేనియు నవి యెల్ల నిందులొన, వీసమును జేయ విది దొడ్డవిత యనుచు. 95
- ప. వెఱిగంది వర్తగర్భం డి ట్లనియె. 96
- తోటకము. ఘోరతపంబునఁ గుండె శరీరం, భార బరీ దనుకాధిప నేనే
వారిజగర్భుండ వచ్చిలి నీకుం, గోరిక లీయఁగఁ గోరుము కోర్కుల్. 97
- గీ. అనినవాక్యంబు కైటభుం డాలకించి, పనజసంభవు నీక్షించి వందనంబు
చేసి యి ట్లను నాతపఃసీతులు దెలిసి, వరము దయచేయఁ గదవయ్య వనజగర్భ. 98
- గీ. నీవు నిండుండు దేవతానివహములును, మూడులోకంబు లెల్ల నాకోడవలయు.

- సంతపాపంబు చేసిన సంతకంత, జయము చేహార వరమిమ్ము జలజగర్భ. 99
- క. అని వేడికొన్న వరములు, వనజాసనుఁ డొనఁగి నిజనివాసంబునకుం
జనియెను దనుజుండును ధరఁ, దన కెక్కడ మాఱులేక దర్పిద్ధతుఁ డై. 100
- మ. సురలోకంబున కేగి దేవతలకుఁ డ్దోభంబు గల్గించి ని
ర్జరనాథుం డరివెట్టి సన్నతి యొసర్ప న్నల్లి వైవస్వతుఁ
వరుణుఁ గుహ్యకనాథుఁ గెల్చి తనకు న్నార్పిచ్చు కైకాసుకుల్
కరుణం దైకొని బ్రహ్మపట్నమువయిం గాల్పించి యద్దిక్కునన్. 101
- ప. రాజర్షిగణనీవితుం డై యున్న ధాతకు నమస్కరించి యిట్లనియె. 102
- ఉ. లోకము లన్నియుం గెలిచి లోభవగా విహరింపఁ గంటి నే
నీకరుణాకటాక్షమున నీరజగర్భ రమావిభుం గడుం
జేకలవాఁ డటం ద్రతనిచిత్తము రా నమరంబు చేతునే
పోకలఁ బోక యందు సరిపోల్పఁగరాని పరాక్రమంబునన్. 103
- ఆ. అనుచుఁ బాలకడలి కరిగి యబ్జాత్ముని, సర్వగతుని జూచి జడధిఁ గాన
కందు మాని యవనియం దున్నవానిగాఁ, దలచి ధరకు వచ్చె దనుజవిభుఁడు.
- క. ధరణి సమస్తముఁ దానై, హరి తిరిగెడుఁ గడలినడుమ నది వైచి రిపుఁ
హరియింతు ననుచుఁ గోపోద్ధరుఁడై సొరఁ గురిక వట్టి తోయములందున్. 105
- గీ. ఎడమచేతను బాతాళ మడఁగఁబట్టి, మీఁద దక్షిణహస్తంబు మెత్తు చేసి
ధరణి నుట్టుఁత లూఁచె నాదైత్యవిభుఁడు, కల్పపరంబువేళ దిగ్గజమువోలె. 106
- గీ. అపుడు లోకైకమాత యానపనిదేవి, దితితనూజుండు తనుఁ ద్రిప్ప దిక్కులేక
భక్తవత్సలు సర్వేనుఁ బరమపురుషుఁ, దిరుగఁదిరుగను నులియించె దీనవృత్తి. 107
- క. సారసలోచన మాధవ, కారుణ్యసముద్ర కృష్ణ కౌస్తుభవత్కా
నారాయణ కాళు నమ,స్కారముఁ గావించు నీకుఁ గంసారి హరీ. 108
- తోటకము. కేశవ మాధవ కృష్ణ ముకుందా, యాశ త్రివిక్రమ యిందునిభాస్వా
నీశరంగొందిన నెవ్వరికెందు, న్నాశము చెందదు నారదపంద్యు. 109
- ఉ. ముచ్చును సంతరించి గిరి మోచి హటాత్తుగ ముట్టై త్రోవున
నృచ్చి యనేకజేషముల వాలి బలింగని వేడి రాజులక
ప్రచ్చి పయోధిగట్టి బలునాఁగలి వట్టి ప్రబుద్ధరీతి నే
కచ్చిని ప్లేచ్చులం దునుమ్మ గాంచియుఁ గాచితివే రమావతీ. 110

గీ. ఇట్లు నుతియింప హరి జగదీశ్వరుండు
మెఱిపువలెఁ దోచి కైటభుమెడ నుదర్శ
నమునఁ దునుమాడి ధరయును రమయు నమరు
లెనయఁ జనుదెంచి యాక్షేత్రమున వసించె. 111

క. అక్కడ నున్నరమావతి, యిక్కువ దెలియుచు ననంతఁ డెంతయు మదిలోఁ
జొక్కి ఘనశంఖపాలుని, మక్కువగల నుతునిఁ జూచి మఱి యిట్లనియెన్. 112

సీ. పాపము ల్పమయింప భద్రంబు లీడేర్ప దళమైన కావేరిదక్షిణమున
ధవళజంబూకపిత్థల్ తింత్రణీబిల్వనిలయంబు దేవతానివహవర్ణ్య
మైనయాద్వాలకమానియాశ్రమ మొప్పు సకలతపోధనస్థానగరిమ
నచ్చొట ధరణీయు నంబుధికన్యయు నేవలు గావింప శ్రీనివాసుఁ
గీ. డమిత కరుణారసంబున నఖిలజగము, నాదరించుచు నున్నవాఁ డతనిపాద
పద్మములచెంత నిలుపు మేపనులు మాని, భుక్తిముత్తులు నీకబ్బు బుత్రవర్ణ. 113

— అనంతశంఖపాల సంవాదము. —

వ. అనిన విని నమస్కరించి యాద్వాలకుం డేమి గోరి తపంబు నేయుచున్నవాఁ
డతనిచరితంబు నవిస్తరంబుగా నెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన శంఖపాలున కనం
తుం డిట్లనియె. 114

సీ. కాంతుండు హరివద నంతత ధ్యానవరాయణుం డఖిలాగమాంతవేది
ధర్మస్వరూపి యాద్వాలకుం డనుమాని పవనాశి యగుచు నలువదియంగము
లక్రాంతమును దపం బచటఁ గావింపంగ సారసగర్భుఁ డాశ్చర్య మొంది
యింద్రాదిదేవత విరువంకలం గొల్పి హంసాధిరూఢుం డై యరుగుదెంచి

గీ. మెచ్చి వర మీయవచ్చితి నిచ్చు పుట్ట
వేడు మన్నను సాష్టాంగవినుతిచేసి
యిందిరావతి ప్రియమొందు నెట్లు లట్లు
దయ విలోకింపు మనుచుఁ బ్రార్థనమొనర్చె. 115

క. ఇట్లు పుండరీకాక్షుండు ప్రసన్నుండు గా వరంబు గోరిన తపోనిధికిఁ గాంచన
గర్భుం డిట్లనియె. 116

చ. వినుము కుమార నాపలుకు విశ్వమయం డగు శ్రీనివాసుఁడే
దీనమునఁ గైటభాసురు వధించి చెలంగునో యాదినేంబునం

- గనుగొనగల్గు నీకుఁ జీరకాలము నిక్కడ నామరారి యిం
భానర వసింది చెందు సకలొన్నతమా నిజభామ మంతయున్. 117
- మ. హరి రామాకృతి రావణుం దునిమి స్నానార్థంబు వచ్చుం బురం
దరముఖ్యు ల్యసియింతు రచ్చట జగన్నాథు స్విభుం గొల్చి యు
ర్వర నీతేత్రము శ్రీనివాస మనగా వర్ణిల్లునం చేగ నా
సరసీజాననుఁ డుండె మాని యచటన్ సర్వేత్థ భ్యానించుచున్. 118
- గీ. అంత నతనికిఁ బ్రత్యక్షమయ్యె శ్రీని
వాసుఁ డాస్వామిఁ గొలువుము వరము లొసఁగు
ననుచు శేషుండు పంపిన నలరి శంఖ
పాలుఁ డేతెంచి నిశ్చలభక్తి మెఱయ. 119
- ప. సుఖంబున శ్రీనివాసుని సేవ గావించుచు నేడు నున్నవాఁ డనిన విని యుధిష్ఠి
రుండు భీష్మన కి ట్టనియె. 120
- క. పాతాళతలము వెలువడి, యేతెఱుంగున నరుగుడంచె నెచ్చట మండెన్
ఖ్యాతిగల శంఖపాలుం, డాతీ తెఱింగింపు తాత యధిక శ్రీతిన్. 121
- ప. అని యడిగిన మనుమనికిఁ దాత యి ట్టనియె. 122
- ఆ. విను మగస్త్యతీర్థ మనఘంబు దానివ,డమట శంఖ మనఁగ నమరు మడుఁగు
శంఖపాలుఁ డందు జన్మించె శేషుని, పలుకు లింపు గులుకఁ దల భరించి. 123
- క. అనిగనుక తత్ప్రదేశము, విదితం బగుతేత్ర తీర్థవిసరంబులకు
న్మదరానచట నగస్త్యుండు, పదిలంబుగఁ దపముచేసి భవు మెప్పించెన్. 124
- ప. ఇట్లు మెప్పించి యగస్త్యుం డణిమాద్యవైశ్వర్యంబులునందె శ్రీనివాసంబు కావేరి
దక్షిణతటంబున యుగత్ర యంబు విలసిల్లు ననిన భీష్మనకు యుధిష్ఠిరుం డి ట్టనియె. 125
- క. అంతట శౌద్దాలకముని,కాంతుఁ డేరితి మెలఁగఁ గమలావిభుఁ డే
వింతవరంబుల నొసఁగెను, నంతయు నాకెఱుంగఁ బలుకు మయ్య మహాత్మా. 126
- ప. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డి ట్టనియె. 127
- సీ. శౌద్దాలకమునీంద్రుఁ డతినిష్ఠఁ దపము గావించుచుండఁగ హరి విశ్వమూర్తి
యిందిరాసతి వెంట నేతేరఁ బ్రత్యక్ష మై నిల్చి యతనిదేహంబు నిమిరి
చాలించు మీచర్య సంతసించితి నొక రాజులం దునుమాడి రావణాసు
రుని బరిమాన్చియు నినుమాణు రామాఖ్యు నాదర్శనము చేతు వాదరమున
ఆ. నంతమీఁద మోక్ష ముఖ్యు నీతేత్రంబు, దివిజవిరుతభీలఁ డేజీల్లు

ననుచు నానతిచ్చి యంతర్హితం డయ్యె, భవవిరించిముఖులు ప్రస్తుతింప. 128

వ. కావున నీవు శ్రీనివాసుని భజించుము కలియుగంబునఁ గావేరిస్నానంబును
శ్రీనివాసక్షేత్రంబును దుర్లభంబులు ధర్మాత్మలకుఁ బూర్వసంచితపుణ్యవిశేషంబున
లభించుఁ బాపాత్ములైన నందు మజ్జనం బొచరించిన వేలసంఖ్యలైన పితృమాతృ
కులంబుల నుద్ధరించి విష్ణునన్నిధానంబున వర్తింతురని యెఱిగించి మఱియు
నిట్లనియె. 129

నీ. కావేరి స్తరియింపఁ గలిగినవారికి సకలపుణ్యంబులు సంతరించుఁ
గావేరి వీక్షింపఁ గాల్పించువారికి హరినన్నిధానంబు నవ్వగించుఁ
గావేరి స్నానంబు గావించువారి కశేషయాగఫలంబుఁ జేరికిచ్చుఁ
గావేరి దరి నిల్వఁ గలిగినవారికిఁ గామితార్థంబులు గలుగఁ జేయు
గీ. భద్రకారిణి కావేరి బ్రహ్మరుద్ర, పాకశాసన తారేశభాస్కరాది
దైవలోకంబు లన్నియుఁ దానొనర్చు, ననుచుఁ గంసారి శ్రీకృష్ణుఁ డానతిచ్చె. 130

క. కావేరిస్నానంబులు, గావించిన యాఱునెలలు కడముట్టంగాఁ
గావలసినవారలు తన, యావిర్భావంబుఁ గాంతు రవసీనాథా. 131

గీ. ఇట్లు కావేరిమాహాత్మ్య మెఱుంగఁ బలుక, విని మనంబునఁ దనియక వివిధపుణ్య
దేశచరితంబు లన్నియుఁ దెలియఁ గోరి, వినుతి గావించి తాతకు మనుమఁ డనియె.

క. నీవాక్యామృతధారలు, త్రావితఁ జిత్తంబు మిగులఁ దనియుదు నన్నం
భావించి కడమఁ దెలుపుము, కావేరిసకలతీర్థగరిమ మహాత్మా. 133

వ. కావేరి కపిలాసంగమంబునం జంద్రార్కవహ్ని పుష్కరిణీతటంబులఁ గుంభఘోణం
బున హ్రామవతీసంగంబున విశ్వేశ్వరంబున భృగుక్షేత్రంబున గజారణ్యంబునం గలి
గినవిశేషంబులు నందు వర్తించిన మునులచరిత్రంబులుఁ దక్కినమాహాత్మ్యంబులు
నీకుం గరతలామలకంబు లెఱిగింపవే యని ప్రార్థించిన ధర్మనందనునకుఁ బరోప
కారులు స్వదేహంబులచేత నితరులకుఁ బ్రియంబాపాదించ వాఙ్మాత్రంబున నీకు
ధర్మంబు లుపనయసించి పుణ్యలోకంబులం గైకొనరాదె యని భీష్మం డీ ట్లనియె.

ఆ. అగ్నిపుష్కరిణీయు నర్కపుష్కరిణీయు, సధికపుణ్యమొసఁగు నందులోన
ననలపుష్కరిణికి నరిగి స్నానంబు గా, వింతుజనము లుండు విష్ణుపదవి. 135

మత్తకోకిల. పహ్నిపుష్కరిణీమహాత్మరవారిఁ దోఁగి రమాపతి
జాహ్నువీసుతపాదపంకజా సంశ్రయించినహ్మనపురీ

వహ్నిసూర్యసమప్రభం గడు వాలి చక్రధనుర్గదా
చిహ్నముల్లగ విష్ణులోకముఁ జేరి యేలుదు రెప్పుడున్.

136

సీ. ఆదిత్యకులచంద్రుఁ డగురామచంద్రుండు జానకీలక్ష్మణసహితుఁ డగుచు
నంగద సుగ్రీవ మానుచు త్సుపేణాది వానరబల మీరువంకఁ గొలువ
ననలపుష్కరిణికి నరిగి స్నాన మొనర్చి ధారుణీసురలకు ధన మొసంగి
గాయత్రియనుపేరుగల శిలకేగి యాచక్కినిలిచి భువేశ్వరి జపించి
గీ. చెంత మెలఁగు విభీషణుఁ జేరఁ బిలిచి, కలుషహరిణి కావేరి గగినునిండు
రత్నముఖదానములు చేసి రావణాది, దనుజకులకొటి ముక్తికైఁ బనుపు మనియె.

వ. ఇత్యైతంగున రామచంద్రుండు రావణాదులకు నకల పితృజరంబులకు మోక్షంబు
సిద్ధించుకొఱకు రత్నకాంచనాది నకలదానంబు లొనర్ప విభీషణున కాజ్ఞాపించి
జానకిం గనుంగొని యిట్లనియె.

138

సీ. నలినగర్భనకు మానసపుత్రియై లీల జనియించి కన్ములు చల్లఁజేసె
నిఖిలలోకహితంబు నెఱవ నగస్తుండు వేడిన నింటియై వెంట వచ్చె
గంగాప్రముఖపుణ్యకల్లానిమల కెల్లఁ జేరువకాఁ డనఁ జెలుపు దాల్చెఁ
దనమీడివవనంబు దాఁకినవారికి ముక్తికామినిఁ గొంగుముల్లె చేసె

గీ. నేటిమాత్రంబై కావేరి యిందు నందు, తథము లొసఁగంగఁ జాలును జూడు విప్ర
తటికి మణిచేలకాంచన ధాన్యముఖ్య, నకలదానంబు లొనరింపు జనకతనయ. 139

ఉత్సాహ. అనిన రామచంద్రమాట లాలకించి వానరుల్
జనకసుత విభీషణాది సర్వదైత్యవితతి మ
జ్జన మొనర్చి కనకరత్నకాటికాప్రదాన మిం
పొనర్చఁ జేసి సహజకాంతు లొదవఁ బొచ్చి రెంతయున్.

140

క. అంతట నగస్త్యముని ధీ,మంతుఁడు భగవంతుఁ డఖిలమాన్యుఁడు వెంట
వంతులుగ మునులు గొలువ, న్సంతసమున వచ్చి రామునన్నిధి నిలిచెన్.

141

సీ. చ్యవన విశ్వామిత్ర జాబాలి సుక్రతు గౌతమ గాలవ కశ్యపులును
కంభ బృహస్పతి సంవర్త పులహ శతానంద కణ్వ బోధాయనులును
రోమశ ఘోరశిరో భరద్వాజ సత్యాషాఢ రైభ్య కాత్యాయనులును
వ్యాస పరాశర యాజ్ఞవల్క్య సుమిత్ర భార్గవ దేవలప్రముఖమునులు

గీ. ఘనుఁ డగస్తుండు ముందఱగా నెలర్చ, లభితగుణధుర్యులకు రామలక్ష్మణులకు
స్వస్తివచనంబు గావించి నకలనైవ్య, ములవిమానంబుఁ గనుంగొని ముదితులైరి. 142

వ. అంత రామచంద్రుడు గాయత్రీ నామశిలాతలంబున సకలమునిసంఘంబులకు సాష్టాంగదండప్రణామంబులు నర్హస్థిపాద్యకృత్యంబు లాచరించి వినయంబుతో నిట్టనియె.

143

గీ. కుశలమే మీకు మీరాకఁ గోర్కులమలె, నాకుఁ దమ్మున కింతికి నగచరులకు
దైత్యవతులకు జన్మంబు ధన్య మయ్యెఁ, బాపములు దూరె మునిసార్వభౌములార.

క. అని వలికి రామచంద్రుడు, వినయం బలరంగ లేది వెలదియుఁ దానుక
మునుముగ నిలిచిన మానులఁ, గను దనియఁగఁ జూచి చూచి గౌరవమెసఁగన్.

వ. కూర్చుండుఁ దని నియోగించి బహుప్రకారంబుల నులియించిన నమ్మునులలో నగ
స్తుల డిట్టనియె.

146

అగస్త్యకృతశ్రీరామస్తవము.

దండకము. శ్రీరామరామా మనోజాభిరామా శుభోద్దామనామా ధరాధీశసోమా రిపు
స్తోమభీమా ప్రతాపాగ్రరామా దయాపాత్రనేత్రాంతసీమా మరుత్సార్వభౌమా
తగ న్మేవభావాధిపు ల్నీవిశేషంబు లెక్కింపలే రన్న మాబోంట్లకు నృకృమే యాది
నారాయణాఖ్యం బయోరాశిమధ్యంబున నృద్రపీతాయమానోజ్జ్వలదోగిభోగోల్ల
సద్రత్నకాంతిచ్చటారంజితాంగంబుచేతక భుజామధ్యపీఠీపరిభ్రాజమానేందిరా
సుందరీలోచనేందిదిరాపూర్వవర్షంబుగావించుచు స్తోకము ల్లావవే చేవ యా
నీవె దుర్వారవారాన్నిధిం జోజువై వారిధిం బేరముల్వారి వైరి స్విదారించి వేదంబు
లాలోకసిరేతమక ధాతకుం బ్రీతిగాఁ జేతి కందీయవే; చేవ యానీవె చేవాసు
రుల్ రానులైదాసి వారాశిలో మందరాగంబు రాగంబుతోఁ ద్రిపుఁ జేదప్పి
సర్వాధివాసంబుఁ జేరం గకుప్పాలసంరక్షణార్థంబుగా గొప్పతాఁజేలవై మేలుగా
లీల నాకైలము స్వీకృతం దాల్చవే; చేవ యానీవె శ్రోదంబవై యాహవక్రీడలం
బోడవై జాడ యేజాడలస్వేడఁగా నాడ వెన్నాడ నే తూడి చేతూడ
రక్షికులాధ్యక్షు బాహుబలతోభితాకాదిపక్షుక్ హిరణ్యాక్షు శిక్షించి యాక్షోణి
రక్షింపవే; చేవ యానీవె మున్నాపు కంఠంబునంబుట్టి గుట్టెల్ల బోరక్కనుం బట్టి
యిట్టటుగాఁ గొట్టి ప్రహ్లాదు నాహ్లాదదృష్టి న్నిరీక్షింపవే; చేవ యానీవె వంచించి
వైరోచనుం గాంచి కొంచెంబుగా భూమి యాచించి యంతంతకు న్నించ వేధిం
చవే; చేవ యానీవె జన్యంబులం దుష్టరాజన్యులం దున్తి యిన్నేల మాన్యంబుగా నీ
యవే భూసురశ్రేణికోదేవ; యానీవె యిత్యక్షువంశంబున స్థిల జన్మించి గాధేయ
యాగప్రయోగంబు సాగించులాగించి క్రూర్యాటకం దాటకం ద్రుంది పాదంబు

జాతద్వయా రేణుపాతంబున న్రాతి మేల్పాతి గావించి హేమాద్రితోదండతోదండ
దండంబు ఖండించి వైదేహికిం గేలు గీలించి మార్తల్లియుల్లంబు రంజిల్లంగా దండ
కారణ్య మావాసయోగ్యంబుగా నెంచి పంపానదీప్రాంతభూమిక్ హనూమంతుఁ
బంతంబుతో నేలి సుగ్రీవుతో జాలి దూలంగ వాలమున న్వాటిఁ దూలించి నీలాది
శాఖామృగశ్రేణిచే వార్ధి గట్టించి గీర్వాణమృద్రావణుక్ రావణుం గుంభకర్ణాది
దుర్నిలిమదైత్యబృందంబుతోఁ గూడ నోడించి నీడాజాడ నీడెందు లేకుండ వర్తిం
చెదో దేవ యానెవ తాలంకవిఖ్యాతిఁ గాళింది భేదింది బుద్ధుండవై వైరిదారా
పరీరంభకేళి నివృత్తంబించి వాహవరోహక్రియక్ మ్మేచ్చ బృందంబుఁ గుందింబ
నున్నా పయోదేవ సీమాయ యేచాయదో యేయుపాయంబులం గానరా దయ్య
యూలోకజాలంబుఁ బుట్టింబ రక్షింపఁ గిట్టింబ నీచేసమర్థుండ పంభోజసంభూత
కల్పావసానంబునం దేకమై జోక నీరాకరంబు ల్భరాకాశము ల్లుంప నొక్కండవే
దక్కి మట్టాకుపై నెక్కి చొక్కంబుగా దిక్కు లొక్కుమైడిం దొక్కలోఁ
దొక్కి వర్తింతు నీకా సురాధీశ నీబొడ్డుపాపండు బ్రహ్మాండభాండప్ర కాండంబు
నిర్మించు నీపాదభీర్థంబు ఫాలేక్షజాలంకృతఖ్యాతి వర్తింతు నీకన్ను లిందివరాం
భోజసంతోచము ల్పించగా మించు నీదివ్యధామంబు చింతామణి కామధుక్కుల్పక
శ్రేణిఁ గల్పించు నీసెజ్జ సర్వసహాభారమానంగ వెన్నొడ్డునిండ్రాదిదిక్పాలకు ల్మీకళా
మాత్రసంభూతు లీభూతజాలంబు నీచేతి దోయీశ యాయీశకంతోల్లసత్తారక
బ్రహ్మమంత్రంబు నీ వెన్నఁగా నింతయు సృత్య మంభోధరశ్యామదేహి నిరీహ
సమస్తాఘదాహ రిపుత్ర్యాహభీమస్వబాహ సదాభక్తసంరక్షణోపాయమోహ
నమస్తే నమస్తే నమః.

147

చ. హరిహరపద్మసంభవు లహర్పతిముఖ్యనవగ్రహంబులుక్
హరిహయపావకాది సకలామరవర్గముఁ బంచభూతముల్
శరధులు సారదప్రముఖ సర్వమనీంద్రులు నీవ యీచరా
చరములు సీస్వరూపములు సంశయ మింతయు లేదు రాఘవా.

148

వ. అని వినులించిన యగ స్త్యమహామనీంద్రునకు విసయావనతుం డై రాఘవచంద్రుం
డి ట్టనియె.

149

మత్తకోకిల. తండ్రికొవడి మమ్ముఁ గాచితి దండకాటవిలోన నీ
వాండ్ర మన్యులమే నుతింబ భవత్ప్రపారసమాని పె
క్కండ్ర దైత్యుల గెల్వగంటిమిగాక శక్యమై యేరిం
దీండ్రమైన త్వదీయలేజముఁ దేటి చూడ ఘటోద్భవా.

150

వ. మీరొసంగిన యక్షయతూజీరంబుల రావణు నే నిర్జించితి ఖడ్గంబున లక్ష్మణుం డిం
ద్రజిత్తు నణంచె మీకటాక్షవీక్షాబలంబుల రణరంగంబుల మేము జయంబుగంటిమి
దుష్టరాక్షసగణంబులకుఁ గానంబడకయిండ వై దేహియుఁ బ్రదికఁ దిరిగి మీపాద
పద్మంబులు పొడఁగంటి మింక నాచరణీయం బానతీయవే యని వినయమధుర
వాక్యంబులఁ బ్రార్థించుచున్న రఘువరునకుం గుంభసంభవుం డిట్లనియె. 151

— రామునకు అగస్త్యుఁడు గాయత్రీశిలంగూర్చి చెప్పెట. —

సీ. గాయత్రి యనుపేరు గలుగు నీశిల సర్వపాతకజాలంబుఁ బరిహరించు
మీర లిందఱుఁ గూడి గోరూప మొనరించి దానిపొట్టను బుట్టఁ దగునటన్న
విని ముదంబున రామవిభుండు బంగరుసావుఁ గావించి యపుడు తద్దర్శపేటిఁ
జేరి ధరామరత్రేణికిఁ బదియాఱు దానము లైవక్తులు ధారవోసి
ఆ. నీత లక్ష్మణుండు చిత్రభానుతాంగ, దాంజనేయుముఖ్య హరిచమూప
తులు విభీషణుండుఁ దోడ్తోడ నారీతి, వెలయుఁ జేసి రధికవిభవ మెసఁగ. 152

వ. అంత. 153

గీ. దివిజు లరుదంద శివునిఁ బ్రతిష్ఠ చేసి, సిద్ధసేవిక గాయత్రిఁ జేర నరిగి
యందుఁ గూర్చుండి శ్రీరాముఁ డధికభక్తిఁ, బలికె నీరీతిఁ గుంభసంభవున కెరఁగి.
క. వియనువున నీరాత్రికి, గాయత్రీనామమయ్యె ఘనకాస్త్రకళా
తోయధి నీచేతిది యీ, న్యాయం బెఱిఁగింపు కుంభసందన నాకున్. 155

వ. అనిన రామచంద్రునకు నగ స్త్యమునీంద్రుం డిట్లనియె. 156

క. పృత్రపథపాప మణఁబ, స్మృతాముండు కోరి గురుండు సూచించిన వై
చిత్రయుగచతుష్కము గా, యత్రం జపియించె నిశ్చయిమనోరథుం డై. 157

గీ. అంత గాయత్రి ప్రత్యక్ష మై సురేంద్ర, యేయుగంబున నెవ్వార లిట్టి తపము
చేయ రెఱిఁగింపు మానసస్థితులు దెలియ, రమణ నీకోర్కులీయ నారాక యనియె.

వ. అనిన విని సుతుష్టాంతరంగుం డై యింద్రుండు పృత్రాసురుం జంపి యేతద్దోషపరి
హారార్థంబు ప్రార్థించెద నట్లు గావించి మనోబుద్ధి స్వాస్థ్యంబు లొసంగి కృతార్థుం
డైయవే యని వేడిన నీమనోరథంబు లీడెఱు మదీయజపసమయంబున నీకు నివాసం
బైన యీశిలయుఁ గాయత్రీనామంబున వెలయు ఘనోపాతకోపపాతకంబు లందు
జపియించిన వారికిం జెందవలెదు నని వరం బిచ్చి గాయత్రి యంతర్ధానంబు నొంద.
బ్రహ్మపాత్రుం డగురావణుండు రణంబున నీచేత హతుం డయ్యెఁ దత్పాతకశాంతి
కై నీవు నొనరింపు మననఁ గుంభసంభవునకు రామజుండుం డిట్లనియె. 159

- గీ. అట్లు కావించు మీమాట కడుగు దాట, శివ్యవర్గంబు మీరు వేంచేయవలయు
మన మయోధ్యకు నేడ యీదనుజవాన, శేంద్రజనములతోఁ గూడి నేను వత్తు. 161
- ప. అనిన రామభద్రునకుఁ గుంభసంభవుం డిట్లనియె. 161
- క. ఆలాగున నొనరింపుము, వాలాయము వత్తు మానివర్గముతో నీ
మేలుఁ గనుంగొన వెంటనె, చాలవె భాగ్యంబు లింతసౌఖ్యము గలదే. 162
- క. అని పలికిన మునివచనము, విని దివ్యవిమాన 'మెక్కి వెనువెంటఁ గపు
ట్టనుజాలు గొలువ నయోధ్యకుఁ, జనియె స్ఫుర లలర రామచంద్రుఁడు వేడ్కన్. 163
- క. కావేరీస్నానంబులు, గావించినవారికబ్బుఁ గైవల్యం బా
దేవి భగీరథపుత్రిక, కైవడి దుర్లభయు సెన్నిగతులం దెలియన్. 164
- ప. కావేరీస్నానంబును గాయత్రీ నామశిలా రామలింగదర్శనంబులును గావించినవారికిఁ
కైవల్యంబు కొంగుముల్లె యాయుపాఖ్యానంబు సకలహితకరం బగు నింక సూర్య
పుష్కరిణీమాహాత్మ్యంబు వివరించెద విను మని భీష్ముం డిట్లనియె. 165

— సూర్యపుష్కరిణీమహిమ. —

- గీ. మున్ను సూర్యుఁడు తప ముగ్రముగ నొనర్చ
హరుఁడు ప్రత్యక్షమై నిల్చి వరము లడుగు
శంకరుఁడ నేను నీకింక శంక యేల
యర్క యన మ్రొక్కి భక్తి సిట్లనుచుఁ బొగడె. 166
- చ. హర శరణాగతార్తిహరణాదర మేదుర దివ్యవాహినీ
ధర శరదందుకుండనిభ ధామధురంధర దందశూకనూ
పుర పురభంజనప్రదర భూరిదయాకర దారితాన్వర
స్తరహర పాగ్ధతీవర నిశాచరభీకర చంద్రశేఖరా. 167
- క. పులితోలుఁ గట్టుకొని కొమ్మల డాలు నెలంగ వాఁడిముమ్మెనక త్తిం
దొలువేల్పుల నొప్పించిన, నెలబాలుని సిగను ముడుచు నేర్పరిఁ గొలుతున్. 168
- చ. హర పరమాత్మ శంకర పురాంతక యంబరకేశ చంద్రశే
ఖర నిటలాక్ష యుగ శితికంఠ గిరిశ కపాలహస్త యీ
శ్వర భవ భీమ భర్త గిరిజాప్రియ పన్నగహర యాపగా
ధర గరుడధ్వజప్రదర దర్శకసంహర లోకరక్షకా. 169
- చ. అని వినులించి నీకు హరి కంబుజసూతికిఁ గల్గు శక్తి న
స్నేనయ మడియభక్తులకు నీస్తుతి పొన్న విన్నవారికిఁ

ఘనతరమోక్ష మబ్బ శిలికంఠ మతిం గను మన్న నట్ల యో
ననుచు వరంబు లిచ్చె రవి క ద్రి సుతాపతి యాదరంబునన్.

170

సీ. ఈరీతి వర మిచ్చి యీశుండు సర్వభూతగణంబులును దిరోధాన మందె
నర్కుండు హరుఁ గూర్చి యశ్వమేధసహస్రములు చేసి వాసవముఖ్యునివిజ
గణములకును బ్రీతి గావించి తను వారు వినుతింపఁగా స్వర్గమునకుఁ జనియె
నారేజ మీక్షించి యక్కడి మూఁక లేతెంచి కవేరజాతీరభూమిఁ

గీ. బేరుకల యాగములు చేసి పెంపుగాంచి, మగిడి రిచ్చట నివ్వడు మఘవిభూతి
దనర జమదగ్ని కుశ భరద్వాజ కణ్వు, లూరులెఱుంగకుండ మానులై యున్నవారు.

క. నెల భాస్కరపుష్కరిణీ, జలముల స్నానంబు చేయుజనముల కెల్లం
గలుగును వైకుంఠంబును, జ్వలనార్కవిభాసమృద్ధి జగతీనాథా.

172

గీ. నీవుఁ దమ్ములు ద్రౌపది నిఖిలవిప్ర, సముదయముతోడ నర్కపుష్కరిణి దాన
మాచరింపుము కోరుకు లతిశయిల్లు, రమణఁ జేరికి వచ్చును రాజ్యలక్ష్మి.

173

వ. సూర్యపుష్కరిణీస్నానంబు కలియంగంబున దుర్లభంబు పాపాత్ముల కబ్బదు పుణ్య
వంతులకు సిద్ధించు నందుఁ దపోయాగంబు లాచరించినవారికిఁ గామదుం డగునూ
ర్యుండు నిజలోకం బొసంగుఁ గావేరీతీర్థం బుత్తమం బగు నందు జలంబులాడినవారు
దివ్యవిమానారూఢులై దివంబున విహరింతు రిందుల కత్యంత పుణ్యకరంబును బురా
తనంబునైన యితిహాసం బెఱింగింతు విను మని యిట్లనియె.

174

సీ. కడుఁ బావనం బైన కావేరికాహైమవతి సంగమంబున వఱులుఁ బురము

హైమవంతం బన నఖిలసంపద్రాశిచిత్రిత మది యేలుఁ జిత్రకేతుఁ

డనురాజు రైవతమనుకులకేతు వై యతనికిఁ దనయొండు వ్యాఘ్రకేతుఁ

డుదయించి తనయాజ్ఞ పదిదిక్కులం జాలఁ బోల్చొంద వహ్నిర్కపుష్కరిణుల

గీ. నడుమ భృగుమానిమాటల కడుగు దాట, కశ్వమేధము ల్రాజనాయకులు సూర్లు
చేసి కణ్వుమునిగిని దక్షిణకు నేఁబ, దొక్కటియొసంగ మేల్లయూర్లు డెఱిసి.

175

క. చేకొద్ది కుంచ మెంతయు, వా కలిగిన శిష్యుఁ డనుచు వసుఁడను మునిగిం

గ్రకణితి పారుపత్రిం, బాకణ్వుం డిచ్చె నూళ్ల కన్నిటి కెలమిన్.

176

గీ. ధరణి దివిజండు పారుపత్యంబు చేసి, ఋషిని వంచించి మున్నుఱు నిరుపజేను
నిష్కములఁ గూర్చి నాసొమ్మునెఱయ దొంగ, లపహరించిరి పాపంబు లతనిఁజెందె.

వ. అది యెఱింగి కణ్వుండు సమలొప్ప కాంచనండ్లై సకలశిష్యుజనంబులకు వేర్వేల
గ్రామంబులు వంచించి నిర్దండుండును విగతకల్పంబునై యుండె వసుం

- దును గురుద్రోహంబుచే నల్పకాలంబునఁ బంచత్వంబు నొంది తామిస్త్రవ్యాఘ్ర)
 కూల తప్తకుంభ తప్తనైకతభర్జనక్రిమిభోజన వృకరాక్షసభక్షణాది ఘోరనరకంబు
 లఱువదివేలేం ద్దనుభవించి యంత బ్రహ్మరాక్షసుండై యుగంబు గడపి తదనంతరం
 బు వృషలుం డై పాడమి జాలిస్తరణసూపన్నుండును జేసత్రాజాపరుండును నై
 పర్తిండును నొక్క నాఁ డమ్మనిసమీపంబున కేగి నమస్కరించి యిట్లనియె. 178
- క. రక్షింపుము రక్షింపు ము, పేక్షింపకు మున్ను నీకుఁ బ్రియశిష్యుండ ను
 ద్దక్షణములకతన వివేకక్షయజన్తంబు వచ్చెఁ గణ్వమునీంద్రా. 179
- ప. అని పలికిన శూద్రునకుం గరుణించి కణ్వుం డిట్లనియె. 180
- క. ము న్నెఱుంగుదు నీచరితము, లన్నియు నననేల శూద్ర యద్రుతేతం
 బన్నగహరు గిరిత, న్నన్నతి యొకరింపు మతఁడు సౌభాగ్యమిహున. 181
- గీ. అనిన శూద్రుండు మువ్వడిహాయనమ్మ, లహరహంబును గావేరియందు మజ్జ
 నంబు గావించుచు శివార్చనంబు నేయఁ, బాతక వ్రాతములు పటాపంచ లయ్యె. 182
- ఉ. అంతట శూద్రుఁ డర్కునుదయంబునలేచి కవేరపుత్రి కా
 భ్యంతరవారిఁ దోంగి గిరిజాధిపు శంకరుఁ బూజనేయఁగాఁ
 తెంతకు దైవయత్నమునఁ జేసిన దివ్యవిమాన మెక్కి యా
 క్రాంతకుతూహలం డగుచుఁ గణ్వనికిం బ్రణమిల్లె యిట్లనున్. 183
- క. మునిజనవల్లభ నీకత, మునఁ బాపము దూలిపోయె మోక్షము దొరకెం
 జనియెద మునుపేఁ దాపక, ధనములు దొంగిలినయట్టి తప్ప మజివుమీ. 184
- గీ. అని నమస్కృతు లొనరించి యమరకుసుమ, విసరములఁ బూజగావించి వివిధభూత
 జాలసంసేవ్యమానుండై నీలకంఠ, శివుని సారూప్యమందె విచిత్రచూహిమ. 185
- ప. కావేరిని వహ్మ్యైర్గుపుష్కరిణులయందు స్నానం బాచరించువారికి బ్రహ్మజాకంబు
 సిద్ధిండుఁ దన్నదీహేమావతీసంగమంబుల నేకవారంబు జలంబులం దోంగి జన్మాంతర
 కృతపాపంబులం బగిహరింతు రిందుకొక్కయితిహాసంబుగల దెఱింగించెద విను
 మని భీష్మం డిట్లనియె. 186

— కావేరికపిలాసంగమస్నానమహిమ. —

- అ. మునుపు యజ్ఞదత్తుఁడనుపేరి భూసురుం, దఖిలనకులఁ దీర్థమాడి విశరు
 లకును దర్పణంబు లకలుమనిష్ఠ గావించి వారు శృంగ గాంచ గనుచు. 187
- క. కావేరినదీహైమవ, తీవారిం గలవి యున్న దిశకుం జనియూ
 క్రేమ వికృతర్పణంబులు, గావించెన్ గోత్ర నామకలితంబులుగన్. 188

- గీ. అంతః బిత్తులు దివ్యదేహములు దాల్చి, కలిగె నీక్రియ బ్రహ్మలోకంబు దమకు
భద్ర మగు నీకటంచును బరమభక్తి, యజ్ఞదత్తుని దీవించి యరిగి రెలమి. 189
- సీ. యజ్ఞదత్తుడు నంత నఖిలసంపదలచే విజ్ఞప్తిగచు ధర్మవృత్తి నడిచి
యహలోకసౌఖ్యంబు లెన్నేని భజించి కడపట స్వర్లోకగరిమఁ గాంచి
హేమభూషణనామ మింపొందఁగాఁ జక్రవర్తియై జనియించి వసుధలోనఁ
దనపేర హ్రేమవంతం బను పురిఁ గట్టి యచ్చటఁ గ్రతుబృంద మలవరించి
- గీ. యబ్జనాథునిఁ బూజింపు చయుతహాసములు ప్రజ లెన్న వైకుంఠనగరి నిలిచె
గాన హ్రేమవతి కవేరకన్య గలసి, నట్టితఱిఁ బితృతర్పణ మాచరింపు. 190
- ప. పితరులు తృప్తిఁ బొందుదు రీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారికిఁ బాపంబులు నశించు
బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించునని చెప్పిన విని సంతృప్తాంతరంగుం డయ్యి నింకఁ దనివి
చాలక కపిలాకావేరీ సంగమఫలం బానతీయవే యని యుద్ధిష్ఠిరుం డడిగిన భీష్మం
డిట్లనియె. 191
- గీ. కపిలచందంబుఁ గావేరిఁ గలుగుమహిను, తన్నదీసంగమంబునఁ దనరుచున్న
నీలకంఠునివిభవంబు నీకు లెస్సఁ, దెలియఁ బలికెద వినుము కుంతీతనూజ. 192
- క. కావేరీస్నానంబులు, గావించినవారి కఖిలకలుషము లణఁచుకొ
భావజవారుఁ డీశుఁడు తన, కైవల్యం బొసఁగి కాచుఁ గలకాలంబున్. 193
- గీ. వివిధపాపంబు లణఁచుఁ గవేరతనయ, కామితార్థంబు లీడేర్చుఁ గపిల రెంటి
సంగమంబును గల్గిన నకలతీర్థ, ములకు శ్చేత్రంబులకు నెల్ల ముఖ్యమండ్రు. 194
- సీ. దక్షిణకాశ్యపధర్మ తీర్థశ్చేత్రసందోహములకెల్ల సార్వభౌమ
మమరేశ వాణీశ్వరాది నిర్జరనాథగణకృత క్రతువాటికాతలంబు
సారదనకననందముఖ్యామిత బ్రహ్మరి సంఘకపకఫలంబు
గౌరీసరస్వతీకమలాలయాచ్ర ముఖామరీవారివిహరసీమ
- గీ. యేఱుమాత్రంబై కపిల కావేరి గలయు, నట్టిదేశంబు హోమంబు నర్చనంబు
జపము దానంబు నేమైన సంతరింపఁ, గోటికోటిగుణంబునఁ గూర్పఁజాలు. 195
- క. వారిజమిత్రుఁడు తులకుం, జేరిన గంగాదినదులు చెలువలరం గా
వేరీపరివర్తనకును శరీరము శుచిగాఁగ నాచరింపు కుమారా. 196
- గీ. మకరమున సూర్యుండుండంగ మాఘమాస
మునకు నెలయైనఁ బదియేఱు దినము లైన

ఉ. అత్తటి రామచంద్రుడు మహత్తరలేజుడు చంద్రశేఖరా

యత్తత వల్కులంబులు జటావలిఁ దాలిచి దండకావని

హత్తి సమస్త దానవచయంబు శిరంబులు చిత్తవృత్తిగా

మొత్తెను వారలుం గనిరి ముక్తివధూపరిరంభణశ్రియల్.

205

వ. ఈశ్వరుని బూజించిన ఫలం బేతాదృశం బగు నివృఢు నక్కడ మహామనీంద్రులు

మాఘమాసంబునఁ గావేరికపిలాసంగమమధ్యగతుం డైన శంకరుం బూజింతురు

మోక్షార్థంబు పాపాత్ములకు దుర్లభం బైన యాయుషాఖ్యానంబు నారదుండు

నాకానతిచ్చె, విన్నవారలకు బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించు నింక విశ్వేశ్వరస్థానంబు మాహా

త్వ్యంబెఱింగింతు విను మని యుద్ధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె.

206

విశ్వేశ్వరస్థానమహిమ. ౨౭

సీ. చెలంగుఁ గావేరి దక్షిణతటంబున నురసేవ్యమై భార్గవక్షేత్ర మొకటి

శిలికంతు మూలను శ్రీనివాసునికిఁ దక్కువయ్యి నాల్గుపరువులమేర

సంవర్తుఁ డను మునిస్థానంబు పరమపావన మచ్చటను భరద్వాజముఖ్య

యోగీశ్వరులు బ్రాహ్మణోత్తము ల్రాజులు నాచరించిరి బహుయాగసమితి

గీ. యందు గాయత్రి యనుశిల యట్ల యజ్ఞ, శిల యనఁగ నొక్కప్రస్తర మలరు దాని

చెంగటను మించు సంవర్తలింగమునకుఁ, బూజగావించి నలుఁ డెల్ల భూమిఁ గాంచె.

క. ఆశివునకుఁ బడమరగాఁ, గ్రోశము దూరమున పృథ్వీటియుతం బై

కౌశికమునియాశ్రమ మఖి, లాశాపరిగణితవృత్తి నలరుచు నుండున్.

208

క. అక్కడ దీర్ఘశిలాభిద, మొక్కటి పెనుతాయి దనరు నుర్వి పొగడ నా

చక్కిని జేయుజపాదిక, మెక్కువయై కోటిలెక్క నిహవరము లిడున్.

209

వ. అచ్చటఁ గౌశికముని ప్రతిష్ఠితంబైన కుశలింగంబు దనరుఁ దదాశ్రమసమీపంబున

వసిష్ఠునుతుండు కుండినుం డనువిప్రముఖ్యుండు తపంబొనరించి ప్రత్యక్షంబైన

శంకరునిచేత సకలకాస్త్రావదేశంబుగాంచి గోత్రముషియై నందివాహనసామంబున

నదేవుని నిలిపి యతనికి సఖుండయ్యెఁ గావేరిస్నానం బాచరించి నందివాహన

లింగంబును గుశనాభలింగంబును సంవర్తకలింగంబును దర్శించినవారి కణిమాద్య

వైశ్వర్యంబులు కరతలామలకంబు లనిసుర లాచరింతు రాముంగలం బవనాశ్రమంబు

గలదు అచ్చట హరిశ్చంద్రుండు రాజసూయం బొనరించి నురలోకంబుఁ బ్రసించె

ఉ. అత్తటి రామచంద్రుడు మహత్తరతేజుడు చంద్రశేఖరా

యత్తత వల్కలంబులు జటావలిఁ దాలిచి దండకావనిఁ

నాత్రి సమస్త దానవచయంబు శిరంబులు చిత్తవృత్తిగా

మొత్తెను వారలుం గనిరి ముక్తివధూపరిరంభణక్రియల్.

205

వ. ఈశ్వరుని బూజించిన ఫలం బేతాదృశం బగు నివృఢు నక్కడ మహామునీంద్రులు

మాఘమాసంబునఁ గావేరికపిలాసంగమమధ్యగతుం డైన శంకరుం బూజింతురు

మోక్షార్థంబు పాపాత్ములకు దుర్లభం బైన యాయుపాఖ్యానంబు నారదుండు

నాకానతిచ్చెవిన్నవారలకు బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించు నింక విశ్వేశ్వరస్థానంబు మాహా

త్వ్యంబెఱింగింతు విను మని యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె.

206

❧ విశ్వేశ్వరస్థానమహిమ. ❧

సీ. చెలంగుఁ గావేరి దక్షిణతటంబున సురసేవ్యమై భార్గవక్షేత్ర మొకటి

శిలకంతు మూలను శ్రీనివాసునికిఁ దక్కువయ్యి నాల్గుపరువులమేర

సంవర్తం డను మునిస్థానంబు పరమపాపన మచ్చటను భరద్వాజముఖ్య

యోగీశ్వరులు బ్రహ్మోత్తము ల్రాజులు నాచరించిరి బహుయాగసమితి

గీ. యందు గాయత్రి యనుశిల యట్ల యజ్ఞ, శిల యనఁగ నొక్కప్రస్తర మలరు దాని

చెంగటను మించు సంవర్తలింగమునకుఁ, బూజగావించి నలుఁ డెల్ల భూమిఁ గాంచె.

క. ఆశివునకుఁ బడమరగాఁ, గ్రోశము దూరమున పృథ్వికోటియుతం బై

కౌశికమునియాశ్రమ మఖి, లాశాపరిగణితవృత్తి నలరుచు నుండున్.

208

క. అక్కడ దీర్ఘ శిలాభిద, మొక్కటి పెనుతాయి దనరు నుర్వి పొగడ నా

చక్కిని జేయుజపాదిక, మెక్కువయై కోటిలెక్క నిహపరమా లిడున్.

209

వ. అచ్చటఁ గౌశికముని ప్రతిష్ఠితంబైన తుశలింగంబు దనరుఁ దదాశ్రమసమీపంబున

వసిష్ఠసుతుండు కుండినుం డనువిప్రముఖ్యుండు తపంబొనరించి ప్రత్యక్షంబైన

శంకరునిచేత నకలకాస్త్రోపదేశంబుగాంచి గ్రోత్ర ఋషియై నందివాహననామంబున

నద్దేవుని నిలిపి యతనికి సఖుండయ్యెఁ గావేరిస్థానం బాచరించి నందివాహన

లింగంబును గుశనాభలింగంబును సంవర్తకలింగంబును దర్శించినవారి కణిమాద్య

పైశ్చర్యంబులు కరతలామలకంబు లనిసుర లాచరింతు రాముంగలం బవనాశ్రమంబు

గలదు అచ్చట హరిశ్చంద్రుండు రాజనూయం బొనరించి సురలోకంబుఁ ద్రాపించె

నట్లు కార్తవీర్యుం డొనరించి చక్రవర్తియయ్యె నాముఖద బోధాయనం దను ముని
విశ్వేశ్వరు నారాధించి చతుర్దశవిద్యావికారదుండై సూత్రకర్తల కగ్రజుండై సూత్రం
బు గావించె నది విశ్వేశ్వరస్థానం బిష్టమను నట వటవృక్షోత్తరభాగంబు సర్వపుష్ప
ఫలంబుల నొసంగుచున్న యది యాపాంశ దక్షిణతటంబున కాగ్నేయభాగంబునఁ
బుండరీకాక్షు ధ్యానంబు గావించుచు భృగుమహాముని చెలంగుఁ దదారోపితంబగు
నశ్వత్థంబు స్వర్గకాంక్షులు నేవెందు రావృక్షంబు మొదల యాజ్ఞపల్కుండు
విశ్వేశ్వరధ్యానంబున నిష్ఠుండై బ్రహ్మచారులకు కాస్త్రదర్శనంబు గల్పించు భగవం
తుం డైన యగస్త్యుండు విశ్వేశ్వరలింగంబుఁ బ్రతిష్ఠచేసి ముక్తిం గోరి నేవెంచు
చుండు స్థావరజంగమాత్మకం దైన యాజగం బావిశ్వేశ్వరుండ యతనికి ననుస్క
రించి గజారణ్యమాహాత్మ్యం బెఱింగించెద విను మని యుద్ధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లు
లనియె.

210

—ॐ గజారణ్యమాహాత్మ్యము. ॐ—

- సీ. మురు వసిష్ఠకులీనుఁ దవఘంటు సోమదత్తాఖ్యుం డొకండు ధరామరుండు
తేమి వేసరి ముక్తి కామిని వరియింతు నిక జన్మదుఃఖంబు తెల్ల నొడుతు
నని కాశికాక్షేత్రమున కేగి బ్రహ్మణవటలంబుతోడఁ దవంబు నేసి
శంకరుఁ బోగడ నాస్వామి ప్రత్యక్షమై కపిలకావేరియుం గలసె నెచట
- గీ. నచ్చటికి యోజనార్థంబునందు వెలయు, నమరనుతము గజారణ్య మది మదీయ
వసతి యిహసౌఖ్యమంతకు వాడవట్టు, పరము నీసామ్య నిజ మని వలికి చనియె.
- గీ. బంధువర్గంబుతోడ నాబ్రహ్మణుండు, నఖిలభోగంబు లిచ్చగా ననుభవించి
ముక్తికాంక్షను జన వింధ్యమున గజంబు, లడ్డు వడి త్రుంచె వారి మాఱడుగకుండ.
- క. కొట్టువడి భూమిసురు లా, గట్టునఁ దద్భావయుక్తి గజవల్లభులై
పుట్టి పురవైరిభక్తి, నట్టిగ వర్తించి రీతకారుణ్యమునన్.
- సీ. ఆక్కడఁ గలపుణ్య మవని వర్ణింపంగ శక్తు లెవ్వార లీశ్వరుండ యెఱుంగు
గజరూపమును దాల్చి ఘుమలు విప్రులు ప్రత్యహంబును గావేరియందు స్నాన
మాచరించుచు నిరహంకారులై శర్వు శివు సుమానాథుఁ బూజించుచున్న
నావేల్పు ప్రత్యక్షమై వారినందఱు దనలోన నిడుకొని చనియె నీకుఁ
- గీ. డదియె మొదలుగఁ దత్తీర్థ మతిశయిల్లె, నఖిలదిశల గజారణ్య మనఁగ నందు
నయుతలింగంబు లొప్పార్చు నచటి మహిమ, వినినఁ బఠియింపఁ గోరుకు ల్విస్తరిల్లు.

211

- క. కావేరిమహిమ నొడువం, గా వచ్చునె యేరికైనఁ గల్పకతంబుల్
శ్రీవిఘ్నఁ డగునారాయణ, దేవుం డొక్కండె యెఱుంగు భీరవరేణ్యు. 215
- సీ. ఉభయతీరంబుల నొనరు యోజనమున గచ్చాతిఁ గోనెంట ఘనమునీశ్వ
రాశ్రమస్థలము సింహాద్రి సాగరమధ్యభూముల మృగపక్షిభూజములకుఁ
గైవస మైయుండుఁ గైవల్య మన మానవులకుఁ గల్గనివేట పలుకనేల
సుర సిద్ధ సాధ్య కిన్నర యక్ష గంధర్వ ముని దైత్యదానవజనము లుండు
- గీ. రచట జాహ్నువి రేవయు యమున గౌత
మియాను మూండును నాల్గెడు మేర యైన
దినములకుఁ ద్రుంచు పాపంబుఁ ద్రెంచివైచి
శుభము లొనగూర్చుఁ గావేరి చూచినపుడ. 216
- ప. గజారణ్యంబునకు ముంగల యోజనద్వయమాత్రంబునఁ గావేరీవారివిహారం బాచ
రించుచు నదాశివుండు భీమేశ్వరనామంబున వర్తిల్లు నచట మున్ను నలండు కారణ
వశంబునం గాంతి దొరంగి యజ్ఞాతవాసంబున నుండ నతని మామ యగు భీమభూ
పాలుం డల్లునిం గానకవచ్చి యద్దేవు నిట్లని స్తుతియించె. 217
- ఇంద్రవజ్రము. గౌరీప్రియా శంకర కాలకంఠా, తారేశఖండామృతధౌతజాటా
సారాయణాస్త్రోజ్జ్వలనాగభూష, కారుణ్యదృష్టి న్ననుఁ గావు మీశా. 218
- ఉపేంద్రవజ్రము. ఉమాప్రియా శంకర యోగి వంద్యా, సమస్తలోకావనచారు దీక్షా
సమాధికాన్యప్రభుశబ్దకూన్యా, త్తమింపు నానేరమి చంద్రజాటా. 219
- క. అని భీమధరాధీశుండు, వినులించిన శంకరుండు వృషవాహనుఁ డై
కనుఁగవఁ గారుణ్యరసం, బెనయఁగఁ బ్రత్యక్ష మగుచు ని ట్లని వలికెన్. 220
- ఉ. ¹కోరికి దీర నల్లుండును గూఁతురు వత్తురు వేగ నింక నీ
మేరను లింగ మిచ్చటను బెంపగు చుండు నొకప్పు డైనఁ గా
వేరిజలంబుల స్తునిఁగి విశ్వవతి న్ననుఁ గొల్పువారికిం
జేరువ నుమ్ము కాపురము నేయఁగ నాపుర మెల్ల కాలమున్. 221
- అ. ఇట్లు నొడివి పార్వతీశుండు తననెళ్ళ, వునకుఁ జనియె భీమమనుజవలియు
-
- 1 దారితవైరి వీరనిషధక్షితి నాయక వేండు మిచ్చెదం, గోరుకులెన్నియైన మది
గొంచకుమా కలిదోషనారిధిం, బారముగాంచి యంచితశుభముల ధారుణి యేలు నింత
టం, జేరువునుమ్ము కాపురము నేయఁగ నాపురమెల్ల కాలమున్.

నాత్మపురము చేరె నంతట భృగు వేగు, దెంచి యచట జపము మించఁ జేసి. 222

ఉ. ఎప్పుడు చూతు శంకరుని నెప్పుడు గాంతు హరున్ జటాటవిం

ద్రిప్పుడు గొన్న నిర్జరనదీమణి కెవ్వడు మేనిచాయలం

గప్పినచంద్రభూషణవికాసము లానుడుఁ జిత్తవృత్తిగా

నెప్పుడు నాతపంబు ఫలియించునో కోరుకు లెప్పు డబ్బునో. 223

గీ. అనుచు వినులించుచుండు నాయవసరమున, నలుండు చనుదెంచి కావేరి జలకమాడి
భీమనాథుని దర్శించి భృగువుఁ గాంచి, వినుతు లొనరించి కలిబాధ విన్నవించె.

వ. ఇట్లు విన్నవించి దైవకృతం బైనకుత్సితరూపంబు సూసి వగచిననలునకు దయాపరుం
డై భార్గవుం డిట్లనియె. 225

సీ. మనుజుల యారూపు మాసి మున్నటి మోహనాకృతి దయసేయు నభవుఁ గొలుపు
మిది కాళి భీమేశ మద జూడు పుష్కరిణీత్రయం బిచ్చోట నిఖిలపాప
వితతి నేడు దొరంగఁ గృతకృత్యుడ వయితివి ఋతువర్ణుఁ డిక్కువయెఱింగి(?)
యామనోదేవుని యమితమహిమగాంచెఁ గర్కటకుండు కాకల్యమాని

గీ. కావవశమునఁ బా మయి సంభవించి, భాగ్యములకల్పి నేతెంచి భక్తి మ్రొక్కి
సరస మెలంగుచు నంత నాచంద్రమాళి, కభినవం బైనభూషణం బై చెలంగ. 226

క. కలిదోషహరణశక్తి, స్వేలనెద వారీతి నీదు వెలదియు నిన్నుం

గలసి పెనుపొందు నట్టులు, తలఁకకు నీవింక నిషధధరణీనాథా. 227

వ. కర్కటకుని ఋతువర్ణుని నిన్ను .దమయంతిని గీర్తించిన వారికిఁ గలిదోషంబు
లణంగును బామ్మ కావేరిస్నానంబును భీమేశ్వరదర్శనంబును నొనరించి ఋతువర్ణు
పురంబున వసియింపు మంతట నిజస్నానంబున శుభంబు లందెద వనిభార్గవుం డానతి
చ్చిన నలుండు నట్ల యాచరించి స్వకీయరాజ్యంబునం గాంతానమేతుం డై యి
ష్టోపభోగంబులం దేలుచుండె నీవు నత్తెఱిం గాచరింపుము కౌరవరాజ్యంబు నొందెద
వనిన గుంతినందనుండు గంగానందనున కిట్లనియె. 228

గీ. చంద్రపుష్కరిణీస్నానజనితఫలము, రంగనాథుని దర్శింపఁ జెంగలించు
మహిమ లక్ష్యేణఁ డచ్చట మరగి యున్న, తెఱంగు వివరింపవే నాకుఁ దెలియఁదాక.

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె. 230

గీ. కరము విలసిల్లుఁ జంద్రపుష్కరిణి షేత్ర, రాజ మనఁగను ప్రత్యక్ష మై జనార్ద
నుండు తనయందు మెలంగ నాపుండరిక,¹నయనుగీర్తించువారిల్లు నాకనగరి. 231

- గీ. చంద్రపుష్కరిణీస్నానసంప్రమంబు, రంగవిభుపాదపద్మమరందనేవ
పురుషజన్మంబు నీమూడు బొందు టరిది, కలియుగంబున సెంతటిఘనలకైన. 232
- క. మునిగంధర్వసురాసుర, మనువసు దిక్పాచంద్రమహూర్ధ్వదుత్
చనుచెంచి యచట నుండుదు, రనిశంబు మనోరథంబు లలవడుచుండున్. 233
- క. కొందఱు వైరాగ్యంబును, గొందఱు బహు వైభవములు కొందఱు ముక్తిం
కెందఁగఁ గోరి సురాసురు, లందఱు నందుండు రెపుడు హర్షము నొందన్. 234

— చంద్రపుష్కరిణీశ్రీత్రమహిమ. —

- సీ. ఈశ్రీత్రమాహాత్మ్య మెఱిగించె నారదమునివరేణ్యుడు నాకు వినుము నీకుఁ
దెలిపెద నది ము న్నదితి దేవతలతల్లి సుతువేడి పలియనుమతిని జంద్ర
పుష్కరిణీతీరభూమి నారాయణు గోవిందు మాధవుఁ గూర్చి తపము
ముప్పది వేల్వర్లములు చేసి ప్రత్యక్ష మగుచు నాహరి శోర్కు లమగుమన్న
గీ. దనుకజయశాలి నీవంటి తనయు నొనఁగు, స్వర్గవిభవంబు త్రైలోక్యసంపదయును
వాసవున కిమ్ము రాక్షసపథయొనర్పు, మర్థింపందార యని మ్రొక్కి యభినుతించి. 235
- మ. ఈ చందంబున పరంబుగోరిన దక్షతనయకుఁ బుండరీకాక్షుం డి ట్టనియె. 236
- క. నావంటి కొడుకుఁ గోరితి, వేరెవరున నాకు సాటి యేనే జగతిం
గావున నీకేఁ దనయుండ, నై వెలసెద వేగ నరుగు హర్షముతోడన్. 237
- క. అని చనియె హరియు నదితియుఁ, దనపెనిమిటి కష్టరంబుఁ దాత్పర్యముతో
వినిపించి మందిదినమునఁ, గనియె న్నుతు లోకరక్షుఁ గంజదళాక్షున్. 238
- చ. కరమున శంఖచక్రములుఁ గర్ణముల న్నడికుండలద్వయం
బురమున దివ్యకౌస్తుభము సూరువులం గనకాంబరప్రభత్
శిరమున రత్నకాంచనవిచిత్రకిరీటముఁ జూచి యాతఁ డా
హరి యని కశ్యపుండు నిగమాంతముల న్నుతియించె సూనునిన్. 249
- గీ. అదితిదేవియుఁ గశ్యపుఁ డభినుతింప, జలజనేత్రుండు ముదమున బలియొనర్పు
యాగపాటంబునకు నేగి యజ్ఞఫలము, లతని కొనగూర్చి యిట్లుని యానతిచ్చె. 240
- మ. త్తకోకిల. చంద్రపుష్కరిణీతటంబున శర్వకాలము నన్ను ని
శ్చంద్రభక్తిని బూజనేయుము దానవత్వము మానసి
వింద్రచంద్రవతంసనిర్జరు లెల్లఁ గోరుపదంబు నా
చంద్రతారక మై తనర్పఁగ సంకరించెద వోబలీ. 241

- ఆ. నీకు దివ్య దృష్టి నేడితు నారూప, మదిగొ లెన్పు కను మటంచుఁ బలికి
భయము గదుర నెదుర బ్రహ్మాండములు నిండి, పెరిగి చూపెఁ దనదు పెంపు మిగుల.
- వ. అంతట బ్రహ్మాదివిజనంఘంబుల సన్నతులు గైకొని మనుష్యరూపంబు ధరియించి. 243
- క. పుష్కరలోచనుఁ డవ్వడు, పుష్కరహితకులుండు దివిజపుంగవుఁ డగుచుం
బుష్కరవాసినితోవిధు, పుష్కరిణీతీరభూమిఁ బొందఁ దలంచెన్. 244
- క. లలిఁ బోల స్త్యకులంబునఁ, గలిగె విభీషణుఁ డనంగఁ గమలాపరియున్
వెలసెను రవివంశంబున, నలఘుండు శ్రీరామచంద్రుఁ డై సుర లలరన్. 245
- సీ. రామచంద్రుండు రణరంగస్థలంబున దశకంఠు నిర్జించి దనుజ వాన
రేంద్రులతోఁ దమ్ముఁ డింటియు వెంటరా సాశేతనగరికి జరిగి యచట
ఘను విభీషణుఁ బిల్చి కట్టుంబు లిక్ష్వాకుఁ డొనరించు హరిపూజ నొసంగి లంక
కనుప నాపాలస్త్వం డనుమతిఁ గైకొని ధ్యానంబు సేయుచుఁ దరలి నడుమఁ
- గీ. జంద్రపుష్కరిణీకటస్థునిచేవ, విభుని నిలఁ బెట్టి శంకానివృత్తిఁ దీర్చి
వచ్చి వారిచి మరలంగఁ బుచ్చుకొనఁగ, నొడిగి యింతైనఁ గదలింప నోటలేక 246
- క. వెఱుంగుపడి యెన్నియేనియు, వెరవుల గదలించి చూచి వెడలింపంగా
బరవసము లేక చింతిలు, తఱి దివి నొక పలుకు మొలచె దనుజపతి వినన్. 247
- ఉ. అక్కట! లంక దుష్టదనుజావృత గాన యొకింతయు న్ననం
బెక్కదురా కవేరసుత యిక్కువ నిక్కడ నుండు నీకు నేఁ
దక్కితి నేట నొక్కపరి తప్పక వచ్చి మదియ పూజపెం
పెక్కఁగఁ జేయు ముక్తియగు నీజననాంతమున నివ్వీషణా. 248
- ఆ. అటునెలల కొక్క మాటు నీవెప్పట్టు, నైన వచ్చి చేయు మన్నదీయ
పూజ యిచటఁ గల్గు భుక్తియు ముక్తిశ్రీ, రంగ మిదియె భువన మంగళంబు. 249
- క. అని పలికి కపటమార్గం, బున రంగస్థానమునకు బోటియుం దానుం
జనుడెంచి నిలిచె మాధవుఁ, డనవరతము సాధురక్షణార్థము ధాత్రిన్. 250
- ఆ. అంతఁ బూజచేసి యరిగె విభీషణుం, డదియం మొదలుగాఁగ నమరవరులు
భుక్తి ముక్తి గోరి పూజ గావించురు, రంగపతికి మనము చెంగలెంప. 251
- క. రంగేశ రంగనాయక, రంగాధిప రంగనాథ రంగ యటంచున్
రంగపతిని గొల్చిన నా, రంగేశ్వరుఁ డిచ్చు శుభపరంపర లెమిన్. 252
- గీ. చంద్రపుష్కరిణీస్నానసంభ్రమంబు, రంగనాయక శాస్త్రప్రసంగ మఖిల
జనకుఁ డైనట్టి శ్రీరంగశాయుఁ గొల్వ, ధర్మవంతుల కబ్బు నీధరణిలోన. 253

- క. సనకాది మునిసమూహము, వనజాననముఖ్యు దివిజవర్గము ప్రతిహా
యనమును బూజింతురు తమ, జననం బలరంగ రంగశాయిం బ్రీతిన్. 254
- క. సంసారాంబుధి గడవ రి, రంసాపరులైన దివిజరాజుల కైనన్
హంసతురంగమనుతుండగు, కంసారిన్ రంగశాయిం గనుఁగొనవలయున్. 255
- క. విన్నను ధ్యానము చేసినఁ, గన్నను బూజించిన నమస్కారం బన్నన్
వెన్నుండు రంగశాయి ప్రసన్నత నిహవరము లిచ్చు జనులకు నెల్లన్. 256
- గీ. రంగసామంబు నొడువుచు రంగవిభుని, చరణయృగళంబుపై భక్తి సలుపువారి
పుణ్యపాలిని లెక్కింపఁ బోల దెందు, ముక్తికాంతకు వారలే మొదలివారు. 257
- ప. ఈయంపాఖ్యానంబు విన్నవారలకుఁ బాపంబు లణంగు రంగధామపాదపద్మంబుల
పై భక్తి సిద్ధించు ననిన విని చంద్రపుష్కరిణీనిర్వాణంబు గావించినవార లెవ్వారాన
తీయవే యని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె. 258
- గీ. చంద్రపుష్కరిణీజలస్నాన మచట, రంగవిభుదర్శనంబును సంగమమును
వంచనంబును లోభంబు వలననైనఁ, జేయువారికి మోక్షంబు చేతిసొమ్ము. 259
- ఉ. ఎవ్వరు రంగనాథుని భజింతురొ యెవ్వరు సన్నుతింతురొ
యెవ్వరు పూజనేయుదురొ యెవ్వరు కానుకు లప్పగింతురొ
యెవ్వరు చూడఁ బోవుదురొ యెవ్వరు నెమ్మది నాపహింతురొ
యెవ్వరుతాత్పు లందఱకు నాధులు పూజులు వంద్యు లన్నిటన్. 260
- గీ. చంద్ర పుష్కరిణిని నిచ్చ స్నాన మాచరించి రంగేశునేవ గావించువారి
కఖలతీర్థతపోవ్రతయాగఫలము, లబ్బు నిమ్మగ నురలోక మబ్బుచుండు. 261
- ప. ఇందుల కొక్కయితిహాసంబుగల దది శ్రోతృపాతకహరంబై చెలంగు విను మెఱిం
గించెద. 262
- సీ. మును సోమవంశసముద్భవుం డగురాజు ధర్మకేతుండు మహాధర్మశాలి
విష్ణుభక్తుండు జగద్విఖ్యాతుండై చంద్రపుష్కరిణీతీర్థభూమి రంగ
విభునేవ గావించి వేయి యాగంబులు జననీజనకపూజ కనకరత్న
వస్త్రాన్నగోలెవసుధాదిదానంబు లొనరించి తత్పుణ్యమున సమస్త
గీ. బంధువర్గంబుతో విష్ణుపదవియందు, నలరె నవ్వేళఁ దలొసమయాజకుండు
యజ్ఞవత్సలుఁ డను విప్రుఁ డాగమాంత, వేత్త యయ్యును దుర్వృత్తనితలఁ గూడి
కనక మార్జింప ధర యెల్లఁ గలయఁ దిరిగి. 263
- క. నమ్మినవానిని జెఱుచుచు, నమ్మంగారాని నరకు లమ్మును దనకిం

- కమ్ములు మాని నదా కింక మ్మనఁగా మరగి సొమ్ము గడియించె వెనన్. 264
- క. శ్వాసము కాసము కుత్తుక, దాసి నిరోధింప నర్హదాతీరమునా
వాసంబునఁ బ్రాణమ్ములు, వాసెం దత్కర్తృకృతికి బాహిర మగుచున్. 265
- గీ. యజ్ఞ వత్సలుఁ డట్లు దేహంబు విడువ, నతని కామిని నవరూప యౌవనముల
మాటుబేరంబు లాడంగ మరగెఁ దనదు, చక్కఁదనమున జగమెల్లఁ జిక్కఁబట్టి. 266
- క. ఆలోలాక్షికి నొక చం,దాలనకు న్సంభవించె నందనుఁ డతఁ డా
కాలునికైవడి జగదా, భీలుం డై పాపబుద్ధిపేరం బరఁగెన్. 267
- క. కల యొడ తెలుంగక యావులఁ, బులుఁగులఁ గన్నపుడె పట్టి పొలియించుడు బాఁ
పలకుం బీటలు మఱి మా,లలకు న్నంచములు వేయు లలిఁ గట్టిఁడి యై. 268
- గీ. కన్నములు వేసి తెరువులు గాచి కొట్టి
కొండెములు పెప్పి వభుకులు గూర్చి కోడి
పందెములు గెల్చి యోడించి పాపబుద్ధి
సొరిది నాలుగులక్షలసొమ్ముఁ గూర్చి. 269
- వ. అది చాలక భూసంచారంబు నేయుచు నొక్కనాఁడు కావేరీమధ్య గామినియైన చం
ద్రపుష్కరిణి కరిగి యచటఁ గాంచనకుంభాచ్ఛాదితంబు దివ్యాలంకారశోభితంబైన
రంగేశునివాసంబుఁ గాంచి నిశానమయంబున నచ్చటి సువర్ణంబు లభవారిత
ననుమునంబున స్నానంబాచరించి యద్దేవునకు ననుస్కారంబు లొనరించుచు భక్తి
యుక్తుండునుం బోలె రత్నసువర్ణంబు లున్నయిక్కువ లరయుచు నచ్చట నొకడెన
నివాసంబు చేకొని యర్ధరాత్రంబునఁ గావేరీజలప్రవాహంబు ముంచినం బోరుల
తోడఁ బాపబుద్ధియు లయంబునొండె నానమయంబున సిద్ధసాధ్యగంధర్వాదులు
నేవీంప దివ్యవిమానసహస్రం బేతెంచి వారిని బ్రహ్మలోకంబునకుం గొనిపోయిన
వార లచ్చట వేయుయుగంబులు నకలభోగంబు లనుభవించి విష్ణులోకంబున కరిగి
యఖిల దివ్యలోకంబుల నిచ్ఛావిహారంబున వర్తించిరి. పాపవర్తనులకీచందం బత్యై
నింకఁ బ్రియతూర్వకంబుగా నేవ గావించిన మహాత్ములం బలుక నేల. 270
- సీ. జ్ఞానసంపన్నుఁ డష్టాదశద్వీపభూపతి సింధుమన్నాముఁ డతులయతుఁడు
చంద్రవంశపురాణ జాతిస్తరత్వము హరిభక్తి తననెల వై చెలంగ
నిచ్చలు రంగేశు నిలయంబునకు నేగి యలికి మ్రుగ్గులు వెట్టి యావునేత
దీపంబు లిడు చొక్కదినమునఁ గావేరిఁ జంద్రపుష్కరిణిని జలకమాడి
- గీ. భూపతిశ్రేణి నదేవుఁ జూడనేసి, యచట భృత్యులతో ముక్తుఁ డయ్యెనది యె

- 271 అంగి యరుదంది నాకొలుంగంగం బలికె, నారదుండు గంగానదీతీరమునను.
- గీ. జన్మకోటి నహస్రము ల్పకలపుణ్య, నమితి జేహూర్పుకొన్న యాజనులకెల్లం
272 జంద్రపుష్కరిణిని రంగస్వామి మీఁద, నిశ్చలం బైనభక్తియు నిలిచి చెలంగు.
- గీ. కామితార్థంబు చంద్రపుష్కరిణి యొసంగు, గ్రహపతిత్వము భాసికకాంతిపుంజ
మతులకవమున మాధవు నలరఁ జేసి, యతనికృపఁ జెందె శీతాంతుఁడచటఁగాదె. 273
- వ. అనిన విని కళానాథుం డేమిటికై తపం బాచరించె నాకానతీయవే యని యడిగిన
యంధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె. 274
- గీ. తపనుఁ డిచ్చట మును చాలఁ దపముచేసి, జలజనాథుని దయ లొకచక్షుఁడయ్యె
నది మృగాంకుండు దెలిసి నవ్వుదముతోడ, నంతరివర్గము జయించి యతనికరణి. 275
- మత్తకోకిల. దివ్యపుష్కరిణీతటంబున దేవవల్లభు నిందిరా
సేవ్యమానపదాంబుజాహరిఁ జింతనీయుఁడు బాదుచున్
భవ్యలీలఁ దపంబు నేయఁగ భక్తవత్సలుఁడైన యా
యవ్యయండు ప్రసన్నుఁడై దయ నాదరించుచు నిట్లనున్. 276
- క. ఏమిటికిఁ దపము చేసెడు, నీమదిఁ గల కోర్కులెల్ల వెఱింగింపుము నా
కామేలు నీకు నిచ్చెద, సోమా భీమోత్తమాంగ సురుచిరధామా. 277
- క. అని యిట్లు చెవులు చల్లఁగ, మన మలరంగఁ బలుకుచున్న మాధవుఁ గని చ
క్కిన సాగి మ్రొక్కి సొక్కుచు, వినుతించె సుధాంతుఁడధికవేదస్తుతులన్. 278
- గీ. వారి నీలదేహయ శరణిజామోహయ దేవతాన్నేహయ లే నమోస్తు
భక్తమందారాయ బహువేదసారాయ భృతలొకభారాయ లే నమోస్తు
కాస్తుభాధరణాయ కరిరాజశరణాయ తీర్థవచ్చరణాయ లే నమోస్తు
రక్షితదానాయ రమ్యవిలాసాయ దినకృన్నివాసాయ లే నమోస్తు
- గీ. దిలిసుతాంతక మాధవ లే నమోస్తు, దివ్యమణిమాల్యకారాయ లే నమోస్తు
దేవకారుణ్యసాగర లే నమోస్తు, దీనవత్సల గోవింద లే నమోస్తు. 279
- వ. అని యనేకవిధంబుల స్తుతియించి 280
- గీ. శీతకరకాంతి సౌభాగ్యసిద్ధింబ, మిమ్ము నాకిందు నీవుండు మీసరంబు
భుక్తిమత్తు లొసంగుఁడు బుడమిచాడు, పేర విలసిల్లఁజేయుము నీరజాక్ష. 281
- వ. అని వరంబువేడిన తారాధీశ్వరునకు లక్ష్మీవల్లభుం డిట్లనియె. 282
- గీ. అర్కునకు నీకు భేద మింతైనఁ గలుగ
ధగుఘ్న రెండవవాఁడ వీయాన నీవు

సంశయము లేదు చంద్రపుష్కరిణి యనఁగఁ

బరఁగు ధారుణి నీసరోవరము చంద్ర.

283

క. తత్తఱము మాను మే నా, చిత్తజానముచి తోగ్గి చెల్లించి ముదా

యత్తగతి వచ్చి యత్తుక, యిత్రటి నిహరింతు సంశయింపకు చంద్ర.

284

ప. అనిన విని యశేషలోకజనని యగు నిందిరాదేవి యొక్కడ జేచందంబున వర్తించు
చున్న బెరింగింపవే యనిన సుధాకరంబు నారాయణుం డిట్లనియె.

285

సీ. శిష్టరక్షణమును దుష్టశిక్షణము నేనొనరింపఁగాఁ ద్రేతయుగమునందు
జనియింపఁ దాఁ బాయఁజాలక కుంభఘోణమున నానామరనాథసంఘ
మేదురం బైనలక్ష్మీసరోవరమున స్వర్ణపంకజవని ప్రక్కనిలిది

తపము నేయుచు నన్ను ధ్యానించుచున్నది యాఱునూఱుయుంగంబు లయ్యె నివృ

గీ. డద్ధికన్యక యచ్చటి కరుగవలయుఁ, బోయి వచ్చెద నిది మొద ల్పుణ్యమహిమ
నోషధీనాథుఁ డగుము నీ పుర్విలాన, హర్షకర మైనపదవికి నరుగు చంద్ర.

286

— కుంభ ఘోణమహిమ. —

ప. అనిన విని యిందిరాదేవి యెంతదూరంబున వర్తించుచున్నది కుంభఘోణమాహా
త్వం జేచందం బెరింగింపవే యని సుధాకరుం డడిగిన జక్రహస్తుం డిట్లనియె.

గీ. తూరుపున నాలుగామడ మీర తామ్ర, మచట హేమాబ్జవని మించు నందుఁ గుంభ
ఘోణ మొప్పును గీర్వాణకులము పొగడ, నాకటమున లక్ష్మీసర మతిశయిల్లు.

288

క. తనపేరిట ఘనతపమున, నొనరించిన మధుఁగు గాన సున్నది యిపుడు
వనజనివాసిని యచ్చట, మునుతోని యదిత్రేత్రములకు ముఖ్యము చంద్ర.

289

గీ. అచట నొకత్రాఁట స్నానంబు లాచరింపఁ, దనరు స్వర్గంబు వానరత్రయము నిలువ
నలినఘోలాక మబ్బు దానంబునేయఁ, బితరు లెల్లరు ముక్తిసంప్రీతిఁ గంద్ర.

290

ప. ఇతరస్థలంబులం జేసిన పాపంబు పుణ్యత్రేత్రంబునఁ బోవుఁ బుణ్యత్రేత్రంబునం
గావించిన యభంబులు వారాణసి నళించు నక్కడ జేసిన క్లిష్టపంబులు కుంభఘో
ణంబునం బాయఁ గుంభఘోణంబున సంపాదించిన దురితంబులు కుంభఘోణం
బుననే నళించుఁ గావున సర్వోత్తమం బైన యాత్రేత్రంబున కరిగెద నీవు మహ్మదా
వరుండవై సుఖంబున నుండు మని రమావిభుం డంతర్ధానంబు నొండె నదిగనుంగొని
యద్దేవుని ధ్యానంబు గావించుచు నచట ననేకకాలంబు వసియించి శీతధానుం
డుగ్రధానునికి బోడు తోడె యై విహరించుచుండె.

291

క. తారాపతిఁ గనుఁగొని యా, తీరునఁ గుజసౌమ్యుడేవ దిలికనికనుక

- భూరితపంబున గ్రహసం, భూరూఢకఁ జెంది రచట నమరులు పొగడన్. 292
- వ. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారికి మనోరథంబు లీడేలు ననిన గంగానందనునకుఁ గుం
తీనందనుం డిట్లనియె. 293
- చ. హరి శరణాగతార్తిహరుఁ డాయన యేక్రియశంభుమూర్తి యై
వరము లొసంగు భక్తులకు వారి భజించువిధాన మెద్ది యె
వ్వరు మును శ్రాజచేసి యపవర్గముఁ గాంచి శైవు లేగలిగ్
నిరుపమవిష్ణులోకమున నిల్చురు తెల్పఁగదే నదీనుతా. 294
- వ. అని యడిగిన భీష్ముండు యుధిష్ఠిరునకు నిట్లనియె. 295

❦ హరిహరభేదవివరము. ❦

- క. నారాయణుఁ డన శివుఁ డన, సారసభవుఁ డనఁగ వేలు శబ్దములే త
త్కారణములు త్రిగుణంబులు, వారికి భేదంబు లేదు వసుధాధీశా. 296
- సీ. ఈయర్థమున కొక్కయితిహాస మెఱిగింతుఁ గృతయుగంబునఁ దుల్యమతి గురుండు
నకలాగమజ్ఞుండు శాస్త్రవేత్త సుకాంతుఁ డనుబ్రాహ్మణోత్తముం డవనివొగడఁ
గామితార్థంబులు గార్హస్థ్యమునఁ జెంది ముక్తిఁ గోరి గిరిశభక్తుఁ డగుచు
బ్రహ్మదత్తాఖ్యుండు పాలించుకొన్నింధ కరిగి పంపావారి నవయవములు
- గీ. కడిగి శితికంఠ గౌరీకుఁ గమలనాభు, హరుని బూజానమస్కృతి ధ్యానములను
హర్ష మొందించుచును నిరాహారసిద్ధ, జటముగావించుచుండు నానమయమునను. 297
- గీ. ధర్మకళాఖ్యుఁ డొకకాఁపు ధర్మశాలి, యై విరూపాక్షు నీక్షింప నరుగుదెంచి
నేపచేయ సుకాంతుని చెలిమిచేసి, యెలమి నారీతి నచట నూఁతొండ్లు నిలిచె. 298
- వ. తదనంతరంబు విరూపాక్షుం డతనికిఁ బ్రత్యక్షం బై యిట్లనియె. 299
- క. నను శంకరుఁగా నెఱుంగుము, చనుదెంచితి నీదు కోర్కి సమకొల్ప ముదం
బున వేడుము వరమిచ్చెద, మనమునఁ గొంకకు సుకాంత మహితస్వాంతా. 300
- క. అని పలికెడు హరుమాటలు, విని మనమున నంతకంత విస్తయ మొదవక్
భునభక్తి మ్రొక్కె విప్రుఁడు, వినులించె స్త్రీలకంఠ విజయోత్పలంబన్. 301
- క. హర నీలకంఠ శంకర, పురభంజన శర్మ యురగభూషణ గంగా
ధర యభవ చంద్ర శేఖర, కరుణాకర కావవయ్య గౌరీరమణా. 302
- గీ. అని నులించిన శంకరుఁడమరగణము, పొగడఁ బ్రత్యక్షమైన సాక్షామినురుండు
వినుతి గావించి దూచుతురునకుఁ దనకుఁ, గరుణఁ గైవల్య మిచ్చుని పరము వేఁడె. 303

వ. ఇత్యైతింగున వరము గోరిన సుకాంతునకుఁ జిలునవ్వు దళితృత్త గౌరీకాంతుం
డిట్లనియె. 304

క. జనరించెద నిప్పుడు నీ, మనమునఁ గలకోర్కులెల్ల మఱి కూర్చునకున్
జననాంతరమున నొసఁగెద, విను తప్పుడు నాదుపలుకు విప్రవరేణ్యా. 305

గీ. అనిన నామాట విని యట్లయైన ముక్తి
కెట్లుచనుదెంతు సామితుఁ డితఁడు రాక
దేవ యని మ్రొక్కి విప్రుడు తిరుగఁ బూసె
శంభుపంచాక్షరీమంత్ర జపమునేయ. 306

గీ. ఆపుడు విప్రునిరీక్షించి హరుఁడు పలికె
నట్ల కానిము మీఁది జన్మాంతరమునఁ
దెగని జగదంబు జనియింపఁ దిరుగ నన్ను
దర్శనము నేయ మోక్షంబు దక్కుననుచు. 307

వ. అనిన గౌరీకాంతునకు శకాంతుం డిట్లనియె. 308

క. అగణితగుణ యీకూర్చుడు, పగవాఁడగుటెట్లు లన్యభవమున మేమే
పగగుందుము నీదర్శన, మగు నేవెరపున సుమేశ యానతి యీవే. 309

వ. అని యడిగిన భూసురునకు నీశ్వరుం డిట్లనియె. 310

క. నీవు మతంగమనీంద్రుఁడ, వై వెలసెద పీచతుర్ధుఁడ మరేంద్రసుతుం
డై వాలి యనఁగ నెగడఁగ, నే వచ్చి రఘూత్తమాఖ్య నిర్జింతు వెనన్. 311

వ. అని శంకరుం డంతర్ధానంబు నొంట నంతటఁ గాలవశంబున సుకాంతుండును ధర్మ
కుశలుండును దివంబున కరిగి యిష్టోపభోగంబు లనుభవించి ధరణీతలంబునకు వచ్చి
యుగ్రతపం బాచరించి. 312

గీ. భూసురుండు మతంగుఁడై పాదమి తపము
సలిపె కూర్చుండు వాలి యై సంభవించి
విష్ణుకృత్యంబు రోయుచు వివిధవాన
రేశ్వరులు గొల్వఁ గిష్కింధ యేలుచుండె. 313

చ. హరుఁ డిత్వాకుకులంబునందు రఘురామాఖ్య నిర్జింభించి నీ
ర్జరవాంఛ ల్నమకొల్పఁ బూని మునివేషం బూని పంపాసరో
వరతీరంబున నిల్చి సూర్యసుతుఁ గావ న్వాని నొక్కమునన్
ధరణిం గూర్చి మతంగుఁ డ్లాచి సుమనోధామంబుఁ జేర్చన్ దయన్. 314

- గీ. ధర్మకుశల సుశాంతులు ధర్మ లగుచు, శివుపురంబున శేష య శేషసుఖము
లంది వైకుంఠనగరికి కరిగి యచటఁ, గోటికులసంభవులతోడఁ గూడి మనిరి. 315
- క. కావున హరిహరపూజలు, గావించిన భుక్తి ముక్తి గలుగును భేదం
బావంత యైన మదిలో, భావింపఁగవలవ దెందుఁ జౌరవనాథా! 316
- ప. నారదోక్తం బైనయాయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకు హరిహరులయందు భేదబుద్ధి
జనియింప దని భీష్ముండు ధర్మరాజున కెఱింగించినచందంబు వైశంపాయనుండు
జనమేజయునకుం దెలిపినట్లు సూతుండు కొనకాదులకుం దెలుపుటయును. 317
- క. మనుకులభూషణ దానవ, జనభీషణ నిత్యసత్యసంభాషణ పా
దనతవిభీషణ వారిధి, వనశోషణ వృతదిగీశ వసుధాధీశా. 318
- కా. శ్రీమల్లక్షణజాంబవద్ధరతసుగ్రీవాంజనేయాంగదా
రామశ్రాంతవసంతసంతతజగద్రక్షా మనఃపద్మప
ద్మామిత్రార్కజరాహుకేతుగురుశుక్రాదిత్యచంద్రాత్మభూ
భౌమప్రస్తుతధామ ధామనిధి విభ్రాజిత్వృతాపదయా. 319
- మాలిని. కరభృతశరచాపా గాఢకీర్తిప్రతాపా
తరణికులవరేణ్యా ధర్మయామాత్యగణ్యా
హరిసుతకృతసేవా యప్రమేయప్రభావా
పురహరనుతనామా భూరికారుణ్యధామా. 320
- గద్యము. ఇది శ్రీమన్నదనగోపాల లీలావలోకన పవిత్ర శరణయూమాత్యపుత్ర సకలవిద్యా
నిధాన తామరపల్లి తిమ్మయప్రధాన ప్రణీతం బైన హరివంశోదీతం బైన యాశ్చర్య
వర్ణంబునందలి శేషధర్మంబున జయంతి ప్రతంబును సత్సంగ ప్రభావంబును శంఖతీర్థ
శ్రీనివాసక్షేత్రమహిమంబులును అగస్త్యశ్రీరామచంద్రసంవాదంబును అనలపుష్క
రిణీగాయత్రీమహిమలును సూర్యపుష్కరిణీమాహాత్మ్యంబును హైమవతీకావేరీసం
గమ ప్రభావఫలంబులును విశ్వేశ్వరక్షేత్రగణారణ్య భీమేశ్వరస్థానవిశేషంబులును
ఇంద్రపుష్కరిణీ రంగధామకుంభఘోష విరూపాక్షంబులయున్నతియు హరిహ
రాభేదకంబు ననుకథలం గలచతుర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

—(3)—

వైభవ సుత్రామా
రావణసుటకర్ణముఖ్యరాక్షసాదు
భావజరిపునుకవామా
గ్రామసూతాచరణసామ రాక్షసరామా.

- ప. విస నవధరింపు మఖలపురాణవ్యాఖ్యానముద్రావహీను ప్రాచీనమును 1
- మునులకు మున్ను యుధిష్ఠిరునకు గంగావందనం గావించుటకు 2
- యునకు వైశంపాయనుం డెఱింగించెనది బోధించి నచింతా 3
- క. హరిహరులకు భేదం బొక, పరమాణువు లే దటంచు బలికి 4
- సరిదాత్తభవునిపాదాం, బురుహులుల శివగి భక్తి ప్రియము 5
- క. విధర్మమున మనుజులు, సాధులసభః బుద్ధులకలు 6
- ప్రాధిక్యమహిమః గాంచిరి, బోధించు గవయ్య తాక 7
- ప. అనిన భీష్మం డిట్లనియె. 8
- మత్తకోకిల. ధర్మతత్పరు లాగమజ్ఞులు దానశీలు 9
- కర్తృశూరులు కాశ్రువేత్తలు కంజభాగినిదానాత్ 10
- నిర్మలాత్ములు సత్యవంతులు నిక్కే ప్రకరాతాత్ 11
- సర్వదాచిసదీగతు ల్పరశాగ బంధుని నిక్కే 12
- ప. అనిన భీష్మనకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 13
- గీ. హరి! మిక్కిలి ప్రియ మును యుధిష్ఠి, నామిత్యుని 14
- ధాన మంకయు సాగింగింపు దయ దివిన్ది, నిండు 15
- ప. అనిన భీష్మం డిట్లనియె. 16
- చ. హరి పనుడేవనూనుడు మరొకబంధుని 17
- పురి నివసించి వాణివదళాణిశవర్ణ)క మెల్లనాకిం 18
- బరమశుభంబు నిచ్చు నని బల్కెను గే లంకిం 19
- సిరమలః జేయః గోర్కు బుధిజ్ఞ మంకిం 20

- సీ. ఆరయంగ ధరణి మహానవమి యనంగ సౌఖ్యగౌండు నాశ్వీజశ్చందనవమి
యందుఁ బ్రొద్దన లేచి యత్యంతభక్తితో భారతీదేవిని బ్రస్తుతించి
1 ధ్యానంబుచేసి పుస్తకనికరంబుఁ బూజించి నైవేద్య మర్పించి వేల్చి
ధనధాన్యవస్తువాహనభూషణాంబరతాంబూలముఖ్యదానంబు లొసంగి
- గీ. భోజనంబులు వెట్టి విశ్రులను దనుప, నీస్పితార్థంబు లెల్ల నీడేలుచుండు
గాన నశమీమహాత్మ్యపు గరిమ లెన్నఁ, బద్ధజానకై న శక్యమె పొందుతనయ, 11
- క. వ్రతఫలము సోమదత్త, క్షీలివరునకె దక్కె నొరులఁ జేరునె ధరలో
నతనికి జో డాలక్ష్య, పతి యొక్కఁడె యెఱుంగుఁగాని పరులకు పశమే. 12

మహానవమీ వ్రతము. ౧౩

- ప. అను నీవాక్యంబులు విని సోమదత్తుం డనంగా నెవ్వం డాకని కీ వ్రతం దేచందం
బున లభించె నెఱింగింపవే యని కుంతీ సుతుం డడిగిన దేవవ్రతుం డి ట్టనియె. 13
- గీ. సోమవంశపరేణ్యుండు సోమదత్తుఁ, డనుమహిపాలుఁ డరివర్గ మణిగఁ బట్టి
వసుధ తనయాజ్ఞ గడగడ పడఁకుచుండ, నెలమి మాహిష్టతీపురి నేలుచుండె. 14
- ప. అంత నోటుపడ్డ భూపతు లెల్లం గూడుకొని యొక్కవిచారంబున మాహిష్టతీపురం
బు ననేకాక్షహిణులబలంబులతో ముట్టడి వేసిన. 15
- గీ. కరులఁ గరులును హరులును హరులు భటులు, భటులరథములరథములు జటులగలిసి
లెనఁగ నన్యోన్యజయకాంక్ష యినుమడింప, దేవదానవయుద్ధంబు తెఱిగిన నృప.
- క. అమ్మల నేసియు నీఁలెలఁ, జిమ్మియు ఖడ్గములచేతఁ జోయు సురులం
గ్రుమ్మియుఁ బరరాజుల నొక్కప్పుడి నాసోమదత్తుం డుర్విం గూల్చెన్. 17
- సీ. అంతట కాత్రపు లందఱు దొమ్మిగా నరికట్టి బలమెల్ల హతము నేయఁ
దల్లడంబున సోమదత్తుండు గర్భిణి దేవిక యనుపేరఁ దేజిల్లు
మగువయు గర్భాశ్రమంబున నిసి సమయంబునఁ జేరిరి యందు నైదు
నెలలుండి శోకంబు నిలు వెల్లఁ గప్పంగ గ్రుడ్డియు మూఁగయుఁ గుంటి యగుచుఁ
- గీ. బురము రాజ్యంబు భోగము ల్పుత్ర వితతి, సఖులఁ జతురంగబలములు సంపదలును
దలఁచి తలఁచి కృశింప నాతరుణి విభుని, యడుగు లొత్తుచు నొక్కపద్యంబుఁ జదివె

- 1 ధ్యానంబుచేసి పుస్తకనికరంబులు పూజించి నైవేద్యములు సమర్ప
ణం బొనరించి గోష్ఠంబున నేని గృహముమధ్యముననేని యగ్నినిలిపి
తనదు సూత్రవిధానంబుఁ దప్పకుండఁ, దిలలు ఘృతపాయనంబులు దెచ్చి వేల్చి,
భోజనంబులు వెట్టి విశ్రులను దనుప, నీస్పితార్థంబు లెల్ల నీడేలుచుండు.

- క. శౌర్యంబు నలయు రణమున, శైర్యం బావదలవలనఁ దరుణులయొద్దన్
 క. శైర్యంబు నలయు విస్త్రా, చార్యులయొడ భక్తి వలయు జనులకు నెల్లన్. 19
- అని చదివి దేవి వీఁపునఁ, బెనిమిటి నెక్కించుకొనుచు భీతాకృతి గ
 ద్గునిపాదంబులయొద్దకుఁ, జని వందన మాచరించి నన్నుతి నేసెన్. 20
- వ. ఇట్లు స్తోత్రంబు చేసి దేవిక యిట్లనియె. 21
- గీ. హతము గావించి యరిరాజు లరుగుదేరఁ
 బురము దేశంబు బలముఁ గోల్పోయి నీట
 శరణ మొందితి మింక నీసత్కటాక్ష
 వీక్షణంబుల రక్షింపవే మునీంద్రా. 22
- క. ఈరితి శరణు చొచ్చిన, వారిజముఖ కనియె మాని వలవనికవ్వం
 బారూఢ మయ్యె మీకా, భారతిఁ బూజింపకునికి భద్రము లెడలెన్. 23
- క. శారద తుభసంధానవి, శారదఁ గొలువంగ నకలసంపద లొనఁగున్
 మీరాతెరు వెఱుంగక యీ, తీరున వర్తింప నిడుమ వీఱునె తరుణీ. 24
- క. మతి లేనివారు సంపద, సత మని కల్పించి దుష్టసంగతి ధర్త
 వ్రతములు నడవక సతతము, వెతఁ బనుదురు జన్మఫలము పృథగా ధాత్రిన్. 25
- గీ. వ్రతము లుపవాసములుఁ జేయవలయు మేలు
 నొందఁ దలఁచిన భారతిఁ బూజచేసి
 నలుండు దమయంతి రాజ్యంబు నలఘుమహిమ
 దిరుగఁ గాంచె విరూపాక్షుకరుణఁ గాంచి. 26
- వ. అనిన విని దేవిక వల్లభసహిత యై వందనం బాచరించి పంపాతీరవిహారి యైన విరూ
 పాక్షుని మాహాత్మ్యంబును దీర్ఘవైభవంబును దుంగభద్రా ప్రభావంబును నెఱింగిం
 పవే యని ప్రార్థించిన గర్గం డిట్లనియె. 27
- గీ. జనము లెంతటిపాపంబు నలిపిరేని, శ్రీవిరూపాక్షుని దర్శింపఁ జేరవచ్చు
 రుద్రలోకంబు వందనారూఢుఁ డెవ్వఁ, డతనిపంశంబువా రెల్ల నచట నుండు.
- గీ. బ్రహ్మశిలమీఁద శ్రీవిరూపాక్షునకును, వందనము నేయుచునుజు లవార్యలీల
 నెల్లలోకంబు లెప్పుడు నేలుచుండు, సంశయము లేదు కారవత్సతలేంద్ర. 29
- క. వేసరక పుణ్యవిసరము, చేసినమానవులకెల్ల సిద్ధించు నవా
 యాసమున విరూపాక్షుని, దాసత్వము తప్ప దుండు ధరణీనాథా. 30
- గీ. తుంగభద్రయుఁ గావేరి గంగ యమున, సరయువును గృష్ణ గౌతమి శారదయును

- ధ్యాన దర్శన కీర్తన స్నానములను, సకలపుణ్యంబు లొనఁగూర్చుకొనవలయు. 31
- చ. నలుఁ డనురాజు మున్ను కలి నప్తము చేసినరాజ్యసంపదన్
తొలఁగి వదలి యై యటకు దోయిడిచేతుల వచ్చి పంపఱు
జలక మొనర్చి యిందుధరు శంకరు నద్రిసుతామనోవిభుం
గొలిచి నుతింప నవ్విభుఁ డకుంతదయన్ దివి నిల్చి యిట్లనెన్. 32
- క. మెచ్చితి నీతపమున కే, నిచ్చెద వర మెద్ది యైన నిష్పదు మదిః
స్వచ్చినయది వేడుము పొర, పొచ్చెముగా దెఱుఁగు మిందుభూషణు నన్నున్. 33
- ప. అనిన గౌరీవరునకు నలుం డిట్లనియె. 34
- క. వరమియఁగ వచ్చియు నం, బరమున నగపడకయుండి బలికెద వయ్యో!
దురితంబులేమి దొరలెను, కరణీయుము నాకుఁ దెలుపు గౌరీరమణా! 35
- ప. అనిన శంకరుం డిట్లనియె. 36
- గీ. దేవతలు పంపఁ గలి నీదుదేహ మెల్ల, నలముకొన్నాఁడు తట్టోవ మణఁచు కార
దావ్రతము నేయు మంతఁ బ్రత్యక్షమై న, హస్తవర్షంబు లిత్తు రాజ్యంబుతోడ.
- క. నినుఁ దలఁచినఁ గడిదోషము, చను నని వాక్రచ్చి శివుఁడు సకలాదులుం
దనుఁ గొలువ విరూపాక్షుం, డనుపేరిటఁ దుంగభద్రయందు వసించెన్. 38
- గీ. నలుఁడు ఋతుపర్ణునగరికి నడచి యతని
తోడ గొన్నాళ్లు వసియించి తుంగభద్ర
కరిగి వవమీవ్రతము లెన్న యాచరించి
మహియుఁ బురమును దమయంతి మరలఁ గాంచె. 39
- ప. కావున నీవ్రతం బాచరింపు మనిన మునివాక్యంబు లాలికిందినంత నాధరణీసురుండు
సర్వరోగవిముక్తుం డై దేవికతోడఁగూడి తుంగభద్రకుం జని స్నానం బాచరించి
విరూపాక్షుం బూజించుచు నవమీవ్రతం బొనర్చి శత్రుసంహారంబు గావించి నిజ
రాజ్యంబుం తెందె నీకు నత్రైతం గాచరణీయంబు. ఇచ్చట రావణుం డపహరించిన
నీతం గానక రామచంద్రుండు పంపాసరోవరంబునకుం జని మతంగముసీంద్రునకు
వందనం బాచరించి యతనిచే సత్కృతుం డై నిజాగమనకారణం బెఱింగించె ననిన
విని భర్తనందనుండు గంగానందనున కిట్లనియె. 40
- క. పంపాతీరంబున నే, పెంపున విహరించె రామభృథిపీఠుం డా
సొంపు వినిపింపు నా కను, కంపమెయిని భర్త నిచయ గంగాతనయా. 41
- ప. అనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 42

- క. శ్రీరామచంద్రచరితము, వారిజగర్భాదులైన వర్ణింపఁగలే
రామాధి గాఁగ సాక్షా, స్నారాయణదేవుఁ డతఁడె సరనాథమణి. 43
- గీ. భానుకులమాళి శ్రీరామభద్రుఁ డంతః
దుంగభద్రామహానదీలోయములను
స్నాన మొనరించి మధ్యాహ్నసమయకృత్య
మంతయును దీర్చి యచ్చాని కనియెఁ బ్రీతి. 44
- చ. వినయమునం దపంబునను విద్యల ధర్మమునందు వర్తనం
బున మఱి యెందు నీకు సరిపోల్పఁగరాదు సమస్తపాపనా
శన యగు తుంగభద్రసురసన్నునిసేవిత యానదీతటం
బునికిఁ దొగ్యమయ్యె భవదున్నతి కొంచెమె మానిశేఖరా. 45
- గీ. దోసకారుల కీనది దొరకువడదు, నిన్నుఁ బోలెడువారికి నిచ్చలబ్బు
హరు విరూపాక్షుఁ గోటిశంకరుని జూపు, దర్శనముచేసి నీకృప ధన్యుఁ డాడు. 46
- వ. అనిన రామచంద్రునకు మతంగముసింధ్రుం డిట్లనియె. 47
- క. శ్రీవిభుఁ డగునారాయణ, దేవుఁడు నీకొటఁ దెలియు దేవరక్షణుఁగం
గావలయునట్టియర్థం, దేవంకం గలదు రామ యినకులసోమా. 48
- గీ. తెలిసి వేడుట కారుణ్యదృష్టిగాదె, కోటిశంకర మనెడు నిచ్చట నెన్న
మును విశాపాలవసుద్ర ముఖ్యమరలు, శంకరునిగొల్పి రున్న కస్తానకాంక్ష. 49
- వ. అనేకకోటి సహస్రలింగంబులం బ్రతిష్ఠచేసి యెడు యుగంబులు పూజించిన
నొక్కొక్కటికిఁ గోటిరూపంబుల బ్రత్యక్షం బైన కపాలపాణిం జూచి వెలిది
దేవత లిట్లనిరి. 50
- గీ. వేళగానట్టివేళ నీవిశ్వరూప, మేల కనుఁగొనఁజాల మీమేలురూపు
చూసి ఘోరార్పణి పరమీయఁ జూడవయ్యె, మాళికిలితతారేశ నీలకంఠ. 51
- వ. అని ప్రార్థించుదేవతలకు శంకరుం డిట్లనియె. 52
- క. చిరకాలము బ్రహ్మశిల, స్మిరుపమవిభవంబు వెలయ నిలిచెద మీకు
పరము లానంగెదఁ గోరిన, సరణి స్ఫురసముదయంబు చనుదెంచుటకున్. 53
- క. అని దివ్యరూపధరుఁ డై, చని బ్రహ్మశిల న్వసించె శంకరుఁ డాదే
పునివెంట నరిగి సురలు, స్వినులించి రనేకభంగి వేదాంతములన్. 54
- క. కడలేని దివ్యభోగం, బుడుగని కైవల్యపదవి యున్నకదయతో
నిడి ప్రానవలయు మము నీ, యడుగులు దప్పంగ నెఱుంగ మద్రినులేకా. 55

వ. అనిన శంకరుం డిట్టనియె.

56

తరల. కమలగర్భుని కంద శక్యము గానిలోకము లిత్తు నే

నమరఁ బల్కెద రామచంద్రుడ నై ధరాస్థలి మాధవాం

శమునఁ బుట్టి దశాననాది నిశాచరావలిఁ ద్రుంతు నీ

యమరు లొక్కట ఋక్షవానరు లై జనింపుండు ముందరన్.

57

మత్తకోకిల. కందమూలఫలాదు లచ్చటఁ గల్గినట్లు భుజించి మా

కంద బిల్వ కపిత్థ కాంచన కందరాల మహావనీ

మందిరంబుల సంచరించుచు మాటిమాటికిఁ దుంగభ

ద్రేందుమాళికి మ్రొక్కు దార్చుచు నీరలుండుండు భక్తితోన్.

58

క. అని శంకరుండు పలికిన, విని మనమున హర్ష మొంది వేలుపుల్లెళ్

మును వచ్చినమార్గంబునఁ, జనిరి నివాసములు చేర సంఘము లగుచున్.

59

ఉ. రావణకుంభకర్ణముఖ రాక్షసులక్ హరియింప శంకరుం

డీవగుచుక్ జనింప సురల్లెను వానరు లైరి యింక నీ

నేవ యొనర్పవచ్చి యరిసేనలఁ ద్రుంచెద రవ్వీభీషణుక్

వావిరి లంకలో నిలిపి వన్నియ కెక్కుదు వీపు రాఘవా.

60

గీ. అనిన విని రామచంద్రుండు హర్ష మొంది

బ్రహ్మశిల సిద్ధసాధ్యదిక్పాలవిరుత

మంద రచ్చటఁ గల్గు మహత్త్వ మెల్లఁ

దెలుపు మన్న మతంగుండు తిరుగఁ బలికె.

61

క. ననకాది యోగివర్యులు, వనజాననముఖు దివిజవర్గము స్నానం

బొనరించి విరూపాక్షుని, మనురాజము హృదయపీఠి మరపుదు రచటన్.

62

గీ. మాఘమాసంబునను దివ్యచంద్రవిధులు, సురలు భూసురు లెల్లను సురుచిరముగ

స్నాన మొనరించి బ్రహ్మసంధానకృత్య, మచటఁ గావింప బ్రహ్మశిలాఖ్య మయ్యె.

గీ. స్నానదానంబు లచ్చటఁ జలుపు వారి, ధర్మవిభవంబు లెక్కింపఁ దరము గాదు

శ్రీవిరూపాక్షుపడచట సిద్ధసేవ్య, మై వసీష్ఠా శ్రమము మించు నవనిమిఁద.

64

సీ. మహి మించు నయ్యాశ్రమము తూర్పుదిక్కునఁ గోటిశంకర మండుఁ గోటిలింగ

ములను దేవత లెల్ల నిలువంగ నాపేరు ధర నులికెక్కెఁ దత్త్వానమనసు

సంక్రాంతిముఖపుణ్యసమయవాసరముల మాఘమాసంబున మజ్జనములు

సురసిద్ధసాధ్యకిన్నరయక్షగంధర్వపతులు గావించురు పార్వతీత

గీ. దర్శనము నేయఁ బాపము ల్లఱగి పోవు, స్నాననై వేద్యముభ్యాశ్చరములను
బూజగావింపఁ గులతోటి పొత్తుఁ గూడి, శివునిలోకంబు సతముగాఁ జేయవచ్చు. 65

క. అక్కడకుఁ బరువు నేలను, జక్కనితూరుపునఁ గపిల సంయమి తపమున్
దక్కించుకొన్నచో టా, చక్కిం గపిలేశుపూజ సలుపుచునుందున్. 66

క. అభుజ్యమహిమఁ గలిగె, స్త్రీపదరజ మాశ్రయింప నేఁ డన్నింటం
గాపాడుక రమ్మి ననుఁ, జేప ట్టేమఱక ప్రేమ శ్రీరఘురామా. 67

క. అని యానందజలంబులు, గనుదమ్ములు ముంప మాని కదలక యుండెన్
జనకసుతాపతి కాని, మృనళూ రావణు జయింతు నట్టే ననియెన్. 68

ప. తుంగభద్రదక్కినంబునను విరూపాక్ష దర్శనమునను బాపంబులు తూలె మనంబు
ప్రసన్నం బయ్యె నింకఁగిష్కింధకు నరగెద మీకు శుభం బగు నని రామచంద్రుండు
చనియె నీవు నాచందంబునఁ బంపాసరోవరంబున కేగి విరూపాక్షంబునఁ గోటి
శంకరు నీక్షింపుము మనోరథంబు లీడెఱు నీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకు గంగా
స్నానఫలంబు సిద్ధించు ననిన విని యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 69

గీ. ధర్మనిధి యైనశ్రీరామధరణివిభుండు, తండ్రియాసతి శిరమునఁ దాల్చి యెచటి
కరిగె నాభుజ్యదేశంబు లెఱుంగఁ బలుకు, మమరతటిసీతనూజ విఖ్యాతలేజ. 70

ప. అని యడిగిన కుంటినుతునకు దేవప్రతుం డిట్లనియె. 71

క. వైదేహి వెదక రాఘవుఁ, దేదెనకుం జనియె నీకు నెఱిగించెద నే
నాదేశము పుణ్యస్థల, మాదరమున వినుము పాండవాగ్రజ తెలియన్. 72

—ॐ అహోబలశ్రీశైలవేంకటాచలాదులమహిమ. —

ప. రామచంద్రుం డహోబల శ్రీశైలవేంకటాచల కాంచీనగరంబుల కరిగి యక్క
డక్కడ బ్రాహ్మణజనంబులకు గోభూతికన్యాదానంబులు ముదంబునం జేయుచు
నహోబలంబునందు నృసింహునకు నమస్కారం బొనరించి యిట్లని వినుతించె.

మత్తకోకిల. శౌరి మాధవ కృష్ణ కేశవ చక్రహస్త ముకుంద నా
గావిహాన కాంచనాంబర యాదిదేవ యుపేంద్ర భూ
భారవారణ దైత్యభంజన భక్తవత్సల కావవే
సారదస్తుత పద్మలాచన నారసింహ రమావతీ. 74

క. సురగరుడోరగ విద్యా, ధరకిన్నర సిద్ధసాధ్య దనుజాలు మునులున్
నిరతంబుఁ గొల్తు రెవ్వని, చరణాబ్జము లానృసింహు శరణు భజింతున్. 75

క. కలిగింపను వెలయింపను, బొలియింపను గర్త వీవు పుడమికి వలనై

- మెలంగుదువు మూండుమూర్తులఁ, జెలంగుచు నినుఁ బొగడ వశమె శ్రీ నరసింహః.
- గీ. ఇట్లు నుతియించు తఱి సుర లెల్లఁ గూడి, స్వామితలమీఁదఁ బువ్వులవాన గురిసి
రామచంద్రునిడెందంబు రంజిలంగ, సరస భూషణ మొనరించి చనిరి దివికి. 77
- వ. అంత రాఘవుండు గాలవమహామునిని జూచి యిట్లనియె. 78
- క. నాలవమూర్తివి హరికిఁ, మేలవనికిఁ గూర్చునట్టి మేటిని శ్రుతులుం
జాలవు నీచందంబున, గాలవ యీక్షేత్ర మహిమ గణులంపంగన్. 79
- గీ. క్షేత్ర విభవంబు శ్రీ నరసింహమహిమ, తీర్థమునఁ గల్గుపుణ్యంబుఁ దెలుపుమయ్య
కరుణ నామీద నీకింత గలిగినేని, ఘనతపఃగణ్య గాలవమునివరేణ్య. 80
- వ. అని యిత్రెఱుంగున వేడిన రామచంద్రునకు మీరాచరించిన యద్భుతంబు లెఱుంగ
మావళంబె యైన మీయాజ్ఞాక్రమంబునఁ దెలియ విన్నవించెద నని గాలవుం డి
ట్లనియె. 81
- గీ. విష్ణుదేవుండు నరసింహవేదమునను, గనకకళిపుని హరియించి ఖచరవితతు
లనుసరింపఁగ నిచటఁ బ్రత్యక్షమయ్యె, నితనిపదసేవ ముక్తి నేగవచ్చు. 82
- ఉ. నాకెఱుంగంగ శక్యమె వినాయక వన్నగనాయకాదులే
కాకృతి నెన్నలే రనిన నచ్చట ముప్పదిమూండు కోట్లు నా
కాకులు నారసింహపదయుగ్తముఁ గొల్వఁగఁ గాచి యుండు రా
నాకసరోవరంబు భవనాశి యన నిల్వనిట్లు రాఘవా. 83
- ఉ. వామనుఁ డై బలి నృపనవాటికి వేడి జగత్త్రయంబు ను
త్రామునకై యొసంగె జమదగ్నితనూభవుఁ డాదిరాజుల
స్వేమఱుఁ ద్రుంచె శంకరుని విల్పిటిచె నృపదాఖ్యఁ గృష్ణుండై
సేమము పొందుసూనులకుఁ జేరుచు నీహరి యింక రాఘవా. 84
- ఉ. అక్కడనున్న యాపశుమృగాదులఁ తాపకపాదపద్మము
ల్లిక్కిని ముక్తికామినికి దీవన లిచ్చునుపర్వు లెంతయు
న్నిక్కమ యిగ్గిరింద్రమున నిల్వఁగవచ్చును బుణ్యకాలికిం
గక్కనమా మహాదురితకర్తులకు న్వసించుప నిచ్చటన్. 85
- గీ. అనిన విని యంత రఘురాముఁ డధికభక్తి, మొలక లెత్తంగ గాలవమునికి నార
సింహునకు మ్రొక్కి చనియెను శ్రీ గిరీంద్ర, మునకు శంకరు మల్లికార్జును భజింప
వ. అహోబలాచలంబునకు నీవు నరుగుము నారసింహప్రసాదంబున మనోరథంబు
లీడేఱు నచటికిం జనఁ బతితుం డైన ముక్తుం డగు ద్విరాత్తంబు వసించినవారి

- పుణ్యవైభవంబులు లెక్కింప శక్యంబు గాదు. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారి 8
బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించు ననిన భీష్మనకు యుధిష్ఠిరుం డి ట్టనియె. 87
- క. శ్రీగిరికి నరిగి రాఘవుఁ, డేగతి వర్తించె నదియు నీశ్వరుఁ డచటన్
సాగించుకొన్నమహిమలు, బాగుగ నెఱింగించు తాత వ్రజోపేతా. 88
- వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డి ట్టనియె. 89
- గీ. ఎల్లకాలంబు శంకరుం డిందుమాళి, శ్రీగిరిని నిల్చు నచ్చటఁ జేరువారి
కబ్బు చెందుఁ బునర్జన్మ మనుచు నాకు, నారదమునీండుఁ డెఱింగించె భూరికరుణ.
- వ. శ్రీకైలాసంబు హేమశైలంబువిశ్వేశ్వరంబు విరూపాక్షంబు మహాకాళంబు మార్కం
డేయంబు శ్రీకైలంబును గౌరీపతినిజనివాసంబు లిందు నాభక్తవత్సలునకు నమస్క
రించి పాపయుక్తుం డైన ముక్తుం డై దివంబునుం జెందు. 91
- గీ. పాపకర్తులకును బునర్జనభయంబు, దలఁగు శ్రీకైలశిఖరాగ్రదర్శనమున
నొక్కరాతిరి యచ్చట నుండువారు, బాంధవులతోడఁ గైవల్యపవని గంధ్రు. 92
- మత్తకోకిల. సత్యజిత్తుఁడు భార్గవుండును జాతుదగ్గుఁడు శంఖుండు
సృత్యక్షీర్తియు నాదియౌమునిజాలముల్ చనుదేర నా
దిత్యవంశసమద్యవుం డగు దేవదేవుఁడు రాఘవుం
డత్యుదాత్తముదంబునం గని యాచరించి నమస్కృతుల్. 93
- గీ. అర్చకృత్యంబు లన్నియు నాచరించి, పలకె మునులార మీపాదపద్మసేవ
శుభము చేహూరె శ్రీగిరి జూడఁగంటి, నెఱుంగఁ బలుకుండుకరణీయ మిందుననుచు.
- వ. అనిన రఘురామునకు సకలమునిజనానుమతంబునం బరశరాముం డి ట్టనియె 95
- క. ధారుణి రక్షింపను నవ, తారముఁ బొందితివి తునుము దనుజులఁ గరుణా
సారమునఁ గావు మునులం, జేరె న్నిరాక శుభము శ్రీరఘరామా. 96
- గీ. అన్న పానీయములు వివిధార్థముఖ్యు, దానముల నిందు విప్రులఁ దనుపఁ చితరు
లెల్లఁ బ్రత్యుత్తులై మనోభీష్ట మెనఁగ, స్వర్గసౌఖ్యంబు గాంతురు సంతతంబు. 97
- క. ఎప్పుడు శ్రీగిరి కరుగుదు, మెప్పుడు శంకరుని జాతు మెప్పుడు శుభము
ల్పొప్పడు నిక దమ శంచును, దప్పక నుతియించు దివిజకలి యెల్లపుడున్. 98
- వ. పూర్వజన్మంబున స్నానదానజపానుష్ఠానంబు లాచరించిన నీకైలవల్లభుసందర్శనంబు
దొరకుఁ దూర్పువాకిట నిండుండును దక్షిణపుదిక్కున శమనుండును బడమట వరు
ణుండును సుత్తరంబునఁ గుబేరుండును దక్షిణ దిక్కుదేహవిలాసంబులు విలాకించు
చుండురు సురగరుడొరగస్థిసాధ్యనేవితం బైన యాస్థలం బున్యుల కగమ్యంబు

భూలోకంబు రక్షింపఁ ద్రిదివం బీతైలం బయ్యె నని పరశురాముం డానతిచ్చిన రామచంద్రుండు దక్షిణద్వారంబునం జనియె నచటి కెవ్వం డరిగె నతనివంశంబువా రెల్ల ముక్తు లగుదురు నారదోక్తం బైన యీముపాఖ్యానంబు విన్నవారికి శివ సాయుజ్యంబు సిద్ధించు ననిన భీష్మనకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 99

౧౦ వృషభగిరిమహత్తవము. ౧౦

- గీ. శ్రీనివాసునిమహిమ నాచెవుల నునుపు, పన్నలోచనుఁ డిందిరాప్రాణవిభుఁడు
వృషభగిరిమీఁద నేరితి వెలయు నచట, గలుగు విభవంబు లెవ్వ గంగాకనూజ. 101
- ప. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె. 101
- గీ. నారదుఁడు మున్ను కలశాబ్ధితీరమునకు, నగి మాధవు నీక్షించి యరుగు దేరఁ
గుంభసంభవముఖమానికులముతోడ, వ్యాసుఁ డీక్షించి పలికె నత్యాదరమున. 102
- క. సారసభవునకు నుతుండవు, నీరజనాభాంఘ్రిభక్తనివహంబునకుం
జేరువకాండవు నీకుకొ, ధారుణి నెదు రెవ్వ రన్న నారదమానీ. 103
- ఉ. శ్రీలనామనోహరుని శేషభజామణిమండలప్రభా
జాలవిభాసమాను హరి సర్వశరణ్యుని జూచువేడుకం
దాలించి వచ్చి రీమునులు దక్కు శుభంబులుఁ గార్యసిద్ధికై
మూలము మీపదాబ్జములు ముందరఁ జూచుటలెల్ల నారదా. 104
- ప. ఇతైఱంగున నిజాగమనప్రయోజనం బెఱింగించు వ్యాసముని వాక్యంబు లాల
కించుచు మీకు భద్రంబగువైకుంఠలోకంబునుండి యొక్కవార్త యుద్భవం
బయ్యె విన్నతెఱంగు వివరింతు వినుం డని నారదుం డిట్లనియె. 105
- గీ. అధికమాయావిహారి నారాయణుండు, పుణ్యనిలయుండు వైకుంఠపురము విడిచి
స్వామిపుష్కరిణీతీర్థసౌధవీధి, నువిదతోఁ గూడి విహరించుచున్న వాఁడు. 106
- క. అనువార్తలు సురలందఱు, విని చని రాస్వామి జూడ వేంకటగిరి కే
నును బోయెద నని నారద, ముని యాశాశమున కెగసి ముదమునఁ జనియెన్. 107
- గీ. కుంభసంభవమునిముఖ్యులము వోమ, సరణి దివిజాలతో ధర్మగిరికి నగి
స్వామిపుష్కరిణిని జేరి స్నానదాన, విధులు దీర్చి చరించెను వివిధగతుల. 108
- ఉ. కొందఱు నన్నులించుచును గొందఱు వందన మాచరించుచుం
గొందఱులకరించుచును గొందఱు ధ్యానముజేయఁగోరుచుం
గొందఱు కొఁగిలించుచును గొందఱు నవ్వుచు మానిదేవతా
బృందము లందఱు న్నదముఁ బెంపునఁ దాల్చిరి విష్ణుసన్నిధిన్. 109

గీ. అమరగంధర్వకోటిపై నద్రిమీడఁ, గురిసె నురుచిరఘంటారకునుమప్పప్తి
పటహాకాహళశంఖశబ్దములతోడ, నభము నిండఁగ దేవదుందుభులు మొరసె. 110

మత్తకోకిల. వ్యోమయానసహస్రము ల్లనయోరలం జనుదేరఁగా
సోమకోటి సుశీతలద్యుతిశోభితుం డయి యిందిరా
కాముకుండు ప్రసన్నుఁ డయ్యెను త్తానభంబులు దానయై
స్వామిపుష్కరిణీతటంబున సర్వమోహనమూర్తితోన్. 111

చ. హరుఁడు బితామహుండు మఘవానలదండధరాసురాదులున్
పరుణమరుత్తుబేరులు దివాకరుఁడు నృశి సిద్ధసాధ్యశి
న్నరులును బుణ్యశైలవిహినంబులు వారినిదాన మీచరా
చరములు దానయౌ హరి ప్రసన్నతఁ జెందె జగన్ధితార్థియై. 112

సీ. శతపత్రమల్లి కాచంపకకరవీర కుందమందారాదికుసుములును
బంచామృతస్నానబహువిధనై వేద్య కర్పూరతాంబూలకల్పనములు
మాధవగోవింద మధుసూదనాద్యుత కృష్ణాదిబహునామకీర్తనములు
దండకావృతగద్యతారావళిముఖ మహితప్ర బంధసమర్పణములు

గీ. వారివారికిఁ దగినట్లు పనుధ యెల్ల, భక్తియుక్తులఁ బూజింప భద్ర లీల
స్వామిపుష్కరిణీనామసరసియందు, నువిదతోఁగూడ మాధవుఁ డున్నవాఁడు. 113

ప. జగద్గురుం డగుశ్రీనివాసునిసందర్శనంబు నెవ్వం డాచరించు నతనివంశంబువా
రెల్ల ముక్తులగుదురు. భూలోకంబునం గలుగుపుణ్యక్షేత్రంబు తెల్ల నద్దేవుని
సేవించు. నీవు నరిగి యావేంకటేశ్వరుపాదారవిందంబులకు వందనం బాచరింపుము
భుక్తిముక్తులు సిద్ధించు ననిన భీష్మనకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 114

గీ. దివ్యపులి కాంచి యెచ్చటఁ దేజరిల్లు, హరి జగత్పయఁ డెట్లు శ్రీహస్తీశిఖరి
వెలసెఁ బ్రత్యక్షమై దీనిఁ దెలుపు ముప్పు, మనుష భావంబు నీకుఁ గల్గినఘభీష్ట.

ప. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు మున్ను సనత్కుమారునకు సారదముసీంద్రుం డెఱింగిం
చిన యుపాఖ్యానం బాయురారోగ్యవర్ధనం బని విను మనిభీష్మం డిట్లనియె. 115

క. వారిజగర్భుండు మున్నీ, ధారుణి నిర్మించి చింత దలఁకఁగ నుండం
దారాపథమున నొకవలు, కారూఢం బయ్యె మదికి నదృశ్య మొదవన్. 116

గీ. ఆశ్వమేధసహస్రంబు లాచరింపు, మనము పరిశుద్ధ మగు నీకు పవజగర్భ
యన్నవిని కారదానిభుం డొందులొన్, నొక్కపేనియుఁ జేయంగ నోప ననుచు,

—ॐ కాంచీపురిమహిమ. ॐ—

- సీ. అధికచింతాకులుండైన నవ్వాణియు మంజువాగ్వైఖరి మగుడఁ బలికె
 గంగకు శమనదిగ్భాగంబున శతద్వితయయోజనమ్ములఁ దనరు వేగ
 పతి దానివరిఁ గాంచి వఱలు నాపురిలోన ధరకల్ల హరి తాన వరము లిచ్చు
 చున్నవాఁ డాచోట నొనరింపు మొకయాగ మది సహస్రఫలంబు లలవరించు
- గీ. స్థానబలమున నీకు నోజలగర్భ, యనుచుఁ బలికిన నావేలు పరిగి యచట
 నఖిల దిక్పాలవరులతో నాచరింప, నభికన్యావిభుండు ప్రత్యక్ష మయ్యె. 119
- ప. ఇట్లు లన్నారాయణుండు హరికిరీటకేయూరమకరకుండలకొస్తుభప్రభావిభ్రాజ
 మానుండును సురగరుడోరగసిద్ధసాధ్య యక్షత్సరకింపురుషసేవ్యమానుండును శంఖ
 చక్రగదాధరుండును నై ప్రత్యక్షుండైన నమస్కారతార్పకంబుగా వేదాంతముల
 నుతియించు కాంచనగర్భనకుం బ్రీతుం డై నీ వొనరించుహయమేధంబున భద్రం
 బగుఁ గృతయుగంబునం ద్రికాలంబు నన్నుఁ బూజింపుము త్రేతాయుగంబున
 ముక్తికాముం డైనగజేంద్రునిచేతను ద్వాపరంబున మునిశాపభీతుం డైన దేవలుని
 చేతను గలియుగంబున శేషునిచేతను భక్తు లగుభూసురాది నకలజనంబులచేతను
 బూజితుండ నై వర్తింతు నని వరంబు లిచ్చి యంతర్ధానంబు నొందె గీర్వాణసము
 దయంబు నాశ్చర్యంబు నొందె నావాగీశం డశ్వమేధంబు విధ్యుక్తప్రకారంబుగా
 సాంగంబు గావించె నయ్యవనరంబున నింద్రాది దిక్పాలకులు పనువులు మనువులు
 పసిష్ఠాత్రికణ్డగాలపవిశ్వామిత్రవ్యాసప్రముఖ మునివర్గంబులుఁ దక్కినవారు ననేక
 యాగంబు లాచరించిరి. కాంచీపురంబు ప్రవేశించినవారికిఁ బునర్భవంబు లేదు
 గావునఁ గైవల్యం బాసించినవారికి సేవ్యం బై చెలంగు. 120
- క. పుట్టిన మరణభయంబును, గిట్టిన జన్మంబు లేదు శేవలశుభము
 ల్పట్టించుఁ గంచి వరదుఁడు, గట్టిగ నేవించునట్టి ఘుళులకు శెల్లన్. 121
- గీ. వెలయుఁ గాంచిన కారద వేగవతియుఁ, దజ్జలము మజ్జనంబు నిత్యంబుఁ జేయు
 వారివంశంబువారికి వఱలు శుభము, లలఘుతర పాపసముదయములు నశించు. 122
- క. కామాక్షి యనఁగ కారద, భూమి స్థూంకకును శాస్త్రములు రప్పించు
 గామారియు గిరిజాయుతుఁ, డై మామిడిమొదల నిలుచు నమరులు గొల్వన్. 123
- గీ. కంచి నేకావ్రునాథు నేవించువారి, కఖిలపాపంబు లణఁగు విద్యార్థబంధు
 వర్గములు గల్గు వాణీశవసతి దొరకు, ననుచు నారదమునిచంద్రుఁ డానతిచ్చె 124
- క. కాంచీనాథునికథ విన్న, గాంచినవా రఖిలబంధుగణములతోడక

- సంచారం బొనరించుడు, కాంచనగర్భాది దివ్యఘనలోకములన్. 125
- వ. అనిన భీష్మనకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 126

శ్రీసింహశైలవిశేషములు. ౧౭

- గీ. సింహగిరి నుండు శ్రీనరసింహుఁ డందు, రాబళంబున నచ్చట నమరులెల్ల
నెట్లు విశ్రమ మొనరించి రెఱుంగఁబలుకు, ఘనుఁడ వన్నింట నీవు గంగాతనూజు.
- వ. అని యడిగిన గుంతీనందనునకు గంగానందనుం డిట్లనియె. 128
- ఉ. శ్రీనరసింహకీర్తనము చేసిన నెవ్వరికైనఁ బాపముల్
దానఁజుగొన్ జయం బొనఁగు దైవతరాజు శివుండు బ్రహ్మ వై
శ్వానరుఁ డింద్రుఁడు న్రవియు సర్వముఁ దానయి లోకజాలముం
బూనికఁ గాచు నవ్విభుఁడు పూర్ణ దయారస ముప్పతిల్లఁగన్. 129
- గీ. నారసింహుండు మును దైత్యునాచు మణఁచి, దివ్యయోగవిలాసంబు లేజరిల్ల
నౌబళంబున వసియింప నమరగణము, లెల్ల నీరీతి నులియించి రింపుమీఱ. 130
- క. గోవింద గరుడవాహన, కేవలకారుణ్యరూప కృష్ణ మూరారీ
భావించి నీవదాంబుజ, నేవకులము మమ్ముఁ గావు శ్రీనరసింహ. 131
- గీ. అనుచు వేదాంతవేద్యుని నభినుతించు
దివిజవర్గముఁ గరుణార్ద్రదృష్టిఁ జూచి
చలికె నరసింహుఁ డిందిరాప్రాణవిభుఁడు
కోర్కి యెఱిఁగింపు డిపుడ చేకూర్తు ననుచు. 132
- వ. అవ్వచనంబు లాలకించి దేవత లిట్లనిరి. 133
- క. ఈయోగమూర్తి యంతయు, మాయంపుము దివ్యభోగమహిమాస్పదమా
కాయముఁ గైకొని మమ్ముం, బాయనిదయఁ గావు మయ్య పరమేశ హరీ! 134
- వ. అనిన విని ముందఱ నొక్కపర్వతంబు సింహాద్రి యనం తెలంగు నచట మునీవిత్రు
గణంబులతోడ మిమ్ముఁ గూడి యత్రైశ్వర్యసంపన్నుండ నై నకలభోగంబు లను
భవించుచు నభిలలోకంబులఁ బరిపాలించెద, మీరు నరుగుదెం డని చలికి దివ్యవిమాన
శతంబుతో శ్రీనరసింహుం డాశైలంబున నిలిచె. వేల్పుగమియు వెంటం జని
యాధారుణీధరంబున స్వామిం గానక విచారింపుచుండ. 135
- సీ. మెఱిపుండీగల తోడ మేలంబు లాడుచుఁ దనలోచనద్యుతు ల్దడఁబడంగ
దీప్తనూటకకాంతి దెలుపు కేశాంతజిహ్వగ్రరోచులు దిశ లావరింప
రక్ష లాంగూలవిభ్రాజితద్యుతిపుంజ మలఘుసంధ్యారాగ మనుకరింప

- దంష్ట్రాగ్రసంభూతధాశ్శధశ్శప్రభ త్నాటిమించు నిండువెన్నెలలు గాయఁ
గీ. జిత్రనఖదేహకాంతు లశేషధరణి, కువలయాక్షికి వెలిపట్టుకోకగాఁగ
దివ్యసింహాసనంబున దీప్యమాన, శతసహస్రార్కదీప్తులు సందడింప. 136
- క. హరిమాయయొ హరుమాయయొ, హరి యయ్యె నటంచు నక్కడక్కడ గములై
గిరిగహ్వరముల దాఁగిరి, సుర లందఱు మిగుల దిగులుచొచ్చినమదితోన్. 137
- ప. ఆనమయంబున. 138
- సీ. శంఖగదాచక్రకర్ణాయుధప్రభాతతి దిశాపటలిఁ జిత్తరువు న్రాయ
హారకుండలకాంచి కాంగదకోటిరముఖరత్న భూషణములు చెలంగఁ
దప్తజాంబూనదోత్తాలచేలస్ఫూర్తి వసుధ కపూర్వపర్వంబు నేయఁ
బద్ధాక్షమాలికా పరిగణనక్రియ హస్తాంగుళిశ్రేణి కనువు సూప
గీ. నారదుఁడు పర్వతుండు సనకసనంద, నులు నగస్తుండు జయవిజయంబును మఱియుఁ
గలుగు వై కుంతవాసులు కమలమిత్ర, కోటిలేజంబుతో నందుఁ గూడఁబాటి. 139
- గీ. సింహరూపంబుఁ దాల్చినశేషశయనుఁ, బుండరీకాక్షు నేవించి పుష్పవృష్టి
గురిసి ధ్యానంబు గావించి కోర్కెదీర, నన్నుతించిగి వేదాంతసరణితోడ. 140
- ప. అంత లక్ష్మీ కాంతుండు గరుడారాధుండై యంబరమార్గంబున వచ్చి దేవగణంబులు
నులియింప గిరిమీఁద నిలిచి సింహాద్రి నాథుండు నరసింహుం డన దివ్యగంధర్వులతో
ననేకవిభవంబు లనుభవించుచున్నవాఁ డాకొస్తుభవక్షు సింద్రాదిదిక్పాలకులు తమ
స్థానంబుల నిలిచి ముక్తికొఱకు భజింతు రాచక్రహస్త నేవించినవారు సకలదురితం
బులం బరిహరించి సుఖంబు లనుభవించురు గావున నీవునుం బూజింపుము నీరాజ్య
లక్ష్మీలు శ్రీస్తుకాలంబున ననుభవించు వీయుపాఖ్యానంబు పఠించిన విన్నవారికి
నిహవరంబులు చేకూరు ననిన విని జనమేజయుం డిట్లనియె. 141
- గీ. ఇట్లు కృష్ణుండు సర్వలోకేశ్వరుండు, ధర్మకథ లెల్ల నుడువంగ ధర్మతనయుఁ
డేమి యడిగెను దిరుగ నీకెఱుంగవచ్చు, వ్యాసునయఁ బెల్వఁగదవయ్య భూసురేంద్ర.
- ప. అనిన జనమేజయనరేంద్రునకు వైశంపాయనమసింద్రుం డిట్లనియె. 143
- గీ. కనుఁగొనఁగ వచ్చి కామ్యకవనములోన, దర్శనీతంబున నున్నదానవారిఁ
దామరసనేత్ర శ్రీకృష్ణ ధర్మకథలు, భక్తియుక్తుల నడిగిరి పాండుసుతులు. 144
- క. తనయులను బ్రహ్మపదమును, ఘనవిభవము నొనఁగుపుణ్యకథ యెయ్యెది మా
కును గృహ నెఱుంగం బలుకుము, వనజాక్ష ముకుంద కృష్ణ పసమాలి హరి 145
- ప. అనినఁ గుంతీనందనులకు దేవకీనందనుం డిట్లనియె. 146

గీ. సకలసౌభాగ్యదము ద్విజసావనం బ, నాథుఁ డైన సనాథుఁ డైనను గుణాఢ్యు
వడుగుఁ బెండ్లియుఁ జేసినవారు పుత్ర, పౌత్ర సౌభాగ్యములు బ్రహ్మ పదముఁ గండ్లు.
ప. అనిన యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 148

క. కలుగుదురు సుతులు పాపాత్ముల కైనను లేరు పుణ్యమూర్తులకు నిజే
ఫలమున సంశయ ముడుగం, బలుకుము నీ పలుకు వేదభాషణము హరీ. 149

ప. అనిన యుధిష్ఠిరునకు మరహరుం డిట్లనియె. 150

గీ. పూర్వజన్మంబునందున భూసురులకు, దాన మొనరింప నెక్కుడు ధనముగలుగు
వడుగుఁ బెండ్లియుఁ జేసినవారికెల్లఁ, దనయవర్గంబు బుదయించు ధర్మతనయ. 151

— సోమకాంతునిచరిత్రము. —

సీ. ఈయర్థమున కొక్కయితిహాస మెఱింగింతు విను పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధికరము
సోమవంశమురాజు సోమకాంతుఁ డనంగఁ దనరువాఁ డత్యంతధర్మశాలి
యతిథిపూజాన క్తి హరిపాదభక్తియుఁ దనసొమ్ముగాఁ బ్రజఁ దండ్రిరీతి
మనుపుచు ధరయేలి మఘములు గావించి కొమరొప్ప వేల్పులకొర్కి దీర్చి

గీ. తనయసంపద లేకున్నఁ దనువురొసి

నర్హమున కేగి యచ్చట సకలదివిజ

తతి జయంతుఁడు గొలువ సుధర్మయందు

సాంద్ర మోదంబుతో నున్న యింద్రుఁ జూచె. 152

క. వానవుఁ డానరపతి క,ర్ధాసన మిడి యపుడు తావకాగమనం జే
యాసను నీవచనంబులు, చేసెద నని గారవంబు చేసె నరేంద్ర. 153

క. ఈగతి వానవుఁ డడిగిన, స్వాగమనమిత్త మెల్ల సంకతి కొఱకే
యేగతి రక్షింతో దయా, సాగర యని మ్రొక్కి వలికె జనపతి యంతనన్. 154

ప. ఇంద్రుఁ డిట్లనియె. 155

గీ. ఆత్మజులఁ గోరి నర్వదేశాధిపతులు, మైన మైనారు వారు నీ వేను నరిగి
పద్మసంభవు శ్రీపాదపత్ములకు, విన్నపము నేయఁ దగు నెల్ల వేగరమ్ము. 156

క. మును సుతులు లేమి మిక్కిలి, మనమున దురహిల్ల నన్ను మన్నించి దయా
వననిధి కాంచనగర్భం, డనఘా శ్రీమంతుఁ డగుజయంతుని నొసఁగెన్. 157

ప. అని వారలం దోడుకొని యింద్రుండు సత్యజ్ఞాంకంబున కరిగి కాంచనగర్భనకు పం
దనం బాచరించి వీడె సోమకాంతుం డనుచక్రవర్తి వీరె దిక్పాలకులు పుత్రార్థులై
మోశరణంబు వేడెద రనినఁ జతురాననుం డిట్లనియె. 158

- గీ. పేదలై యున్నవిప్రులమెట్టి వడుగు, లవనిపతియును దిక్పాలు రాచరింప
వలయు నట్లైన గోరుకు లలరు మున్ను, గరిమఁ గావించి నే సృష్టికర్త నైతి.
- క. అని పలికి వనజగర్భుఁడు, చనియె న్నిజధామమునకు శక్రాదిసుర
ల్లననాధమణియు నేగిరి, వినుతించుచు శారదేశ్వరతరణగుణముల్. 160
- గీ. సోమకాంతుండు వలసినసొమ్ము లిచ్చి, వడుగుఁ బెండ్లిండ్లు భూసురవర్గములకుఁ
జేసి ధర్మప్రతాఖ్యు నశేషదివిజ, సన్నుతుండైన సుతుఁ గాంచి సంకసించె. 161
- ప. కావున బ్రహ్మప్రతిష్ఠ గావించినఁ గోరుకు లీడేఱు, సంతానంబు గలుగు నీవు నొనరింపు
మియుపాఖ్యానంబు ప్రాతఃకాలంబున నిశాసమయంబునఁ గాంతాసన్నిధానంబు
నం బతియించిన సుపుత్రవాప్తి యగు ననిన విని యుధిష్ఠిరుండు వధూసమేతుండై
స్త్రీలకు నకలసంపత్కరం బైనవ్రతం బేమి యెఱిఁగింపవే యని యడిగిన ద్రౌపదిం
జూచి భీష్మం డిట్లనియె. 162

చాతుర్దాస్యవ్రతము. ౧౭

- క. గతము సరోరుహనందన, సుతుఁ డగునారదుఁడు పలికె శుభము లానంగు
న్మతులకుఁ జాతుర్దాస్య, వ్రతమని యది జనులకెల్ల వలయు లతాంగీ. 163
- గీ. శుభమైనశ్రావణశుద్ధదశమి నింతి వనజాపు రాకకు మునుపు లేచి
జలకంబులాడి నిజనికేతమున గంధపుష్పాక్షతాదులఁ బూజచేసి
పతియాజ్ఞఁ గైకొని పంకజాక్షు ముకుందుఁ జేహూర్చు మీకార్యసిద్ధి యనుచుఁ
బ్రార్థించి యారాత్రి భద్రదీపము పెట్టి యొంటిపూట భుజించి యుదయ మైన
- గీ. నెలమి నేకాదశీవ్రత మలవరించి, ద్వాదశిని యజమానుండు ద్వాదశాక్ష
రాది మంత్రంబులను హరి కర్పణంబు, నడువఁ దానును వందన మిడఁగవలయు.
- క. స్త్రీలకు శూద్రులకుఁ హరి, నాలాకింపంగవచ్చు నంటఁగరా దీ
కీలెఱిఁగి శ్రాజ నేయుచుఁ, గీలిం బాయసము వేల్చి గృహపతికిఁ దగున్. 165
- గీ. శాంతి పౌరుషసూక్తము ల్పదివి విప్ర, తలికి భోజన మిడి గృహపతి భుజింప
సంత నింతికి నాహార మనుభవింప, వలయు నట్లైన శ్రీహరి యలరు మదిని. 166
- గీ. అధిక మేకాదశీవ్రతం బందు శ్రావ,ణంబు మొదలుగ మాసము ల్నాలుగింట
నాచరించినవారికి నఖిలవాంఛి, తంబు లీడేఱు నిందిరాధవునికరుణ. 167
- గీ. అవని వ్రతముల కెల్ల నుద్భావనంజు, వలయు వలవదు శ్రీహరివాసరప్ర
తమున కది నిత్య మఖిలపాతకహరంబు, నగుచు విలసిల్లు భువనక్రయంబునందు.
- ప. నారాయణదేవుండు శ్రావణమాసంబున శుక్లపక్షమున నేకాదశీదినంబున యొగ

నిద్రఁ గైకొని కార్తికంబునఁ బ్రసన్నుం డగు నాశేషశయనుండు మేల్కొంచిన
దినంబు ద్వాదశి యనంబరంగు నందుఁ బూజించినవారికి సర్వపాపవిముక్తియు హరి
సాలోక్యంబు నబ్బు ననినఁ దత్పూజాప్రకారం బెఱిఁగింపవే యని యడిగిన ద్రౌపదికి
భీష్మం డిట్లనియె. 169

సీ. శ్రీరాధితీరంబు చేరి నుతింప కారదునకుఁ జెప్పె నారాయణుండు
ప్రతరాజ మన మించు వసుధ నేకాదశి యది చతుర్దాసంబులందు ముక్తి
గావించు నది మది ఘనభక్తి గావింపు భక్తి లేకున్నను ముక్తి దొరక
దట్లుగావున నీకు ననవరతాచరణీయంబు తప్పకు నేటినుండి

గీ. యనుచు రాలిరి జాగర మాచరించి, నృత్యగీతపురాణాది నియమములను
యామమాత్రంబు మాధవు ననుచరింప, జన్మజన్మార్జితాఘము ల్లురుగు నపుడు. 170

క. జాగరము నాల్గుజాల్గు, వేగినయందాఁకఁ జేయువెరవరి యెపుడు
భోగములఁ గొల్లలాడును, సాగరకన్యాధినాథు సాన్నిధ్యమునన్. 171

గీ. ద్వాదశిని స్నాన మొనరించి ద్వాదశాక్ష, రమున గోపాలరామ మంత్రమున నైనఁ
బాయసము వేల్వఁగాఁ దగుఁ బావకునకు, నూట యెనిమిది యాహుతు ల్సాటిగాఁగ.

గీ. శ్రీలు శూద్రులు వైశ్య లుర్వీనువర్ష
ముఖ్యు లాహుతు లీమంత్రములును వేల్వ
నిష్ఠమృష్టాన్నసకలసంతుష్టి విప్ర
తలికిఁ గావించఁ బూర్ణ మై ప్రతము చేలఁగు. 173

ప. ఇర్విధంబున ద్వాదశివ్రతం బాచరించిన జగన్నాథుండు ప్రీతుండై యిహావరంబు
లొసంగు హరివాసరవ్రతంబు భువరాజ్యసంపదలు చేకూర్చు. మున్ను బృహస్పతి
వాక్యశ్రమంబున శచీదేవి యాచరించి నిజవల్లభుం డెంత నదితియుం. గాశ్యపాను
దుతిం గావించి త్రివిక్రము పుత్రుంగాఁ బడసె నీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకు
సకలమనోరథంబు లీడేటు ననిన విని ధర్మవందనునకు రాజ్యలాభంబు నేయం దలంచి
గోవిందునకు నన్నుతిపూర్వకంబుగా దండవత్ప్రణామం బాచరించి ద్రుపదరాజ
పుత్రి గంగాపుత్రున కిట్లనియె. 174

గీ. ఆరులు రాజ్యంబు గైకొని రథాలబంధు
వర్గ మెల్లను విడిచె నీవనములొన
దైన్యమున నున్న మమ్మింకఁ దలంచువారు
కమలనాభుండు నీవు గంగాతనూజ.

- క. వితపమున నేజవమున, నేతీర్థస్నానమహిమ నేదానముచే
నేతెంచుచు దిరుగ రాజ్యము, నాతెఱుఁగఁజేసింపు తాత యధిక స్త్రీతిన్. 176
- వ. అనిన ద్రుపదపుత్రికి గంగాపుత్రుం డిట్లనియె. 177
- గీ. పార్వతీదేవి చేయుశుభప్రతంబు, నీకెఱింగింతు నేనది నియతి నడువ
నష్టరాజ్యంబుఁ బుత్రుల నిష్టసంప, కలను విభవంబుఁ జేకూర్చులలన వినుము. 178
- క. మును శివుని గూర్చి గిరిశుత, ఘనతప మొనరించుచుండఁ గా నచ్చటికై
యనసూయ యరుంధతియును, జనుఁడెంచిరి గనుఁగొనంగ సంభ్రమలీలన్. 179
- గీ. పార్వతియఁ వారిఁ గైకొని బహువిధములఁ
బూజ గావించి పలికె నాపుణ్య మబ్బె
దపము ఫలియించె జన్మంబు ధన్య మయ్యెఁ
బుణ్యససులార మీ యిందుఁ బొరయ ననుచు. 180
- వ. వినుతించు గిరికన్య కరుంధతి యిట్లనియె. 181
- క. ఏమిటికిఁ దపము నేనెదు, నీమది నున్నట్లు నాకు నెఱింగింపఁగదే
సోమావతంసు శంకరు, స్వామిగ నూహించినావొ నైలేంద్రసుతా. 182
- గీ. అనిన విని సిగ్గు చెట్టింప నాననంబు, పంచి చిఱునవ్వుతోఁ బ్రతివాక్య మొక
యన్నసతిఁ జూచి నీకోర్కి యొసఁగువ్రతము, చేసి లక్ష్మీకి మోదంబు నేయు మనియె.
- వ. అనిన నరుంధతికి గిరిజ యిట్లనియె. 184

— అరుంధతి గౌరికి కర్కటవ్రత ముపదేశించుట. —

- క. నోమేమి తద్విధానం, బేహర్గము మున్ను నోచి చెవ్వరు నాకుం
బ్రేమ నెఱింగింపు నీవచ, నామృత రసధార వర్ష మయ్యెడుఁ దల్లి. 185
- వ. అని యడిగినఁ బార్వతీదేవికి నరుంధతీదేవి గౌతమభయంబునఁ దొలంగి చనిన
వాసవుం గానక శబీదేవి యాచరించి నుఖంబు నొందె. నీకావ్రతం బెఱింగించెద
విను మని యిట్లనియె. 186
- ఉ. గౌతమభీతి వాసవుండు గానఁగరాక తొలంగి పోవ వి
ఖ్యాతపతి ప్రతాపిలక మైనపులోమజ తద్వియోగచిం
తాకుర యై మదిం గలఁగి యన్యఃపారము మాని బాష్పసం
పాతన మాచరింపఁ గని పల్కి బృహస్పతి యాదరించుచున్. 187
- నీ. కర్కట లగ్నంబు కమలమిక్రుండు చేర భాసురం బగు భృగువాసరమునఁ
బుణ్యనదీస్నానపూర్వకంబుగను గుంభంబున శుద్ధజలంబు నించి

పంచపల్లవములు నంచితమృదునైకతముతోడఁ జెచ్చి గృహమున నిచ్చి
ఆవాలుకయు మూడు బ్రోవులుచేసి చెంగటఁ దత్పయఃకపూర్ణఘటముఁ జేర్చి
గీ. యభికన్యాదిసారాయణాత్కముగ, ధ్యాన మొనరించి మాధవు దానవారి
వివిధసమగంధవస్తునైవేద్యములను, బూజఁ గావించి భూసురపుంగవులకు. 188

క. వాయన మొసఁగి కథాన్మృతి, పాయక కావించి మిత్ర బాంధవకలికై
స్వాయాద్వితాశనంబులు, చేయించి భుజింపఁ గోర్చి సిద్ధించు శరీ. 189

గీ. ఇతైఃసంగున నొనరించిలేని పతిని, బుత్రపౌత్రుల రాజధరిల్లఁ బెద్ద
సంపదలఁ గాంతు నత్యంబు నలుపు మింక, నీమనోరథ మలరుఁ బులోమతనయ.

క. అనిన బృహస్పతిమాటలు, విని యావ్రత మాచరించి విబుధాధిపు నిం
ద్రునిఁ గనుఁగొనియె బులోమజ, పనితారత్వము సుపర్ణవాహనుడయచేన్. 191

గీ. అనిన మునిపత్నిమాటల కద్రితనయ, పరమసంతోషభరిత యై భక్తియుక్తి
వ్రతము గావించి కైలాసవాసు నీశు, శివుని పరియించి మిక్కిలి చెలఁపు దాల్చె.

ఉ. కావున నీవొనర్చు శుభకారణ మీవ్రత మిట్లు రుక్తిణీ
దేవి యొనర్చి కృష్ణ వసుదేవకుమారునిఁ బెండ్లియాడి నా
నావిముఠాంగనానిటలనవ్యతభాక్షరపంక్తిఁ బాదరా
జీవపరాగలేశములఁ జిత్తరువుల్ రచియించె ద్రౌపది. 193

క. పతిహీన యైననారియు, క్షీలివిరహితుఁ డైనరాజా శిష్టక్రియ నీ
వ్రత మొనరించి మహాశాశ్వతసౌఖ్యముఁ గాంతు రవని జలజాతాక్షి. 194

వ. ఈకర్కటవ్రతమాహాత్మ్యంబు సాచరణసమయంబున విన్నవారికి నకలభద్రంబు
లబ్బు ననిన విని పందనం బాచరించి యింక శివరాత్రివ్రతలక్షణం బెఱింగింపవే
యని యుద్ధిష్ఠిరుం డడిగిన భీష్మం డిట్లనియె. 195

శివరాత్రిమాహాత్మ్యము.

క. సారాయణుఁ డెఱింగించెను, నారదునకు నతఁడు నాకు సానామనిసం
చారవిరాజిత మగు భాగీరథితీరమునఁ దెలియఁ గీర్తన చేసెన్. 196

గీ. నలినభవలోకముననుండి నభము డిగ్గి, సిద్ధమునిసేవ్య మైన యాశ్మేత్రమునకు
నారదుఁడు రాఁగ గీర్వాణవార మెఱింగి, వచ్చె నచ్చోటి కేఁ జని వారి కెరంగి.

క. నారదు నడిగితి నీవ్రత, సారంబే నఖిలమునులు సమృత మనఁగా
చారు నిది దెచ్చి మా మృ, కోరుకు లీదేర్పు మనుచుఁ గూర్చుండి రిలన్. 198

- ఉ. నారదమూని యాదరమున న్ననుఁ జూచి శివవ్రతంబు వి
ద్యారమణీసుఖార్థదము ధర్మయశోబలవర్ధనంబు దు
ర్వారభవాభిప్రత మపవర్గఫలప్రదరాజమంచు ల
క్ష్యత్తీరమణుండు వల్కె నిది సిద్ధ మటంచు వచించె ధర్మజా. 199
- క. చండాలుఁ డైనఁ గానీ, చండేశ్వరతము నడపి చండవ్రథ నా
ఖండలపురి నుండు దిశా, మండలి వినుతింప దివిజమండనుఁ డగుచున్. 200
- క. శివరాత్రివాసరంబున, శివనన్నిధి జాగరంబుఁ జేసినవారల్
శివనయము లై యుండురు, శివలోకమునందు దివిజశేఖరు లగుచున్. 201
- ఆ. ఉపవసించి యైన నూరకేనియు శివ, రాత్రి నెవఁడు జాగరంబుతోడ
శివుని బూజసేయుఁ జేకొను నాతఁడు, సిద్ధసాధ్యవినుత శివపదంబు. 202
- క. వియూర నీవ్రతంబెవఁ, డాయతగతి నాచరించు నామానవుచే
శాయూరు పవిత్రం బగు, శ్రేయస్కరములకు నెల్ల సేవ్యం బగుచున్. 203
- ఆ. భూప్రదక్షిణమునఁ బుణ్యపురుషసేవ, నమున, దానయాగసముదయముల
వెలయునట్టి ఫలము గలుగును శివరాత్రి, వ్రతము నడుపఁ బుడమివారికెల్ల. 204
- వ. ఆనిన యుధిష్ఠిరుండు శివపూజానుష్ఠానమంత్రంబు లెఱింగింపజే యని ప్రార్థించిన
భీష్ముండు నారదమునీంద్రుం డానతిచ్చినవిధంబు వినిపించెద విను మని యి ట్లనియె.
- సీ. ప్రొద్దున మేల్కొంచి పూతాత్మఁ డై పుష్పములుఁ బండ్లుఁ గొని గృహమునకు వచ్చి
తథమండలమొనర్చి చుట్టు నాలుగు మధ్యమున నొక్కటియుఁ గాఁగఁ బూర్ణకుంభ
ములు నిల్పి వాసవముఖ్యవిక్వాలురఁ బూర్వాదిదిక్కులఁ బొందు గాఁగ
నావాహనముచేసి యానడిమింట ఘటంబున శంకరు నందికేశు
- గీ. నున్న వానిగ ధ్యానించి యోగమంత్ర
వస్త్రమాల్యానులేపనవైభవములఁ
బూజఁ గావించి నైవేద్యమును బ్రీయంబు
లెనయఁ గర్పూరతాంబూల మిడి నులించి. 206
- గీ. ఇతైఱింగున నీవ్రత మెలమిఁ జేయఁ, వారు వినువారుఁ బరియించువారుఁ బాప
పటలి యణఁగించి కోరిక ల్పల్లవింప, శివునిసాన్నిధ్యమున నుండు సిద్ధమెపుడు.
- వ. ఆనిన విని యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 208
- క. ఎవ్వ రొనరించి రీవ్రత, మెవ్వరు తత్ఫలముఁ జెంది లెఱింగింపఁ గదే
నిష్కటిలుకరుణ మెఱియం, జివ్వన గంగాభూమార్ శ్రీతత్సమంధారా. 209

గీ. దొంగ యొక్కడు ధనములు దొంగిలించ, జాగరము చేసి నిటలాత్తుసన్నిధాన
మున మహిపాలుభటులచేతను వినిహతుఁ, డగుచుఁ గైలాసపురమున నధివసించె.

గీ. దేవపూజార్థ మై ధూపదీపముద్ద
తైలగోధూమగుడములు తనియమోసి
గార్దభము వైశ్యతో నీలకంఠు నొద్దఁ
బ్రాణములు వోవఁ గైలాసపదముఁ గనియె.

221

క. శివరాత్రి వాసరంబున, శివకథ విన్నట్టివారు శివలోకమున్
శివ మనుభవించుచుందురు, శివుఁడే తా మగుచు నఖిలజీవులుఁ బొగడన్.

222

వ. అని యజ్ఞపత్నీసమేతయైన పాంచాలికిం దెలిసి భీష్ముం డూరకుండిన ధర్మనందనుం
డి ట్లనియె.

223

గీ. ధర్మకథ లెల్ల వింటిని దయ దలిర్ప
నైనఁ గార్తికముఖహాసములలోనఁ
గలుగు ప్రతములఁ దెలియంగఁ గౌతుకంబు
విస్తరిల్లెడు మదిఁ బల్కవే మహాత్మా.

224

వ. అనిన భీష్ముం డి ట్లనియె.

225

— ప్రతిమాసంబునం జేయవలయు వ్రతాదులు. —

సీ. అశ్వీజమాసంబునందునఁ గృష్ణపక్షత్రయోదశి బంధుజనులతోడ
నరుణోదయంబున నభ్యంజనస్నాన మొనరించి తత్కాలజనితకృత్య
ములు దీర్చి యిందిరామోదకారణు హరిఁ గౌస్తుభరత్నవికాసిపక్షు
సావాహనార్హ్యపాద్యస్నానమాల్యానులేపసాంబరధూపదీపములనుఁ

గీ. బూజ యొనరించి నైవేద్యములు సమర్ప, ణములు గావించి నృత్యగీతములు భక్తి
నలరఁ జేసిన నశ్వమేధాదియాగ, నవనములఁ గల్గు ఫలములు సంభవించు.

226

క. నరకాసురుఁడు చతుర్దశి, హరిశరముల నేలఁ గూలు చవి్విభు లత్తీ
వరుఁ గాఁగ నెఱిగి తత్పద, నరసిజముల కెరఁగి పల్కె నజ్ఞనఫణితిన్.

227

అ. వుడమి నాకుఁదల్లి వడఁతుక నీ కెన్నఁ, దండ్రి వైతి వింకఁ దప్ప మఱిది
యెల్లలోకములకు హితవుగాఁ గోరెద, వర మొసంగ వయ్య వనజనాభ.

228

వ. దివ్యరూపధరుండ వగు నీచేత ముక్తి గాంచిన యీచతుర్దశి తనపేర నరకచతుర్దశి
యనఁ బ్రసిద్ధంబు గావలయు నిందు నభ్యంజనస్నాన మాచరించి నిన్నుఁ బూజించిన
నన్నుఁ దలంచిన వానికిఁ బుత్ర పౌత్రాదిభవంబులుఁ గైవల్యంబు నొసంగవలయు

నని పంచనం బాచరించిన నట్ల కానిమ్మని వరం బిచ్చి యవ్వాసరంబున భవ్యభోజ్యా
దివైవేద్యంబులం బూజించినవారికి ముక్తి చేకూరు నభ్యంజనస్నానంబు లొనరించి
యొక్కవిప్రునికి భుజింపం బెట్టిన వాజపేయఫలంబు చేకూరు నని కృష్ణుం డాన
లిచ్చెం గావున నవ్వాసరంబు పుణ్యాధికం బై చెలంగు. 229

గీ. ఒకటియే నాల్గు నైదేని నోసినట్లు, దీపములు కార్తికంబునఁ దేజరిల్లు
రాత్రి వెట్టినఁ బాతకరాశి యణంగు, మహితవిభవంబు లొనగూర్చు మాధవుండు.

క. దినదినము నొక్కటొక్కటి, ఘనముగ దీపములు కార్తికంబున వెట్టం
దనపంశభవులు వెంటం, జనుదేరంగ నొందు విష్ణుసాన్నిధ్యంబున్. 231

గీ. కార్తికమునను శ్రీరమాకాంతునకును, వేడ్క గావించుదిన మందు పృష్యసిర్గ
మన్నపానాది దానంబు లాచరించు, వారు గైకొందు నిత్యనిర్వాణపదవి. 232

గీ. మాధవుండు పుడమి గొని తను, సాధించి ప్రసన్నదృష్టి సలుపుచుఁ గోర్కుల్
బోధింపు మిత్తు నన్న యశోధనుఁ డగు బలియు సురలు చొక్కంగఁ బలికెన్.

గీ. ఉరగనివాసమ యేలా, నిరయంబును లెస్స నాకు నీచరణాంభో
జరజికణముల మీఁద, స్మిరతంబును భక్తి యొసంగు నీరజనాథా. 234

క. పుడమికి నేటఁ గార్తికపుంబున్నమ నీచరణాంబుజాతముల్
పొడంగన వత్తు నే నపుడు పుణ్యసతు ల్తమయిండ్లు వాకిభల్
దుడిచి యలంకరించి సురలోరణ మై వెలయంగ దీపముల్
నడలనిభక్తితో నిడంగ కాశ్వతభక్తి యొసంగు మాధవా. 235

అనుచుఁ బ్రార్థింపఁ బలికి నిష్టార్థ మొసంగి, చనియె వైకుంఠనగరికి జలజనాథుఁ
డబ్బగర్భానిసురసివహంబు గొలువ, దనుజనాథుండు పాతాళతలముఁ జేరె. 236

క. కార్తికంబునం దీపంబు లిడినం గైవల్యసాధనం బైనజ్ఞానంబు సిద్ధించు నర్కుండు
ధనూరాశిగతుం డైనఁ బ్రాతఃకాలంబున లేచి హరిం బూజించి గుడసంయుతం
బైన ముద్గాన్నంబు సమర్పించిన భూసురులకు వైకుంఠ నగరంబు కరతలామలకం
బగు మున్ను దానపులతోడి యుద్ధంబున సురలు ప్రార్థించిన గరుడధ్వజుండు నిట్లు
లాచరించి విజయంబు గైకొనియె నదిమొద లీప్రతంబు విష్ణుభక్తుల కవశ్యకరణీ
యంబై యుండు మాఘంబున స్నానం బొనరించియు మేషసంక్రాంతికాలంబున
భోజనంబులను జైత్ర శుక్ల పక్షంబున వైశాఖశుద్ధతృతీయఁ బూర్ణిమావాసరంబుల
గుడపానీయ దధ్యోదన నారికేళవృత్తచామగపాదుకాదానంబుల భూసురులను
దనువుచు నారాయణుం బూజింప వైకుంఠంబు గరతలామలకం బగు ననినఁ గుంఠి

- నందనుండు జ్యేష్ఠమాసంబునం గలధర్మంబులు యోగనక్షత్రవారంబుల విలసిల్లు
వ్రతంబులు నెఱింగింపవే యనిన భీష్మం డిట్లనియె. 237
- గీ. జ్యేష్ఠమాసపుంబున్న మఁజేయవలయు, నిందిరానాథుపాదారవిందనేవ
దాన సిద్ధించు నమితగోదానఫలము, దివ్యలోకంబు గోరికి లేజరిల్ల. 238
- గీ. యోగములలో వ్యతీపాత యుత్తమవ్రతంబు నా మించు నవ్వాసరంబునందు
స్నానము లొనర్చి హరిపూజ నలుపువారి, కిహవరంబులు చేలివై యెపుడు నుండు. 239
- క. తారలలో శ్రవణంబును, వారంబుల భానుసోమవారంబులు దు
ర్వారశ్రేయస్సారము, లారయఁ దద్వ్రతము మహిమ లమితంబు లిలన్. 240
- క. శ్రవణమున నుపవసించుచు, నవహితభక్తులను గృహ్య నలినాథుని గే
శవుఁ బూజించిన మనుజులు, నవరింపుదు రిహపరైకసౌఖ్యము లెల్లన్. 241
- క. శ్రవణైకాదశి నుపవా,నవిధానంబునను భక్తి నలుగుఁగ వలయున్
స్తవవందన పుణ్యకథా, శ్రవణార్చనవిధులు హరికి సంతన మొదవన్. 242
- క. శ్రవణార్థము ద్వాదశియుం, గవగూడిన నుపవసంపఁ గలిగినమనుజుం
దవులున్ హయమేధాదిక, నవనాచరణప్రభూతనకలఫలంబుల్. 243
- గీ. శ్రవణనక్షత్రమున కెందు సాటిగలుగ, దొకటి మూఁడైదు శేండ్లలో నోలి నట్లు
వ్రతము గావించి యిందిరాస్వామి హరిని, బూజచేసిన వైకుంఠపురము దొరకు. 244
- క. ఇనుమాటు భానువాసర, మున భుజియించిననరుండు మునుఁగును నరకం
బున పనజాననకల్పము, దనుకను నొకపూఁట యైనఁ దనరు సుఖంబుల్. 245
- గీ. పర్వసంక్రమణవ్యతీపాతభాను, వాసరంబుల రాలిరి వలదు భోజ
నంబు గావంపఁ జేసిననరుండు ఘోర, నిరయముల నుండు మగుడంగ నేర్పులేక. 246
- క. ఇనుఁ డుదయంపకముందఱి, నినవారమునందు స్నాన మెలమిం జేయన్
మునుపటి యెనిమిది దినములఁ, గనుపట్టినపాప మణిఁగుఁ గళ్యాణ మగున్. 247
- మత్తకోకిల. సోమవారమునాఁడు శంకరు సోమఖండవతంసు ను
త్రామవందితు ధూపదీపపురాణవాద్యనమస్కృతి
స్తోమము ల్లగఁ బూజ నేయుచు సొమ్ము గల్గినకైపడిక
భూమినిర్జరతోటిఁ దన్నినపుణ్య మెన్నఁగ శక్యమే. 248
- గీ. ఏకభుక్తంబుచే నభివృద్ధి గలుగు, నక్త మొనరించి పూజింప నాకలొక
మొనర లభియించు శివునిసాయాజ్ఞ మబ్బు,సోమవారంబునాఁ డుమాస్వామికరుణ.

వ. ఇత్యైతింగున వ్యతీపాత శ్రవణ భానుసోమవారంబు లాచరించిన మనోరథంబు
లీడేఱు నొనరింపు మనన యుధిష్ఠిరుండు భీష్మన కిట్లనియె. 250

క. ఎవ్వనినామము నొడువ నెక్కువ భర్తము గల్లు ధాత్రియం
దెవ్వనియాయుధాంకము వహింపఁగ యోగ్యము దివ్యకోటిలో
నెవ్వనిభక్తు లెన్నికకు నెక్కుడు రెవ్వని సన్నతించిన
న్నివ్వటిలు న్నికుంతపురనిత్యనివాసము వాహినిసతా. 251

❧ నామస్తరణయోగ్యతావిచారము. ❧

నొడువు మని భర్త తనయుం, దడిగిన భాగవతజనుల కగ్రేసరుండై
పుడమిని వెలసిన భీష్ముండు, కడిమి ధ్యానించి పలికె గారవ మెనఁగన్. 252

పార్వతీదేవి కైలాసపర్వతమున, దండ మర్పించి వైష్ణవోత్తముల మహిమ
వినఁగ మనసయ్యె నెఱిగింపు మనుచు నర్థి, నడుగ శంకరుఁ డిట్లని యానతిచ్చె.

విష్ణుచక్రాంకితుం డగువిప్రునకును, క్షీతిని సాఁగిలఁబడి నమస్కృతి యొనర్చు
నతని కబ్బును నొనటివై నలమియున్న, పాంసులె న్నన్నివేలేండ్లు బ్రహ్మపదవి.

శంఖచక్రాంకితుం డగుత్పాసురుండు, పలుకుపలు కెల్ల వేదంబు జలకమాడి
నట్టిచో టెల్లఁ దీర్థము యడుగు వెట్టు, నెచట నది దివ్యదేశమా నిందువదన. 255

శంఖచక్రాంకితుం డగువిప్రుండు భుజియించినపంక్తి పావనం బగు నతనికి గోచర్
మాత్రంబు భూమి దానం బొసంగిన రాజ్యంబు సిద్ధించు నభ్యుత్థానాభిషేదనంబుల
గంధపుష్పాక్షతంబులం బూజించినం గౌతుకం బాపాదించిన నుతియించిన నివాళర
సుఖంబులు కరతలామలకంబు లైయుండు. 256

వైష్ణవులకుఁ గూడైనను, గృష్ణార్పణ మనన జనుల కీర్తులు వెలయున్
విష్ణుని సన్నిధి నుండుడు, రుష్టాంశు సుధాంత ముఖ్యు లోహో యనఁగాన్. 257

విష్ణుభక్తుండు గానట్టివిప్రు వేద
శాస్త్రములు తీర్థయాత్రలు సవనములును
దపము జపమును దానంబు భర్తములును
బూదెలో వేల్పు నెయివోలెఁ బొల్లు వోవు. 258

భూసురకులగుణవిద్యా, వాసుం డైనను ద్విజుం డవైష్ణవుఁ డైనన్
భాసిల్లనేరఁ డెంతయు, వాసన లేనట్టి విరులవైఖరి ధాత్రిన్. 259

విష్ణు భక్తి లేక వైష్ణవులకు ద్వేష, మాచరించు విప్రు డధికుఁ డైన
హీనజాతిఁ బొంది యెల్లదుర్గతులను, బొందుఁ గాన నతనిపొందు గాదు. 260

తరల. సుఖము దుఃఖము నొక్కకైవడిఁ జూచుచు నిరపేక్షచే
 సఖులు శత్రులు ననక దుర్జనసంగముల్ నిరసించుచున్
 నఖవిదారితదైత్యు మాధవు నారసింహు భజించువాఁ
 డఖిలసమృతి వైష్ణవుం డన నంద మొందు జనాధిపా. 261

క. హరిభక్తులు పుణ్యాత్ములు, పరికింపఁగ వారిఁ గన్నఁ బాపము లణఁగుం
 బరమపవిత్ర మగు దచ్చరణాబ్జవరాగలేశసంస్పర్శమునన్. 262

గీ. జలజనాభుండు వైష్ణవస్వాంతపీఠిఁ, బద్ధతోఁ గూడఁ బ్రకృతిసంబంధదేహ
 పటలి నలరించుచుండును బహుళరంధ్ర, ఘటవిరాజితదీపంబుకరణి నధిప. 263

క. బహురూపారూపంబులు, పహియించుచు భక్తియొగవశమున నఘముల్
 ప్రహరించు నిందిరాపతి, దహనుండు సువర్ణదోవతతులం బోలెన్. 264

గీ. శ్రవణమును శీర్తనంబును స్మరణ మర్చనంబు దాస్యంబు పదనేవనంబు పంద
 నంబు సఖ్య మాత్మనివేదనంబు ననఁగ, భక్తి నవలక్షణంబులఁ బరఁగుచుండు. 265

ప. అనిన విని యుధిష్ఠిరుండు నీకటాక్షంబున సర్వంబును శ్రుతం బయ్యె నింక భగవం
 తునిభక్తులలక్షణంబు లుపన్యసించవే యనిన భీష్మం డిట్టనియె. 266

— భగవద్భక్తలక్షణములు. —

సీ. హరినామసంకీర్తనార్చనపందనపఠనసేవారతు ల్భాగవతులు
 వేదకాస్త్రపురాణవిధితహోసాదిబహుకథాభిజ్ఞులు భాగవతులు
 దేవగుర్విజ్ఞదీనమాతాపితృబంధుతోవణారతు ల్భాగవతులు
 పరమపదభ్యాసపారీణతాస్వాంత పరమపుణ్యోదయు ల్భాగవతులు

గీ. భానుసూక్తపరాయణు ల్భాగవతులు, పావకార్చననియతులు భాగవతులు
 పరహితాచారకర్తలు భాగవతులు, బ్రహ్మనిష్ఠాగరిష్ఠులు భాగవతులు. 267

సీ. తమయట్ల యందఱఁ దనుజఁజూచినవారు సత్కథాశ్రవణంబు నలుపువారు
 శత్రుమిత్రుల నొక్కసరణిఁ గాంచినవారు పేదల కన్నంబుఁ బెట్టువారు
 నేకాదశీవ్రత మెలమిఁ జెప్పెడువారు నిర్మలజ్ఞానంబు నెఱిపువారు
 జగమెల్ల హరి గాఁగఁ జర్పించువారలు పరధనంబుల కాననడనివారు

గీ. మంచి కర్తము లెల్లఁ జేయించువారు, పనికి బొంకనివారును భాగవతులు

...

...

...

268

ఉ. భాను సుధాంతలోచను గృహమయుఁ గౌస్తుభవత్తు నిందిరా
 మానవతీమనోవిధుని మాక్షికహరికిరీటఁ జక్రధా .

రానికరప్రభాదళిత రాత్రిచరుక్ హరి భక్తవత్సలుక్

ధ్యానము నేయువారలకుఁ దత్పద మబ్బు నరేంద్రమండనా.

269

సీ. హరినీలమణిదేహు నభికన్యామోహుఁ గారుణ్యపరిణాహు గరుడవాహు

మకరకుండలకర్ణ మందిరద్వటపర్ణ సకలజగత్పూర్ణ జలదవర్ణః

బాలితకరిరాజు భాస్కరశతలేజు నాభిస్థితాంభోజు నతబిడోజు

నఖిలలోకాధారు నాశ్రితమందారు నాగమాంతవిహారు నమితసారు

గీ. వనజదళనేత్ర నిత్యపావనచరిత్ర, భక్తజనతోషుఁ గౌస్తుభ ప్రకటవేషు.

నమరకులసోము నవమాత్రికాభిరాము, ధ్యాన మొనరింపఁ జేహారుఁ దత్పదంబు.

క. నారాయణు గోవిందుని, గారుణ్యపయోధి హరినిఁ గౌస్తుభపక్షుక్

సారసనేత్ర భుజింపుము, కోరిక చేహారు నీకుఁ గురువంశమణి.

271

క. హరిచే నారదుఁ డన్తుని, వరుచే నే విన్న డెల్ల వరుస న్నీకుం

బరిత్రాణములుగఁ దెలిపితి, గురుమతి నెయ్యది వినంగఁ గోరెదవు మదిన్.

272

ప. విష్ణువామన వస్త్రబ్రహ్మాండ భాగవతాది పురాణంబులు విన్నవారి కోరుకు లీడేలు

సోక్షాన్నారాయణదేవుండు కృష్ణుం డని పూజింపుము. సకలసామ్రాజ్యవిభవమ్ము

నీకుఁ జేహారు ననిన విని ధర్మనందనుండు సంతసించె నిఖిలమునివిప్ర రాజులొ

కంబు గాంగేయు నభినందించె నమ్మహాత్ముండును వాసుదేవునివిచిత్రచరిత్రంబులకుఁ

బరమానందంబు నొందుచుండె.

273

సీ. శ్రీరాజ్యవిభవసంస్థితులు చేతులు ధర్మతనయుండు వేడిన ధర్మమూర్తి

యైన శ్రీకృష్ణుండు హరివంశకథగాఁగ నానతియిచ్చిన యట్టి నార

దీయము బహుపుణ్యతీర్థప్రదంబునాఁ దనరిన యీశేషధర్మ మెలమి

నెవ్వరు పఠించిరేనియు వినిపించిరేనియుఁ గీర్తించిరేని వారి

గీ. కశ్యపేధాదియాగంబు లాచరించి, సకల ధరణియు వేదశాస్త్రప్రసీణు

లగుధరామరులకు నిచ్చినట్టిఫలము, తమకు సిద్ధించు నాచంద్రతారకముగ.

274

ప. నిత్యంబును నీకథ విన్నఁ బఠించిన వారికిఁ శుభంబు లబ్బు బ్రహ్మణుండైన సకల

విద్యాధికారియగు. శ్రుతియుం డైన రాజ్యంబు చేహారు. వైత్యుం డైనఁ బాశుపా

ల్యవాణిజ్యంబులు సిద్ధించు. శూద్రుం డైన ధర్మం బలపడుఁ బుత్రకాములకుఁ బుత్రు

లను గన్యకకు పరుండును లభింతు రెవ్వరేనియు ధనకనకవస్తువాహనవివ్వరత్న

ప్రముఖవాంఛితము రెవ్వకోరిన నీడేలు నిది నిశ్చయంబు.

275

క. ఘనుండు పరీక్షి తనయుండు, జనమేజయవిభుండు గ్రామసముదాయ మొసం

- గను హరివంశము కథ ధృతి, విని గురువున కధికభక్తి విసయమ్ములతోన్. 276
- చ. హరిచరణాంబుజాతములయందు మనంబు దృఢంబు నేయుచున్
ధరణితలంబుఁ గావు దయఁ దాత తెఱంగున ఘోరపాపనం
హరణము వాంఛితార్థఘటనామరఘోరుహ మై తనర్చు నీ
నిరుపమధర్మసారమున నిచ్చలు వీనులవిం దొనర్చుచున్. 277
- ఉ. ఈకథ విన్నవారలకు నెల్లపుడున్ జయపుత్రపాత్రకాం
తాకనకాంబరాశ్వధనధాన్యమణిగృహదానదాసికా
నీకచిరాయురున్నతులు నీరజనాభపురీవిహారము
లేవులు శౌనకాదిమునిశేఖరులార యథార్థ మింతయున్. 278
- వ. అని సూతుండు శౌనకాది మహామునులకు మున్ను గంగానందనుండు కుంతీనంద
కున కెఱింగించినచందంబున వైశంపాయనుండు జనమేజయున కానతిచ్చె నని
బోధించె. 279
- క. కరుణాసముద్ర పావన, చరణాబ్జపరాగలేశసంఘటితమునీ
శ్వరతరుణియోగవరి, స్ఫురితయశస్సాంద్ర నిత్యభోగసురేంద్ర. 280
- కా. రాజేంద్రీయవంశసంభవ భవబ్రహ్మాదినానామరు
ద్రాక్షభ్రాజిత పద్మరాగమకుటారగ్రావసంఘృష్టిని
ర్వాణజప్రాగ్భున దివ్యకాంతపటలీవ్యాపూర్ణ సద్ధర్మ
ర్వాజీమంత్రికృతార్హణగ్రహణసామ్రాజ్యప్రదానోత్సకా. 281
- మాలిని. శకలితశివచాపా చందభాసుప్రతాపా
ముఖశితరిపుహస్తా ముక్తిదానప్రశస్తా
ప్రకటవిశదకిరీట్రుహరుద్రేంద్రమూర్తి
సకలగుణగర్విణ కాశ్వకశ్రీప్రతిష్ఠా. 282
- గద్యము. ఇది శ్రీమన్నదన గోపాలలిలావలోకనపవిత్ర శరణయామాత్యపుత్ర సకల
విద్యానిధాన తామరపల్లితిమ్మయప్రధాన ప్రణీత శ్రీహరివంశోదీతం దైన యాశ్వ
ర్వబర్హంబునందలి శేషధర్మంబున మహానవమీప్రతంబును బంపానరోవరంబునకుం
జని శ్రీరామచంద్రుండు మతంగమహామునితో సంభాషించుటయు నహోబలశ్రీ
శైల వేంకటాచల కాంచీనగరమాహాత్మ్యంబులును సింహాద్రివర్ణనంబును ద్విజస్థాపన
సామర్థ్యంబు శివరాత్రిప్రత్యుభావంబును సరకచతుర్దశీమహిమయుఁ గార్తి
కాదిమాససంవత్సరవిశేషంబులును యోగనక్షత్రఫలంబులును వైష్ణవలక్షణంబులును
ననుకథలంగల సర్వంబును బంచమాశ్వాసము.

శేషధర్మము సమాప్తము.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

—౨౨(౦)౨—

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ. అ.	ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ. అ.
—౨౨ ఆంధ్ర ప్రబంధములు. ౨—		ఆదిపర్వము, పెద్దవచ్చు చిన్నవైటా	1 8
అచ్చ తెనుగు రామాయణము	1 4	ఆనందరంగరాట్టపదము	1 8
డిటో కాలిగోబైండు	1 10	ఆంధ్ర చంద్రాలోకము, సటిక	0 8
ఆడవిమల్లెలు	0 8	ఆంధ్ర శ్రీమద్రామాయణము, కావ్యతీర్థ	
అధ్యాత్మ రామాయణము, పద్యము	1 8	జనమంచి శేషాద్రిశర్మకృతము,	
అనంతనిధందము, ఛందోదర్శణము	0 14	సి-సంపుటములు	12 0
అనిరుద్ధచరిత్రము	0 8	డిటో 7 సంపుటములు	14 0
డిటో కాలిగోబైండు	0 14	ఆంధ్ర బ్రహ్మాండపురాణము	5 0
ఆప్పకవీయము, శ్రీగిడుగురామమూర్తి		ఆంధ్ర భాషాభూషణము	0 2
పంతులుగారి విమర్శతో చక్కగ		ఆంధ్ర నామసంగ్రహము, వగైరా	0 12
ముద్రితము	2 8	డిటో కాలిగోబైండు	1 0
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటిక	0 4	ఆంధ్ర భాషావర్ణనము	0 12
ఆముక్తమాల్యద, సటిక	3 8	డిటో కాలిగోబైండు	1 2
ఆంజనేయద్వందకం, హనుమద్ద్వందకం	0 2	ఆంధ్ర లలితోపాఖ్యానము	1 8
ఆంధ్ర భాగవతము, చక్కనిప్రతి	6 0	ఉత్తరరామాయణము	2 0
డిటో అత్యుత్తమప్రతి 2-సం, 8	0	ఉత్తరహరివంశము	1 8
ఆంధ్ర భారతము, 7 సంపుటములు	15 12	కవికర్ణరసాయనము	1 8
డిటో 3 సంపుటములప్రతి	15 0	డిటో కాలిగోబైండు	1 14
ఆది సభాపర్వములుగల సంపుట	2 4	కవిసంశయవిచ్ఛేదము	0 6
ఆరణ్యపర్వము	2 4	కళాపూర్ణోదయము	2 4
విరాటోద్యోగపర్వములు	2 4	కాశీఖండము, త్రైతహుగ్న	1 8
భీష్మగోణపర్వములు	2 4	డిటో కాలిగోబైండు	1 12
కర్ణశల్యసౌప్తిక శ్రీపర్వములు	2 4	కుచేలోపాఖ్యానము, సటిక	0 4
శాంతిపర్వము	2 4	డిటో గట్టుప్రభుకృతము	0 6
ఆచారాసనిక ఆశ్వమేధ, ఆశ్రమ		కృష్ణరాయవిజయము	0 8
వాస, మాసల, మహాప్రస్థానిక,		గజేంద్ర మోక్షము, సటిక	0 8
స్వర్గారోహణపర్వములు	2 4	డిటో కాలిగోబైండు	0 10
ఆదిపంచకము, పద్య కావ్యము	6 8	గణికాగుణప్రవర్తనతారావళి	0 2
యుద్ధపంచకము	4 4	గద్యపద్యసంగ్రహము	0 10
శాంతిసప్తకము	4 4	గరుడాచలయక్షగానము	0 2
ఆంధ్ర భారతవిమర్శనము	0 8	గోపీనాథరామాయణము. 2-సం	7 8

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ. ఆ.	ఆంధ్ర గ్రంథములు	రూ. ఆ.
చాటుపద్యమణిమంజరి, 1. వ భాగము	1 4	జనపపురాణము	2 4
డిటో రెండవభాగము	1 10	బ్రహ్మోత్తరఖండము	1 0
చెన్న జనపపురాణము	1 2	బిల్వణీయము, చక్కనికూర్పు	0 8
జైమినిభారతము	1 0	డిటో కాలికోబైందు	0 12
డిటో కాలికోబైందు	1 6	భాస్కరరామాయణము క్రొత్తకూర్పు	4 0
తారాశకాంకవిజయము	0 12	భోగినీదండకము	0 1
డిటో కాలికోబైందు	1 4	భోజరాజీయము, అనంతామాత్య	1 2
తెనుగుసమస్యలు	0 2	మనుచరిత్ర, సటిక, వావిళ్ల. రామ	
దశకుమారచరిత్రము, పద్యకావ్యము		స్వామి శాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యాన	
కేకనకవికృతము	1 8	ముతో చిన్న నైజాన మేలుకాగిత	
దశావతారచరిత్ర, క్రొత్తకూర్పు	2 0	ములమీద స్ఫుటమైన అక్షరము	
దశరావద్యములు	0 1	లతో చక్కముదితము	2 0
ధ్రువోపాఖ్యానము, సటిక	0 8	మార్కండేయపురాణము, మారన	1 12
నరసభూపాలీయము, అట్టబైందు	0 10	డిటో కాలికోబైందు	2 2
డిటో కాలికోబైందు	1 0	మొల్లరామాయణము, చిన్న నైజా	0 10
నల్లోపాఖ్యానము, సటిక	0 6	డిటో కాలికోబైందు	0 14
నలచరిత్ర, ద్విపద	0 14	రత్నసరిక్ష, సాంధ్రతాత్పర్యము	0 3
నిర్వచనోత్తరరామాయణము	0 12	రసికజనమనోభిరామము	0 12
నిరంకుశోపాఖ్యానము	0 6	డిటో కాలికోబైందు	1 0
నీలిపద్యసంగ్రహము, సటికవి	0 4	రంగనాథరామాయణము, ద్విపద	3 8
నీలానుందరీపరిణయము	0 4	రంగరాయచరిత్రము	0 8
డిటో కాలికోబైందు	0 8	డిటో కాలికోబైందు	0 12
నృసింహపురాణము	1 0	రాఘవపాండవీయము, సటిక	2 0
,, కాలికోబైందు	1 6	రాజశేఖరవిలాసము	0 8
పంచతంత్రము, నారాయణకవి	0 12	డిటో కాలికోబైందు	0 12
డిటో కాలికోబైందు	1 2	రాజయోగసారము, ద్విపద	0 4
డిటో వేంకటనాథరాజకవి	1 4	రామరాజీయము, చక్కనిప్రతి	0 12
,, కాలికోబైందు	1 8	రామాభ్యుదయము	1 4
ప్రబంధరత్నావళి	1 8	డిటో కాలికోబైందు	1 10
ప్రభావతీప్రద్యమ్నము	0 10	రుక్మిణీకల్యాణము, సటిక	0 8
డిటో కాలికోబైందు	0 14	డిటో కాలికోబైందు	0 10
పారిజాతాపహరణము, చిన్న నైజా	0 8	రుక్మిణీపరిణయము, శుద్ధప్రతి	0 8
డిటో కాలికోబైందు	0 12	డిటో కాలికోబైందు	0 12

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ. అ.	ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ. అ.
దుక్కాంగదచరిత్ర, ఏకాదశిమాహాత్మ్యం	10 0	సారంగధరచరిత్ర, వేంకటకవి	0 10
డిటో కాలికోబైండు	0 14	సానందోపాఖ్యానము, శివరామకవి	1 0
హావలి, రాజపుత్ర స్త్రీ సాహసపుకథ,	0 8	సీతారామాంజనేయసంవాదం సటీక	2 0
లంకావిజయము (రావణదమ్మాయం)	1 4	డిటో మేలుప్రతి, కాలికో	3 8
డిటో కాలికోబైండు	1 8	సులక్షణసారము, సటీక	0 10
వసుచరిత్ర విమర్శనము	1 0	డిటో కాలికోబైండు	0 14
వసుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము	4 0	హరవిలాసము, చక్కనికూర్పు	0 12
సశిష్టజనకసంవాదము (వేదాంతం)	0 8	డిటో కాలికోబైండు	1 2
వాసిష్టరామాయణము, ద్విపద	1 4	హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	0 12
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిది	1 4	డిటో కాలికోబైండు	1 2
డిటో కాలికోబైండు	1 10	హరివంశము శ్రొత్తకూర్పు	3 0
విజయవిలాసము	0 8	హరిశ్చంద్రసలాపాఖ్యానము, సటీక	2 8
డిటో కాలికోబైండు	0 12	హంసవింశతి, నారాయణామాత్య	0 14
విదురుసీతి, సటీక, ఆంధ్ర భారతం లోనిది	0 5	డిటో కాలికోబైండు	1 4
విరభద్ర విజయము	0 12	హాలాస్యమాహాత్మ్యము	1 0
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము	1 0	శతకములు	
వేమనపద్యములు, చక్కనికూర్పు	0 6	భక్తిరసశతకసంపుటము I	2 0
,, శ్రామదోరగారి ఇంగ్లీషులో	1 4	,, II	2 0
వేమనపద్యములు (2769) చిన్న నైట	1 12	ఆంధ్ర నాయకశతకము	0 4
,, (2769) ఆంధ్ర తాత్పర్యము	3 8	మాతృశతకము	0 1
వైజయంతీవిలాసం, చక్కనికూర్పు	0 8	శుమంతిశతకము, సటీక	0 3
వైశ్యపురాణము	1 4	కుమారీశతకము ,,	0 3
శకుంతలాపరిణయం, కృష్ణకవికృతం	0 12	దాశరథీశతకము ,,	0 4
శతకంతరామాయణము	0 12	మానసబోధశతకము	0 3
శశిరేఖాపరిణయము, అప్పప్పకవి	0 12	భాస్కరశతకము ,,	0 4
శివలీలావిలాసము	0 6	కలువాయశతకము ,,	0 4
శ్రీనాథునివీధిసాటకము	0 2	కవిచౌడప్పశతకము	0 2
శృంగారనైషధము, శ్రీనాథకవిది	1 0	నృసింహశతకము	0 3
శృంగారశాకుంతలం, వినవీరభద్రకవి	0 12	చంద్ర శేఖరశతకము	0 2
సమాత్రకంఠరామాయణము	0 12	దేవకిసందనశతకము	0 2
సప్తమస్కంధము, ప్రహ్లాదచరిత్ర	0 6	సర్వేశ్వరశతకము	0 2
,, సటీక, చిన్న నైట,	1 0	సంపంగిమన్న శతకము	0 2
డిటో కాలికోబైండు	1 4	కాంతాలలానుశతకము	0 4

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	హృ. అ.	ఆంధ్ర గ్రంథములు	హృ. అ.
కృష్ణశతకము	0 2	రమాధీశ్వరశతకము	0 2
వేణుగోపాలశతకము	0 4	రాజశేఖరశతకము	0 2
వృషాధిపశతకము	0 2	రుక్మిణీపతిశతకము	0 2
నారాయణశతకము	0 2	రేఫాల రాజలింగశతకము	0 4
సింహాద్రి నారసింహశతకము	0 3	లావణ్యశతకము	0 4
జగన్నాయకశతకము	0 2	విశ్వనాథశతకము	0 4
ప్రసన్నరాఘవశతకము	0 3	శివశతకము	0 2
రామరాఘవశతకము	0 2	శ్రీశైలమల్లేశ్వరశతకము	0 2
రామరామశతకము	0 2	శిఖినరసింహశతకము, శకునశాస్త్రం	0 4
రామతారకశతకము	0 4	శ్రీనివాసశతకము	0 2
రామప్రభుశతకము	0 2	స్తోతాపతిశతకము	0 2
రామలింగేశశతకము	0 3	సూర్యనారాయణశతకము	0 2
భద్రాద్రి రామశతకము	0 2	ఒంటిమిట్టరిఘువీరశతకము	0 2
ఉన్నవరాజగోపాలశతకము	0 4	కాళహస్తీశ్వరశతకము	0 2
శివముకుందశతకము	0 2	కాళహస్తీశతకము సాంబశివా	
సదానందయోగిశతకము	0 2	మహాప్రభో	0 2
ఉద్బంధరాయశతకము	0 2	కుక్కుటేశ్వరశతకము	0 3
కామేశ్వరీశతకము	0 2	కీరవాణిశతకము	0 4
గొట్టుముక్కలరాజగోపాలశతకము	0 2	చిత్తబోధశతకము, తాత్పర్యసహితం	0 3
చెన్నమల్లసీసములు	0 2	నాటకములు.	
జ్ఞానప్రసూనాంబి కాశతకము	0 3	ఎత్తెక్ ప్రహసనము	0 2
పార్థసారథిశతకము, పానకాల		శూరబొబ్బిలి నాటకము	0 12
రాయవిరచితము	0 2	కమలావహరణ నాటకము	1 4
భక్తచింతామణిశతకము	0 2	కర్ణధారము	0 2
మహిజామనోహరశతకము	0 2	మధ్యమవ్యాయోగము	0 3
మహిషాసురమర్దనిశతకము	0 2	రామసరవాసనాటకము	0 12
మాధవశతకము	0 2	నిచిత్ర పాదు కాపట్టాభిషేకము	0 12
మారులిశతకము	0 2	పాండవాజ్ఞాతవాసనాటకము	0 12
ముకుందశతకము	0 2	చినరంగారాయనాటకము	0 6
రఘువీరశతకము	0 2	సంస్కారదర్పణము	0 12
రఘులిలకశతకము	0 2	స్వర్ణచూతము, ఎనమండ్ర నారా	
రమానాయకశతకము	0 2	యణమూర్తి గారిది	0 10
రంగేశశతకము	0 4	కృష్ణామృతమౌళినాటకము	0 10

వచన గ్రంథములు.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ.	అ.
ఆంధ్ర వచన భాగవతము, ద్వాదశ స్కంధములు, 3 సంపుటములు	7	0
డిటో ఒక టేసంపుటము	6	8
లక్ష్మణుని నెక్కురిటి కేసు, ఉపన్యాసం	14	
మదన మోహన మాళవ్య గారి జీవితం		
పంజాబు అల్లరి, చిత్ర పటములతో	0	8
యజుర్వేదకథాసంగ్రహము	0	8
హైందవ చక్రవర్తులు	1	0
శ్రీ వివేకానంద విజయము	1	12
ప్రాచీన దేశచరిత్రలు	1	12
గౌరతరమణీమణులు, ప్రథమ భాగం	0	12
,, రెండవ భాగం	0	8
పరాంగనలు	0	12
పరివ్రతల కథలు	1	8
శ్రీ మహాభక్త విజయం, ప్రతిమలతో	4	0
రవన నాథభక్తుల చరిత్రము	2	0
రితిచంద్రిక, చిన్న యసురి గారిది	0	8
సంచితం త్రము, వచనం, సులభ శైలి	0	8
హితోపదేశము, సులభ శైలి	0	12
సంగ్రహ రామాయణము	0	10
సంగ్రహ భారతము	1	0
సంగ్రహ భాగవతము	1	0
తెనాలి రామలింగ నికథలు, జీవితం	0	4
సంస్కృత గ్రాంథ కథలు,	1	4
వశకుమారి చరిత్రము	1	8
మదన కామ రాజు కథలు	0	14
వక్త్రనుభూర్వకథలు	1	8
భోజకాళి దాసు కథలు	0	12
భోజానికథలు	0	8
విక్రమార్కుని కథలు	0	8
దేశాభ్యునికథలు	0	8
వరమానంద శిష్యుల కథలు	0	3

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

రూ. అ.

వైద్యుల కథలు	0	4
తాతాచార్యుల కథలు	0	6
నలుగురు మంత్రుల కథలు	0	4
అయిదుగురు దొంగల కథలు	0	6
జీవితచరిత్రలు.		
స్వామి రామ తీర్థ జీవితము	0	2
శ్రీ రామానుజాచార్య చరిత్ర	0	2
కాలివాహన చరిత్ర	0	3
శ్రీ లాలాజనక తిరియి జీవితము	0	2
రామకృష్ణ పరమహంస చరిత్రము	0	3
బాలగంగాధర తిలక్ చరిత్రము	0	4
శ్రీ గోపాలకృష్ణ గోక్ష జీవితము	0	2
శ్రీ మహాదేవ గోవింద రాన దే జీవితం	0	2
శివాజీ చరిత్ర, ప్రతిమతో	0	8
బుద్ధ చరిత్రము ,,	0	4
శ్రీ శంకరాచార్య చరిత్ర, ప్రతిమతో	0	3
శ్రీ వేమన యోగి జీవితము ,,	0	2
దాదాభాయి నారోజీ చరిత్ర ,,	0	2
శ్రీ కరంచంద్ గాంధీ జీవితము ,,	0	4
గౌరాంగ చైతన్య స్వామి జీవితం	0	4
నెహ్రూ చక్రవర్తి చరిత్రము	0	4
సోదరిని వేదిత జీవితము, ప్రతిమతో	0	2
శ్రీ గౌర్వారు గారి జీవితము ,,	0	2
వివేకానంద స్వామి జీవితము ,,	0	2
శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ చరిత్రము ,,	0	3
అనిబిసెంటు చరిత్ర, ప్రతిమతో	0	4
లార్డు కై వు జీవితము ,,	0	8
శ్రీ చిత్తరంజన దాసు జీవితము ,,	0	4
ఆరీసోదరుల జీవితము ,,	0	4
మైరావణ చరిత్ర, చక్కని కూర్పు	0	1
వండిత మదన మోహన మాళవ్యా జీవితం	0	2
శ్రీ రామమూర్తి గారి కవి జీవితములు	0	8

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ. అ.	ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ. అ.
అనంతసాగరము, బుక్కరాయ		తారాభాయి, చక్కనినవల	0 12
సముద్రచరిత్ర	0 12	దిలారామ	1 4
రామదాసుచరిత్ర, ప్రతిమతో	0 12	సాంఘికదౌర్జన్యము	0 14
ఈసమసీతికథలు 1-వ భాగము	0 6	అనందమఠ, నవల	0 12
డిటో 2-వ భాగము	0 8	మనోహరి, నవల	0 14
దేశింగురాజుకథ	0 6	వీరబాల	0 8
అరేబియన్ నైట్సుకథలు	1 4	లాలాభాయి	0 8
రేచుక్కవగటిచుక్కథలు	0 3	ఆంధ్ర రాష్ట్రము	0 14
మర్యాదరామన్నకథలు	0 2	వివిధ గ్రంథములు.	
షేక్స్పియర్ నాటకకథలు	1 8	వెంకయ్యవ్యాకరణము	0 4
శుకన పతికథలు	0 6	బాలవ్యాకరణము	0 12
పరిమ్యువినోదకథలు	0 12	బాలచంద్రోదయము, అలఘుకాముది	
సీతారామము, నవల	1 4	బ. సీతారామాచార్యులవారిది	0 8
వివస్రో, నవల, క్రొత్తకూర్పు	0 8	ఆంధ్ర శబ్దబింతామణి, నటిక	0 8
మదాలస	0 10	హిందీభింగ్లీ పుబాలశిక్ష	0 4
సుజనరంజని	0 8	హిందీ తెలుగుబాలబోధ	0 3
బాజీరాయనిచరిత్ర	0 12	డిటో మొదటివాచకము	0 8
లక్షణ, భో. నారాయణమూర్తిగారిది	0 10	పెద్దబాలశిక్ష, చక్కని ప్రతి	0 8
ఆత్మసామ్రాజ్యము	1 4	డిటో మేలుకాగితములు	0 12
రోషినార, చరిత్ర విషయకమగునవల	0 12	డిటో కాలిగ్రామైందు	1 0
విజ్ఞలదేవి, నవల	1 4	ఆంధ్ర ద్రావిడబాలశిక్ష	0 3
ఉన్నాదిని	0 4	ఆంధ్ర కన్నడబాలశిక్ష	0 3
రాధారాణి,	0 4	తెనుగుసామెతలు, ఇంగ్లీషుతర్జుమా	1 0
సత్యసేనవిజయము	0 4	పాకశాస్త్రము	1 8
దుర్గేశనందని, నవల	0 8	అధ్యాత్మ రామాయణకీర్తనలు	0 10
టిప్పసుల్తాన్	1 4	భారతసావిత్రి	0 2
కపాలకుండల, నవల	0 12	తేజస్వయవదములు	0 14
రాజర్షి	0 14	సారంగపాణిపదములు	1 0
సౌందర్యలిలక	1 0	గాంధీమహాత్ముని హౌందవస్య రాజ్య	1 0
హేమలత	0 12	గాంధీమహాత్ముని జీవితము, వ్యాసములు,	
రామచంద్ర విజయము, నవల	0 12	ఉపన్యాసములు, ఉపదేశములు	1 8

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్. ప్లస్ వేడ్, చెన్నపురి. ఈ